

Ramon MIRÓ I BALDRICH – Pep VILA I MEDINYÀ

LA CONSUETA DE SANT JOAN DE PERPINYÀ
(SEGLES XIV-XV). EDICIÓ I ESTUDI.

INTRODUCCIÓ

*Context general*¹

El gènere *consueta* ha estat estudiat a Catalunya assenyaladament des del punt de vista teatral, però en canvi han estat publicades relativament poques consuetes catalanes, i encara l'atenció de la majoria dels estudiosos s'ha decantat sobre consuetes modernes.² Coneixem iniciatives en curs en el sentit de

1. Emprem les sigles següents:

ALCOVER-MOLL = Antoni M. ALCOVER – Francesc de B. MOLL, *Diccionari català-valencià-balear*, vols. I-X, Palma de Mallorca 1978-1979².

BONNEFOY I i II = L. de BONNEFOY, *Épigraphie roussillonnaise ou recueil des inscriptions du département des Pyrénées Orientales*, dins «Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales» 10 (1856), 433-488 + 6 planxes [I]; *Épigraphie roussillonnaise*, dins *ib.*, 11 (1858), 1-64 [II].

BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE = *Inventaire sommaire des Archives Départementales antérieures à 1790, rédigé per MM. Brutails, Desplanque et Palustre, archivistes. Pyrénées-Orientales. Archives ecclésiastiques, série G*, Perpignan 1904, 518 p.

CADIER = *Catalogue général des Manuscrits des Bibliothèques Publiques de France. Départements*, t. XIII, Perpignan [par Léon Cadier et M. Houdas], Paris 1981.

COMA = Josep Coma, *Notícies de la iglésia insigne col·legiada de Sant Joan de Perpinyà*, ms. 82 de la Médiathèque de Perpinyà (s. XVIII), 516 p.

COROMINES = Joan COROMINES, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, vols. I-IX, Barcelona 1980-1991.

CR = *Catalunya Romànica*, 27 volums, Barcelona, Enciclopèdia Catalana 1984-1998.

DHGE = *Dictionnaire d'Histoire et Géographie Ecclésiastiques*, A-K, 28 vols., Paris 1912-2003.

MASNOU = Paul MASNOU, *Inventaire des ornements de l'église Saint-Jean le Vieux*, dins «Revue d'histoire et d'archéologie du Roussillon», (1901), 224-254.

Rationale = Guillerme DURANTI, *Rationale divinatorum officiorum I-IV*, ediderunt A. DAVRIL O. S. B., et T. M. THIBODEAU, Turnhout, Typographi Brepols Editores Pontificii M CM XCV [Corpus Christianorum Continuatio Mediaevalis CXL]; V-VI, *ib.*, 1998 [CCCM CXL A]; VII-VIII, *ib.*, 2000 [CCCM CXL B].

«Société» = [Bulletin de la] Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales.

2. Entre les estudiades i/o publicades els darrers decennis, ometent aquí els estudis i les edicions de textos teatrals que passen amb el nom de *consuetes*, coneixem els treballs següents: Andreu TOMÁS ÀVILA, *Consueta de la catedral de Tarragona escrita por Pedro Figuerola (1369)*, dins *El culto y la liturgia en la Catedral de Tarragona*, Tarragona, Instituto de Estudios Tarraconenses «Ramon Berenguer IV», 1963 [de fet, és l'edició de la consueta del *monjo major* de la Seu metropolitana]; J. M. MADURELL I MARIMON, *La Consueta de la parroquia de Sant Feliu de Codi-*

prosseguir l'edició d'algunes de les consuetes catalanes medievals més importants (consueta de la catedral d'Elna del segle XIII, consueta de la catedral de

nes de 1756, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», 39 (1966), 71-85; Miquel dels Sants GROS, *La Consueta antiga de la Seu d'Urgell* (Vic, Museu Episcopal, ms. 131), dins «Urgellia», I (1978), 183-266; Josep MURLÀ i GIRALT, *De la consueta i altres notícies de la Vall del Bac*, Olot 1982, que es refereix a una consueta de 1855, a les pàgines 11-12 en transcriu una altra del 1568, i a la pàgina 20 una *Nota de consuetuds* de l'any 1700; Joaquim M. PUIGVERT i SOLÀ, *Una parròquia catalana del segle XVIII a través de la seva consueta*, Barcelona, Fundació Vives Casajuana 1986, 279 p.; en *El misteri d'Elx*, València, Gregal llibres 1985, 47-70, Lluís QUIRANTE publicava la *Consueta o director per la gran funció de Vespra i Dia de la Mare de Déu de l'Assumpció*; transcriu alguns paràgrafs de la consueta de Rocabrúna Ramon LLONGARRIU i MONSALVATJE, *Rocabrúna. La Consueta, les visites pastorals i els memorials dels rectors. El conreu del blat de moro*, dins «Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Annals 1984-1985», Olot 1987, 50-55; edita fragments de la consueta i dels *Costums antics* de Sant Serni de Canillo Cebrià BARAUT, *Contribució a la història de l'Església de Sant Serni de Canillo (segles XVI-XIX)*, dins «Quaderns d'estudis andorrans», 7 (1966), 85, 88, 103-125; editava alguns fragments del *Liber ordinationum et consuetudinum ecclesie Elnensis a R. Elnensi episcopo editus* Francis Ll. HARRISON, *La litúrgia et sa musique à la cathédrale d'Elne au XIVème siècle*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», IV (1990), 187-196; Isabel JUNCOSA i GINESTÀ, *La consueta de Sant Julià de Tregurà – Vic, Arxiu episcopal, Tregurà I/1-*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VI (1995), 327-342; Miquel dels Sants GROS, *El Liber consuetudinum vicensis ecclesie del canonge Andreu Salmúnia – Vic, Museu episcopal, ms. 134 (LXXXIV)-*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VII (1996), 175-294 (és l'única consueta medieval catalana d'una Seu episcopal estudiada i íntegrament editada fins avui, perquè la de la Seu d'Urgell, en paraules del mateix editor, «és una adaptació, no molt reeixida, d'una consueta de l'esmentada catedral per a les necessitats d'una parròquia rural» [cf. «Urgellia», I (1978), 186]); Josep GALOBART i SOLER, *La consueta de la parròquia de Sant Martí de Mura (1592-1633)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VII (1996), 295-340; també transcrivia fragments teatrals de la *Consueta de Sant Joan de les Abadeses* Pep VILA, *El drama litúrgic a Sant Joan de les Abadeses als segles XIV i XV*, dins «Revista de Catalunya», 111 (octubre 1996), 91-109; Jaume AGUADÉ i SORDÉ, *Consueta de l'església parroquial de Santa Maria de Puigpelat (l'Alt Camp) 1781. Estudi històric i lingüístic i costumista*, dins «Anuari 1991-1993 de la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica Moderna i Contemporània de Catalunya», Tarragona, Diputació de Tarragona 1997, 88-109; publicava també un fragment de la *Consueta* de l'Arxiu de la Catedral de Mallorca Antoni QUINTANA i TORRES, *La festa de l'Estendard. Cultura i cerimonial a Mallorca (segles XIV-XX)*, (Recerca i pensament, 5), Catarroja i Barcelona, Editorial Afers 1998, 46-53; Jordi VILAMALA i SALVANS, *Les consuetes de Sant Julià de Vilatorrada (Osona): la continuïtat en la gestió de l'administració eclesiàstica – Vic, Arxiu i biblioteca Episcopal de Vic, Arxius Parroquials, Sant Julià de Vilatorrada, H/1, 1. Consueta 1647-1651. Visites 1635-1667 i I/1. Consueta 1668*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», IX (1999), 309-385; transcriu la consueta de Tarrés (s. XVIII) Eugènia PEREA SIMÓN, *Església i societat a l'arcidiecesi de Tarragona durant el segle XVIII. Un estudi a través de les visites pastorals*, Tarragona, Diputació de Tarragona 2000, 545-547; transcriu fragments de la consueta del 1447 de Sant Joan de les Abadeses Joan FERRER, *Una nova consueta del monestir de Sant Joan de les Abadeses*, dins «Annals 2001-2002. Centre d'Estudis comarcals del Ripollès», 29-40; Jordi VILAMALA i SALVANS, *Consueta de la iglesia parroquial de Sant Andreu de Gurb, del bisbat de Vic, dictada per Gaspar Graell y de Bosch, prevere y rector de dita iglésia. 1664. Arxiu i biblioteca episcopal de Vic (Arxiu Parroquial de Gurb (1663-1664)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», XI (2003), 191-204; Josep GALOBART i SOLER, *La consueta parroquial de Sant Andreu de Castellcir escrita per mossèn Francesc Coma l'any 1666 (Vic, Arx. Episc., Castellcir J/1)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», XII (2004), 349-383; *La consueta de la parròquia de Sant Vicenç de Calders (1662)*, dins «Modilianum. Revista d'Estudis del Moianès», VI/33 (2005), 129-142.

Girona del s. XIV, consuetu de la catedral de Tarragona), per desgràcia encara no coronades. Per tant, assumim el risc d'embranchar-nos dins una sèrie textual poc coneguda, amb força llistes de títols per publicar, com veurem tot d'una, i, en conseqüència, pocs estudis generals de fons que aclareixin els tipus, la filiació i els factors d'evolució del gènere.

En la monografia que Richard B. Donovan va consagrar al drama litúrgic medieval hispànic donava una llista de manuscrits on hi ha dades per a l'estudi del teatre litúrgic medieval. Hi remetem el lector curiós.³ Els manuscrits catalans de consuetes hi són relativament abundosos i uniformement repartits entre les institucions civils i eclesiàstiques que ara conserven fons bibliogràfics antics. Escau recordar ací la llista de les peces essencials:

1) Barcelona, ACA Sant Cugat 20, *Consuetu* dels segles XIV-XV; Sant Cugat 46, *Consuetu* del segle XIII; Sant Cugat 77, *Consuetu* del segle XV; Sant Cugat 85, *Consuetu* del segle XVI.

2) Barcelona, BC ms. 276, *Consuetu ecclesiae Tarraconensis*, segle XIV; ms. 1139, *Consuetes* [peces teatrals] de Mallorca, segles XVI-XVII.

3) Barcelona, ACB, ms. 77, *Consuetu ecclesiae Barchinonensis*, segles XIV-XV.

4) Girona, ACG, ms. 9, *Consuetu ecclesiae Gerundensis*, any 1360.

5) Girona, Biblioteca del Seminari, ms. 18, *Consuetu ecclesiae Sancti Felicis*, segle XV.

6) Lleida, Biblioteca del Seminari, ms. 6, *Consuetu Ilerdensis*, segle XIII.

7) Perpinyà, ms. 71, *Liber Ordinationum et consuetudinum ecclesiae Elmensis*, s. XIV; ms. 79, *Libre de serimònies de Sant Joan de Perpinyà*, s. XIV-XV.

8) Sant Joan de les Abadesses, ms. s. n., *Consuetu monasterii Sancti Iohannis de Abbatissis*, segle XIV; ms. s. n., *Consuetu monasterii Sancti Iohannis de Abbatissis*, 1464.

9) La Seu d'Urgell, ACSU, ms. s. n., *Consuetu ecclesiae Urgellensis*, segle XV.

10) Solsona, ACS, ms. s. n., *Consuetu ecclesiae Celsonae*, segle XV (escrita per Pere Joan de Llobera); ms. s. n., *Consuetu ecclesiae Celsonae*, segle XVI.⁴

11) Tarragona, ACTar, *Consuetu*, any 1441.

12) Tortosa, ACTor, ms. 44, *Consuetu ecclesiae Dertusensis*, segle XV.

13) València, ACV, ms. s. n., *Consuetu ecclesiae Valentinae*, segle XVI.

14) Vic, ACVic, ms. 131, *Consuetu ecclesiae Urgellensis*, segle XII; ms. 134, *Consuetu ecclesiae vicensis*, segle XIII;⁵ ms. 212, *Consuetu monasterii Sancti Iohannis de Abbatissis*, segle XV; ms. s. n., *Consuetu ecclesiae Vicensis*, segle XV.

3. Cf. Richard B. DONOVAN, *The liturgical drama in Medieval Spain*, Toronto, Pontifical Institute of Medieval Studies 1958, 200-215.

4. Citats per VILLANUEVA, *Viage Literario*, IX, 58-59. Cf. també Ignasi M. PUIG I FERRETÉ – M. Assumpta MOLINER MOLINA, *Índex codicològic del Viage Literario de J. Villanueva*, Barcelona, I. E. C. 1998, 124-125.

5. Aquestes dues darreres són editades, cf. nota anterior *sub voce* M. dels Sants GROS.

Cenyida a l'àmbit medieval estrictament hispànic, l'obra de Donovan esmentava dues consuetes dels Comtats; no pensava, doncs, com tanta gent, que aquell àmbit s'hagi de fer coincidir amb les fronteres actuals entre els estats francès i espanyol. Ha semblat oportú, continuant en la perspectiva de Donovan, d'escometre l'estudi i l'edició de textos de consuetes triant-ne un de Perpinyà.

Un decenni després de l'estudi de Donovan, centrat en el teatre litúrgic, Antoni Pladevall i J. M. Pons i Guri presentaven al II Congrés Litúrgic de Montserrat una ponència sobre consuetes catalanes, centrada, com es pot suposar, en qüestions de culte litúrgic.⁶ A la lista de consuetes assenyalades per Donovan hi afegiren molts fragments de consuetes medievals i un reguitzell de títols de l'època moderna, sense cap pretensió d'exhaustivitat, perquè exclogueren en principi les consuetes monacals i les consuetes particulars de determinats càrrecs i oficis, així com tots aquells llibres que, bo i figurant en biblioteques i arxius com a consuetes, de fet són reculls d'estatuts i ordinations. No hi figurava, emperò, ni una sola consueteta de la Catalunya del nord, ni tan solament les assenyalades per Donovan, segurament perquè aquell Congrés montserratí fou un esdeveniment cenyit al Principat estricte.

L'obra que és editada ací forma part d'un context documental que de cap manera no pot ésser considerat anodí. No podia ésser altrament, tractant-se d'un text referent a la primera església de Perpinyà, és a dir, a una institució cabdal en la vida de la ciutat, amb capacitat per generar documentació copiosa.

Diem, doncs, tot seguit una paraula sobre l'església de Sant Joan, escenari de les disposicions del nostre text. L'església més primitiva d'aquest nom, és a dir, Sant Joan el Vell, fou consagrada pel bisbe Berenguer de Gurb el 16 de maig del 1025, en presència del comte Gausfred II. El setembre del 1102, en plena reforma gregoriana, el comte Guislabert II, la seva esposa Estefania i el seu fill Girard (el futur Guirard I [1102-1113 o 1115]) hi instituïren la vida canonical segons la regla agustiniana;⁷ el 1116 fou creat l'hospital dels pobres, a ponent de l'església;⁸ el 1165 el comte Girard II cedí a la comunitat canonical tots els drets que detentava sobre l'església i n'assegurava la protecció.⁹ El 1324 hom posava la primera pedra de la fàbrica de l'església

6. Cf. Antoni PLADEVALL – J. M. PONS I GURI, *Particularismes catalans en els costumaris dels segles XIII-XVIII*, dins «II Congrés Litúrgic de Montserrat», vol. III, Montserrat 1967, 91-159.

7. Cf. l'acta de consagració de l'església i l'acta de dotació dels comtes dins CR XIV 290.

8. Publicà l'acta de fundació M. SIRVÉN, *Notice sur la fondation de l'hôpital S'-Jean, de l'Hospice de la Miséricorde et du Dépôt de Charité de Perpignan*, dins «Société», 10 (1856), 544-549; cf. encara del mateix SIRVÉN, *Éphémérides de l'Hôpital Saint-Jean et de l'Hospice de Miséricorde de Perpignan de 1116 à 1850*, dins *ib.*, 11 (1858), 309-350; *Fin de Supplément aux Éphémérides de l'Hôpital Saint-Jean et de l'Hospice de la Miséricorde de Perpignan*, dins *ib.*, 13 (1863), 129-158.

9. Cf. CR XIV 289-294.

nova¹⁰; malauradament la política i la guerra d'annexió del regne de Mallorca menada per Pere III, les intermitències de la pesta i altres circumstàncies en van alentir la construcció, que el 1438 ja es donava pràcticament per acabada¹¹ i on ja s'hi podia celebrar missa des del 1453, per bé que fou acabada del tot el 1510, encara que almenys des del 1504 ja s'hi celebrava el culte alternativament amb l'església vella¹². Per tant, el llibre que editem fa referència a les cerimònies, càrrecs i serveis que tenien per marc l'església de Sant Joan el Vell.

Documentació medieval sobre Sant Joan de Perpinyà als Arxius Departamentals dels Pirineus Orientals

Els Arxius Departamentals dels Pirineus Orientals conserven una bona part de la documentació eclesiàstica rossellonesa en la sèrie G. Segregada dels dits Arxius, una altra part s'integra avui en la Médiathèque de Perpinyà. Centrant-nos únicament en l'església perpinyanesa de Sant Joan i deixant conscientment de banda qualsevol altra església o parròquia rossellonesa, sobretot Elna i la massa enorme de documentació que n'ha quedat malgrat les destruccions revolucionàries, intentarem ara donar una idea succinta d'aquest conjunt documental, sense tenir en compte les peces que contenen documentació de més enllà del segle XV.

10. Cf. COMA II, cap. XI, p. 138. Pierre PUIGGARÍ, *Catalogue biographique des évêques d'Elne*, Perpinyà 1812, 52. BONNEFOY I, 434-435, publica el text de les dues làpides de marbre que ho recorden: «Lapis primus quem illustrissimus dominus noster Sancius rex Maioricharum posuit in fundamento istius ecclesie Vº kalendas Madii anno Domini Mº CCCº XXIIIº»; «Lapis secundus quem reverendus dominus Berengarius Baiuli gratia Dei Elnensis episcopus posuit in fundamento istius ecclesie Vº kalendas Madii anno Domini Mº CCCº XXIIIº». Una altra nota sobre el fet es troba al *Llibre de la confraria de sant Llätzer*: «Anno domini Mº CCCº XXIIIº, vº kalendas Madii, regnante illustrissimo rege Sancio Majoricharum, fuit inceptum opus ecclesiae collegiatae Sancti Johannis Baptiste ville Perpiniani, quo anno consul erat Guillelmus (!) Adalberti, burgensis Perpiniani, qui una cum suis consulibus inceptorum fuerunt operis predicti: occasione cuius fuit fundata et instituta praesens confrateria»: cf. BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 167 ab.

11. BONNEFOY I, 482, nº 78, publica el text de la làpida de marbre commemorativa de l'edificació de la nova església de Sant Joan, situada a l'angle nord-est de l'església: «Anno Domini M CCCC XXXVIII v idus marcii reverendus Dominus Galcerandus episcopus Elnensis cum clero ipsius ecclesie et honorabilibus consulibus huius ville ecclesiam hanc sub invocatione Sancti Johannis Baptiste edificaverunt». [Text reproduït per Jean SARRÈTE *Notice historique sur les prérogatives et prééminences de l'Église et du Clergé de Saint Jean de Perpignan*, dins «Société» (1915-1923), 74-75, i per BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 92 b, pres d'una nota de principis del s. XVIII, ara integrada en el lligall G-233 dels arxius departamentals de Perpinyà].

12. COMA II, c. 11, p. 141-142.

1. El lligall G-230, del segle XVII, conté dues peces que analitzarem per separat.¹³

a) La primera peça són dos quaderns, cosits al seu torn entre ells. El primer quadern de la primera peça és un quadern de 5/4, folis 1-9, amb un taló final. Conté registres o extractes de documents del *Llibre d'or* de l'església de Sant Joan, organitzats alfabèticament per matèries, de la A a la V, amb l'espai per a les lletres X-Z deixat sense omplir. Duu el títol següent: «Index libri Aurei. Prima manus». Hi ha referències a les pàgines 2-185 de l'esmentat *Llibre d'or*.

El segon quadern de la primera peça, cosit amb el primer, és un quadern de 18/17, folis 10-43 [el foli 37 és bisat], i duu per títol: «Manus 2da Indicis libri Aurei». Conté altres registres o extractes documentals, també organitzats alfabèticament de la A a la V, amb el propòsit no dit, però evident, de completar els extractes del quadern anterior. Hi ha referències a les mateixes pàgines 2-185 del dit *Llibre d'or*.

b) La segona peça del lligall G-230 és un quadern de 6 x 2, folis 1-[12], escrit només en els folis 1-6. D'aquests, els folis 1r-6r són escrits per una mà, el foli 6v és escrit per una altra mà. El contingut d'aquest tercer quadern és pot dividir en tres apartats:

1) Fol. 1rv. Fol. 1r, *inc.*: «Full primer. Fol. 1 libri de or. Institutio monachiae Sancti Johannis et ecclesiae fundatio et aliorum. § 1. Edificatio de nouo ecclesiae Sancti Johannis anno Domini 830».

Fol 1v, *exp.*: «§ 19. Potestas data per capitulum Sancti Johannis preposito capituli sagristiae».

Es tracta d'un resum de la història de l'església, posada al full inicial del *Llibre d'or*, de seguida es veurà en quina data. El retranscrivim pel seu interès:

«Full primer. Fol. 1 libri de or. Institutio monachiae Sancti Johannis et ecclesiae fundatio et aliorum.

«§ 1. Edificatio de nouo ecclesie sancti Johannis anno 830.¹⁴

«§ 2. Licentia consecrandi ecclesiam Sancti Johannis anno Domini 920.¹⁵

«§ 3. Post constructionem villae Perpiniani fuit per probos viros dictae villae fuit (*sic*) dicta ecclesia Santi Johannis reedificata.

«§ 4. Consecratio dictae ecclesiae anno Domini 1025 et dicto tempore ecclesia regebatur per fratres Sancti Johannis Hierosolimitani.

«§ 5. Dotatio ecclesiae Sancti Johannis per Gilabertum comitem Rossilionis, Stephaniem eius vxorem et Guiraldum eorum filium anno 1102.

«§ 6. Erectio et institutio collegii Canonorum numero 14 et prebendarum nec non vnus capellani curam animarum habentis eodem anno 1102, 15 septembris.

13. Cf. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 91 a.

14. En G-232 f. 2, el document és transcrit, i ara es pot veure còmodament retranscrit dins *Catalunya Carolíngia*, vol. VI. *Primera part*, a cura de Pere PONSIC (*sic*) et al., Barcelona, I.E.C. 2006, 73, on es demostra que és un fals.

15. Cf. *ib.*, on queda establert que també és una falsificació.

«§ 7. Institutio sacristae dictae ecclesiae, hebdomedariorum 4, precentoris, monachi, diaconi et scobalerii.

«§ 8. Institutio quatuor conductoriorum nominatim (ç) cum donatione certe partis decime de Sancto Hipolito, de Clairano et de Bonopassu et aliorum reddituum.

«§ 9. Institutio perpetuorum beneficiorum in dicta ecclesia, anno Domini 1260.

«§ 10. Unio vnus hebdomadarie cum sacristia.

«§ 11. Reductio portionarum canonicalium cum taxasione in panem et vinum et companagium.

«§ 12. Renuntiatio capellaniui Sancti Johannis.

«§ 13. Vnio dicti capellaniui mensae episcopali elnensi cum tacsatione pro pane et vino et in bladum et nummos.

«§ 14. Taxatio pro praecentore.

«§ 15. Presentatio canonicorum aut portianorum (*sic*) per praepositum capituli fienda sindicis dictae ecclesiae et admitio eorumdem.

«§ 16. Institutio per Bartholomeum episcopum elnensem de consilio et asensu capituli quatuor canonicatum.

«§ 17. Vnio duorum canonicatum, scilicet vnus praecentoriae et alterius sacristiae.

«§ 18. Corroboratio omnium praedictorum auctoritate episcopi Hieronimi.

«§ 19. Potestas data per capitulum Sancti Johannis praeposito capituli sagristiae».¹⁶

2) Fol. 1v-6r. Fol. 1v, *inc.*: «Full 17. Ordinacions fetes per lo capítol de Sant Joan de algunas obligacions del [*tatxat*: diacha y] monjo de la present Iglesia al full 17 del llibre de or».

Fol. 6r, *exp.*: «§ 13 [*del full 44*]. Item confirmauit ordinacionem quod quando dicti quatuor syndici habebunt laudare aliquam venditionem seu alienationem cuius laudimium ad dictos prepositos spectet dictum laudimium facere [*alia manu*:] habeant presente Thesaurario vel eius locum tenente».

3) Fol. 6v. *Inc.*: «Rubrica de moltas materias contengudas en lo llibre dor de Sant Joan de Perpinya. *Full 1*. repilogatio facta die 28 aug. 1423». [Es tracta del resum històric suara esmentat i retranscrit].

Exp.: «*Full 257*. Sentencia arbitral de 1435 per la forma de les privacions».

Les tres parts, doncs, de la segona peça del lligall G-230 dels ADPO contenen també registres i extractes documentals del *Llibre d'or* de l'església de Sant Joan. El *Llibre d'or* és un cartoral, versemblantment acabat el segle XV,¹⁷ el contingut del qual podria ésser reconstruït, en part almenys, mitjançant

16. Dóna alguns extractes del text complet d'aquest resum el canonge COMA III, c. 13, § 3, p. 345-346.

17. Jean SARRÈTE exposa que el *Llibre d'or* hauria estat acabat del 1423 i aprovat el 30 d'octubre del mateix any pel bisbe Jeroni d'Ocon, bo i donant-lo com a definitivament perdut

l'encreuament de tots els registres i extractes copiats el segle XVII en els quaderns de G-230 i en altres documents que esmentarem tot seguit. Hom hi troba notes de llicències, sentències, remissions, donacions, concòrdies, estatuts, ordinacions, clàusules, adquisicions, privilegis, comissions, butlles papals, etc. Tindria com a mínim 257 folis numerats. Els extrets de G-230 permeten de conèixer part del contingut dels folis 1-185. Des del 185 al 257, si tots els folis eren escrits, l'obscuritat és total.

2. És segur que els tres folis de pergamí d'un cartoral de Sant Joan, conservats a G-231¹⁸ i versemblantment de principis del s. XIV, no procedeixen de l'esmentat *Llibre d'or*. Aquests tres folis foren reutilitzats en època moderna com a coberta de censal (un d'ells) o d'altres escriptures (els altres dos). Veurem tot seguit que l'any 1709 el *Llibre d'or* encara era citat amb tota normalitat com un volum existent, sense cap detall que faci pensar que la seva integritat hauria estat posada a prova. Aleshores els tres fulls serien restes d'un altre cartoral. En tot cas, l'existència d'un altre *Cartoral* de Sant Joan relativament antic és corroborada pels extrets que hom en va fer més tard, el segle XVIII, conservats ara a G-231: «Extrait du Chartier du chapitre de Saint Jean de Perpignan ou chapitre d'Elne», extractes anotats de documents suposadament dels anys 833-834¹⁹, 899²⁰, 900²¹, 902²², 925²³, 972²⁴, 1023, 1031, 1040, 1070, 1140, 1322, amb referències als folis 5-29 del dit cartoral, és a dir, als documents més antics.

3. G-232 conté altres extrets moderns, copiats el segle XVI, de documentació santjoanina.²⁵ Fol. 2: «Incipiunt statuta venerabilis capituli ecclesie collegiate Sancti Johannis ville Perpiniani. Qui fuit fundator ipsius ecclesie et etiam quid fuit successive», on es transcriuen els documents dels anys 830, 920, 1025, 1102 i un del 1348. Fol. 3: «Translatum statuti in quo datur forma qui et quomodo possunt celebrare missas in altari maiori et facere alia diuina officia in ecclesia Sancti Johannis ville Perpiniani canonici dicte ecclesie et canonici Elnenses et alii prelati». Fol. 4: «De constitutione apostolica statut[orum] in quibus datur modus et forma collationum et solutionum preben[da]rum canonicalium»

en *Notice historique sur les Prerogatives et Prééminences de l'Église et du Clergé de Saint-Jean de Perpignan (IXe-XVIIIe Siècles)*, dins «Société» (1915-1923), 49.

18. Cf. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 91 ab.

19. Cf. *Catalunya Carolíngia, o. c.*, n. 18-20.

20. Cf. *ib.*, n. 157-161.

21. Cf. *ib.*, n. 162-163.

22. Cf. *ib.*, n. 166-169.

23. Cf. *ib.*, n. 203-205.

24. Cf. *ib.*, n. 464-470.

25. Cf. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 91 b-92 a.

4. G-233 conté una col·lecció de treballs d'investigació arxivística empresos a principis del segle XVIII,²⁶ mostra interessant de l'interès erudit per la història de la primera església de Perpinyà, que d'alguna manera devien confluïr en les *Notícies de la iglésia insigne col·legiada de Sant Joan de Perpinyà*, del canonge i rector de la Universitat, Josep Coma,²⁷ tothora inèdites, ara ms. 82 de la Médiathèque de Perpinyà, obra de la qual parlarem més avall. El lligall conté:

a) Fol. 1r-6v: «Chronica o historia eo verdadera relació de la Iglesia y Clero de sant Joan Baptista de la Vila de Perpinyà... (1706). Tractat primer».

Fol. 7r-10v: «Tractat segon de las prerogativas comunas à la iglesia de sant Joan y clero de aquella resultant de llur respectiva antiguedat».

Fol. 10v-12r: «Tractat tercer de las particulars preheminiencias del Clero de dita iglesia de Sant Joan».

Fol. 13v-17v: «Tractat quart del poder y Autoritat dels syndichs de la comunitat de Preueres de la iglesia de Sant Joan y llurs oficials subalterns».

Conté referències reiterades a folis i pàgines del *Llibre d'or*, al *Llibre de la cadena*,²⁸ i a la nòtula de Masdamont, un volum de mes de 400 folis.

26. Cf. *ib.*, 92 ab.

27. Nascut a Perpinyà devers 1655, mort el 1723. Doctor en teologia per la Universitat de Perpinyà, canonge de Santa Maria la Real i més tard de Sant Joan. L'any 1687 fou nomenat rector de la Universitat i el 1721 vicari capitular de la diòcesi. Integrada dins les *Notícies*, va escriure també una *Episcopologia del bisbat d'Elna*. Cf. Jean CAPEILLE, *Dictionnaire de biographies roussillonaises*, Perpignan, Imprimerie-Librairie de J. Comet 1914, 133-134.

28. Amb aquest nom era conegut el volum manuscrit que conté el text que editem avui. En efecte, a G-233, f. 2r, línies 1-8, hom llegeix: «... y vehens lo capella de dita Iglesia de St Joan y canonges que los reddits de aquella se anaven augmentant, l'adornaren de certs officis y personats o beneficis, erigint e instituhint en ella un sacristá, quatre domers, un precentor, un monjo, un escobaler, un diaca y altres per exercir y fungir los serhueis y carrechs descrits y continuats en los libres de dita Iglesia; hu dels quals vuy se anomena lo *Llibre de la cadena* ahont son descrits los càrrechs, reglas, ordinacions y cerimonies dehuen obseruar los dits beneficiats ... o personas en dits carrechs e officis constituïdes». La prova definitiva es troba més endavant, f. 44v, línia de marge 14, on hom llegeix: «Llib. de la cadena full 87», citat en referència a la notícia o extracte següent: «Ermengaldo Olibe ardiaca de Conflent y comissari del sr. Ramon Bisbe delna y capellá major de Sant Joán als 15 agost 1301 per lo be de pare ordená que los canonges sacerdots, los domers y los Preberes beneficiats de dita Iglesia de Sant Joan participassen igualment dels anniversaris de dita Iglesia sens differència ni distinció de antichs y moderns preberes; y que en la caxa comuna hi hagues tres claus; vna de las quals tingues lo sacrista y las dos restants claus de la dita caxa tinguessen dos o tres beneficiats de dita Iglesia de Sant Joan liberos». Ara bé, en el foli 87vab del ms. 79 de la Médiathèque de Perpinyà es llegeix: «Nouerint vniuersi quod pari uersatione (¿) die nonas augusti anno Domini millesimo trecentesimo primo, veniens ad ecclesiam Sancti Johannis de Perpiniano cum speciali mandato Reuerendi patris in Christo Domini Raymudi Dei gratia elnensis episcopi venerabilis dominus Ermengaldus Olibe, archidiaconus Confluentis in elnensi ecclesia pro reformando statu dicte ecclesie et pro faciendam pace inter... ... super distributione et diuisione faciendam inter predictos de quibusdam anniuersariis et etiam constitutione facta de quibusdam procuratoribus in discordia factis per partes predictas, tandem super predictis omnibus et aliis questionibus generaliter omnibus que oriri possent occasione predicta, et etiam super distributione et diuisione imposterum facien-

b) Fol. 19r-36v: «Annals de la iglesia y Clero de Sant Joan de la fidelíssima vila de Perpinyá, col·legits de auténticas escriptúras y públicas memorias en lo any de la Circumcisió del Senyór 1712», on es transcriuen els documents dels anys 830, 1024 i 1102, amb referències al *Llibre d'or*, al *Llibre de la cadena* i a la nòtula de Masdamont.

c) Fol. 23r-34r: «Compendi històrich e instructiu de las Prerogativas y Preheminiencias [*tatxat*: y Jurisdicció] de la Iglésia y Clero de Sant Joan Baptista de la Fidelíssima vila de Perpinyá, per un de sos Preberes beneficiats recopilát en lo Any del Senyor 1708».

Fol. 23r: «Introdució».

Fol. 23r-30v: «Tractat primer del substancial de ditas més principals escriptúras y memorias, concernéns las Prerogativas, Preheminiencias y Jurisdicció de la dia Iglesia y Clero de Sant Joan».

Fol. 31r-32v: «Tractat segon de las Prerogativas de la Iglesia y Clero de Sant Joan de Perpinyá».

Fol. 32v-33v: «Tractat tercer de las especials Preheminiencias del Clero de Sant Joan».

Fol. 33v-34r: «Tractat quart del poder y jurisdicció del Clero de Sant Joan de Perpinyá y de sos síndichs».

d) Fol. 35v-42r: «Instrucció dels privilegis, prerogativas, preheminiencias y jurisdicció de la Iglesia de sant Joan Baptista de la vila de Perpinyá [*tatxat*: Ultim ò mes curt Borrador del Racional o discurs sobre lo estat de la Iglesia y Clero de Sant Joan Baptista de la vila de Perpinyá]», amb extrets dels documents dels anys 830, 920, 1025, 1102 etc.

e) Fol. 43r-45v: «Historia de la iglesia y clero de sant Joán Baptista de la Fidelíssima vila de Perpinyá, col·legida de auténticas escriptúras conservadas en lo públich Arxiu de la Comunitat de Prebéres de la mateixa iglesia y recopilada per un prebere beneficiat de aquella en lo any de gràcia mil set cents y set», amb un contingut similar al dels folis 1r-4r, *fine mutilus*. Les seves fonts reconegudes són el *Llibre d'or*, la nòtula de Masdamont, el *Llibre de la cadena* i el *Llibre verd major de la casa consular de Perpinyá*.

f) Fol. 46r-47v: «CHRONICA de la Iglesia y Clero de Sant Joan Baptista de la fidelíssima vila de Perpinyá, en forma de Annals de authenticas escripturas

da de ipsis anniuersariis, predictae partes promiserunt super predictis et quolibet promissorum stare dicto et compositioni et ordinationi dicti domini archidiaconi qualitercumque de predictis duxerit ordinandum sub pena quingentorum solidorum de Barch. ... predictas questiones diffiniuit, composuit et ordinauit amicabiliter et de plano in hunc modum, scilicet quod omnia anniuersaria que fiunt et fient etiam in futurum in dicta ecclesia Santi Johannis communiter inter canonicos, prebiteros et hebdomedarios... [f. 88ra] communiter diuidantur, nulla distinctione facta inter antiquos prebiteros atque nouos... [f. 88rb] Item quod in archa communi sint tres clauis de quibus unam teneat sacrista Perpiniani qui nunc est et qui pro tempore fuerit, alias uero duas teneant duo presbiteri quos sacerdotes ecclesie eiusdem duxerint eligendos». Per tant, és clar que el *Llibre de la cadena* és l'actual ms. 79 de Perpinyá. Cf. infra, nota 91.

y publicas memorias, per un prevere Beneficiat de la mateixa iglesia, en lo any de la Circumcisió del Sr. 1709», amb un contingut semblant al dels folis 1r ss., *fine mutilus*.

g) Fol. 48r-49v: «Historia de la Iglesia y Clero de sant Joán Baptista de la Fidelíssima vila de Perpinyá collegida de authenticas escripturas y publicas memorias per un prevere beneficiat de la mateixa Iglesia [*tatxat*: en lo Any del Senyor 1709]», de contingut semblant a l'anterior, *fine mutilus*. Títol al marge superior esquerre: «Llibre dels Annals de la Iglesia y Clero de Sant Joán Baptista de la Fidelissima vila de Perpinyá, collegits de authenticas escripturas y publicas memorias per un Pre. beneficiat de aquella en lo any de la Circumcisió del Senyor 1709». Cita el *Liber Aureus*.

b) Fol. 50r-55r: «Racional o [*tatxat*: Relacio] [*dessota*: discurs] del estat de la Iglesia y Clero de Sant Joan Baptista de la Fidelíssima vila de Perpinyá des de son origen fins vuy 22 juny 1707, col·legit de escripturas recondidas en lo publich Arxiu de la Comunitat de Preberes de la mateixa Iglesia y altres lochs per un de sos Beneficiats», amb un contingut semblant al dels folis 1r-6v, *fine mutilus*.

5. G-236 porta per títol: «Llibre de memorias de la Iglesia major de Sant Joan de Perpinya comensat al primer de juliol 1439 y finit als 23 de Octubre 1459»,²⁹ i és, pròpiament parlant, un llibre d'actes administratius dels síndics de l'església de Sant Joan, que conté cessions de béns, ratificació de vendes, compres, pagaments d'obligacions i deutes, imposició de taxes i tarifes, préstecs, dipòsits, obres, fundacions de beneficis i aniversaris, notes sobre esdeveniments de caràcter públic, nomenaments, etc. Volum in fol., 98 + 5 folis.

6. G-237 és un altre llibre de memòries de la col·legiata de Sant Joan, de 267 + 12 folis, amb un contingut del tot semblant al del registre anterior, per al període 1459-1488. Tots dos registres contenen documents escrits en llatí i en català.³⁰

7. G-244 és un lligall que conté 21 documents escrits sobre pergamí i 5 sobre paper, com és ara testaments, rebuts, ordinacions, documents de protesta, una lletra de Joan I, acta d'una reunió del Capítol, un procés, etc. Abasta el període 1235-1397.³¹

8. G-245 és un registre de 147 folis de paper, amb documentació estrictament santjoanina dels anys 1348-1375, tota en llatí. A la coberta hi ha una llista de persones excomunicades devers 1309.³²

29. Cf. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 99 a-101 a.

30. Cf. *ib.*, 101 a-103 b.

31. Cf. *ib.*, 125 ab.

32. Cf. *ib.*, 125 b-126 a.

9. G-246 és un registre de 72 folis de paper, escrit tot en llatí, i és la nòtula de Jaume Molines, amb el registre d'actes referits tots a l'església de Sant Joan.³³

10. G-247 és un lligall que conté documents en pergamí i en paper, escrits en llatí i en català, per al període 1400-1489: privilegis reials i papals, sentències, testaments, estatuts, reglaments, lletres, rebuts, fundacions, etc.³⁴

11. G-248 és un quadern de nou folis de paper, escrit en català, que conté un inventari de rendes que ja no són percebudes.³⁵

12. G-249 és un registre de 111 folis de paper, escrit tot en català, amb els comptes del tresorer de Sant Joan per al període 1438-1455.³⁶

13. G-250 és un registre de 18 folis de paper, escrit en català, que conté la declaració d'entrades i despeses presentada per Antoni Marc, prevere, «procurador de cotidianes» a Sant Joan.³⁷

14. G-251 és un altre registre de 25 folis de paper, escrit en català, amb els comptes d'entrades i despeses d'Antoni Balle, «procurador de cotidianes» els anys 1475-1476.³⁸

15. G-285 és un lligall amb diversos documents escrits en llatí, català i francès sobre pergamí i paper, 13 + 19 folis, tots relatius a drets i possessions de la col·legiata de Sant Joan a Perpinyà. El període contemplat va de 1335 a 1788.³⁹

16. G-288 és un altre lligall amb documents escrits en llatí, català i francès, sobre pergamí i paper, 9 + 9 folis, sobre drets i propietats de la col·legiata als voltants de Perpinyà: Sant Iscle, Bajoles, Castell-Rosselló, i abasta des del 1430 al 1779.⁴⁰

17. G-289 és un lligall amb 4 pergamins i 40 peces de paper, amb documents escrits en llatí, català i francès, sobre drets i possessions de la col·legiata a Sant Genís de Tanyeres, Malloles i Orla, per al període 1301-1779.⁴¹

33. Cf. *ib.*, 126 a.

34. Cf. *ib.*, 126 ab.

35. Cf. *ib.*, 126 b.

36. Cf. *ib.*, 126 b-127 a.

37. Cf. *ib.*, 127 a.

38. Cf. *ib.*, 127 a.

39. Cf. *ib.*, 143 ab.

40. Cf. *ib.*, 144 ab.

41. Cf. *ib.*, 144b.

18. G-290 és un registre de 124 folis + 3 folis solters, escrit en llatí i català, amb documents sobre drets i possessions de la col·legiata a Vernet, des del 1252 al 1538.⁴²

19. G-291 és un lligall format per vuit pergamins, 39 peces de paper, dos quaderns in-fol. de 8 i 28 folis i un quadern de 14, escrits en llatí, català i francès, sobre drets i possessions de Sant Joan a Vernet, des del 1261 al 1782.⁴³

20. G-292 és un lligall format per sis peces de pergamí i 26 de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre drets i possessions a Vilarnau, des del 1258 al 1732.⁴⁴

21. G- 293 és un lligall format per sis peces de pergamí i 14 de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre drets i possessions a Bages, Bonpas, Calmella i Cameles, des del 1321 al 1786.⁴⁵

22. G-294 és un lligall format per sis peces de pergamí, 18 de paper, més un quadern de 12 folis de paper, escrits en llatí, català i francès, sobre drets i possessions a Sant Llorenç de la Salanca, Llupià, Santa Maria del Mar, Pià i Pontellà, des del 1315 al 1721.⁴⁶

23. G-295 és un lligall amb cinc peces de pergamí i 8 de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre drets i possessions al Soler, Torrelles, Toluges i Vilallonga de la Salanca, des del 1452 al 1774.⁴⁷

24. G-296 és un lligall amb deu peces de pergamí, una peça de paper i un quadern de cinc folis també de paper, escrit tot en llatí, sobre censals de la col·legiata, des del 1314 fins al 1495.⁴⁸

25. G-309 és un lligall amb sis peces de pergamí i 44 de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre censals que toca la col·legiata d'immobles situats a Perpinyà, des del 1299 al 1785.⁴⁹

26. G-313 és un lligall amb dues peces de pergamí i 44 de paper, escrits en llatí, català i francès, sobre censals que toca la col·legiata d'immobles

42. Cf. *ib.*, 144 b-145 a.

43. Cf. *ib.*, 145 a-146 a.

44. Cf. *ib.*, 146 ab.

45. Cf. *ib.*, 146 b-147 a.

46. Cf. *ib.*, 147 ab.

47. Cf. *ib.*, 147 b.

48. Cf. *ib.*, 148 a.

49. Cf. *ib.*, 154 ab.

situats a les Blanqueries, Castell-Rosselló, la Degolla de'n Albert, Fontcober-
ta, Sant Genís de Tanyeres, Horta d'Infern i Horta de Sant Jaume, des del
1350 al 1774.⁵⁰

27. G-326 és un lligall amb tres peces de pergamí i 52 de paper, escrites
en llatí, català i francès, sobre censals que toca la col·legiata d'immobles
situats a Reinés, Rivesaltes, Salses, el Soler i Sureda, des del 1315 fins al
1788.⁵¹

28. G-334 és un lligall amb dotze peces de pergamí i 10 de paper, escri-
tes en llatí i català, sobre actes administratius diversos de la col·legiata (fun-
dacions, protestes, acords, censals, testaments, etc.), des del 1322 fins al 1636.
Els folis de paper procedeixen d'un registre del s. XVII on hi havia inscrites
les fundacions de misses i oficis.⁵²

29. G-348 és un registre de 152 folis de paper, que conté documentació
sobre l'obra o fàbrica de Sant Joan, encomanada a la confraria de Sant Llàtzer,
des del 1448 al 1534.⁵³

30. G-349 és un lligall amb dues peces de pergamí i 48 de paper, escrites
en llatí, català i francès, sobre l'obra de Sant Joan, de Sant Llàtzer i de Nostra
Dona del Pont de Pedra, des del 1330 al 1697.⁵⁴

31. G-351 és un registre de 154 folis de paper, escrit en llatí i català, sobre
l'obra de l'altar major de Sant Joan, des del 1413 fins al 1631.⁵⁵

32. G-357 és un lligall amb vint-i-dues peces de paper, escrites en llatí,
sobre l'obra de diverses capelles de Sant Joan (Sant Blai, Sant Pere, Tots Sants,
Sant Sebastià, Sant Galdric, etc.), des del 1418 fins al 1723.⁵⁶

33. G-359 és un lligall amb una peça de pergamí i 24 de paper, escrites
en llatí, català i francès sobre mobles i instal·lacions de Sant Joan (escons,
vitral·ls, relíquies, argenteria, ornaments, mobles, llibres, orgue), des del 1410
fins al 1702.⁵⁷

50. Cf. *ib.*, 156 ab.

51. Cf. *ib.*, 160 b-161 a.

52. Cf. *ib.*, 162 b-163 a.

53. Cf. *ib.*, 167 ab.

54. Cf. *ib.*, 167 b-168b.

55. Cf. *ib.*, 168 b-169 a.

56. Cf. *ib.*, 171 ab.

57. Cf. *ib.*, 172 ab.

34. G-360 és un registre amb nou peces de pergamí i 3 de paper, escrites en llatí, que contenen documentació sobre canongies de Sant Joan, des del 1385 fins al 1534.⁵⁸

35. G-363 és un lligall amb set peces de pergamí i 35 de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre els oficis vinculats a les canongies, especialment els dels domers, des del 1351 fins al 1774.⁵⁹

36. G-364 és un registre força mal conservat, de 162 folis de paper, escrits en llatí i català sobre canongies i oficis vinculats a elles, assenyaladament la cabiscolia, des del 1401 fins al 1515.⁶⁰

37. G-365 és un lligall amb una peça de pergamí i 40 de paper, escrites en llatí, català, castellà i francès, sobre canongies de Sant Joan i oficis vinculats a elles: cabiscolia, mongia, sacristia, conducteria, etc., des del 1419 fins al 1786.⁶¹

38. G-367 és un lligall amb 69 peces de paper, escrites en llatí, català i francès, sobre beneficis fundats a l'altar major, des del 1440 fins al 1786.⁶²

39. Des de la sigla G-369 fins a la sigla G-381 tot són lligalls formats per peces de pergamí i de paper en barreja i proporcions molt variables, escrites invariablement en llatí, català i francès, llevat de G-381, escrita només en llatí i català, sobre beneficis fundats a diverses capelles de Sant Joan i els seus fundadors, des del 1309 fins al 1789.⁶³

Hi ha més documentació medieval dispersa en lligalls d'època moderna, a vegades formant un tot amb aquella documentació, a vegades no. Hi ha també altres documents medievals en procés de catalogació, que arriben a l'arxiu departamental per via de llegat, de liquidacions successòries i àdhuc —i feliçment— per via de compra. Amb el temps, el fons constituït arran de les mesures revolucionàries s'ha duplicat i cal esperar que la tendència es consolidi i permeti pal·liar d'alguna manera les pèrdues irreparables de sèries arxivístiques senceres i dels cartorals d'Elna i Perpinyà, esdevingudes justament al final del segle de les llums.

58. Cf. *ib.*, 172 b-173 a.

59. Cf. *ib.*, 174 b-175 a.

60. Cf. *ib.*, 175 b-176 a.

61. Cf. *ib.*, 176 ab.

62. Cf. *ib.*, 177 a-178 a.

63. Cf. *ib.*, 178 b-186 a.

Documentació medieval sobre Sant Joan de Perpinyà a la Médiathèque Municipale de Perpinyà

1. Ms. 78, de paper, relligat amb pergamí, del s. XV, 72 folis.⁶⁴

a) Títol: «Liber privilegiorum, ordinationum et aliarum rerum notabilium ecclesie Sancti Johannis Perpiniiani».

b) Contingut: Conté còpies de documents pontificis, reials i metropolitans, de sentències, avinences i d'ordinacions, tots referits a la vida, drets i interessos de la comunitat col·legial de Sant Joan, en un arc de temps que va des del 1286 al 1487.

2. Ms. 79, descrit més avall.⁶⁵

3. Ms. 80, de paper, relligat amb pergamí, del s. XVI, 303 folis.⁶⁶

a) Títol: «Liber memoriae et ordinationum communitatis Sancti Johannis Perpiniiani». Fol. 1r: «Anno Domini M^o D^o L^o V^o. Liber in quo describentur omnia concilia generalia et specialia, memoriae et ordinationes factae seu facta per presentem comunitatem, existentibus venerabilibus dominis Stephano Reynart, Jacobo Marrades, canonicis, et Michaelis Boxados, Benardo Bo, beneficiatis, omnibus sindicis presentis comunitatis Sancti Joahnnis, anno supradicto».

b) Contingut: Documentació emanada de la comunitat de preveres de Sant Joan els anys 1555-1577. A més, hom hi troba intercalades notícies contemporànies diverses, totes de caràcter públic.

4. Ms. 81, de paper, relligat amb posts cobertes de cuiro i ornamentades, del s. XVII, 370 folis.⁶⁷

Títol i contingut: «Anno Domini millesimo sexcentesimo tertio, pridie chalendarum aprilis intititata, existentibus sindicis venerabilis communitatis ecclesie insignis et collegiate Sancti Joannis oppidi Perpiniiani, admodum reverendis dominis Jacobo Simone Traver, S. J., D. Stephano Lamarcha, hebdomadario, canonicis, Henrico Nadalet, Jacobo Pla, beneficiatis, omnibus presbyteris dicte ecclesie, fuit presens liber ad laudem et gloriam omnipotentis Dei sueque immaculate virginis Matris matris sue, et divi Joannis Baptiste, patroni dicte ecclesie, inceptus, in quo continuabuntur omnia instrumenta, scilicet censuallium, donationum, emptionum et aliquarum foundationum, recepta et continuata per Michaellem Palau, notarium publicum dicti oppidi secretariumque ipsius venerabilis communitatis. Cui principio adsit semper sancta Maria suo».

64. Cf. CADIER, 109-110.

65. Cf. *ib.*, 111-112.

66. Cf. *ib.*, 112-113.

67. Cf. *ib.*, 113-114.

Registre d'actes administratius, tots escrits i autenticats pel notari Miquel Palau, des del 1603 endavant.

5. Ms. 82, de paper, relligat modernament, del segle XVIII, 516 p.⁶⁸

a) Autor: Josep Coma, doctor en teologia, canonge d'Elna.

b) Títol: «Notícies de la iglesia insigne collegiada de Sant Joan de Perpinyà diuidides en quatre parts».

c) Contingut: Pàg. 1- 61: «Primera part. Tracta quant fonc construïda la iglésia vella de Sant Joan fins que lo capellaniu fonc unit a la mensa episcopal de Elna».

Pàg. 63-165: «Segona part. Tracta del que esdeuingué après la unió del capellaniu a la mensa episcopal fins que foren elegits en Sant Joan quatre síndics»

Pàg. 169-417: «Part III. Tracta del que esdeuingué des de la nominació dels síndics fins que lo capítol cathedral de Elna fonc transferit en la collegiada de Sant Joan de Perpinyà».

Pàg. 435-508 [516]: «Episcopologia de Elna. Augmentada any 1713».

És la primera temptativa moderna de sistematitzar la documentació relativa a Sant Joan de Perpinyà, feta quan els arxius eclesiàstics eren pràcticament intactes. En preveiem la publicació dins uns terminis raonables.

6. Ms. 96, de paper, de 72 folis, relligadura moderna, del s. XVIII.⁶⁹

a) Contingut: Mutilat del començament, el ms. Conté notes històriques extretes dels llibres de memòries de la comunitat de preveres de Sant Joan fins l'any 1713.⁷⁰

68. Cf. *Ib.*, 114. No contemplem en aquesta brevíssima descripció del manuscrit el contingut dels folis 397-402, del qual es parla infra, p. 139-141

69. Cf. CADIER, 124.

70. Seria ara pretensió voler establir una bibliografia exhaustiva sobre l'església de Sant Joan de Perpinyà. Però tampoc no és possible silenciar aquí alguns treballs que han marcat fites en l'exploració de la seva història: Dominique Marie Joseph HENRY, *Achèvement de l'église de Saint Jean. Portions canonicales à la mense de Saint Jean*, dins *Histoire du Roussillon comprenant l'histoire du Royaume de Majorque*, vol. I, París, Imprimerie Royale 1835, 473-479 [n'hi ha edició facsímil de Lafitte Reprints, Marsella 1974]; Pierre PUIGGARÍ, *Église de Saint-Jean le Vieux à Perpignan*, dins «Le Publicateur des Pyrénées Orientales», (1836), 51-52 [reeditat a «Ruscino» (1911), 43-57]; Bernard ALART, *Mémoire historique sur la cathédrale Saint-Jean*, dins «Congrès Archéologique de France. 35e Session», Carcassonne-Narbonne-Perpignan-Béziers 1868, 234-245; Jean-Auguste BRUTAIS, *Rapport sur les fouilles pratiqués dans l'église Saint-Jean-le-Vieux*, dins «Société», XXVIII (1887), 141-154; François CAMPAGNE, *Dissertation sur l'Église Saint-Jean le Vieux à Perpignan*, dins «Société», XXIX (1888), 110-164; Paul MASNOU, *o. c.*; Augustin VASAL, *La grande custode de la cathédrale de Perpignan (1412)*, Perpinyà, Charles Latrobe 1901; Pierre VIDAL, *La cathédrale Saint Jean*, dins «Journal commercial illustré des Pyrénées Orientales», (1901-1904), 44-45; Jean CAPEILLE, *Quatrième centenaire de la consécration de la cathédrale de Perpignan (16 mai 1509)*, dins «Revue Catalane» (1909), 143; Albert MAYEUX, *Saint-Jean le Vieux de Perpignan*, dins «Bulletin Monumentale» (1913), 73-100 (edició separada, Caen

La consuetudina d'Elna

Acabem de veure que a l'arxiu l'església de Sant Joan de Perpinyà s'hi conservaven un llibre d'ordinacions i privilegis (Perpinyà ms. 78) i una consuetudina o llibre de cerimònies (Perpinyà ms. 79). Una cosa semblant passa a Elna, d'on han arribat a nosaltres, ultra la copiosíssima documentació arxivística ara acumulada als Archives Départementales de Perpinyà, tres manuscrits fonamentals, dos dels quals actualment es conserven a la Médiathèque i el tercer és un ms. de la bibliothèque Municipale de Toulouse:

1. Ms. 70, de pergamí, de 95 folis, relligadura antiga de posts recobertes de pell gofrada, amb claus i restes de fermall.⁷¹

a) Títol: «Liber ordinationum capituli ecclesiae Elnensis».

b) Contingut: Comença amb un calendari i continua amb les fórmules del jurament prestat al Capítol de la catedral per l'ardiaca i pel bisbe d'Elna en el moment de llur entrada. Segueixen estatuts, constitucions, reglaments, ordinations, documents de fundació de beneficis, actes del Capítol, constitucions sinodals, professions de fe, etc., amb un arc cronològic que va des del 1315 fins al 1630.

2. Ms. 71, de paper, de 47 folis, no relligat, del segle XIV.

a) Títol: «Liber ordinationum et consuetudinum ecclesie Elnensis a R., elnensi episcopo, editus. Anno nativitatis Domini nostri Jesu Christi millesimo trecentesimo LXXX° et die octava mensis julii reverendus in Christo pater et dominus R., divina providencia Elnensis episcopus, una cum suo venerabili capitulo, videlicet venerabilibus viris dominis Raynaldo de Hulino, licenciato in decretis et archidiacono Confluentis, Arnaldo Terreni, decretorum doctore et sacrista, Petro Berengarii et Petro Fraxineti, canonicis Elnensis

1913); Jean SARRÊTE, *Notice historique sur les prérogatives et prééminences de l'Église et du Clergé de Saint Jean de Perpignan*, dins «Société» (1915-1923), 49-124; Antoine DE ROUX, *Perpignan*, dins «Le Publicateur», (1922), 23-25; Jean CAPELLE, *La canorga*, dins «Revue historique et littéraire du diocèse de Perpignan», (1930), 140-144, 201-203; Benoni COLOMER, *Les employés de la collégiale Saint Jean avant la Révolution*, dins *ib.*, 463-466, 526-529; (1931), 28-31; Pere PONSICH, *Saint-Jean-le-Vieux de Perpignan*, dins «Études Roussillonnaises», III num. 2-4 (1953), 105-136; *Saint-Jean-le-Vieux de Perpignan*, dins «Actes du Congrès Archéologique de France. CXII Session. Le Roussillon», (1953 [1955]), 31-50; Marcel DURLIAT, *Le mobilier de la cathédrale de Perpignan*, dins *ib.*, 87-98; Pere PONSICH, *Découverte d'un nouvel élément du portail présumé de Saint-Jean-le-Vieux aux XIe siècle*, dins «Études Roussillonnaises», IV num. 1-2 (1954-1955), 165ss.; Marcel DURLIAT, *Cathédrale Saint Jean-Baptiste*, Perpinyà, s. d., s. p. (1960?); Réy MARI-CHAL, *Sondage préliminaire à l'étude archéologique du sous-sol de l'église Saint-Jean-le-Vieux à Perpignan*, dins «Estudis Rossellonesos dedicats a en Pere Ponsich (Miscel·lània d'Arqueologia, història i història de l'art del Rosselló i de la Cerdanya), a cura de M. Grau i O. Poisson», Perpinyà, Le Publicateur 1987, 239-243; CR XIV 289-294.

71. CADIER, 105-106.

ecclesie, voluerunt et ordinarunt quod liber infrascriptarum ordinationum ipsius venerabilis capituli in eadem Elnensi ecclesia antiquissimis temporibus observatarum, poneretur in choro vel alio loco communi ipsius ecclesie, ut de cetero divinum officium in iamdicta ecclesia laudabilius solito celebretur, ne etiam illi quos ipse constitutiones tangunt aliquam possint ignorantie causam in futuro allegare».

b) Contingut: Detallat més endavant. Començant pel bisbe i els ardiaques, descriu els oficis i càrrecs de tot el personal de la catedral d'Elna, de manera semblant a la del manuscrit que editem, i porta també un caledari intercalat.

3. Toulouse, Bibliothèque Municipale, ms. 124, inici del s. XIII.

a) Títol: «Ordinarius secundum usum Elnensis ecclesie a G. de Ortafano⁷² Elne episcopo compilatus».⁷³

b) Contingut: És la primera consuetud de la catedral d'Elna, anterior de més de cent anys a la del ms. 71.⁷⁴

Atès que les consuetes reflecteixen de forma unànime la dependència a l'esguard de la Seu diocesana de la qual depenen, i atès que la consuetud de Sant Joan fa referència més d'un cop als usos i costums de la catedral d'Elna,⁷⁵ no podríem passar per alt aquests manuscrits.

Els manuscrits de la consuetud de Perpinyà

El text que avui editem, doncs, té un entorn textual prou abundós. Per raons òbvies, tal context no podrà ésser tingut en compte com caldria en aquest treball. Assenyaladament no podem deixar de manifestar la nostra recança que els manuscrits 70, 71 i 78 de la Médiathèque de Perpinyà —i altres, és clar— no siguin editats, perquè ens permetrien d'entendre molt millor el text que és publicat ací. Potser una dia tot aquest conjunt documental atraurà la curiositat dels investigadors catalans. Ara com ara, i essent intenció nostra limitar-nos a fressar camí en un domini conegut només en part, aquest estudi se centrarà en fer intel·ligible per al lector modern la lletra d'un text aparentment desconcertant, obviant la majoria dels aspectes diacrònics que hi concorren, els quals no hi podrien ésser adequadament valorats per manca de coneixement i disponibilitat de les fonts adequades. Començarem descrivint els mss. que contenen la nostra consuetud.

72. Bisbe entre 1202 i 1209: DHGE XV, col. 256.

73. Copiem de HARRISSON, *o. c.*, 189.

74. Miquel dels Sants Gros ens comunica amablement que té el projecte d'editar aquest manuscrit.

75. Cf. *infra*, línies 473, 502, 1022.

A. *Perpinyà, Médiathèque, ms. 79*

I. Enquadernació

1. Cobertes

a) Mides de superfície i gruix: $288 \times 415 \times 75$.

b) Material: Cobertes de fusta restaurada, nova la primera tapa. A les contratapes, mig foli de pergamí enganxat. A la contratapa inicial, restes de dues etiquetes de paper amb el número de cota. Al costat de les restes, etiqueta rodona de paper amb el número de cota actual: «79».

c) No hi ha indicacions escrites.

d) No hi ha altres elements decoratius

2. Llom de pell, clavada a les tapes amb claus ordinaris.

a) Tipus tècnica i nombre de relligadures: Enquadernació amb els plec directament cosits a les tapes mitjançant cinc nervis interiors, als quals corresponen cinc nervis externs que formen sis seccions buides.

3. Altres elements:

a) Folis de protecció i de guarda: 1 foli de guarda inicial, de pergamí, molt malmès i restaurat. Al vº s'hi pot llegir en lletra del segle XVI: «Im primis vesperis assumptione beate marie | novelles | jo. pere | jaume pastor | Vinyat | quirch | Colomines | masdemont | lorens blanquet | [*inscripció ratllada en lletra moderna il·legible*] [*dibuix d'un cor molt allargat*] | molins | arses | mas | soxina | eres | branquat ma mi | tores | aganet | scobaler | dragut | xinxider | garri-ga |».

b) Restes d'un tancador a la contracoberta.

c) Cobertes (folres) del mateix pergamí que el foli de guarda inicial

d) Talls sense particularitats

e) Capçalera i capçada dalt i baix, restaurades.

f) Queix: No n'hi ha.

g) Llavis de la mateixa fusta de les cobertes

b) Cantoneres: No n'hi ha.

4. Conclusió: És l'original, sotmès a una profunda restauració. És possible que els dos mitjos folis de pergamí enganxats a les contratapes siguin restes d'una primitiva coberta simple de pergamí. L'actual, amb posts i pell al llom, és de finals del s. XV o principis del XVI.

II. Cos del volum

1. Composició material: Ms. miscel·lani.

2. Matèria: Pergamí

3. No és palimpsest.

4. Folis: I + 119.

5. Dimensions: $283 \times 395 \times 50$.

6. Plecs:

1) Plec de 7×2 , folis 1-13, amb taló inicial i sense reclam.

- 2) Plec coix, de 5/4, folis 14-22, amb reclam «officis e carrechs», fallit.⁷⁶
- 3) Un bifoli, folis 23-24, sense reclam.
- 4) Plec de 6 × 2, folis 25-35, amb reclam: «als preueres».
- 5) Plec coix, de 7/6, folis 36-48, amb reclam: «-sar a».
- 6) Plec de 6 × 2, folis 49-60, amb reclam: «hores»
- 7) Plec de 4 × 2, folis 61-67, amb taló final.
- 8) Plec de 3 × 2, folis 68-72, amb taló inicial
- 9) Un full escadusser, foli 73.
- 10) Plec de 5 × 2, folis 74-83, amb reclam: «uel».
- 11) Plec de 2 × 2, folis 84-87, amb reclam: «-biterorum».
- 12) Plec de 2 × 2, folis 88-91, amb reclam: «post premissa».
- 13) Plec de 5 × 10, folis 92-101, amb reclam: «In nomine sancte +».
- 14) Plec de 7 × 2, folis 102-112, amb dos talons finals a la primera meitat de plec i un d'inicial a la segona meitat, amb reclam: «-moriam».
- 15) Plec de 2 × 2, folis 113-115, amb taló final.
- 16) Plec de 4 × 2, folis 116-119, amb quatre talons finals.
7. Fragments: No n'hi ha.
8. Foliació contemporània en xifres aràbigues, a l'angle superior dret del recto dels folis.
9. Numeració de plecs: No n'hi ha.
10. Filigranes: No és el cas.
11. Forats: No s'en veuen als folis 1-73. Són en canvi visibles a partir de foli 113, i serveixen per a la construcció de la caixa d'escriptura.
12. Sistema de ratllat a la mina de plom.

III. Contingut literari

A)

1. Fol. 1r -67e. Fol. 1r, *inc.* [*rúbrica*]: «Libre de serimonies carrechs e serueys que son tenguts fer pagar e excersir los officiers de la sglesia collegiada de sant Joahn de la vila de Perpenya segons appar en aquest libre scrit per orde cascun en son offici [*fi de rúbrica*]. Et primo dels officis e carrechs pertanyents al Senyor bisbe delna axi com a capella de la dita sglesia segons appar en la primera carta...».

Fol. 67r, *exp.*: «... Item lo dit obrer es tengut fer tots altres officis e carrechs los quals seran scrits en lo manater del cor e al missal del altar maior dels quals dessus no sera feta mencio».

2. Identificació de l'autor i obra: ANÒNIM, *Llibre de cerimònies, càrrechs i serueys de l'església col·legiada de Sant Joan de Perpinyà*.

Edicions: la present, infra p. 174-330, línies 1-5250.

76. De fet, el reclam exigeix que ara se segueixi la lectura del foli 25: «Officis e carrechs en los quals es tengut lo sacrista de la dita esglesia». O, en tot cas, la del foli 36: «Officis e carrechs pertanyents al monge de la dita sglesia de sant Joan».

3. Catàlegs i bibliografia: CADIER, 111-112; Dominique de COURCELLES-LAVEDRINE, *Les fêtes religieuses en Roussillon du XVe au XVIIIe siècle*, dins «Position des thèses soutenues par les élèves de la promotion de 1980 pour obtenir le diplôme d'archiviste paléographe», Paris 1980, 37-44. Es pot veure un resum selectiu del contingut del ms. en BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 95 b-98 b.

B)

1. Fol. 67v-70r. Fol. 68r, *inc.* [*rúbrica*]: «Ordinationes processionum et aliorum diuinorum officiorum ac etiam serimoniarum ecclesie collegiate Sancti Johannis ville Perpiniani [*fi de rúbrica*] Xristi nomine et eius matris gloriose et beati johannis babtiste primitus inuocatis Nos Petrus sabaterii canonicus et Johannes gardia beneficiatus...»

Fol. 70r, *exp.*: «... Presens ordinatio fuit facta et iurata per dictos dominos syndicos et conciliarios anno Domini M^o CCCC^o XXXXVII°».

2. Identificació de l'autor i obra: [CAPÍTOL DE SANT JOAN], *Ordre de les processons i altres oficis divins i cerimònies de l'església de Sant Joan de Perpinyà*.

Edicions: La present, infra p. 330-340, línies 5251-5512.

3. Catàlegs i bibliografia: *Ut supra*.

C)

1. Fol. 70v-72v. Fol. 70v, *inc.*: «Anno Domini M CCCC^o XXXX° Octauo reuerendus in Christo pater et dominus dominus Galcerandus, miseratione diuina Elnensis episcopus...»

Fol. 72v, *exp.*: «Item dicta communitas tenetur diebus sabbatinis quando celebratur officium de beata Maria pulsare organa in primis vesperis et in matutinis, ymmo Te Deum laudamus et in laudibus prout est consuetum».

2. Identificació de l'autor i obra: [ANÒNIM] [*Institució i regulació de la festa de la Presentació de santa Maria*].

Edició: La present, infra p. 340-346, línies 5514-5707.

3. Catàlegs i bibliografia: *Ut supra*.

D)

1. Fol. 73rv. Fol. 73r, *inc.*: «Aquests son los anniuersaris extraordinaris los quals se celebren cascun any per les animes daquells quis seguexen. Primo a tres del mes de janer de Mossen Berthomeu Alissen, preuere domaser de aquesta esglesia...».

Fol. 73v, *exp.*: «... Item a XVIe del dit mes de setembre de Mossen honorat Pradell preuere».

2. Identificació de l'autor i obra: ANÒNIM, [*Aniuersaris extraordinaris*].

Edició: La present, infra p. 346-350, línies 5708-5803.

3. Catàlegs i bibliografia: *Ut supra*.

E)

1. Fol. 74r-119v. Fol. 74r, *inc.* [*rúbrica*]: «Incipiunt constitutiones sinodales elnensis ecclesie et diocesis preter quas nulle recipiende alie seu tenende pro constitutionibus ut continetur compendio quod sequitur [*fi de rúbrica*]. Berengarius Baiuli permissione diuina elnensis episcopus...».

Fol. 119v, *exp.*: «... salutifera passione inuigilent et intendant cuius fieri participes mereantur et hanc quidem nostram constitutionem sub dicta pena iubemus...» [*fine mutilus*].

2. Identificació de l'autor i obra: DIVERSOS, *Constitucions sinodals de la diòcesi d'Elna*. Folis 74r-91r, Constitucions promulgades pel bisbe Berenguer Batlle (1320-1332) el 1327. Folis 92r-93v, Constitucions del bisbe Berenguer Batlle promulgades el 1328. Fol. 93v-101r, Constitucions del bisbe Guiu Terrena. Folis 102r-106r, Constitucions de l'arquebisbe de Narbona Pere, promulgades l'any 1351. Fol. 107r-115r, Constitucions de l'arquebisbe de Narbona Pere, promulgades el 1374. Fol. 116r-119v, Constitucions del bisbe Ramon d'Escales (1377-1386), promulgades el 1380.

3. Edició parcial: Petrus DE MARCA, *Marca Hispanica sive limes hispanicus, Appendix* [de BALUZE], col. 1454-1467: *Constitutiones synodales Guidonis Episcopi Helenensis*; col. 1468-1476: *Constitutiones synodales Raymundi (d'Escales) Episcopi Helenensis*.

4. Catàlegs i bibliografia: *Ut supra*. N'hi ha un resum en BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 98 b-99 a.

IV. Escriptura

A) Folis 1-73.

1. Caixa d'escriptura: 189 × 278, a columna tirada. Impaginació del foli 13r: 35 + 189 + 50 × 54 + 278 + 60.

2. Tipus de ratllat: 2 2 D 1. Línies 37-44. UR variable.

3. Tipus de lletra i mans:

a) Folis 1-67, gòtica cursiva, amb hastes típiques de la lletra bastarda.

b) Folis 68-70r, gòtica rodona, amb influències de la bastarda.

c) Folis 70v-73r, bastarda del s. XV i gòtica cursiva amb influències de la bastarda.

B) Folis 74-119

1. Caixa d'escriptura: 198 × 275, a dues columnes. Impaginació de foli 115r: 17 + 275 + 130 × 30 + 90 + 18 + 90 + 50.

2. Tipus de ratllat: 2 2 E 2. Línies 30-33. UR variable.

3. Tipus de lletra i mans:

a) Folis 74r-106r: gòtica librària textual del s. XV.

b) Folis 107r-115r: gòtica catalana del s. XV.

c) Folis 116r-119v: bastarda del s. XV.

C) Elements comuns

4. Reclams horitzontals.

5. Decoració:

a) Títols d'obra i capítols en rúbrica. Inicials d'obra vermelles i blaves, amb filigrana i antenes vermelles i malves.

b) Rúbriques: *Passim*.

c) Numeració de folis: 1) Folis 1-67: Numeració moderna en xifres àrabi-gues i tinta sèpia a l'angle superior dret del recto dels folis. 2) Folis 68-119: El mateix, *alia manu*.

- d) Il·luminacions
 - e) Lletres amb filigrana: Fol. 1r, 68r, 74r, 92r, 102r, 107r, 116r.
 - f) Lletres capitals vermelles i blaves, amb filigranes i antenes vermelles i malves alternades.
 - g) Calderons blaus i vermells alternats, *passim*.
 - h) Altres elements: Lletres caudades.
6. Notes: Fol. 1v, 3rv, 4r, 5v, 6r, 7v, 8v, 9r, 12v, 14v, 15r, 16v, 17v, 25rv, 26rv, 27r, 29v, 30r, 34v, 41v, 43rv, 45v, 47v-48v, 52v, 54r, 55rv, 56r, 57r, 58rv, 59r, 62v, 64v, 68v, 69r, 87v, 89r. Manícula als folis 7v, 19v, 20r, 21r, 28v, 38rv, 40v, 44v, 45v, 47r, 48v, 52v, 55v, 88r.
7. Segell de la Biblioteca de Perpinyà als folis 1r, 20r, 59v, 74r, 101r, 119v.
8. Fragments: No n'hi ha.
9. Copistes:
10. Revisions i correccions: La major part de les notes són correccions.
12. Notícies històriques: G. HAENEL, en *Catalogi librorum manuscriptorum qui in bibliothecis Galliae, Helvetiae, Belgii, Britanniae M., Hispaniae, Lusitaniae asservantur*, Lipsiae 1830, col. 383, constata la destrucció de llibres a Perpinyà durant l'època revolucionària. El ms. que esmenta a la col. 384, n. 3 sembla que es podria identificar amb l'actual ms. 79.

V. Conclusió

1. Estat de conservació bo, després de la restauració efectuada no fa pas molts anys.
2. Datació: Segles XIV-XV. Pel que direm més endavant,⁷⁷ el ms. té una data *a quo* molt segura: post 1380. El *terminus ad quem* és l'any 1448 (f. 70v, línia 5513 de la nostra ed.).
3. Origen: Església de Sant Joan de Perpinyà.
4. Propietaris i procedència: Arxiu departamental de Perpinyà, procedent dels fons de Sant Joan confiscats durant la Revolució francesa.

Ja es veu, per tant, que el text que avui es publica està format per diverses peces, tres fonamentalment, a l'interior de les quals es poden rastrejar capes successivament superposades. Al seu torn, el ms. conté les constitucions sinodals de la diòcesi. És un volum, doncs, de caràcter pràctic i jurídic, per a consultar en cas de dubtes en matèria ceremonial o en matèria de disciplina eclesiàstica. En definitiva, són els papers clars i oberts de la clerecia de Perpinyà, en la mesura que la vida i el costumari de l'església de Sant Joan marcaven el pas de la vida religiosa de l'església i parròquia de Sant Joan, i les constitucions sinodals el de tota la ciutat i diòcesi.

⁷⁷. Cf. *infra*, p. 151-152.

B. *Perpinyà, Médiathèque, ms. 82, folis 397-402*

En l'obra inèdita del canonge COMA, continguda en el ms. 82 de Perpinyà ja referit, i en els folis acabats d'indicar en l'epígraf, hi ha notícia que en el *Llibre de Resolucions del Capítol*, vol. I, folis 280-397, de l'arxiu de la comunitat de Sant Joan, perdut des del temps de la Revolució francesa, hi havia una còpia del *Llibre de serimònies, carrecs é serueys que són tenguts fer, pagar é exercir los officiers de la iglesia collegiada de sant Joan de la vila de Perpinyà en aquest llibre escrits per ordre*.

Després de situar el text i abans de procedir a donar-ne uns quants extractes, el canonge Coma afegeix que «està recondit al arxiu de la comunitat de Sant Joan»,⁷⁸ i no aclareix res més. Per tant, atès que les sèries de *Resolucions del Capítol* es donen per perdudes,⁷⁹ no es pot saber si es tracta d'un volum de l'arxiu de la Col·legiata o del capítol d'Elna, encara que la presumpció seria a favor del primer. En esmentar els folis que ocupava el manuscrit del *Llibre de serimònies* dins el volum de *Resolucions*, Coma permet de fer la conjectura que el seu text era pràcticament tan llarg i complet, potser, com el del ms. 79 de Perpinyà. En canvi, diversos motius impedeixen qualsevol temptativa d'identificar els dos textos. Per començar, la relligadura antiga i l'absència de rastres de doble numeració en el referit ms. 79. Segonament, els folis que dona Coma són 117, contra els 73 folis que la consuetud de Sant Joan ocupa en el ms. 79. En tercer lloc, Coma es refereix a un text que s'acabava o s'havia d'acabar enumerant els càrrecs i oficis de l'obrer,⁸⁰ és a dir, en la línia 5245 de la nostra edició. Per tant, és lícit concloure que el segle XVIII hi havia a Perpinyà almenys dos exemplars, i diferents, de la consuetud de Sant Joan.

Quan Coma escrivia, l'arxiu de Sant Joan, on s'havia acumulat l'arxiu de la catedral d'Elna,⁸¹ havia d'ésser molt complet i ric. El 1792, en el moment que aquest fons i el de Sant Domènec foren traslladats amb carretes des de la casa

78. COMA III, c. , p. 397.

79. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, V-VI.

80. Després dels seus minsos extractes i per acabar amb la matèria, Coma recapitula el contingut dels folis 280-397 del vol. I del *Llibre de Resolucions* amb aquests mots: «En lo offici i càrrecs del sacristà dona fi lo qui abia emprès d'escriurer també los càrrecs que expéctan al cabiscol, monjo, diaca y al escobaler; com també lo offici dels srs. cònsols, y dels obrers de Sant Joan lo que se troba recondit en lo Arxiu de la Communitat en lo llibre que tenim refferit fo. 397»: *ib.*, p. 402. En realitat, aquests mots són ambigus. El manuscrit acabava en el capítol dedicat al sagristà? O arribava fins al final, fins als càrrecs i serveis de l'obrer? Ens inclinàrem a pensar que el «Llibre de serimònies, carrecs é serueys» que Coma veié dins el *Llibre de Resolucions* era incomplet. En canvi, Coma havia llegit a continuació de l'incipit l'índex que nosaltres llegim ara en les línies 1-24 de la nostra edició, i per això sabia que el text *no* havia de «donar fi en lo offici i càrrecs del sacristà». Ara bé, l'enorme extensió que va del foli 280 al 397 és una dada inquietant. Però com podríem saber ara de quina manera estava escrit el volum perdut del *Llibre de Resolucions*?

81. BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, VIII.

del notari Jaume, on estaven segrestats, fins als arxius del districte, hi van estar tres dies.⁸² D'altra banda, fins aleshores només havia estat classificat l'arxiu d'Elna, feina empresa pel notari Francesc Puignau a principis del s. XVII, quan l'arxiu fou traslladat a Perpinyà, esdevinguda finalment seu catedralícia. No és estrany, doncs, que l'exemplar de la consuetat que ha arribat fins a nosaltres com a ms. 79 de Perpinyà, aleshores integrat en el *Llibre de la Cadena*, com hem vist més amunt, passés per alt al canonge Coma, entre altres raons perquè la seva història de Sant Joan és una història de tesi, com es veurà de seguida que el text sigui editat; ell buscà, doncs, els documents que podien interessar la satisfacció del seu intent. De fet, quan veié l'exemplar [probablement incomplet] de la consuetat al *Llibre de Resolucions*, només el va atreure un fet relacionat amb els múltiples conflictes que tenien les diferents classes de clergues de Sant Joan entre ells: «... de ningun article que lo compòsan no podem col·legir ny lo any que fonc fet,⁸³ ny menos quin supperior donà sa approbació. Nos persuadim que algun curiós comunitari recollí aqueixas memòries de diferents antiguedats obseruades, eo no obseruadas, de las quals ne composà lo present llibre, *elevant en desmesia la autoritat dels síndics, volent que com a capellans majors los srs. bisbes fossen submesos a ells*».⁸⁴ Una reacció tan limitada i focalitzada davant l'emergència d'un text que evidentment el va sorprendre demostra que li fallà aleshores l'instint de l'historiador o de l'arxiver genuí.

Per raons tempestives, avui només serà possible de d'oferir al lector una aproximació molt limitada a aquest text, bo i assenyalant-ne les equivalències amb la nostra edició.

1. P. 397-400. P. 397, *inc.*: «Et primo dels officis, serueys y carrecs que lo sr. bisbe de Elna aixi com á capella de la dita Iglesia ha de fer, é administrar per si, o per altre en la dita iglesia de Sant Joan».

P. 400, *exp.*: «Item lo dit sr. bisbe es tingut de fer tots altres carrecs, é officis los quals seran en lo manater del chor, é en lo misal del altar major ordinar, é dels quals desus nos sera feta mencio».

Correspon a les línies 1-181 de la nostra edició.

2. P. 400, *inc.* «Officis, e carrecs partenyents als domasers de Sant Joan».

Exp.: «... segons tostemps es estat acostumat é continuat».

Correspon a les línies 182-189 de la nostra edició.

3. *Ib.*, *inc.*: «Officis e carrecs pertanyents als beneficiats semmaners entre los quals son los conducters aqui no son canonges».

Exp.: «... e entonar la Antiphona del *Benedictus* e la del Magnificat a vespres».

82. *Ib.*, v.

83. Aquests mots indiquen o bé que el text transcrit de la consuetat era selectiu i incomplet, o bé que Coma no se'l va pas llegir de cap a cap i amb l'atenció deguda, perquè en el text de la nostra edició no hi manquen dates.

84. COMA III, p. 397.

Correspon a les línies 825-837 de la nostra edició.

4. *Ib.*, *inc-exp.*: «Ordinacions de les profesons generals ahont son les quatre parroquies, e los Frares dels quatre Ordens».

Correspon a les línies 1211-1212 de la nostra edició.

5. P. 400-401. P. 400, *inc.*: «Officis, é carrecs en los quals es tingut lo sacrista de Sant Joan».

P. 401, *exp.*: «E lo diaca es tingut despartar lo dit sacrista en los dits dobles encontinent com sera lleuat, e auans que sen puje al cloquer per sonar».

Correspon a les línies 2240-2244, 2246-2252, 2255-2259, 2262-2273, 2275-2287 de la nostra edició.

6. P. 401-402. P. 401. *inc.*: «Regles generals, com deu encendre lo sacrista».

P. 402, *exp.*: «... en les festiuitats de doble llarc dos ciris feriatos en lo altar major tant solament a les dites completes».

Correspon a les línies 2288- 2316 de la nostra edició.

Confrontada amb el text corresponent del ms. 79 de Perpinyà, la transcripció de Coma fa pensar més aviat en una adaptació que en una còpia rigorosa del text; això no obstant, com que el volum de *Resolucions* era del segle XV i fins i tot podia contenir documentació anterior, en la nostra edició tindrem en compte aquest segon, per bé que molt parcial, testimoni.

Paper de la consuetat dins el món de Sant Joan

El nostre text no conté la descripció de les cerimònies i funcions litúrgiques que se celebraven a Sant Joan. Aquestes coses eren matèria de llibres *ad hoc*, missals, graduals, breviaris, antifonaris, processoners, rituals. Com a llibre auxiliar, complementari i coordinador dels altres llibres litúrgics, la *Consuetat* explica què ha de fer cadascú dins un món de celebracions que ja es consideren conegudes, massa complexes en elles mateixes per a barrejar-les amb les complexitats que es deriven de les relacions humanes que suposen. El dret canònic sempre ha tingut dos grans apartats: les qüestions referents a les persones i les referents a les coses. En la literatura litúrgica s'esdevé una cosa semblant: uns llibres tracten de les coses sagrades (misses, ofici diví, sacraments, altres ritus, etc.), i uns altres llibres es refereixen a les persones que les fan o hi intervenen. Les consuetes se solen referir principalment, quan no exclusivament, al paper de les *persones* en les *coses* del culte. I és per aquesta raó que el ritual concret del culte és absent de les consuetes, perquè ja està codificat en els diversos llibres que contenen les rúbriques de les celebracions. En canvi, les consuetes solen descriure la *maquinària* que acompanya l'acció litúrgica i el paper que hi juga el personal adscrit a una determinada església; i per la incidència directa en el paper que les persones tenen en els diversos temps de l'any litúrgic, en les consuetes hi figura sempre el calendari. Al capdavall, els ritus de la celebració dels sacraments i de l'ofici diví són essencialment fixos

i idèntics al llarg del temps; només els fa objecte de variacions externes el calendari, en determinar les festes i llur rang. El nombre i qualitat del personal clerical radicat en un lloc donat —catedral, església col·legial, parroquial, monestir, convent—, i encarregat del culte, amb les respectives tradicions locals i amb la incidència en l'entorn social que li és pròpia, és el segon factor que incideix en la maquinària de les cerimònies.

A part dels aspectes específics locals que apareixen en les consuetes, aquestes constitueixen una font històrica per a conèixer l'articulació, la integració i l'organització efectiva del personal eclesiàstic. Justament és en les consuetes on es manifesta la complexitat de les relacions dels clergues entre ells. Perquè el clergat, malgrat certes aparences, no ha estat mai un cos simple i uniforme. La tonsura obre el camí de la vida clerical, amb la *potestas* que li és inherent. L'Església és jeràrquica, i aquest caràcter originari s'ha pogut desenvolupar fins a l'exageració, i no solament en la cúpula de la seva estructura piramidal (papat, patriarcat, arxiepiscopat, episcopat), sinó i principalment en totes les cèl·lules bàsiques de la base de la piràmide, des de les catedrals i l'estructura parroquial fins a la capella més insignificant d'una diòcesi. L'accés i el progrés en la carrera clerical comporta, a més del *status* jeràrquic, el *status* econòmic corresponent. Jerarquia i economia, poder i diner són arreu del món causa de cobejança, de litigi, de conflicte. Amb un instint jurídic genuïnament romà, l'Església no ha deixat a l'atzar ni a la improvisació cap detall de la organització i de l'activitat del seu personal, per més minúscul o ridícul que pogués semblar, perquè l'experiència demostra que la vida dels homes està feta d'infinits detalls i matisos que pesen en la vida quotidiana dels col·lectius d'una manera decisiva. D'altra banda, s'ha de manifestar visualment que la *potestas* del clergue, circumscrita a l'àmbit del sagrat, té una estructura interna molt treballada, molt més que qualsevol estructura jeràrquica mundana i passatgera. Detentor d'aquesta especial *potestas*, el clergue n'exerceix l'*officium*, en desplega el *seruitium* i en suporta l'*onus*. Som de ple en el títol del text que s'edita. Cal veure tot d'una com s'articula.

Estructura de l'obra

La primera pàgina del ms. de la consueteta ja manifesta el seu caràcter de directori del *personal* de l'església de Sant Joan, car hi trobem una llista de deu capítols i aquests tracten, segons l'ordre que apareix en aquesta primera pàgina, dels personatges següents: 1) el bisbe, 2) els domers, 3) el cabiscol, 4) el precentor, 5) el sagristà, 6) el monjo, 7) el diaca, 8) l'escobaler, 9), els cònsols de la vila, i 10) els obrers de l'església. Per tant, com a consueteta, el ms. se centra gairebé exclusivament en les funcions que exerceix el personal eclesiàstic i laic vinculat per una raó o una altra amb l'església principal de Perpinyà. En la nostra edició hem afegit números a alguns paràgrafs, a manera de capítols, que segueixen bàsicament les rúbriques del manuscrit, encara

que no sempre. La relació de la primigènia divisió del llibre en deu capítols amb la nostra, que ateny el número 29 i fins i tot el depassa, és tal com segueix:

<i>Capítols de l'índex del ms.</i>	<i>Paràgrafs de l'edició</i>
I Bisbe	{1}
II Domers	{2}-{3}
III Cabiscol	{7}
IV Precentor, setmaners, processons	{4}-{6}
V Sagristà	{8}-{14}
VI Monjo	{15}
VII Diaca	{16}-{18}
VIII Escobaler	{19}-{27}
IX Cònsols	{28}
X Obrers	{29}

Per raons que ignorem, segurament aleatòries, el capítol dedicat al cabiscol, que havia d'ésser el tercer segons l'índex inicial de l'obra, ha estat copiat després del que era previst com a quart.

Acabem de dir que el text no s'acaba en els vint-i-nou paràgrafs en què l'hem dividit. Efectivament, d'acord amb el seu caràcter miscel·lani, després dels capítols dedicats al personal de l'església, en vénen tres més: un sobre les processons, un altre sobre la institució de la festa de la Candelera i el darrer sobre aniversaris extraordinaris. Donem ara l'articulació general de tots els capítols, paràgrafs i rúbriques en què se subdivideix el *Llibre de cerimònies* de Sant Joan de Perpinyà:

0. Títol i índex: línies 1-24.

I. Oficis i càrrecs pertanyents al bisbe d'Elna: línies 25-181.

Pagues a la pabordia per al sagristà, canonges, domers, conducters i cabiscol: línies 28-49.

Pagues al cabiscol pels escolans: línies 50-52.

Despeses per al diaca i escobaler: línies 53-62.

Despeses de vi per al combregar: línies 63-65.

Pagues per aniversaris: línies 66-81.

Despeses d'oli: línies 82-84.

Despeses del Dijous Sant: línies 85-92.

Despeses de Pasqua: línies 93-95.

Despeses de Pentecosta: 96-103.

Despeses del dia de sant Joan: 104-113.

Despeses de campaner: 114-117.

Despeses d'escolans suplents: 118-121.

Despeses del dia dels Morts: 122-125.

Despeses per funerals: 126-128.

Altres obligacions del bisbe: Fer dir l'evangeli quan el diaca és ocupat: línies 139-142. Festina de santa Júlia: línies 143-150. Festa del bisbetó: línies 151-171. Festina d'entrada de bisbe o canonge: línies 172-175. Altres: línies 176-181.

II. Oficis i càrrecs dels domers: línies 182-824.

Administració de sacraments: línies 184-190.

Ofici diví i missa durant tot l'any litúrgic: línies 191-709.

Ordinacions per als domers fetes el segle XV: línies 710-824.

III. Oficis i càrrecs dels preveres i beneficiats obligats a fer de setmaners: línies 825-1210.

Obligacions en la celebració de l'ofici diví: línies 825-1122.

Obligacions dels setmaners i disciplina que han d'imposar al cor: línies 1123-1210.

IV. Ordinació de les processons generals en les quals intervenen els preveres de les quatre parròquies i els frares dels quatre ordes: línies 1211-1318.

V. Oficis, cerimònies i càrrecs del cabiscol: línies 1319-1752.

Primer calendari: línies 1319-1752.

Nadal: línies 1320-1344. Sant Esteve: línies 1345-1355. Sant Joan: línies 1356-1372. Sant Innocents: línies 1373-1404. Circumcisió: línies 1405-1411. Epifania: línies 1412-1416. Sant Julià: línies 1417-1431. Dominiques després d'Epifania: línies 1432-1447. Sant Antoni: línies 1448-1454. Sant Vicenç i santa Agnès: línies 1455-1458. Conversió de sant Pau: línies 1459-1464. Candelera: línies 1465-1475. Sant Blai: línies 1476-1479. Santa Àgata: línies 1480-1482. Sant Pere i sant Macià: línies 1483-1488. Dominiques de Septuagèsima, Sexagèsima, Quinquagèsima i Quaresma: línies 1489-1498. Dominica de Passió: línies 1499-1507. Diumenge de Rams: línies 1508-1532. Fèries de Quaresma: línies 1533-1561. Dimecres de Cendra: línies 1562-1567. Dissapte de Tèmpores de Quaresma: línies 1568-1575. Dimarts Sant: línies 1576-1575. Dimecres Sant: línies 1581-1602. Dijous Sant: línies 1603-1614. Divendres Sant: línies 1615-1637. Dissapte Sant i vigília de Pasqua: línies 1638-1664. Sant Gregori: línies 1665-1669. Sant Benet: línies 1670-1674. Anunciació: línies 1675-1679. Sant Ambrós: línies 1680-1686. Sant Marc: línies 1687-1690. Diumenge de Pasqua: línies 1691-1716. Dilluns de Pasqua: línies 1717-1720. Setmana de Pasqua: línies 1721-1747. Dominica in Albis: línies 1748-1752.

Regles generals de l'actuació del cabiscol: línies 1753-1877.

Escolania i escolans: línies 1878-1959.

Multes per les faltes del cabiscol: línies 1960-1985.

Ordinacions dels síndics per al cabiscol de l'any 1426: línies 1986-2009.

Ordinacions del 1430: línies 2010-2047.

Continuació del calendari: 2048-2244.

Diumenge després de l'octava de Pasqua: línies 2048-2056. Dominica *in qua totum*: línies 2057-2061. Sant Felip, sant Jaume [el Menor] i santa Creu: 2062-2067. Sant Miquel: línies 2068-2072. Sant Joan *ante portam latinam*: línies 2073-2088. Dedicació de l'església de Sant Joan de Perpinyà: línies

2089-2098. Rogatives: línies 2099-2146. Ascensió: línies 2147-2151. Vigília de Pentecostès: línies 2152-2161. Festes de nou salms: 2162-2170. Dissabtes de la Mare de Déu: línies 2171-2174. Trinitat: línies 2175-2178. Primer dimenge d'Advent: línies 2179-2186. Octava de santa Caterina: línies 2187-2190. Sant Nicolau: línies 2191-2211. Concepció de Maria i sant Tomàs: línies 2212-2215. Santa Eulàlia: línies 2216-2220. Fèries de la O: línies 2221-2228. Festina: 2229-2234. Dissabte de Tèmpores: línies 2235-2238. Vigília de Nadal: línies 2239-2244.

VI. Oficis i càrrecs del sagristà: línies 2245-3031.

Càrrecs generals per al manteniment i administració de la sacristia: línies 2245-2266.

Càrrecs del sagristà relacionats amb el diaca i l'escobaler: línies 2267-2292.

Regles per a la lluminària de tots els temps i festes: línies 2293-2821.

Regles per empal·liar i distribució dels ornaments i llur color segons els temps i festes: línies 2822-2889.

Regles per a les festes de doble llarg major: línies 2890-2930.

Regles per a les festes de doble llarg menor: línies 2931-2955.

Regles per a les festes de doble breu major: línies 2956-2976.

Regles per a les festes de doble breu menor: línies 2977-3017.

Regles per a les festes de nou lliçons: línies 3018-3031.

VII. Oficis i càrrecs del monjo: línies 3032-3305.

Càrrecs generals: línies 3034-3124.

Càrrecs específics segons les festivitats: línies 3125-3305.

VIII. Oficis i càrrecs del diaca: línies 3306-3744.

Càrrecs generals: línies 3308-3542.

Sermons que ha d'assegurar el diaca: línies 3543-3554.

Oficis i càrrecs que el diaca comparteix amb l'escobaler: línies 3555-3623.

Altres obligacions del diaca: línies 3624-3640.

Oficis i càrrecs que el diaca comparteix amb el monjo i l'escobaler: línies 3641-3675.

Condicció del diaca dins la jerarquia eclesiàstica: línies 3676-3707.

Oficis i càrrecs del diaca als quals el monjo no és obligat: línies 3708-3726.

Oficis i càrrecs que el diaca comparteix amb l'escobaler: línies 3727-3741.

IX. Oficis i càrrecs de l'escobaler: línies 3745-5048.

Oficis i càrrecs generals: línies 3745-3827.

Oficis i càrrecs els dies de fèria en festes de tres lliçons: línies 3828-3882.

Oficis i càrrecs els diumenges i festes de nou lliçons: línies 3884-4001.

Oficis i càrrecs les festes de doble breu menor: línies 4004-4071.

Oficis i càrrecs les festes de doble breu major: línies 4074-4137.

Oficis i càrrecs les festes de doble llarg menor i major: línies 4138-4265.

Regles dels tocs de campanes per les hores canòniques segons els temps i les festes: línies 4266-4904.

Segon calendari: Janer: línies 4269-4317. Febrer: línies 4318-4390. Març: línies 4391-4498. Abril: línies 4499-4565. Maig: línies 4566-4628. Juny:

línies 4629-4690. Juliol: línies 4691-4724. Agost: línies 4725-4758. Setembre: línies 4759-4788. Octubre: línies 4789-4828. Novembre: línies 4829-4865. Desembre: línies 4866-4904.

Primeres regles dels tocs extraordinaris: línies 4905-4949.

Segones regles dels tocs extraordinaris. Línies 4959-5048.

X. Oficis i càrrecs dels cònsols de Perpinyà: línies 5049-5129.

XI. Oficis i càrrecs del prevere obrer: línies 5130-5250.

XII. Ordinacions de les processons, altres oficis divins i cerimònies de l'any 1446: línies 4251-5512.

XIII. Institució i regulació de la festa de la Candelera: línies 5513-5707.

Institució del canonge Joan Gil: línies 5513-5530.

Obligacions de la comunitat: línies 5531-5586.

Distribució dinerària per la festa: línies 5587-5623.

Altres obligacions de la comunitat: 5624-5651.

Tocs de campana per la festa: 5652-5707.

XIV. Aniversaris extraordinaris: línies 5708-5803.

L'obra que avui és editada, doncs, no és unitària. Hi ha un primer bloc, línies 1-5250, on hom hi distingeix els deu grans apartats o capítols consagrats als càrrecs i oficis decisius de la comunitat de preveres de Sant Joan. En aquest bloc inicial i més antic s'hi constaten almenys quatre interpolacions:

Les línies 710-824 reproduïxen unes ordinacions dels síndics de l'església de Sant Joan, fetes a principis del segle XV, sobre obligacions dels domers, amb acta del notari Bernat Masdamont.

Les línies 1921-1985, amb els diversos paràgrafs introduïts per fòrmules com és ara «volem e ordonam e declaram», «volem e ordonam e manam», «ordonam e declaram», indiquen prou clarament que hom està intercalant part d'una ordinació, d'un arbitratge o d'una concòrdia.

Les línies 1990-2009 són la transcripció d'una ordinació dels síndics, feta el 20 d'abril del 1426, sobre el dies que el cabiscol ha de dirigir sol·lemnitat de doble breu.

Les línies 2013-2047 reproduïxen una «ordinació e declaració» del 15 de setembre del 1431 sobre deures del cabiscol.

En l'aparat de notes hem indicat altres claps del nostre text que no són res més que transcripcions més o menys completes de documents de la vida interna del Capítol de Sant Joan, que hem conegut gràcies a les còpies o a les referències que en dóna el canonge COMA. Aquestes notes haurien estat més nombroses si haguéssim pogut treballar amb transcripcions dels mss. 70, 71, 78 i 96 de la Médiathèque de Perpinyà.

Després dels capítols consagrats a descriure les obligacions dels principals responsables de l'administració i culte de Sant Joan, vénen tres afegits successius, sense cap relació de l'un amb l'altre: línies 5246-5793. El fil conductor de l'enfilall de textos i interpolacions és el caràcter pràctic, normatiu i aclaridor de dubtes que té el recull en ordre a organitzar els *oficis* i *serveis* del

clergat que sostenia el culte i les activitats de l'església principal de Perpinyà.

Organització del personal de l'església de Sant Joan

Com hem dit, Sant Joan de Perpinyà és una canònica augustiniana almenys des del 1102. Els historiadors registren els noms dels seus capellans majors a partir de Riambau, any 1135; Pons Poc (o Pauci), devers 1164; Pere de Malloles, any 1165; Pere Gros, a cavall del s. XII i del XIII; Pere de Soler, entre 1214 i 1225; i Joan de Vilallonga, des del 1225 al 1230.⁸⁵ Durant aquest període, l'església de Sant Joan és regida per un Capítol col·legial, amb el seu pabordre o capellà major com a cap visible del Capítol. El capellà major era responsable de la cura d'ànimes. Els canonges celebraven el culte per torns setmanals. El canonge més antic era el sacristà i el més jove el monjo. Pertanyien a una categoria distinta de clergues el diaca i l'escobaler, els dos conducters instituïts per Pere de Malloles i els quatre domers que ben aviat assumiren la cura d'ànimes del capellà major. Segons el canonge Coma, conductor «uol dir coadiutors o conductats per exercir certs officis per los canonges».⁸⁶ La proliferació de figures i oficis clericals indica la prosperitat de l'església, reflex de la de la vila de Perpinyà.

El 1230 es produeix un cop d'estat: el bisbe Bernat de Berga obté del papa Gregori IX la unió del capellaniu de Sant Joan a la mensa episcopal. És a dir, el bisbe confisca les rendes de l'església principal de Perpinyà en profit propi. Tota la història posterior de Sant Joan no és res més que el desplegament del sentit d'aquest arpat. Els bisbes, confinats a Elna, no tenen res a fer, perquè la vida social real es concentra a Perpinyà. Els bisbes seran, doncs, bisbes d'Elna-Perpinyà, com són avui. El primer pas per a posar en marxa aquesta operació consistia en buidar Sant Joan de la seva substància i posar-la sota control del bisbe. La història eclesiàstica dels catalans del nord està dominada per aquest fet, i la historiografia se'n fa ressó fins al segle XVIII.⁸⁷ És evident que un fet

85. COMA I, c, 4-7, p. 26-59.

86. COMA I, c. 7, p. 49.

87. L'obra del canonge COMA es pot llegir de dalt a baix com un al·legat a favor del clergat de Sant Joan i, de baix en baix, contra la major part dels bisbes que desfilen per Elna. Coma defensa vigorosament, entre el clergat, el grup dels canonges, víctimes principals de l'actuació del bisbe i del clergat inferior. N'espigolem alguns textos explícits: «Tot prosperaba en lo temps que la mensa comuna subsistia en la Canongia o Canorga, no solament en lo espiritual, però encara en lo temporal. Lo cel acumulaba benediccions sobre benediccions a tots los canonges y demés del clero. La fraternitat se conservaba entre lo capellà y canonges. Lo seruey de Déu se feia ab puntualitat, la almoyna als pobres continúa. Floria la virutt y lo bon exemple edificaba a tots los perpinyanesos. Però quant la mensa comuna fonc unida a la mensa episcopal, tot se deteriorà. Faltà la fraternitat. Lo seruey de Déu se feia ab floxedat. Cessaren les almoynes.

de tanta envergadura devia tenir causes que potser la historiografia posterior no ha acabat d'aclarir. A nosaltres ens toca avui registrar el fet brut, en la

Era la virtut mortificada, lo bon exemple menyspreat y los canonges perseguits, com descriurem en lo capítol 10 de la segona part del present llibre y en lo capítol vi, § 4 y 5 de la tercera»: COMA, I, c. 9, p. 56-60. «Fonc lo sr. bisbe Bernat Forner, primer capellà major, persona de gran auctoritat, o per rahó de sa prosàpia o per sa doctrina, pus fonc poderós per impetrar de Sa Santetat la vnió del capellaniu de Sant Joan a la mensa episcopal d'Elna, contra lo consentiment y voluntat dels canonges col·legials. En son temps fonc desterrada la confraternitat entre los capitulars, destruïda la mensa comuna de la Canongia, llebada als pobres de Jesuchrist la hospitalitat, reduint los canonges a viurer ab una mòdica e insuficient porció»: COMA, II, c. 4, p. 76-77. «Qui no se commourà fent atenció als infortunis que esdevingueren en aquella total desolació del Capítol col·legial causada per la vnió del capellaniu feta a la mensa episcopal d'Elna? Pus poríam dir que en aqueix infortunat temps *egressus est a filia Sion omnis decor eius*. Perquè comensà alesores la iglésia de Sant Joan a pèrdrer son esplendor y sa glòria, pus la bona opinió de sos canonges y demás de mensa fonc de tal modo obscurida y sa virtut deslustrada, que sa caiguda (com podem col·legir dels segles passats) fonc sens remey: *Dedit me Deus in manu de qua non potero surgere*. Los pobres de Jesuchrist y los desemparats òrphens, que segurs teníam tots los dies son sustentó en la casa de la Canorga, atès de les restas abundants de la mensa comuna, la qual se entretenia de les rendes del capellaniu, tots los dies se'ls distribuïa la porció ordinària, per esser llegada per los comptes, nobles y plebeos a la iglésia per alimentar-los. Fonc alesores que los bisbes capellans majors la diuertiren en altres vsos, cessant als pobres de Jesuchrist la almoyna que de justícia se'ls deuia: *Parvuli petierunt panem et non erat qui ffrangeret eis*. Los réddits y emoluments de les heretats del Capítol, que los canonges feíam col·lectar en sos graners, en aqueix infortunat temps les veren recollir per mans ajenas, apportant-los en sos graners contra sa voluntat: *Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos*. Ni se cuidaren los srs. bisbes capellans majors en reparar ni entretenir lo refector y dormidor, ahont estos venerables canonges ab conformitat y confraternitat vivíam, pus veren ab viu dolor una part de eixa casa assolada y la altre sens portas y descuberta: *Omnes portae eius destructae, sacerdotes eius gementes et ipsa oppressa amaritudine*. Aquestos que antes la fatal vnió éran honrats y per tot lo poble venerats per sas raras virtuts, com tenim refferit en lo capítol últim de la primera part, ara se veuen per lo mateix poble perseguits y affrontats: *Omnes qui glorificabant eam sprauerunt illam, quia viderunt ignominiam eius*. Estas pedras preciosas, sobre las quals de die en die per son raro exemple creixia y se amplificaba lo edifici espiritual y temporal de la iglésia de Sant Joan, foren per plassas y carrers públics trapitxades: *Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum*. Per eixa causa no anàvan los canonges ny los sacerdots de mensa en la iglésia a les horas sòlitas per cantar les divinas alauansas, pus lo temor de càurer en mans inhumanas los detenían: *Viae Sion lugent, eo quod non est qui veniat ad solemnitatem*. Los bisbes capellans majors, seruint-se de son gran poder, no usant de justícia sinó de auctoritat, foren sos majors contraris: *Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pasqua*. Perquè en lloc de pa bo y ben cuit, com se donaba a la taula comuna, obligaren a quiscun pèndrer per any quatre ayminas de blat per la porció conventual; y per vi, vianda y vestit sinc diners, sens que los fos permès de contradir ny menos queixar-se. Encara serían estats ditxosos, si aqueixa mòdica e insuficient porció l'aguessen obtinguda sens processos; que si algú de entre ells la alcansaba, era de blat podrit y sens purgar, que per grat o per força la deuían acceptar, si volían sustentarse. Però en temps de carestia, se'ls differia la solutió fins la recolta subsequènt, y aleshores per sustentarse se venían lo que de preciós tenían: *Dederunt praeciosa quaeque pro cibo ad refocilandum animum*. Los canonges més necessituosos, ab pregàries companyades de llàgrimes, supplicàvan als srs. bisbes los concedissen una aymina o saumada de blat de tres en tres mesos; ny menos eren hoïts: *Sed cum clamauero et rogauero, exclusit orationem meam*. Quant los canonges y los demás de mensa, per conseruar sos drets, intentàvan protestar als srs. bisbes o a sos vicaris gene-

mesura que té una influència directa en el text que editem. Sant Joan de Perpinyà no és en el nostre text la catedral de Perpinyà, ni de bon tros. Depèn del bisbe, però aquest encara ni tan sols no té palau episcopal a la ciutat. És una església supeditada al bisbe, que la governa directament o mitjançant procurador.⁸⁸ I el seu clergat, a diferència del clergat d'una catedral, no té cap força per a contrapesar el poder del bisbe, atès que aquest, ultra bisbe, és el cap natural i indiscutible del capítol santjoaní i, sobretot, l'amo de les seves rendes.

Això imprimeix el seu caràcter propi a la consuetat. No és pas la consuetat d'una catedral. No és pas tampoc la consuetat d'una pura església col·legiada. És la consuetat d'una església presidida pel bisbe sense ésser una catedral. Des d'aquest punt de vista, no té res d'estrany que la consuetat es trobi en el mateix manuscrit que conté les constitucions sinodals de la diòcesi d'Elna. Qui manava a Sant Joan des del 1230 era el bisbe, sense discussió. Des d'un altre punt de vista, la irrupció del bisbe a Sant Joan durant el s. XIII explica també que no s'hagi conservat cap consuetat escrita anterior a la del segle XIV, si mai n'hi hagué cap.⁸⁹

Caràcters de la consuetat o llibre de cerimònies de Sant Joan

Més amunt ens hem referit de forma genèrica al caràcter complementari i coordinador de les consuetes respecte dels altres llibres litúrgics. La de Sant

rals, eo a sos procuradors, devían anar y venir diferentes ocasiones a la ciutat de Elna, amañant ab ells des de Perpinyà notari y testimonis, per lo que féian exescius gastos per los diners que dispensaban. Però lo *non plus ultra* dels sentiment dels canonges (com nos podem persuadir) fonc de se véurer despullats de tota la jurisdicció de la iglésia de Sant Joan, y véurer sa auctoritat transferida en cap dels beneficiats sos súbdits, pus no abia molts anys foren acollits a la residència, y a estos foren obligats de se submettre, per no tenir qui los patrocinàs: *Servi domini sunt nostri, non fuit qui redimeret de manu eorum*. No serà fora de propòsit per probar la persecució tingueren los canonges y los altres de mensa après la fraterna separació causada per la vnió del capellaniu fer memòria de dos fatals accidents esdevingueren a un canonge y a un domer. Viuia en eixos temps lo canonge Pere Andreu, més venerable per sas virtuts que per sa edat madura, lo qual, anant a matines de gran matí com solia, caigué en mans de lladres, y no contents de robar-lo, encara lo molgueren de bastonades, deixant-lo molt ferit. Esdeuingué també que alguns hòmens mal intencionats anaren en la nit a casa del reverent Bernat Domingo, altre dels domers de Sant Joan, que ab gran zel exercia la cura de ànimes en Perpinyà, obligant-lo a llebar-se, pus ab pressa ly digueren anàs a confessar un malalt y ly aportàs lo viàtic; lo qual, essent ab ells en lo carrer, se abressaren contra ell, l'lensant-lo per terra, donant-ly moltes bastonades, deixant-lo per mort. Lo que no auria succeït, si la fraternitat fos estada observada en la casa de la canonga. Lo que venim de refferir més llargament ne parlarem quant tractarem del sr. bisbe Barthomeu Peiró, perquè aleshores descriurem lo procés que contra dit bisbe aportaba lo Capítol»: COMA II, c. 10, p. 133-138.

88. Cf. *infra*, línies 25-29.

89. Sobre la raresa de consuetes d'esglésies no catedrals escrites el segle XIII i les seves causes, cf. el que diuen PLADEVALL i PONS GURI, *o. c.*, 108.

Joan no és cap excepció, ben al contrari. Sovint hi trobem referències a altres llibres on també hi ha normativa aplicadora. Un és el *manater* del cor, l'altre el *missal* de l'altar major.⁹⁰ Ja es pot suposar que la normativa d'aquests dos llibres és principalment de tipus ritual. El manater, com a llibre de cor, contindria rúbriques o prescripcions per a la celebració de l'ofici diví; com a llibre d'altar, el missal conté normes referents a la celebració de la missa.

En general, la consuetuda que editem ens sembla situada *també* en l'òrbita d'una disposició conciliar tarraconense, a desgrat que la disposició no podia afectar Perpinyà perquè els Comtats depenen durant tota l'edat mitjana de Narbona, disposició presa en temps de l'arquebisbe Ènnec de Vallterra. El concili és el provincial tarraconense del 1391, i la disposició diu: «Quia per coeremonias quas per anni circulum ad Dei laudem et cultus divini augmentum in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et aliis, ubi est ultra numerum duodecim officiantium, observare debent ecclesiasticae personae, cum in scriptis non appareant quae quisque in qualibet ecclesia facere teneatur, officii divini turbatio et frequenter scandala oriuntur, praecipimus in qualibet dictarum ecclesiarum infra biennium fieri unum librum qui stet in choro ecclesiae cum cathena, ubi omnia pertinentia ad divinum officium secundum usum ecclesiae infra annum, et quis illa facere debeat exacte conscribantur».⁹¹ Potser anterior a la disposició tarraconense, la consuetuda de Perpinyà està en l'aire del seu temps. Calia fixar per escrit l'ordre de les cerimònies i el paper que hi havien de fer els diversos components de les comunitats presbiterals. En aquest sentit general, Sant Joan de Perpinyà seguia la pauta d'altres esglésies catalanes que en el pas del segle XIV al XV van redactar llurs consuetes: Valls, catedral de Barcelona, Vic (1413), Lleida, Tortosa, Cardona, Sant Joan de les Abadesses, la catedral i Sant Feliu de Girona, Santa Maria del Mar (Barcelona), Sant Pere de Ripoll.⁹²

En canvi, la tipologia de la consuetuda perpinyanesa divergeix de la usual en les consuetes medievals de la província tarraconense. Aquestes comencen invariablement per la part dominical o pròpia del temps (Advent-Trinitat); segueix el santoral, el comú dels sants, les misses votives, festes de creació recent i particularitats semblants. Després apareixen els elements complementaris i accessoris, que varien d'una consuetuda a l'altra: el calendari, normes per a determinar el dia de Pàsqua, per al cant o la recitació de l'ofici diví, dies de distribució (pagament en diners o en espècies), decretals, butlles, constitucions sinodals o conciliars que regulen la celebració d'alguna festa, disposicions de tot ordre

90. Cf. infra, línies 180, 813, 1471, 1635, 1640, 1652, 2886-2887, 3693-3694, 5249.

91. Cf. J. D. COSTA I BORRÀS, *Concilios Tarraconenses*, vol. I, Barcelona 1867, pp. 91, 468-469. No deixa de causar sorpresa que el concili parli d'un llibre «cum cathena», després d'haver constatat que el volum del ms. 79 de Perpinyà era anomenat *també* en aquella diòcesi el *Llibre de la cadena*. Cf supra, nota 28.

92. PLADEVALL I PONS I GURI, *o. c.*, 112-113, 140-148.

que corregeixen abusos, precisen obligacions i aclareixen dubtes, actes d'arbitratges i concòrdies, etc.⁹³ Al capdavant, la consuetud és un llibre viu, on es reflecteixen evolucions i canvis. En aquest aspecte, la consuetud de Perpinyà és com les altres; però la seva articulació interna, com hem vist en el resum anterior, és diferent. Ni el propi del temps ni el propi dels sants no li donen estructura. S'organitza de dalt a baix com una consuetud *de personis*. Els afegitons del final responen a necessitats o qüestions locals: protocol de l'ordre de les processons, institució puntual de la festa de la Candelera, llista [incompleta] d'aniversaris extraordinaris. El bloc fonamental és dedicat íntegrament a descriure els càrrecs i serveis que els clergues de Sant Joan havien de complir en el desplegament de les cerimònies culturals i al llarg de l'any. Més que un manual que sorgeix naturalment de la vida diària d'una corporació que regula les seves activitats segons unes pautes determinades (el cicle de l'any litúrgic i les seves vicissituds), la consuetud de Perpinyà sembla un reglament emanat *ab alto*, gairebé un petit codi legal per a ús intern de l'església de Sant Joan. A l'estil de les consuetuds, recull les particularitats de la litúrgia, de les celebracions i dels costums santjoanins, però ni els propis del temps i dels sants ni el calendari no estructuren res. La consuetud de Sant Joan és un instrument de control de les obligacions, càrrecs i serveis del clergat que serveix l'església. No tenim per ara cap element positiu per demostrar-ho, però tot fa pensar que la consuetud fou redactada per iniciativa episcopal. El fet que el primer capítol estigui dedicat a estipular els càrrecs i serveis del bisbe, com a capellà major, a l'esguard de tot el personal que serveix a Sant Joan, és significatiu. Oi més tenint en compte que el text de la consuetud perpinyanesa presenta el bisbe assenyaladament com aquell qui paga. Els càrrecs i serveis del bisbe a Sant Joan són els de l'amo i senyor de l'església. És senzillament impossible que tot aquest capítol fos redactat a desconexió del bisbe. Nosaltres pensem, a més, que tota la consuetud ha estat concebuda des del punt de vista de la màxima autoritat diocesana. En relació amb la comunitat canonical de Sant Joan el bisbe es preocupa primordialment de definir els drets i deures dels protagonistes de les cerimònies de l'església. Ni propis, ni calendaris: els serveis són personals. Es tracta d'una consuetud reglamentària, si passa el mot.

Es pot al·legar amb raó que el bisbe és sempre a l'origen de les consuetuds catedralícies i que és per manament episcopal que les altres esglésies diocesanes acaben tenint cadascuna llur consuetud. En el cas de Perpinyà nosaltres voldríem subratllar la particularitat que el bisbe és alhora el capellà major de l'església, fet que ordinàriament no es dona en l'univers de les esglésies no catedralícies diocesanes. Només la comparació de la consuetud de Sant Joan

93. *Ib.*, 114-115. Aquest ordre tipològic es veu perfectament en l'edició de les consuetuds de la Seu d'Urgell (s. XII) i de Vic (s. XIII): Cf. Miquel dels Sants GROS, *La Consuetud antiga de la Seu d'Urgell (Vic, Museu Episcopal, ms. 131)*, o. c., i *El Liber consuetudinum Vicensis ecclesie del canonge Andreu Salmúnia*, o. c.

amb altres consuetes d'esglésies veïnes pot acabar d'aclarir si i perquè l'estructura de la consueteta santjoanina segueix unes pautes tan diferents de les de les altres consuetes conegudes, almenys dins el petit univers eclesiàstic català, i encara específicament tarraconense. Per això sembla oportú d'establir una primera comparació amb el contingut de la consueteta d'Elna del segle XIV.

Estructura de la consueteta de la catedral d'Elna

La consueteta nova de la catedral d'Elna fou escrita el 1380 de manament del bisbe Ramon d'Escales, amb consentiment del Capítol.⁹⁴ Les finalitats de la mesura eren clares: «Ut de cetero divinum officium in iam dicta ecclesia laudabilius solito celebretur, ne etiam illi quos ipse constituciones tangunt aliquam possint ignorancie causam in futuro allegare».⁹⁵ Millorar la celebració del culte i combatre la desídia amagada darrera l'excusa de la ignorància també podien ésser un bon motiu per a fer escriure qualsevol altra consueteta. Vet-ací com s'articula la d'Elna:⁹⁶

Fol. 1r-fol. 2v: De hiis que dominus episcopus habet facere in ecclesia Elnensi.

Fol. 3r: De hiis que habet facere archidiaconus maior in ecclesia Elnensi.

Fol. 4r: De hiis que habet facere archidiaconus Confluentis. De hiis que habet facere archidiaconus Vallespirii.

Fol. 4v: De hiis que habet facere precentor in ecclesia Elnensi.

Fol. 5r: De officio subcentoris minoris in ecclesia Elnensi. De hiis que habet facere prepositura de Bagis.

Fol. 5v-6r: De hiis que habet facere prepositura Elnensis. De hiis que habet facere prepositura de Baxanis.

Fol. 6v: De hiis que habet facere prepositura de Trulhariis.

Fol. 7r: De hiis que debet facere prepositura de Salellis.

Fol. 7r-8v: De hiis que sacrista Elnensis habet facere in ecclesia Elnensi.

Fol. 8v-9r: Regule generales per totum annum. Fol. 9r: De vigilia Natalis Domini. Fol. 9v-10r: Regule generales de hiis que debent facere acoliti. De processione sancti Stephani. Fol. 10v: De matutinis diei sancti Stephani. Fol. 10v-12r: Regule generales per totum annum. De processione sancti Johannis. De matutinis sancti Johannis. De processione in claustro. De vesperis diei sancti Johannis. De vigilia Circumcisionis. De matutinis diei Circumcisionis. Fol. 12v-22v: Regule generales per totum annum. De vigilia Epiphaniæ. De festo sancti Anthonii. De festo sancte Agnetis. De festo sancti Vincencii. De

94. HARRISON, *o. c.*, 189-190.

95. *Ib.*, 190.

96. Extraiem aquestes dades copiant directament les rúbriques del ms. 71 de la Médiathèque de Perpinyà.

festo conuersionis sancti Pauli. De festo Purificacionis beate Marie. De festo sancti Blasii. De cathedra sancti Petri. De feria III^a in capite ieiunii. De festo sanctorum Gregorii et Ambrosii. De festo Anunciacionis beate Marie. De die Ramispalmarum. De feria III^a post diem Ramispalmarum. De die Jouis Cene. De feria VI^a Parasceue. De sabbato sancto. De die sancto Pasche. De feria secunda post Pascham. De feria III^a post Pascham. De synodo. De festo Sancti Marchi. De rogationibus. De festo Ascensionis Domini. De vigilia Penthecostes. De die sancto Penthecostes. De festo Corporis Christi. De festo sancti Iohannis bapstiste. De festo apostolorum Petri et Pauli. De festo sancte Marie Magdalene. De festo sancti Jacobi apostoli. De festo beate Anne. De vinculis sancti Petri. De festo inuentionis corporis sancti Stephani. De festo Transfigurationis Domini. De festo sanctorum Iusti et Pastoris. De festo Assumpcionis beate Marie. De festo sancti Bernardi abbatis. De festo sancti Euuesii. De festo sancti Bartholomei. De festo sancti Augustini. De festo Decollationis sancti Iohannis bapstiste. De festo Natiuitatis beate Marie. De festo Exaltacionis sancte Crucis. De festo sancti Mathey apostoli. De festo Dedicacionis sancti Michaelis. De festo sancti Jeronimi. De festo sancti Francisci. De festo Dedicacionis ecclesie Elnensis. De festis sanctorum Luche euangeliste et Symonis et Jude. De festo Omnium Sanctorum. De vesperis fidelium defunctorum. De commemoratione fidelium defunctorum. De festo passionis ymaginis Domini nostri Ihesu Christi. De festo sancti Martini. De festo sancti Bricii confessoris. De festis sanctorum Romani, Cecilie, Clementis et Saturnini. De festo sancti Andree apostoli. De festo sancti Nicholay. De festo Conceptionis beate Marie. De festo sancti Thome apostoli. Fol. 23r-24v: Regula generalis per totum annum.

Fol. 25r-27r: De officio monachi de hiis que habet facere in vestiario et altaribus sancte Eulalie, sancti Petri et sancti Iohannis. Fol. 27v-30r: De officio monachi in hiis que pertinent ad chorum. Fol. 30v-32r: De officio monachi circa modum pulsandi cimbala. Fol. 32v-33r: Quibus diebus et horis debet fieri trillo.

Fol. 33v-34r: De officio procuratoris vestiarii Elnensis.

Fol. 34v-36r: De officio capellani claustralis.

Fol. 36v: De officio ebdomedarii altaris sancte Eulalie.

Fol 37rv: De officio dyachonorum elnensium. De officio subdiaconorum beate Eulalie.

Fol. 38r-39r: De officio ebdomedariorum curatorum.

Fol. 39v-41r: De officio cantoris elnensis ecclesie.

Fol. 41v: De officio mandatariorum in ecclesia Elnensi

Fol. 42rv: Sequuntur consuetudines antiquitus in ecclesia Elnensi obseruate.

Fol. 43r-44v: Sequitur ordinacio duplicium largorum.

Fol. 45r: De hiis que habent facere dechani in ecclesia Elnensi.

Fol. 45v: De hiis que habent facere in ecclesia Elnensi videlicet sacrista et ebdomedarii beate Marie de Pulcroloco.

Fol. 46r: De hiis que habet facere mandatarius ecclesie Elnensis.

No seria possible, en el marc d'aquest estudi introductori, procedir a una comparació a la menuda dels continguts específics de les dues consuetes. En tenim prou de constatar que la sola enumeració de les rúbriques de la consueteta d'Elna posa de manifest que aquesta també s'estructura segons els càrrecs, oficis i serveis que hi ha de desplegar el clergat. Per tant, degut al principi de supeditació de les consuetes de les col·legiades i parròquies a la de la catedral, no té res d'estrany que la consueteta de Sant Joan segueixi al peu de la lletra el mateix model que la d'Elna. Hi ha, doncs, una diferència en l'estructuració de les consuetes antigues del Principat respecte de dues i ben assenyalades consuetes dels Comtats.⁹⁷ Si aquestes dues consuetes són de les més importants de la diòcesi d'Elna, des d'ara ja es pot plantejar el principi metodològic que les diferències amb les del Principat són evidents. Essent, però, la literatura sobre les consuetes medievals catalanes i els altres llibres que les envolten encara poc ferma, no es podrien excloure sorpreses. En un tal context, és evident l'interès i la urgència de l'edició del text de la consueteta d'Elna del bisbe Guillem d'Ortafa, de principis del s. XIII, conservada al ms. 124 de la Biblioteca Municipal de Tolosa del Llenguadoc. Aquest testimoni podria aclarir les vies d'evolució del gènere consueteta, en el sentit de fer veure, almenys, si les diferències d'estructura que a l'esguard de les consuetes tarraconenses es constaten a la diòcesi d'Elna a finals del s. XIV ja s'insinuaven un bon grapat d'anys abans. Si no era així, el bisbe responsable de fer escriure les consuetes d'Elna del 1380 i la de Sant Joan dels mateixos anys hauria pres una iniciativa remarcable i hauria estat a l'origen de canvis o d'adaptacions radicals del gènere consueteta. La penúria de textos fonamentals publicats per editors responsables ens obliga avui a ésser molt prudents en la interpretació de l'evolució històrica del gènere, i és justament això el que ens ha estimulat a publicar la consueteta de Sant Joan. Sobre el fons d'aquests problemes, mentrestant una cosa emergeix amb claredat: la iniciativa d'ordenar la consueteta de l'església de Sant Joan responia a la mateixa motivació que tingueren el bisbe i el Capítol d'Elna en ordenar la de la catedral. I el motllo fou evidentment el mateix.

El personal de l'església de Sant Joan

Fundada la canònica el 1102, era regida per un capellà i el col·legi de canonges; és incerta la data d'incorporació del diaca i de l'escobaler, que Coma

97. Aquesta diferència és manifesta a l'esguard de les consuetes de la Seu d'Urgell (s. XII) i de la catedral de Vic (s. XIII). En el cas de la consueteta d'Urgell, redactada a mitjan segle XII, quan tot just s'iniciava el procés de restabliment de la província eclesiàstica tarraconense, la diferència és particularment significativa, perquè el clergat de la diòcesi urgellenca encara vivia aleshores enquadrat en la província eclesiàstica narbonesa, d'on Elna no se separa fins al segle XVI, per tornar-hi el s. XVII, després del 1659.

suposa presents a Sant Joan des de temps molt reculats.⁹⁸ Les deixes del comte Girard II a Sant Joan (a. 1165) permeteren la creació dels domers, sacerdots que descarregaven el capellà major de la cura d'ànimes.⁹⁹ Els càrrecs de sagristà i monjo sorgien del col·legi canonical i eren, respectivament, el canonge més vell i el més jove.¹⁰⁰ Com els càrrecs de sagristà, domer i diaca¹⁰¹, el càrrec de monjo es troba en esglésies i en consuetes de la província tarraconense.¹⁰² En canvi, els conducters i l'escobaler són càrrecs incerts en l'univers eclesiàstic tarraconense. Els conducters foren instituïts a Perpinyà pel capellà major Pere de Malloles, els anys centrals del segle XII.¹⁰³ L'escobaler és un clergue auxiliar que apareixeria a Sant Joan una mica abans que els conducters i al mateix temps que el diaca,¹⁰⁴ tots dos amb funcions auxiliars. El cabiscol és una figura indispensable en tot Capítol catedralici o col·legial.

El sagristà és l'encarregat de les coses del culte i, per tant, del patrimoni de l'església. El cabiscol és l'home de la música i dels escolans. El monjo és l'home de l'aigua, del pa, del vi, de l'encens i d'altres accessoris ocasionals del culte, com és ara la cendra del Dimecres d'aquest nom, les flors, les campanes. L'escobaler és una mena de conserge, que obre i tanca el temple i el campanar, dorm dins el clos de l'església, ajuda el diaca, encortina, entapissa, toca les campanes, etc.

La consuetat es refereix gairebé exclusivament al paper que aquests personatges tenen en la vida diària de Sant Joan. Els canonges, en canvi, queden en un segon pla molt pronunciat, són esmentats gairebé ocasionalment, com a simples setmaners, és a dir, encarregats d'oficiar la missa diària per torns de setmanes, talment unes figures esborradisses. En un cert sentit, és explicable. Els canonges constituïen teòricament el senat que governava la col·legial, i tenien menys càrregues que altres clergues. Però justament això també indica que la tesi de Coma, segons la qual el bisbe per dalt i el clergat inferior per baix tenien atenallats els canonges de Sant Joan, és una tesi del tot viable. Sense demostrar-la, la consuetat la deixa aparèixer en transparència. Ulteriors investigacions i l'edició d'altres textos perpinyanesos referents a Sant Joan permetran de precisar o matitzar aquest punt.

98. COMA I, c. 4, p. 28.

99. ID., *ib.*, c. 5, p. 49. Dos foren creats abans de la unió del capellaniu a la mensa episcopal; el bisbe Bernat de Berga instituï el tercer domer el 1253, i el quart fou instituït per Perpinyà Gras, *ib.*, c. 9, p. 60.

100. ID., *ib.*, c. 4, p. A III, c. 13, p. 13, copia un estatut de ca. 1135, on es llegeix: «...Sic quod semper antiquior canonicus nominetur et sit sacrista et iunior monachus...».

101. A Sant Joan el diaca és un clergue elegit pel monjo per a fer el servei diaconil: cf. COMA I, c. 6, p. 41.

102. Cf. PLADEVALL i PONS GURI, *o. c.*, 109 (referència al *monjo* de Vic), 111 (referència al *monjo major* de la catedral de Tarragona).

103. COMA I, c. 7, p. 49.

104. ID., *ib.*, c. 9, p. 60.

La consueta avui

Llegir avui una consueta pot constituir una experiència singular. El text que editem, quan hom s'hi endinsa, produeix una primera impressió de *dépaysement*. És difícil ara d'imaginar una església relativament petita, com Sant Joan el Vell, ocupat per una clerecia que depassava de molt els cent efectius¹⁰⁵ i que no paren de treballar. Però aquest és l'espectacle humà que ofereix la nostra consueta: molta gent, molta feina i diversificada, molts actes que s'encavallen els uns sobre els altres: l'ofici diví, les misses, l'administració de sagraments, les cerimònies fúnebres, les processons, les benediccions, les aspersions amb aigua beneïta, els tocs de les campanes, les ofertes dels fidels, els espectacles teatrals lligats amb el cicle litúrgic, el color de cada festa, la lluminària, la draperia, la netedat, el manteniment de les instal·lacions, tot enquadrat en el context d'una economia complexa.¹⁰⁶ Si el moviment és viu, el ritme, en canvi, és lent, gairebé immòbil. La mecànica beneficent, les fundacions pies, les relacions entre els clergues, entre ells i els fidels, entre església i vila no canvien al llarg dels segles. Els canvis més insignificants, l'evolució inevitable de les coses, constituint gairebé una convulsió en l'univers clerical, provoca l'acte documental corresponent, que s'acumula sobre actes passats i manté, així, l'estabilitat del costum.

En referència al culte, es podria dir que la consueta és el manual d'*atrezzo* de les cerimònies, la seva part més externa. El guió és donat pels llibres litúrgics que ja hem esmentat més amunt. Però l'*atrezzo* ha estat, al seu torn, objecte d'una elaboració treballada. Pel que fa a Sant Joan, és fruit d'una història singular i complexa, recollida en els llibres de privilegis, ordinacions, memòries, resolucions, concòrdies, arbitratges, etc., actualment mss. 78, 80, 81, 82 i 96 de la Médiathèque de Perpinyà. El canonge Coma, en escriure la història de Sant Joan, no fa gairebé res més que copiar els instruments que intentaven de posar remei a incidències de la vida quotidiana.¹⁰⁷ En la nostra

105. Així ho afirmen els capitulars en un escrit molt llarg que adrecen a Benet XIII, queixant-se de les contínues molèsties que els causava el bisbe Peiró: «Item quod etsi ipsa ecclesia propter eius novilitatem et deuotionem, ultra praedictos canonicos, hebdomadarios et conducterios et alios conventuales dictae mensae, fuerunt et sunt in eadem ecclesia centum beneficia sacerdotalia instituta, quod hodie sunt, inter omnes computatos, circa centum quinquaginta...»: COMA III, c. 7, § 5, p. 233.

106. Montserrat JIMÉNEZ SUREDA en *L'Església catalana sota la monarquia dels Borbons. La catedral de Girona en el segle XVIII*, Ajuntament de Girona – P.A.M. 1999, 599 p., síntesi d'altres estudis particulars previs, ha deixat ben establert que, a finals de l'antic règim, la catedral és un poder polític fàctic molt més resolutiu que cap altre de la ciutat, per tal com només troba el seu contrapès en el poder de la monarquia, i és el primer poder econòmic de la ciutat, l'empresa que mou més gent i més recursos. Salvant tot el que s'hagi de salvar, les mateixes conclusions són vàlides per a una església com Sant Joan a la ciutat de Perpinyà.

107. Les relacions internes d'un clergat nombrós i puntillós no són pacífiques, i produeixen crisis intermitents. En l'obra de COMA les guitzes no podien no abundar i és relativament

edició, aquest caràcter no serà documentat com hauria permès de fer-ho una lectura exhaustiva i calmada dels ms. acabats de referir. I, en canvi, és un caràcter que estructura la consuetud de dalt a baix. El nostre *llibre de cerimònies* ha estat elaborat en gran part dins un clima de pugnes i oposicions entre categories de clergues. Les pugnes han obert el camí dels compromisos, i aquests han pres forma d'ordinacions. Sota l'autoritat suprema del bisbe, canonges i beneficiats, domers i síndics tothom s'escarrassa a tenir el control de les engrunes que el prelat ha deixat escapar de la seva mà de ferro. Com a reglament, la consuetud pot ésser llegida també com un enfilall de *règlements de comptes*.

fàcil trobar-ne mostres: «Però lo non plus ultra del sentiment dels canonges (com nos podem persuadir) fonc [l'any de la unió, 1230] de se véurer despullats de tota jurisdicció de la iglésia de Sant Joan, y véurer sa auctoritat transferida en cap dels beneficiats sos súbdits, pus no abia molts anys foren acollits a la residència y a estos foren obligats de se submetre, per no tenir qui los patrocinàs», II, c. 10, p. 136. «Trobaren com los domers auctors dels escàndols que se cometían en Sant Joan mogueren guerra contra los canonges, y les armes ab què los investiren foren temeritat, presumpció i ingratitud, com nos dóna compèndrer lo sr. bisbe Bernat eo Berenguer Batlle, successor del sr. bisbe Guido, ab termes formals», III, c. 4, p. 192. «No era possible als domers perpètuos beneficiats que éran en Sant Joan ocultar la animositat que contra dels canonges de la col·legiada conseruàban, pus obtenint lo capellaniu, ab lo bisbat de Elna, lo sr. bisbe Ramon, successor del sr. bisbe Pere, sercàban tots los dies nouas ocasions per molestar-los», III, c. 6, p. 213. «En los primers anys de sa pocsessió, investí lo sr. bisbe Bartomeu los priuilegis de son Capítol col·legial, pus sense demanar lo consentiment als canonges, com solían sos antecessors quant uolían fer nous estatuts en Sant Joan, ell, de sa auctoritat priuada, a la sola súplica que los síndics li presentaren... explicà lo *Item* de la concòrdia aprobada per Pere Conill en lo any 1328. En aqueixa explicació se ueu ab euidència lo perjudici que causà als canonges, pus concedí a dos dels síndics la autoritat de priuar los canonges, domers i beneficiats; y antes de posar lo bon ordre en Sant Joan és constant que posà lo desordre...», III, c. 7 § 1, p. 218. «No cessaba lo sr. bisbe Barthomeu Peyró en sercar novas invencions per amplificar la autoritat dels beneficiats. Ell se revestí de l'offici de medianer per pacifficar la discòrdia era entre los domers y presbíteros (que de aqueix modo nomenaba los canonges de Sant Joan) sobre la qüestió de celebrar en lo altar major, oblidant-se del estatut fet per lo sr. bisbe Bernat, com tenim dit en lo capítol IV, y de la sentència proferida per lo sr. bisbe Pere en favor del Capítol, com abem vist en lo capítol V, § 3», III, c. 7 § 4, p. 222. «No pogueren supportar més temps nostres canonges les contínuas molèstias que tots los dies contra ells los exitaba lo sr. bisbe Bartomeu Peyró, quant tots los de mensa se avisaren de recórrer a la Santetat de Benet XIII, perquè los ministrés justícia», III, c. 7, § 5, p. 227. «Que los canonges se trobassen offesos en aqueix estatut no és de admirar, pus en ningun temps trobaren en la persona del sr. bisbe algun consuelo. Pus en forsa de aqueix estatut no solament los llebaba lo dret que ab iust títol tenían, com a primogènits que éran en la iglésia de Sant Joan, de celebrar independentment dels domers en lo altar major, però encara volgué fossen subjectes a ells», III, c. 7, § 8, p. 242. «Conegueren prest tant los canonges com los beneficiats de Sant Joan que anava a se encènder entre ells una guerra ciuil que lo temps no la sabia extingir, ans al contrari més la faria flamejar...», III, c. 10, § 1, p. 256. «Quant més trobarem concòrdias entre lo Capítol col·legial y la comunitat de Sant Joan, tant més descobrirem los infortunis de nostres canonges, pus a cada una ells se trassàban una més forta cadena que los lligaba a una estreta presó y a més pesada seruitut, deixant-se insensiblement dominar per los beneficiats, de qui antes éran los senyors», III, c. 11, § 3, p. 275. Cf. nota 87, pp. 147-149.

Qüestions de terminologia

Una altra de les coses que pot sobtar el lector català modern és el llenguatge d'una consuetada. Les celebracions que reflecteix qualsevol consuetada d'una església mitjanament important dels segles medievals no tenen res a veure, en llur aspecte exterior, amb les celebracions litúrgiques d'ara. Es comprèn, perquè en l'endemig hi ha hagut moltes reformes litúrgiques, assenyaladament la del Concili Vaticà II. El culte canvia, d'acord amb els canvis que es produeixen en les consciències en relació amb les realitats divines. En aquest sentit, és evident que l'home del segle XXI és molt diferent de l'home del s. XIV.

Però els canvis no fan pas morir la terminologia, al contrari, la consagren, la fixen i la transmeten.

L'ofici diví és el rés de les hores canòniques. Les hores canòniques són: matines, laudes, prima, tèrcia, sexta, nona, vespres i completes. Corresponen al rés durant la nit, l'alba, la sortida del sol, nou hores, migdia, tarda, vespre i última hora. La distribució del rés al llarg de tot el dia persegueix la finalitat de posar en pràctica la *laus perennis*, la lloança seguida, ininterrompuda, segons el consell de l'Apòstol: *sine intermissione orate* (1 Thes 5, 17). En el rés de les hores s'alternen els versets inicials, els himnes, les antífones, els salms, les lliçons i les capítules o lectures breus, els responsoris, les oracions, els sufragis i uns versets finals. Tot l'ofici diví s'articula i gira entorn de la missa, celebració principal del dia litúrgic. La influència del monacat sobre l'ofici és avantatjadament coneguda. Els textos de les celebracions són gairebé tots bíblics o d'inspiració bíblica.

L'any litúrgic té els seus cicles, el del temps i el dels sants. Formen el cicle del temps l'Advent, Nadal i Epifania, Quaresma, Pasqua, Pentecostès, el temps ordinari durant l'any. Amb aquest cicle es combina el cicle dels sants i altres festes, independent l'un cicle de l'altre, amb interferències variables, perquè el cicle dels sants és fixe i en canvi el cicle del temps és mòbil, degut a la mobilitat de la festa de Pàsqua, centre i pern del cicle temporal.

El culte eclesiàstic, doncs, té una ossatura perfectament manifesta. Sobre aquest fons, la pietat popular hi projecta les seves necessitats particulars, la més visible de les quals és la preocupació per la mort. No és l'única, naturalment. Hi ha també les festes: generals, parroquials, gremials, particulars. Un element que no es pot negligir mai en la pietat medieval és el constituït per les relíquies i el joc que donen: veneració, celebració, processó, custòdia dins reliquiariis sumptuosos, objectes que ara interessin la història de l'art. El clergat es mou dins un escenari vast i ric, amb tota mena d'incidències.

En la consuetada de Sant Joan, la categoria de les festes s'insinua genèricament amb la paruala *doble*.¹⁰⁸ Ara bé, hi ha quatre menes de dobles. Primer els

108. La qualificació «doble» indica que les antífones de matines, laudes i vespres es canten dues vegades, un cop al principi i un altre cop al final de cada salm; cf. Abbé BOISSONNET, *Dictionnaire Alphabétique-Méthodique des Cérémonies et des rites sacrés*, t. I, J. P. Migne Éditeur, Petit-

dobles se subdivideixen en *llargs* i en *breus*. A llur torn, aquestes dues categories se subdivideixen respectivament en *majors* i *menors*. Comtat i debatut, hi ha el doble llarg major, el doble llarg menor, el doble breu major i el doble breu menor.

Les festes de doble llarg major que es presenten al calendari són: la Candelera, Pasqua, Ascensió, Pentacosta, Corpus, Sant Joan de juny, Tots Sants i Nadal.¹⁰⁹

Les festes de doble llarg menor són: Sant Benet, Anunciació, Dedicació de l'església, sant Pere i sant Pau, la Mare de Déu de setembre, sant Nicolau i sant Joan evangelista.¹¹⁰

Les festes de doble breu major són: Cap d'Any, Epifania, càtedra de Sant Pere, dilluns de Pasqua, dominica *in albis*, dilluns de Pentecosta, santa Maria Magdalena, *vincula* de sant Pere, Transfiguració, Dedicació de Sant Miquel, santa Caterina, sant Andreu, diumenge de la Trinitat, vigília de Nadal i sant Esteve.¹¹¹

Les festes de doble breu menor són: Conversió de sant Pau, sant Antoni, sant Blai, sant Macià, sant Ambrós, sant Marc, sant Felip i sant Jaume el menor, Invenció de la santa Creu, sant Joan *ante portam latinam*, Revelació de sant Miquel, sant Jaume el major, santa Anna, sant Hipòlit, sant Bartomeu, sant Agustí, Exaltació de la Creu, sant Mateu, sant Jeroni, sants Simon i Judes, Concepció de Maria, sant Tomàs, els Innocents.¹¹²

Si hom compara aquesta distribució de les festes segons els quatre dobles amb la distribució tripartita que apareix al *Rationale*,¹¹³ hom constata que *grosso modo* la nostra consuetud agrupa en el doble llarg major i menor les festes que el *Rationale* considera dobles majors i menors. La consuetud distribueix entre el doble breu major i menor les festes que el *Rationale* considera semidobles. Amb excepcions de talla, perquè la Circumcisó i l'Epifania, per exemple, són considerades dobles breus en la consuetud. En definitiva, es reflectiria ací la força del costum i la potestat de cada església en ordre a organitzar les celebracions de les distintes festes segons disponibilitat, personal, tradicions locals i oportunitat.¹¹⁴

Montrouge 1876, cols. 279-291, 1128. Si aquesta opinió ha pogut esdevenir corrent, potser caldria completar-la a la llum del que diu el *Rationale* VII, 1, 31: «Quaedam autem festa dicuntur in totum duplicia, quaedam simpliciter duplicia in quibusdam Ecclesiis pro eo quod responsoria, tam maiora quam brevia, et uersus a duobus cantantur, et quia omnia incipienda a duobus incipiuntur, et quia antiphone in matutinis et vesperis duplicantur: dicuntur enim complete et ante psalmum et post»: CXL B, 22. És a dir, a més de doblar les antífones i altres elements de l'ofici, les festes dobles mobilitzen el doble de personal per a certes funcions.

109. Cf. infra, línies 2892-2896.

110. Cf. infra, línies 2934-2937.

111. Cf. infra, línies 2958-2963.

112. Cf. infra, línies 2979-2987.

113. *Rationale* VII, 1, c. 31; ed. c., 22-23.

114. Abans de conèixer amb el detall indispensable la manera com les dues consuetes d'El-na, per ara inèdites, distribueixen i qualifiquen les festes de l'any litúrgic, seria prematur aven-

La consuetud de Sant Joan reflecteix un estat de coses dinàmic, com correspon a una església principal i ben util·lada en tots els aspectes. La consuetud regula fins on és humanament regulable cada detall de l'execució de l'ofici diví. El culte és sobretot llum, i la seva dignitat creix amb l'augment de la llum i la seva tipologia: ciris, candeles, llànties, «tortres». És important l'apartat de la draperia, element escenogràfic de primer ordre, creador de climes i d'ambients.¹¹⁵ Organitzar la llum, les cortines, els ornaments, els calzes i patenes, els llibres litúrgics, l'aigua, el vi, el foc, l'encens, quan les accions litúrgiques s'encadenen les unes amb les altres, esdevé una tasca que no es pot improvisar. D'altra banda, el culte litúrgic és sempre públic i central en la vida de les comunitats i dels individus; quan els fidels no hi assisteixen, s'hi posen en relació mitjançant les campanes, que assenyalen la convocatòria, l'inici i els punts culminants de les diverses funcions. Tot, dins el temple i àdhuc fora, és *laus perennis*. Per això són necessaris tants oficis, serveis i càrrecs. Com més activitat, més incidències i interferències; aquestes generen una casuística, per a la qual s'han de dictar normes, i aquestes es recullen en llibres diversos, segons les funcions i la ubicació del personal dins l'acte litúrgic: a l'altar, al cor, en processó, al cementiri, etc. Per això més amunt ens hem permès parlar de *maquinària* a propòsit del culte catòlic, en el mateix sentit que en una època es parlava de la *machina mundi*.

Activitat teatral i parateatral

De manera esbiaixada, puix que la consuetud s'adreça a obligacions de cada càrrec i no pas a fer descripció de cerimònies, se'ns dona una colla de referències a activitats teatrals/parateatrals que era consuetud de celebrar a l'església en unes dates determinades.

Aquí farem el joc contrari al de la consuetud, és a dir, considerar cada data celebrativa important en què es donava aquesta activitat teatral i/o parateatral.

turar quin origen i quin sentit pot tenir la classificació en les quatre categories referides i la distribució de les festes segons la taula quàdruple dels dobles.

115. En l'inventari de MASNOU la paraula «capella» designa el conjunt anomenat més tard «tern», és a dir, el joc complet de vestidures litúrgiques del sacerdot, diaca i sotsdiaca, compost per una casulla, dues dalmàtiques, dues estoles i tres maniples, joc a vegades complementat amb una capa. En el susdit inventari, i només per a l'altar de Sant Joan, n'hem comptats vint-i-quatre. Això a part dels molts panys de diaspre, tartaresc, pal·lis, frontals, innúmeres tovalloles, albes, àmits, casulles, estoles, maniples i dalmàtiques esparses, trenta tres capes de cor de gran valor i vint-i-set de menys, seixanta cinc unitats entre cobertors i cortines, i set grans tapissos. COMA I, c. 6, p. 44, esmenta un ordenament antic en virtut del qual «fonc ordenat que tots los draps que los fidels posarían sobre dels cadàvers quant los aportarían a la sepultura, com també los que serían offerats per los debots, ara fossen de sede *uel de vendato*, no deguessen seruir a altres usos, sinó per los de la iglésia, y fossen en custòdia ab los altres ornaments que guardaba lo sacristà».

tral, i anar precisant el que es feia a través del complement proporcionat per les diverses obligacions dels diferents càrrecs.

Ja és precisat, tot sovint, en fer memòria de les obligacions dels càrrecs, que hom ha d'acomplir-les segons és acostumat de fer cada any o millor si podran. I si en algun cas hi ha queixa que s'ha fet per davall del que era acostumat, hi ha una colla de bans establerts (multes) i fins i tot, en determinats casos, l'obligació de tornar a repetir la consuetud, tot fent que sigui realitzada al nivell adequat.

El primer bloc festiu important a considerar és el d'Advent, que es troba polaritzat, en l'aspecte de celebració parateatral en l'elecció del bisbetó i les activitats al seu entorn, comprnent les dates de Sant Nicolau, Sant Joan Evangelista¹¹⁶ i els Sants Innocents.¹¹⁷

Festa d'inversió, trobem que era celebrada de consuetud amb obligacions precises per al bisbe i el cabiscol.

Començava la festa a les vespres de la vigília de Sant Nicolau, en què, acabades les vespres, davant la capella de Sant Nicolau, el cabiscol procedia a l'elecció del bisbetó,¹¹⁸ essent-hi presents els precentors bordoners i tots els altres preveres que hi havien de ser, per veure fer l'elecció i cantar després el *Te Deum laudamus*. No se'ns diu si era específicament el cabiscol qui feia l'elecció al seu albir o si hi havia alguna consuetud en fer-la. Sí que és especificat que entre les obligacions del cabiscol s'hi comptava la d'emprar dos canonges que, tot cantant també el *Te Deum laudamus*, havien d'agafar l'infant elegit i l'havien de pujar a la cadira (la qual el cabiscol prèviament havia d'arreglar i encortinar). També era el cabiscol qui havia de vestir la mitra al bisbetó, al moment de l'elecció, i qui havia de tenir a punt dos infants amb capes i un altre per portar la crossa, complint així totes les altres cerimònies que eren estades fetes, vistes i observades de llarg temps —precisa la consuetud—.

Bisbetó i ministres havien de ser presents després a les matines, tot seient el bisbetó a la seva cadira; després havia de donar la novena benedicció i dir l'antífona de *Benedictus*;¹¹⁹ igualment seria present a la missa major i seuria a la seva cadira, i diria l'*Adjutorium* de la fi de la missa al mig de

116. Julien DELHOSTE, *Noëls catalans*, [Epístoles farcides de Sant Esteve i de Sant Joan], dins «Société», 1866, 174-185.

117. Joseph BORRALLÓ, *Le drame liturgique dans l'église d'Elne. La fête des saints innocents*, dins «Journal commercial illustré des P.O.», 1901-1904, 21-22.

118. Essent el cabiscol el cap de l'escola de la cabiscolia, era el responsable de tots els escolans i per això té un paper principal i de direcció en tota la realització de la festa del bisbetó. Aquesta festa la trobem present a totes les catedrals dels territoris de parla catalana: Barcelona, Elna, Girona, Lleida, Seu d'Urgell, Tarragona, València, Vic. A Perpinyà fou suprimida l'any 1546.

119. I en les obligacions del domer es diu també que, a les matines, el bisbetó havia de començar el *Te Deum laudamus* si hi era present, i l'obligació tornava a ser del domer, si el bisbetó no hi fos present: cf. infra línies 267-270.

l'altar; i igual faria a les vespres, i diria l'antífona del *Magnificat*, o el seu cabiscol per ell¹²⁰.

El dia de Sant Joan Evangelista (vint-i-set de desembre), a la capella de Sant Joan, un cop acabades les vespres, el cabiscol havia de proveir que hi fossin presents el bisbetó amb els seus ministres, així com «III infants cabiscols ab capes de ceda, portans bordons, los quals cantans la commemoració dels Innocents hiran ab la professó dauant l'altar dels Innocents e aquí splegaran les vespres aquell dia, axí com és stat longament vist, usat e obseruat».¹²¹

El dia dels Sants Innocents (vint-i-vuit de desembre), el cabiscol havia de tenir cura novament que el bisbetó i els altres infants (escolans) participessin a totes les cerimònies segons era acostumat, a les matines i a les altres hores, així com a la missa, la qual missa major el cabiscol havia de donar aquell dia al més jove prevere beneficiat de l'església i havia de fer que quatre preveres antics l'ajudessin (un per dir l'evangeli, l'altre l'epístola i els altres dos com a acòlits). També era el cabiscol l'encarregat de tenir un infant que digués el Sermó i un altre que digués el Manament, així com sis infants precentors que oficiessin a la missa.

Era habitualment aquest dia que feien la cavalcada per la vila. I era feina també del cabiscol triar preveres perquè aquest dia cavalquessin amb el bisbetó. I si els síndics volien que es fes la cavalcada, el comú havia de pagar al cabiscol tres florins per al pagament dels joglars (que havien d'acompanyar la cavalcada tot sonant llurs instruments, és clar). I si el cabiscol no hi donava prou bon recapte, li imposaven una pena de cinc sous.¹²²

Durant el dia dels Sants Innocents, el bisbe havia de procurar servidors als preveres que volguessin celebrar, perquè el cabiscol tenia ocupació dels «seus infants».¹²³

Els dos dies principals, doncs, eren el de Sant Nicolau i el dels Sants Innocents, ambdós des de les vespres del dia anterior.

El *regnat* del bisbetó durava fins acabar la vuitada dels Sants Innocents; durant la vuitada, el domer havia de fer dir la commemoració dels Innocents a l'infant (s'entén, el bisbetó), estant a la cadira major dels domers; i el vuitè dia, o capvuitada, l'infant en dita cadira havia de començar l'antífona de *Benedictus* i de *Magnificat*.¹²⁴ El bisbetó i el seu seguici, lluny de fer la cerimònia portes endintre, cavalcaven per la vila acompanyats de joglars.

A càrrec del bisbe venia, en aquesta activitat, el pagament d'una festina extraordinària per Santa Júlia.¹²⁵ Tant els aliments¹²⁶ a donar (confits de sucre

120. Cf. *infra*, línies 2192-2210.

121. Cf. *infra*, línies 1368-1371.

122. Cf. *infra*, línies 1374-1386.

123. Cf. *infra*, línies 118-121.

124. Cf. *infra*, línies 1401-1404.

125. El nom de la santa apareix clar al manuscrit. Però o se celebrava en una altra data o potser s'ha confós amb santa Llúcia, que ja podríem relacionar amb el període, puix que, festi-

de dues maneres —gingebrada o hòsties o fastucs i celiàndria o anís confit—, vins, figues i avellanes), com les porcions (dues porcions canònicals al bisbetó; una porció a cada canonge, a tots els altres de taula, a cada síndic, oficial de la comunitat, prevere graduat i curat, a l'ardiaca i companys, i als companys de capa i al cabiscol; i mitja porció a tot prevere, beneficiat o no, al bedell i als ministrers —joglars o músics— si n'hi haurà).¹²⁷ En canvi no hi ha al·lusions a la tendència fastuosa medieval de glossar les epístoles parafrasejades o farcides, especialment del dia de Sant Esteve o Sant Joan, de les quals hi ha referències documentals a Perpinyà.

El segon període festiu important, per l'activitat parateatral, era la Setmana Santa i Pasqua. Començava el Diumenge de Rams, en què per les obligacions del cabiscol trobem que havia de proporcionar dos acòlits que anessin amb la creu a la processó que al matí anava al cementiri per a la benedicció dels rams i palmes. Allí al cementiri, se'ns diu que ja hi havia preparat un cadafalc per pujar-hi i fer la benedicció. S'hi cantava l'himne, els psalms i l'antífona. Després la processó tornava cap a l'interior de l'església i en el procés d'entrada s'establia tot un joc de diàlegs cantats entre el grup processional, dos infants que hi havia dalt del campanar i una colla de preveres des del cor de l'església.¹²⁸

En canvi, és per l'ofici del domer que ens assabentem que aquest tenia l'obligació de proveir preveres hàbils i suficients per fer dir bé i solemnement les

vada el tretze de desembre, cauria enmig del període d'activitats del bisbetó. O per Sant Julià, que seria després de la vuitada dels Sants Innocents, i d'Epifania, com a cloenda del període festiu dels infants.

126. Hi havia llepolies i menjars que es feien i es repartien en determinats dies de l'any, en atenció a les festes litúrgiques, complements de la dieta normal. També la majoria de les esglésies, catedrals i monestirs medievals tenien recollits aspectes relatius a l'alimentació. A Girona, segons la consuetud de 1360, el bisbetó i els seus acompanyants eren obsequiats amb un dinar després de la benedicció de la Comunió. Aquesta consuetud de Sant Joan de Perpinyà recorda també aquest tema, sota diversos aspectes. Vegeu per exemple, a més del bisbetó, els dinars a pobres o a escolans servidors, infra línies 85 i 5545-5553. El 3 de març de 1407 hi ha una sentència arbitral sobre manutenció i obligacions del prior i canonges del monestir de Roca Rossa, la canònica agustiniana del municipi de Tordera. Des de 1452 hi ha unes ordenances que detallen l'alimentació dels canonges de la comunitat canònica de Santa Ana de Barcelona. En segons quines festes, en temps litúrgics, hi havia un extraordinari de neules i clareia. Vegeu, per exemple: M. CASAS I NADAL, *Història de Cardona. Llibre III. Primera part. La canònica de Sant Vicenç de Cardona a l'Edat Mitjana. Alguns aspectes de la seva història des dels seus orígens fins al 1311*, Cardona, Patronat Municipal de Museus, 1992; F. CASTILLÓN CORTADA, *Mensa capitular de la Catedral de Lleida*, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», 65, (1995), 21, 55; M. A. PÉREZ SAMPER, *La alimentació catalana en el pas de la Edat Mitjana a la Edat moderna: la mesa capitular de Santa Ana de Barcelona*, dins «Pedralbes», Any XVII, núm. 17 (1997), 79-120; J. M. PONS I GURI, *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*, Barcelona, Fundació Noguera, 1984; M. T. VINYOLES, *El rebost, la taula i la cuina dels frares barcelonins al 1400*, dins *Alimentació i societat a la Catalunya Medieval*, Barcelona, CISC, 1988, pàgs. 137-166.

127. Cf. infra, línies 164-165.

128. Cf. infra, línies 1509-1529.

quatre pàssies, alhora que s'establia un ordre rigorós dels domers per dir-les.¹²⁹ Podem suposar que no es tractava de la simple lectura dels textos bíblics, sinó del diàleg cantat distribuït en tres veus (el cronista o evangelista, Jesús i la sinagoga o turba), com era costum a les catedrals i esglésies importants en aquella època. El Diumenge de Rams era cantada la Passió de Sant Mateu, el dimarts la de Sant Marc, el dimecres la de Sant Lluc i el Divendres Sant la de Sant Joan. Eren els cants de les Pàssies, les verbetes, un tipus de *tropus* dels responsoris de l'ofici de matines.

Una altra activitat interessant era la del fas, que es realitzava després de completes el dimecres, el Dijous i el Divendres Sant. El cabiscol havia d'emprar infants com als oficis amb solemnitat de nou lliçons. S'estableix també un diàleg de cants entre ells.

Els tres dies en què es concentraven les cerimònies paralitúrgiques més acostades a l'àmbit teatral eren el Dijous Sant, el Divendres Sant i el Diumenge de Pasqua de Resurrecció.

El Dijous Sant, el bisbe venia al càrrec «de fer la cena del Dijous Sant, ço és, dar a dinar a XIII pobres ... scolans seruidors de la sglésia en loch dels XIII pobres, en memòria de la derrera ... cena»,¹³⁰ i després del dinar havia de fer tenir a punt «aygua calda e bassines als canonges per lo lauament ... en memòria del lauament que féu Jesuchrist als seus apòstols»,¹³¹ i pagar un diner a cada un dels infants als quals havien fet el lavatori.¹³² Alhora, el cabiscol tenia al seu càrrec, després de dinar, haver dos infants acòlits que portessin els canelobres al «liger del testament», i, mentre els canonges «laven los peus als infants», haver dos infants que al corn de l'altar major cantessin els versets *Dum pietas multimoda* etc.¹³³

Encara el Dijous Sant, en les obligacions del sagristà, trobem que havia de donar encens per a la «reservació del Corpus Christi»¹³⁴ i havia de tenir cura del sepulcre, en què, damunt la imatge de Jesús hi havia d'haver un drap negre, i dos llums d'oli cremant, un al cap i l'altre als peus.¹³⁵

El Divendres Sant era (i és) una diada sense missa ni comunió dels fidels. «La liturgia del Divendres Sant comença amb la prostratio del celebrant i dels ministres davant de l'altar, segueix la lectura de dues lliçons de l'Antic Testament amb els tractus corresponents de la primera lectura; segueix l'oració, la Passió de Sant Joan, les oracions solemnes, el descobriment i l'adoració de la Santa Creu, el retorn a l'altar de l'hòstia consagrada al dia abans i guardada al

129. Probablement, d'organitzar-ne el cant. Cf. infra, línies 624-631.

130. Cf. infra, línies 85-87.

131. Infra, línies 89-90; cf. Jean CAPEILLE, *Fondation de la cérémonie du lavement des pieds à la cathédrale Saint-Jean (25 juillet 1225)*, dins «Revue Catalane», 1909, 77.

132. Infra, línies 91-92.

133. Cf. infra, línies 1610-1614.

134. Cf. infra, línies 2469-2470.

135. Cf. infra, línies 2618-2628.

monument i de la litúrgia dels presantificats». ¹³⁶ A la consuetat s'especifica també que aquell dia no es deia missa, però sí que es deia un ofici amb molta devoció.

El cabiscol havia de fer dir les profecies; després venia el cant de la Pàssia (del qual ja n'hem parlat), i després el sermó.

Hi havia, posteriorment, una cerimònia parateatral important: el descobriment i l'adoració de la Creu. Per les obligacions del cabiscol veiem com es desenrotllava. Dos preveres antics anaven darrere l'altar major i, tenint la creu en llurs mans, deien els versets *Popule meus*; el cabiscol havia de procurar-se dos infants o més que fossin davant l'altar major, en el sepulcre, de genolls, i que cantessin tres vegades els versets *Agios o theos*. Domeser o diaca deien llavors tres vegades *Ecce lignum crucis* i el cabiscol responia tres vegades *In quo salus mundi* etc. I el poble feia l'adoració de la creu. ¹³⁷

També el Divendres Sant, dits i acabats els fas (o fasos), es feia la "representació de la Maria Major e de Joan Euangelista, e de les altres Maries", en què el domeser havia de fer cantar el plant ¹³⁸ de la Verge Maria, el plant de Sant Joan Evangelista i els plants de les altres Maries, el plany de la Verge, les Maries i Sant Joan sota Jesús Cricificat, «e totes altres coses pertanyents e costumades fer a la dita representació, bé e deuotament per persones àbils e sufficients e qui haien bones veus, segons és acostumat, e millor si millor fer-ho poran». ¹³⁹ D'aquest *Planctus Mariae* hi ha un text català del segle XIII, el de l'església d'Àger, que més tard fou dramatitzat a la passió Didot. ¹⁴⁰

La vigília de Pasqua, el sagristà havia de canviar el drap negre que cobria la imatge de Jesús al sepulcre per un drap blanc de seda, com a sudari, i el sepulcre havia de restar obert fins la vuitada de Pasqua. ¹⁴¹ Durant l'ofici de tenebres es donaven sis torxes als infants de cor per il·luminar l'església «quant se fa lo brogit de les dites tenebres», ¹⁴² encara que no sabem com produïen aquest soroll.

El Diumenge de Pasqua de Resurrecció, a la missa major, després de l'epístola, quan deien al cor la prosa *Victime paschali laudes* i tota altra vegada que es cantés la prosa al cor per totes les vuitaves i per tot el temps de pascor, «lo

136. Josep BRAUN, *Diccionari litúrgic*. Foment de Pietat Catalana, Barcelona, 1925, pàg. 98.

137. Cf. infra, línies 1620-1625.

138. Josep Sebastià PONS va estudiar els lligams entre el *Plant* i els gèneres dramàtics a *Raymond Lulle et le «Plant de Notre Dame sainte Marie»*, dins «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch», III (Barcelona 1936), 109 s.

139. Cf. infra, línies 632-640.

140. Camille CHABENEAU, *Sainte Marie Madeleine dans la littérature provençale*, dins «Revue des Langues Romanes», 28 (1885), 53-65.

141. Cf. infra, línies 2613-2623.

142. Cf. infra, línies 2716-2719.

cabiscol deu haver en lo chor dos infants que diguen tres veguades aquell vers *Dic nobis Maria* etc., segons que longament és acostumat de fer e observar». ¹⁴³ Potser alguns anys quedava en simple cant a veus, però en altres devia fer-se de segur el trop *Quem quaeritis in sepulcro* amb més o menys elements de representació i de teatralitat.

El tercer gran bloc festiu en què hi ha dades d'activitat parateatral clara és per Pentecosta. Les obligacions del bisbe eren dues bàsicament. La primera que per a la missa major de Cinquagesma, havia de pagar dotze tortres o coloms més quatre-centes neules, per llançar, a l'interior de l'església, quan era dit el *Veni, Sancte Spiritus*, en memòria de les dotze llengües de foc perquè estenguessin arreu la fe cristiana, i del mannà espiritual enviat per Déu a la Verge i als apòstols. ¹⁴⁴ I a vespres, també per llançar en el moment de dir el *Veni, Sancte Spiritus*, havia de pagar sis tortres o coloms més dues-centes neules —és a dir, la meitat que a la missa major—. ¹⁴⁵ Una consuetud de la Catedral de Lleida del segle XIII és la primera que informa d'aquesta celebració a la Península Ibèrica.

Més detalls de com es feia la representació trobem en les obligacions del domer, puix que havia d'emprar dotze preveres perquè fessin la representació dels apòstols, i els havia de donar els dotze ròtols on hi havia escrit i notat el *Credo in Deum*; i també havia de procurar-se un infant per ser «vestit, ligat e parat» com una donzella, amb corona al cap, en representació de la Verge Maria. Així mateix, havia de rebre de l'obrer tretze ciris per servei del misteri, per a la Maria i els apòstols. Alhora, quedava establert que entre els preveres que fessin d'apòstols hi havia d'haver un canonge prevere, un domer o lloc-tinent seu i que els altres fossin preveres beneficiats. ¹⁴⁶

El primer estudiós que s'adonà del valor d'aquestes notícies sobre primitius drames eclesiàstics, també anomenats litúrgics, que recull aquesta consuetud de Sant Joan de Perpinyà fou el canadenc R. B. Donovan ¹⁴⁷, informació aquesta que, més endavant, Josep Romeu i Figueras va incorporar als seus estudis recollits a *Teatre català antic* I. ¹⁴⁸ D'una manera més tangencial també les havien explotat J. Gudiol (1916?) ¹⁴⁹ i Josep Sebastià Pons (1929). ¹⁵⁰

143. Cf. infra, línies 1697-1700.

144. Cf. infra, línies 96-101.

145. Cf. infra, línies 101-103.

146. Cf. infra, línies 647-662.

147. R. B. DONOVAN, *o. c.* Aquest autor també va examinar acuradament el manuscrit 71 de la Médiathèque, el *Liber Ordinatorum et consuetudinum ecclesie Elnensis*, del segle XIV.

148. Barcelona, Institut del Teatre de la Diputació – Curial, 1994.

149. J. GUDIOL, *El bisbetó*, dins «Lectura Popular», XIV (Barcelona, s/d. [1916?]).

150. Josep Sebastià PONS, *La littérature catalane en Roussillon au XVIIIe et au XVIIIe siècle*, París-Tolosa, Privat, 1929.

Aspectes filològics

La Consueta de Sant Joan de Perpinyà (segles XIV-XV), llevat de les *Ordinationes processionum* (5246-5696) fou escrita en català. El text, que presenta vacil·lacions en l'escriptura des del punt de vista ortogràfic (*ajudadors/adjudadors*, 1097, 1099; *acòlits/acòlitz*; *glesa/sglesa*; *jenolons/ ginolós, ginollors*, cimiteri/*ciminteri*, *blessers/blessés, semall/semal*), amb fórmules molt arcaïtzants, amb grafies llatinitzants (*exclusive*, 1913), la presència de llatinismes (*latanies*, 2103), occitanismes (*lissons*, 992, *lausor*, 1320, *confrayres*, 4952), rossellonismes: *masestres*, 1876 (mestres); *test*, teixit: 2454, *rogasons*, 5175; [tancament de la vocal neutra en i: *cimiteri*, 1339, *ordinat*, 1438; *intran*, 1808; *intrada*, 2422; *moriginats*, 1954; *ixir*, 2113, *ixida*, 2422, *ligender*, 3227]; dialectalismes i vulgarismes (*canalabres*, 280, *prècies*, 320, *antifena*, *adonchs*, *dimenge*, 823, *huytaves*, 1066, *offesiar*, 1091, *sglesa*, 1135, *espatles*, 1143, *esmeses*, 1144, *jenolons*, 1173, *ginolós*, 1518, *deseuuyt*, 2497, *senres*, 3121, *eximents*, 3121, *dillús*, 3278, *ayga*, 3739, *miga*, 4372, *sgart*, 4511, *noembre*, 4859, *puncta*, 4891), és molt ric des del punt de vista lingüístic, aspecte aquest sobre el qual ara no ens podem estendre. El lèxic que, majoritàriament prové del camp de la religió i de la litúrgia, és molt especialitzat. En l'aparat de notes complementàries hem tractat de resoldre els problemes lèxics que podrien fer el text difícilment intel·ligible.

La nostra edició

El text fonamental (A) de la consuetat de Sant Joan és el del ms. 79 de la Médiathèque de Perpinyà. Atès que el segon testimoni (B) és molt fragmentari i tardà, ens hem decidit per transcriure A literalment, sense normalitzar grafies, recollint en l'aparat crític les lliçons divergents de B, a desgrat que algunes d'elles siguin possibles adaptacions del canonge Coma. Hem desestimat prendre en consideració les variants purament ortogràfiques de B, conservant només les lèxiques. Hem transcrit el text amb la màxima fidelitat possible, desfent les abreviatures i posant entre claudàtors les conjectures a què ens han induït les deficiències del suport original. Hem regularitzat la puntuació i l'accentuació segons les normes del català modern, respectant els particularismes rossellonesos. Hem fet servir també el punt volat per a resoldre les aglutinacions i elisions de mots que les normes ortogràfiques actuals de la llengua no permeten de resoldre amb l'apòstrof i el guionet. També hem fet servir l'accent per distingir determinades formes verbals (*à = ha*, etc.).

En l'aparat de fonts no hem cregut indispensable documentar certes parts genèriques de les celebracions litúrgiques, com és ara, *alleluia*, *benedicamus*, *benedicite*, *Deo gratias*, *Gloria Patri*, etc., *Kyrie eleison*, *ora pro nobis*, i altres de semblants. En les identificacions proposades no hem pogut superar algunes ambigüitats, perquè quan la consuetat dona els inicis de les diverses peces sovint és poc precisa. El context ens ha guiat, quan és inequívoc, per a discernir entre títols que

indueixen a confusió. En tot cas, sempre ens ha semblat millor una tria arriscada que no pas l'acumulació cega de referències, amb el resultat de traslladar cap al lector els problemes que els autors no haurem pogut ni sabut resoldre.

En l'aparat de fonts fem servir les sigles següents:

AH = DREVES-BLUME, *Analecta hymnica medii aevi*, Leipzig 1866ss.

ALTÉS = Francesc Xavier ALTÉS I AGUILÓ, *El processoner de la Seu d'Urgell imprès l'any 1527. Edició facsimilar monocroma amb introducció i índexs*, Barcelona, I. E. C. 2007, 71 i 287 p.

AMS = René Jean HESBERT, *Antiphonale Missarum Sextuplex*, Romae 1935.

BONASTRE = Francesc BONASTRE I BERTRAN, *Estudis sobre la verbeta (La verbeta a Catalunya durant els segles XI-XVI)* [VII Beca Manuel de Montoliu], Tarragona, Publicacions de la Diputació de Tarragona 1982, 345 p.

CAO = René Jean HESBERT, *Corpus Antiphonalium Officii*, vols. I-VI, Roma 1963ss.

CBP = Edmond (Eugène) MOELLER, O. S. B., *Corpus Benedictionum Pontificalium*, Tournholti, Typographi Brepols Editores Pontificii M CM LXXI [CCL 162-162 c],

CO = Eug. MOELLER (†), J. M. CLÉMENT (†), B. C. WALLANT, *Corpus Orationum*, Turnhout 1992ss [CCL CLX AC-CLX M].

DSch = Henrichs DENZINGER – Adolphus SCHÖNMETZGER, *Enchiridion Symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Herder MCMLXIII²³, 907 p.

GROS = Miquel dels Sants GROS, *El Liber consuetudinum Vicensis ecclesiae del canonge Andreu Salmúnia. Vic, Museu Episcopal, ms. 134 (LXXXIV)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VII (1996), 175-294.

GROS-MARQUÉS, *L'Antifonari de Sant Feliu de Girona. Girona Museu Diocesà, ms. 45*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VI (1995), 177-326.

GROS Processoner = Miquel dels Sants GROS, *El processoner de la catedral de Vic. Vic Mus. Episc., MS. 117 (CXXIV)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», II (1983), 73-130.

GROS Tortosa = Miquel dels Sants GROS, *L'antic «Ordinarium Sacramentorum» de la catedral de Tortosa (Tortosa, Arxiu Capitular ms. 131)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VIII (1997), 215-259.

GrosTropers = Miquel S. GROS I PUJOL, *Els tropers prozers de la catedral de Vic. Estudi i edició*, Barcelona, I.E.C. 1999, 348 p.

RH = Ulysse CHEVALIER, *Repertorium Hymnologicum*, Louvain 1892ss.

SGre = J. DESHUSSES, *Le Sacramentaire Grégorien*, Fribourg 1971ss.

Bibliografia

Jaume AGUADÉ I SORDÉ, *Vilabella. Història i vida d'un poble (Estudis comarcals, 6)*, Valls, Institut d'Estudis Vallencs 1990, 356 p. Cf. «ATCA», 12 (1993)

- 563-564. («Consueta de las pràcticas les quals lo rector deu servir en la Yglesia, comensant al dia de Nadal», de Miquel Martí, s. XVI, 87-105).
- , *Consueta de l'església parroquial de Santa Maria de Puigpelat (l'Alt Camp) 1781. Estudi històric i lingüístic i costumista*, dins «Anuari 1992-1993 de la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica Moderna i Contemporània de Catalunya», Tarragona, Diputació de Tarragona 1997, 83-136. Cf. «ATCA», 18 (1999) 1084-1085. (Publicació de la *Consueta*, 88-109).
- Francesc X. ALTÉS I AGUILÓ, *El Breviari per al monestir de Jonqueres imprès a Lió l'any 1521*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», IV (1990), 57-79. Cf. «ATCA», 11 (1992) 712. (Esmert de les *Consuetes*, 75-76).
- Jesús ALTURO I PERUCHO, *Un manuscrito del Liber de dono perseverantie de sant Agustín copiado en Gerona en torno al decenio 870-890*, dins «Revue des Études Augustiniennes», 43 (1997), 105-110. Cf. «ATCA», 18 (1999) 970. (Esmert d'una *Consueta* de Vilabertran).
- Joan BADA [I ELIAS], *La vida religiosa popular a Catalunya a l'època de Carles III (I)*, dins «Pedralbes», 8/2 (1988) 459-477. Cf. «ATCA», 9 (1990) 458-459. (Esmert de la pietat barroca coneguda a través de *Consuetes*, 469-472).
- Cebrià BARAUT, *Contribució a la història de l'església de Sant Serni de Canillo (segles XVI-XIX)*, dins «Quaderns d'Estudis Andorrans», 7 (1996), 83-148. Cf. «ATCA», 17 (1998) 707. (Esmert de la *Consueta*, 86-87, 103-111; i dels *Costums antics*, 118-122).
- Joan BELLAVISTA, *El leccionari de la missa en el Sacramentari de Barcelona, ms. Vat. Lat. 3542 de la Biblioteca Apostolica Vaticana*, dins «Revista Catalana de Teologia», XIV (1989), 453-466. Cf. «ATCA», 10 (1991) 555. (Esmert de la *Consueta* de la Seu d'Urgell).
- Francesc BONASTRE, *Un cicle unitari de les verbetes de Pasqua*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», I (1978), 43-48.
- Joaquim BOTET I SISÓ, *Inundacions en Riudellots de la Selva*, dins «Revista de Girona», IX (18), 33-38. Cf. «ATCA», 7/8 (1988-1989) 312. (Esmert de la *Consueta* de 1763).
- Josep CALZADA I OLIVERAS, *Sant Iscle de Colltort. La Parròquia i el Castell*, Olot 1983, 74 p. f. «ATCA», 5 (1986) 431 (*Consueta* documentada el 1508).
- María Milagros CÁRCCEL ORTÍ, *Tipología documental de las visitas pastorales: la «Purgatio visitationis»*, dins «Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura», LXIV (1988), 465-492. Cf. «ATCA», 9 (1990) 573. (Esmert de la *Consueta* de Xirivella del s. XV).
- Lluís G. CONSTANS I SERRATS, *Diplomatari de Banyoles*, vol. VI (*De l'any 1700 al 1939*), Banyoles, Centre d'Estudis Comarcals 1993, 446 p. Cf. «ATCA», 14 (1995) 377-378. (Esmert de la *Consueta del Monestir*, anys 1756 i 1762).
- Dominique DE COURCELLES-LAVEDRINE, *Les fêtes religieuses en Roussillon du XVe au XVIIIe siècle*, dins *Positions de thèses soutenues par les élèves de la promotion de 1980 pour obtenir le diplôme d'archiviste paléographe*, París 1980, 37-44. Cf. «ATCA», 1 (1982) 417. Referències al ms. 79 de Perpinyà, que editem.

- Josep ESTELRICH COSTA, *El convent de Santa Elisabet. Apèndix Documental (I. 1317-1510) i (II. 1530-2000)*, dins «Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana», 58 (2002), 247-272; 59 (2003), 249-318. Cf. «ATCA», 25 (2006) 713. (Esmert de la consueteta de festes familiars de la comunitat, 288-297).
- Joan FERRER, *Una nova Consueteta del monestir de Sant Joan de les Abadesses*, dins «Annals 2001-2002. Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès», 29-40. Cf. «ATCA», 25 (2006) 732. (Referència a sis consuetes: la *Consueteta* del s. XIV es introbable des d'entorn 1950; la segona és a ACA Monacals d'Hisenda, a. 1447; les altres són a l'arxiu del monestir).
- Francesc FORN I SALVÀ, *Guia inventari de l'arxiu parroquial d'Arenys de Munt*, Parròquia de Sant Martí, Arenys de Munt 1992, 86 p. Cf. «ATCA», 13 (1994) 674-675. (Esmert de *consuetes* a partir del 1612).
- Josep GALOBART I SOLER, *La Consueteta de la parròquia de Sant Martí de Mura (1592-1633)*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», VII (1996), 295-340.
- , *La Consueteta parroquial de Sant Andreu de Castellcir escrita per mossèn Francesc Coma l'any 1666*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», XII (2004), 347-383.
- , *La Consueteta de la parròquia de Sant Vicenç de Calders (1662)*, dins «Modiolianum. Revista d'Estudis del Moianès», VI (2005), 129-142.
- J.-G. GIGOT, *Convention pour le sacristain d'Ille-sur-Tet (12 août 1614)*, dins «Cerca: Cahiers d'Études et de Recherches catalanes d'Archives», 37-38 (1967), 216-226.
- Enric-Claudi GIRBAL, *El peregrino de Tossa*, dins «Revista de Gerona», IX (18), 22-28. Cf. «ATCA», 7/8 (1988-1989) 312. (*Consuetes* de Tossa i Santa Coloma de Farners, segle XVIII).
- Valentí GIRBAU I TÀPIES, *Vida parroquial a la Plana de Vich a finals del segle XVII*, dins «I Congrés d'Història de l'Església Catalana des dels orígens fins ara» [Actes], vol. II 345-356; i dins «Analecta Sacra Tarraconensia», 67/II (1994), 345-356. Cf. «ATCA», 14 (1995) 463. (Esmert de les consuetes de Gurb, Roda de Ter, Folgueroles, Sant Julià de Vilatorra, Muntanyola).
- Miquel dels Sants GROS, *Los fragmentos de la «Consueteta-Ordinario» Frag. 20-10 del Archivo Archidiesano de Tarragona*, dins «Didaskalia. Revista da Faculdade de Teologia. Lisboa», XXV (1995), 17-25. Cf. «ATCA», 17 (1998) 936. (Referències a la *Consueteta* antiga de la Seu de Tortosa).
- Emma LIAÑO MARTÍNEZ, *Reinard de Fonoll maestro de obras de la Seo de Tarragona. Una hipòtesis sobre su obra*, dins «Miscel·lània en homenatge al P. Agustí Altisent», a cura del Departament de Geografia, Història i Filosofia (Àrea d'Història Medieval) de la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona, Tarragona, Diputació de Tarragona 1991, 379-392. Cf. «ATCA», 15 (1996) 711-712. (Esmert de la *Consueteta* escrita el 1369 per Pere Figuerola, 397-399).

- Lluís LUCERO COMAS, *Litúrgia i paralitúrgia del dia de Nadal a la Seu de Girona segons la Consueta de 1360*, dins «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins», XXXV (1995), 159-181.
- Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Notícia de llibres als documents de Cervera (segles XIV i XV)*, dins «ATCA», 21 (2002), 681-725. (Notícia d'una *Consueta* del s. XIV a Pallerols, 684; i d'una *Consueta vella* de la Comanda de Sant Antoni, 713).
- Ramon LLONGARRIU I MONSALVATJE, *Rocabruna. La Consueta, les visites pastorals i els memorials dels rectors. El conreu del blat de moro*, dins «Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Annals 1984-1985», II (Olot 1987), 37-76. Cf. «ATCA», 9 (1990) 492. (La *Consueta* de Rocabruna és a l'ADG).
- Raquel MADRID SOUTO, Nieves MUNSURI ROSADO, *Libros, joyas y ornamentos de la parroquia de Santa Catalina de Valencia (1330)*, dins «Estudis Castellonencs», 8 (1998-1999 [2000]), 403-419. Cf. «ATCA», 21 (2002) 963. (Esment d'una *Consueta* de la dita parròquia i del temps referit).
- Josep Maria MARQUÈS I PLANAGUMÀ – Pep VILA, *Llicències i permisos de representacions teatrals en les comarques gironines de la Contrareforma*, dins «ATCA», 19 (2000), 481-502. (Referència a la *Consueta* de Sant Feliu de Girona, s. XVII, 487 nota 10).
- Francesc MASSIP, *El Misteri de la Colometa de Lleida: la recuperació d'una tradició*, dins «Revista de Catalunya», 52 (maig 1991), 95-99. Cf. «ATCA», 12 (1993) 523. (Esment de la *Consueta o llibre de cerimònies* de la Seu de Lleida).
- , *Cerimònia litúrgica i artífici teatral en el jorn de Pentecosta (segles XIII-XVI)*, dins «Congrés de la Seu Vella de Lleida. Lleida, 6-9 març 1991», Lleida, Pagès editors 1991 [1992], 257-263. Cf. «ATCA», 13 (1994) 472. (Esment de la *Consueta* antiga de la Seu de Lleida, s. XIII).
- , *Història del Teatre Català. 1. Dels orígens a 1800*, Tarragona, Arola Editors.
- Ramon MIRÓ I BALDRICH, *Teatre medieval i modern* (Biblioteca Literària de Ponent, 2), Lleida, Edicions de la Universitat 1996, 264 p. Cf. «ATCA», 19 (2000) 744. (Esment de la *Consueta de la Seu d'Urgell*, s. XII, 13-14).
- Josep MURLÀ I GIRALT, *De la Consueta i altres notícies de la Vall del Bac*, amb dibuixos del pintor olotí Sebastià CONGOST PLA, [Olot] 1982, 22 p. Cf. «ATCA», 3 (1984) 348 (any 1568).
- Josep OBRADOR, *Inventari de l'església parroquial de Sa Pobla. 1514*, dins «Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana», 47 (1991), 111-121. Cf. «ATCA», 13 (1994), 527-528. (Esment d'una *Consueta*).
- Josep PORTET I PUJOL, *La Capella de Sant Julià del Congost*, dins «Ausa», 101-109 (1984), 177-182. Cf. «ATCA», 5 (1986) 432 (*Consueta i llevador* de Valldàneu s. d.)
- Teresa PUIG I FORASTÉ, Claustrer BERNADÓ TRAVESSET, *Estudi de tres consuetes*, dins *Religiositat popular*, 190-210. Cf. «ATCA», 20 (2001) 841. (Referències a les *Consuetes* de Santa Maria de Sorba, Sant Miquel de Fontanet i Sant Serni de Clariana, s. XVIII).

- Joaquim M. PUIGVERT I SOLÀ, *Una parròquia catalana del segle XVIII a través de la seva Consueta*, Barcelona, Fundació Vives Casajuana 1986, 279 p. Cf. «ATCA», 6 (1987) 370 (*Consueta* de Riudellots de la Selva del 1763).
- , *Parròquia, rector i comunitat pagesa*, dins «L'Avenç», 115 (maig 1989), 44-51. Cf. «ATCA», 9 (1990) 416. (Esmert de les *Consuetes* de Calella, Riudellots de la Selva, Vinçà de Conflent, Vilobí d'Onyar, Rupit, Santa Coloma de Queralt).
- , *Parròquia i societat rural a la Catalunya d'antic règim. L'exemple de Riudellots de la Selva*, dins «Recerques», 20 (1988), 171-196. Cf. «ATCA», 10 (1991) 507. (*Consueta* de Riudellots).
- , *Parròquia i societat rural: 15 anys d'investigacions*, dins «Revista de Girona», 202 (setembre-octubre 2000) 67-71. Cf. «ATCA», 21 (2002) 824. (Referència a la *Consueta* de Riudellots).
- Luis QUILÉZ MATA, *La reforma del clergat en el si del programa reformista borbònic: el Nuevo Plan Beneficial de la catedral de Tarragona*, dins «Historia et Documenta. Revista de divulgació històrica i dels fons documentals de l'Arxiu Històric Comarcal. Valls (Alt Camp)», V (2000), 9-42. Cf. «ATCA», 21 (2002) 1028. (Esmert de la *Consueta* del 1768 de la Seu de Tarragona).
- Antoni QUINTANA I TORRES, *La festa de l'Estendard. Cultura i Cerimonial a Mallorca (segles XIV-XX)* (Recerca i pensament, 5), Catarroja i Barcelona, Editorial Afers 1998, 306 p. Cf. «ATCA», 20 (2001) 815. (Referència a la *Consueta* de l'Arxiu de la Catedral de Mallorca, 46-53).
- Josep RECASENS I LLORT, *Blancafert. Aproximació geogràfico-històrica*, Ajuntament de Blancafert 1986, 388p. Cf. «ATCA», 7/8 (1988-1989) 419. (*Consueta* de 1696, p. 241-246).
- Antoni ROCA, Roser PUIG, Josep M. T. GRAU, *L'obra de Josep Rubió i Nadal, científic il·lustrat, rector de Vilanova de Prades (1792-1807). Hipòtesis... con la que se descubre la causa y la declinación y variación de la Aguja de Marear. 1807*, Vilanova de Prades, Ajuntament i Parròquia 1999, 106 i 40 p. Cf. «ATCA», 20 (2001) 860. (La *Consueta* del 1795 és perduda des del 1936).
- Josep ROMEU I FIGUERAS, *Teatre català antic*. Estudi introductor, edició i índex ideològic i onomàstic a cura de Francesc MASSIP i Pep VILA. (Biblioteca de Cultura Catalana, 77-79 i 82). Vol. I, Barcelona, Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona – Curial 1994, 280 p. Cf. «ATCA», 16 (1997) 523. (Esmert de diverses *consuetes* medievals, especialment la de Girona).
- Gabriel ROURA I GÜIBAS, *Una versió del Cant de la Sibila (Girona, Arxiu Capitular, ms. 133: Missale Sancti Aciscli. Anno 1332)*, dins «ATCA», 7/8 (1988-1989), 293-297. (Notícia de la *Consueta Ecclesiae Gerundensis* anno 1360 exarata, ms. 9 de l'ACG).
- , *L'ofici de sant Carlemany al bisbat de Girona*, dins «Miscel·lània litúrgica Catalana», IV (1990), 37-56. Cf. «ATCA», 11 (1992) 549-550.
- Ramon SALA, *Les mentalitats a l'Alt Vallespir al segle XVIII*, dins «L'Avenç», 129 (setembre 1989), 28-31. Cf. «ATCA», 10 (1991) 530. (Esmert de la *Consueta* de l'Arxiu Parroquial de Prats de Molló).

- Pep VILA, *El drama litúrgic a Sant Joan de les Abadesses als segles XIV i XV*, dins «Revista de Catalunya», 111 (Octubre 1996), 91-109. Cf. «ATCA», 17 (1998) 857-858. (Referència a la *Consueta de Sant Joan*, ms. 212 del Museu Episcopal de Vic, i a la de Santa Maria de l'Estany).
- , *Notes sobre antigues representacions teatrals a les comarques gironines*, dins «Annals de l'Institut d'Estudis Gironins», XXXV (1995), 297-324.
- Jordi VILAMALA SALVANS, *Les consuetes de Sant Julià de Vilatorrada (Osona): la continuïtat en la gestió de l'administració eclesiàstica – Vic, Arxiu i biblioteca Episcopal de Vic, Arxius Parroquials, Sant Julià de Vilatorrada, H/I,1. Consueta 1647-1651 – Visites 1635-1667 i I/1. Consueta 1668–*, dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», IX (1999), 309-385. Cf. «ATCA», 20 (2001) 995-996. (Es publiquen la Consueta de 1647-1651, obra de Bartomeu Bayer, i la del 1668–, obra d'Onofre Devesa).
- «*Consueta de la iglésia parrochial de Sant Andreu de Gurb, del bisbat de Vic, dictada per Gaspar Graell y del Bosch, prevere y rector de dita església, 1664*», dins «Miscel·lània Litúrgica Catalana», XI (2003), 191-204. Cf. «ATCA», 25 (2006) 709. (Notícia de set Consuetes conegudes de Sant Andreu de Gurb i publica la Consueta de 1664).
- Josep M. VILAR, *Els mestres de capella i els organistes de la Seu de Manresa durant el segle XVIII*, dins «Anuario Musical», 42 (1987), 111-129. Cf. «ATCA», 7/8 (1988-1989) 457. (*Consueta* del 1724).
- , *La música a la Seu de Manresa en el segle XVIII* (Col·lecció Monogràfics, 5), Manresa, Centre d'Estudis del Bages 1990, 198 p. Cf. «ATCA», 11 (1992) 570-571. (Esment de la *Consueta*).

Agraïments

Aquest treball no hauria estat possible sense la col·laboració inestimable de Maria Andrea Calafat i Dolors Serra, de la Médiathèque de Perpinyà, a qui l'agraïm vivament.

1 |1r| *Libre de serimònies, càrrechs e serueys que són tenguts fer, pagar e exercir los officis de la sglésia col·legiada de Sant Johan, de la vila de Perpinyà, segons appar en aquest libre, scrit per orde, cascun en son offici.*

5 Et primo dels officis e càrrechs pertanyents al senyor bisbe d'Elna, axí com a capellà de la dita sglésia, segons appar en la primera carta.
Secundo dels officis e càrrechs pertanyents als domesers de la dita sglésia, segons appar en cartes, 3.

Tercio dels officis, serymònies e càrrechs pertanyents al cabiscol de la dita sglésia, segons appar en cartes, 15.

10 Quarto dels officis e càrrechs pertanyents als precentors dels dobles e semmanés del cor, e de les professons generals qui-s fan per vila, 9.

Quinto dels officis e càrrechs pertanyents al sacristà de la dita sglésia segons appar en cartes, 25.

15 Sexto dels officis e càrrechs pertanyents al monge de la dita sglésia, segons appar en cartes, 36.

Septimo dels officis e càrrechs pertanyents al diacha de la dita sglésia, segons appar en cartes, 39.

20 Octauo dels officis e càrrechs pertanyents al scobaler de la dita sgleya, segons appar en cartes, 45.

Nono dels officis e càrrechs dels honorables cònsols de la dita vila, segons appar en cartes, 64.

Decimo dels officis e càrrechs pertanyents als obrés de la dita sgleya, segons appar en cartes, 65.

25 [1]. Et primo dels officis, serueys e altres càrrechs que'l senyor bisbe d'Elna, axí com a capellà de la dita sgleya, ha a fer e administrar per si o per altre en la dita sglésia de Sant Johan.

Primo lo dit senyor bisbe, axí com capellà de la dita sglésia, o son procurador, és tengut de pagar cascun any a la prebordie del Capítol

2 sglésia B *om* 3 segons appar B *om* | scrit B *scrits* | cascun en son offici B *om*
4-24 B *om*

25 e B *ÿ* | altres B *om* | el B *lo* 26 sgleya B *iglesia* | ha a B *ha de* 27 sglésia B *iglesia*
28 sglésia B *iglesia* 28-29 o son... tengut de B *ha de fer, eo son procurador e* 29 cascun B

28 *capellà* La unió del capellaniu de Sant Joan de Perpinyà a la mensa episcopal d'Elna la obtingué de Gregori IX el bisbe d'Elna Bernat de Berga l'any 1230. Copia el text de la butlla d'unió COMA II, c. 13, p. 147-148, i les de confirmació d'Alexandre IV i de Climent IV al c. 1, p. 66-69.

29 *prebordie* Segons COMA I, c 2, p. 69-73, ja abans de la unió del capellaniu de Sant Joan a la mensa episcopal d'Elna, el Capítol elegia cada any un canonge perquè

de la dita sglésia, vint e 1ª porció canonical de pa e de vi e de companatge, ço és a saber, al sacristà una porció, e a XIII canonges XIII porcions, e a tres domasers tres porcions, e al cabiscol vna porció, e als dos conducters dos porcions. Les quals se paguen en la forma següent: Ítem deu pagar cascun any a la festa de sant Pere e sant Feliu, per cascun canonge e porcionari resident en la vila de Perpenyà, per porció de pa IIII aymines de forment bell, bo e [pur]guat a vll de molí del blat de la dècima de Sant Johan, o vna aymina de forment de tres en tres meses, posada dins la casa de la canongia. Ítem deu pagar per porció de vi e de companatge comprès los augments, set diners cascun jorn, qui monten XVII sous VI diners cascun mes. Ítem deu pagar per lo canonge e conducer, instituïts per lo comte Guiart, per cascun hun sou vuyt diners cascun mes, o vint sols. cascun any per rahó del [seruey]. Ítem deu pagar al cabiscol, vltra la porció canonical, sinch sous cascun mes per la institució de la cabiscolia e [augments] l|vl dels dobles. Ítem deu pagar en comú a tots los dits canonges e porcionaris les dues parts de la pecúnia que-s haurà del fogatge dels juheus e dels capellans nouells qui cantaran missa nouella e-s giraran

quiscun | a la prebordie B *al preborde* 30 la B *om* | sglésia B *om* 32 domasers B *domers* 36 forment B *frument* | bo B *om* 38 meses B *mesos* | posada A *posades* 40 monten B *muntan* 41 conducer B *conductor* 41 Guiart B *Girart* 42 cascun mes B *per mes* 43 [seruey] *lect dub in A*; B *Bliau* (?) 45 dits B *om* 46 que-s B *que* | del fogatge B *dels fogatges* 47 giraran B *puaran* | a B *om* 48 resebudes B *rebudes* | tengut B *tingut* 49 damont B *demunt* | és acostumat B *se acostuma*

fos prebost o pabordre, és a dir, administrador de l'església.

35 *porció* COMA III, c. 2, p. 183-184, copia un instrument d'Arnau de Verdala, degà de Sant Pau de Fenollet i reformador general nomenat per Benet XII, datat el 22 de setembre del 1337, en el qual es precisen les porcions canòniques, i on es llegeix: «Declaramus et ordinamus quod dictae portiones canonicales a caetero soluantur per eundem Reuerendum Episcopum, ut dictae ecclesiae capellanum, modo et forma statuta: videlicet ut vnique canonico, pro portione panis quatuor ayminas frumenti boni, pulchri et mundati ad oculum molendini de blado decimae dictae ecclesiae; et pro portione vini et companagii decem libras cum dimidia anno quolibet, ut in eadem ecclesia statutum est et consuetum». Més avall, en el c. 5, p. 197-198, copia un document del bisbe Pere Sima o Cima, del 1365, on es confirma la porció de blat estatuïda i s'estableix que sigui augmentada en el cas que no fos suficient per a la pensió anual.

41 *Guiart* El comte Guirard, escrit també Guirard i àdhuc Guerart, és Guirard o Girard II (1164-1172), qui en el seu testament llegava el comtat del Rosselló al comte de Barcelona i rei d'Aragó, per al qual cf. Santiago SOBREQÜÉS VIDAL, *Els barons de Catalunya*, Barcelona, Editorial Vicens-Vives 1967, 21-24; CR XIV 33, 40-41; DHC 939.

a vfferta; les quals porcions, après que sien resebudes, és tengut donar a cascun canonge e porcionari damont dits, segons és acostumat.

50 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de dar e pagar cascun jorn al dit cabiscol per tants infants quants seruiran capelles, ço és, per cascun infant mealla barchin., segons és acostumat.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de hauer a ses pròpies messions e despeses diacha e scobaler bons e sufficiens a coneguda dels síndichs de la comunitat, los quals diacha e scobaler deuen dormir cascuna nit en la cambra a ells assignada dins lo vestiari de la dita glésia. E cascun d'ells deu fer e excersir los officis a ells pertanyents segons que dejús és contengut. Emperò lo dit diacha deu esser preuere o alsmenys diacha ab auengeli, segons és acostumat.

60 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de hauer e tener contínuament hun lit bo e sufficient per dormir el diacha e-l scobaler dessus dits dins la cambra a ells assignada dins lo dit vestiari de la dita sgleya.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut donar e administrar vin a tot lo poble qui vindrà per combregar en la dita sgleya les quatre festes anyals tant solament.

65 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut dar e pagar cascun any en los jorns e térmens dejús especificats als porcioners beneficiats de la dita sgleya interessents a la missa e a la processió del anniuersari e a tots los malauts e officiers de la dita sglésia, als quals és acostumat de

50 tengut B *tingut* | 51 seruiran capelles B *seruiran a les capelles* 53 lo B *om* | tengut B *tingut* 56 en B *a* | glésia B *iglesia* 58 dejús B *desus* | contengut B *contingut* 58-59 alsmenys B *almenys*

60 tengut B *tingut* | tener B *tenir* 61 lit B *llit* | el diacha e-l scobaler B *als diaca é escobaler* 62 sgleya B *iglesia*

63 tengut B *tingut* 64 la B *om* | sgleya B *iglesia* 63-65 A *In marg sin man mod* Nota 4 festes anyals.

66 tengut dar B *tingut donar* 67 porcioners B *preberes* 68 sgleya B *iglesia* | e a la processió B *e professo* 69 malauts B *malalts* | sglésia B *iglesia* 72 quondam B *om* | sglésia B *iglesia* 73

54 *síndichs* Segons COMA III, c. 1, els síndics («que és lo mateix que procurador», p. 170) de Sant Joan, en número de quatre, foren instituïts el 28 de maig del 1328 i de la manera següent: «Concentiren los canonges de la divisió del govern y de comú acort convingueren que tots anys al disapte antes de Sant Joan de juny fossen elegits quatre del clero: lo un fos canonge, lo altre domer y los restants dos fossen beneficiats; y estos quatre elegits tinguessen la inspecció de la iglésia de Sant Joan, tant en lo espiritual com en lo temporal, attribuint-los també lo poder de reformar lo que necessitaria de reforma», p. 173. Més avall, p. 174-175, publica l'acte de creació dels síndics i s'hi torna a referir encara a la p. 216. A les p. 246-254, copia una confirmació de les ordinacions del Capítol de Sant Joan, feta pel bisbe Ramon d'Escatllar el 1408, la primera de les quals fa referència a l'elecció anyal de síndics, p. 246-247.

donar los anniuersaris en absència per tres anniuersaris, ço és a saber, 70
 per hun anniuersari per la ànima de mossèn Pons de Bajoles, canonge
 quondam de la dita sglésia, lo qual se celebra cascun any lo darrer
 jorn del mes de ffebrer, a cascun preuere, canonge o benefficiat en la
 dita sglésia, sis diners barchnens. Ítem per altre anniuersari qui-s
 celebra cascun anny a XVII d'abril per la ànima de mossèn Bernat de 75
 Berga, de bona memòria bisbe d'Elna, a tots los preueres, canonges o
 de taula, a cascun d'ells dotze diners, e a cascun preuere benefficiat sis
 diners barchnens. Ítem per altre anniuersari qui-s celebra cascun any a
 XXVIII dies del mes de juliol, per la ànima de mossèn P. del Soler,
 condem capellà de la dita sglésia, a cascun preuere, canonge o benef- 80
 ficiat sis diners.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut dar e pagar e administrar oli
 per dues lànteses qui cremen nit e dia contínuament dauant lo altar
 maior de la dita sglésia.

la B om 74 sglésia B *iglesia* 75 d'abril B *abril* 76 preures, canonges B *canonges preures* 78
 a B *als* 79 dies B om 80 sglésia B *iglesia*
 82 tengut B *tingut* 84 sglésia B *iglesia*

71 *Pons de Bajoles* Canonge de Sant Joan des del 1209, COMA I, c. 9, p. 62, Pons de Bajoles és monjo de la col·legiata el 1224, COMA I, c. 6, p. 42.

75-76 Bernat de Berga fou bisbe d'Elna des del 1230 fins al 1259. COMA II, c. 4, p. 77ss, el fa responsable de l'«estatut antic» i esmenta el benefici sacerdotal que instituï a Sant Joan. Cf. MONSALVATGE, *Noticias Históricas*, t. XXI [Elna, I], 193-201; DHGE XV, col. 256; CC XIV, 55, 291. Un segell de Bernat de Berga fou estudiat per E. de FOUCHIER, *Sphragistique roussillonnaise. Iconographie de certains sceaux autrefois en usage dans les comtés de Roussillon et de Cerdagne*, dins «Société», 13 (1863), 209-211.

80 Pere del Soler, cinquè capellà major de Sant Joan, és actiu entre 1214 i 1224; establí i reglamentà el costum de pagar porció als absents i millorà les condicions de vida dels domers, diaca i monjo. Devers 1225 renuncià a la capellania major i entrà al monestir cistercenc de Fontfreda: COMA I, c. 6, p. 42. El 1227, ell i Arnau Gallart, prior de Fontfreda, foren nomenats pel Capítol de Sant Joan perquè donguessin sentència arbitral «per compóndrer lo different que estava suscitad entre Joan Vila-llonga, capellà major, y son capítol, ab la qual fonc declarat als idus de janer de 1227 com lo capellà era en obligatió sustentat los del clero entre los quals era lo monjo...», COMA III, c. 12, § 6, p. 311.

83 *lànteses* Llànties. COROMINES V 76 documenta *làntesa* i *làntea* en textos rosse-llonesos del s. XIV. ALCOVER-MOLL documenta únicament *llantesat* a Mallorca l'any 1309.

85 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de fer la cena lo Dijous Sant, ço és, dar a dinar a XIII pobres o als scolans seruidors de la sglésia en loch dels XIII pobres, en memòria de la derrera e piadosa cena, la qual féu Jesuchrist ab los seus apòstols. E més auant, après dinar, és tengut de hauer e administrar aygua calda e bassines als canonges per fer lo
90 lauament dels peus en memòria del lauament que féu Jesuchrist als seus apòstols, e après deu donar a cascun de aquells a qui hauran lauats los peus, hun diner |2r| barchin.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut donar a cascun dels quatre domesers de la dita sglésia en la vigília de Pascha dos dotzenes d'ous
95 si-n ha de la aygua senyada, segons és acostumat.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de pagar he hauer e administrar cascun any lo jorn de Pentagosta, quant se diu lo *Veni Sancte Spiritus* a la missa maior, dotze tortres o coloms e quatre-centes neules, les quals deu lansar o gitar per lo traüch de la buada, per memòria del
100 Sant Sperit e com la ley de gràcia fon tramesa e donada aquell jorn, ab grans brogits e alimares. Encara més, lo dit jorn en les vespres,

85 la B *om* | del B lo *del* 86 als B *om* | sglésia B *om* 88 tengut B *tingut* 89 hauer B *om* 90-91 en memòria... apòstols B *om* 91 cascun B *quiscun* 91-92 a qui hauran lauats los peus B *om* 93 tengut B *tingut* 94 sglésia B *iglesia* 95 segons és acostumat B *om* 96 tengut B *tingut* 96-97 e administrar B *om* 97 Pentagosta B *Pentecoste* | quant B *que* 99 o B e 100 fon B *fonc* 101 alimares B *alimaries* | més A *interlin* 102 lo B *om* 103 dues-centes B *ducentas*

97-102 *Veni Sancte Spiritus* CAO 5327

85-92 L'obligació del bisbe a l'esguard dels pobres del Dijous Sant ve d'un estatut del 8 de les kalendes del 1225, en virtut del qual Pere de Soler, capellà major, obligava la canònica «que tots los anys en lo Dijous Sant fossen sustentats quinze pobres en la casa de la canongia de Sant Joan, als quals se labassen los peus après auerlos donat dinar; y lo capellà major los debia despedir donant a cada un de ells un diner de almoyna»: COMA I, c. 6, p. 42-43.

98 *neules* Segons COMA, *ib.*, p. 41, el capellà de Sant Joan i, en conseqüència, el bisbe després de la unió, havia de donar un òbol («que vol dir malla») a cada canonge els dies de Nadal, Sant Esteve, Sant Joan (de desembre), Circumcisió, Epifania i Candelera per comprar neules, llepolia molt simple lligada amb les festes del cicle nadalenc.

99 *buada* ALCOVER-MOLL proposava en la seva primera edició que boada «era probablement una deformació vulgar del castellanisme *bóveda*». En la segona, vol. II 530-531, citava l'article *bóveda* del *Diccionario Crítico Etimológico de la lengua castellana*, vol. I 505, de Joan COROMINES i al·legava l'antiguitat del topònim i del llinatge per posar en qüestió que *buada* fos un castellanisme. COROMINES II 308-312 aclareix definitivament la derivació germànica del mot i assenyala la seva presència preponderant al Rosselló en el sentit de *volta*, *cúpula*, *arcada*.

quant se diu lo *Veni Sancte Spiritus*, deu-s lansar per lo dit traüch sis tortres o coloms e dues-centes neules, segons és acostumat.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de pagar e hauer vint-e-sinch arbres de vern verts, grosses e sufficients e ben frondosses e ramats, los quals deu fer plantar en la plassa dauant la sglésia la vigília de la Natiuitat del gloriós e benauenturat sant Johan babtista, per rahó de la gran sollemnitat que-s fa de la festiuitat del dit sant, axí com cap e patró de la dita sglésia e de tota la vila de Perpenyà, e los quals XXV arbres hi deuen star per totes les vtaves, axí com és de loabla costuma. Et més auant és tengut de hauer dos somades de jonch o de boua, la qual deu fer lansar per enronar per la dita plassa, aytant com tinén los dits arbres, segons és acostumat.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de hauer hòmens per sonar tots los senys e squeles del cluquer tres treys a clars per los fehels deffunts en lo jorn de Tots Sants, a la intrada de la nit, quays en hora del seny del layre.

Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de hauer seruidors als preueres qui volran celebrar, e acòlits al altar maior en lo jorn dels morts e axí mateys lo jorn dels Innoscens, car lo cabiscol aquells dos jorns no y és tengut per ocupació dels seus infants.

Ítem lo dit senyor és tengut donar e pagar a cascun preuere qui celebrarà lo jorn de la commemoració dels fehels deffunts, semmaner o no semmaner, e lo qual seurà en la offera de volentat sua o de son procurador o render dotze diners e dotze alfarenes sufficients.

104 tengut B *tingut* 105 grosses B *grossos* | frondosses B *frondosos* | e ramats B *om* 106 sglésia B *iglesia* 107 del gloriós e benauenturat sant Johan babtista B *de sant Joan* 107-109 per rahó... Perpenyà, e B *om* 109-110 XXV arbres B *om* 110 star B *restar* | totes les vtaves B *vota la uctaua* 110-111 així com és de loable costuma B *om* 111 tengut B *tingut* | boua la qual B *bogas las quals* 113 segons és acostumat B *om*

114 lo B *om* 115 treys B *trets* | clars B *clases* 116-117 quays... layre B *om*

118 tengut B *tingut* 121 tengut B *tingut*

122 tengut B *tingut* 124 no semmaner B *resemmaner* | qual B *quil* 125 o render B *om* | e B *o* | alfarenes B *alfernes*

112 *enronar* Es pot llegir *enronar* i *enrouar*. En el primer sentir (cf. COROMINES VII 533-537), significaria 'cobrir amb brossa'. En el segon sentir (cf. COROMINES VII 352-354), significaria 'vestir', 'abrigar'.

115 El toc de clas o a clasc és el toc d'alarma o el tocar ventant. Aquí, evidentment, en el primer sentit |117 *layre* Forma arcaica per lladre. El seny del lladre és el toc de recollir-se a casa.

125 *alfarena* Pa de casa, petit i rodanxó, donat com almoina a les confraries. Deriva d'*ofrena*. ALCOVER-MOLL I 489 coneix el mot, però no en dóna documentació.

- Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de hauer dos misses a tot cors, nouena o cap d'any generals, e a tot cors, nouena e cap d'any specials vna missa tant solament. Emperò si aquells qui faran fer les sepultures o obsèques fahien celebrar misses e no requerien les dites misses
- 130 del dit senyor bisbe o de son render, que en aquell cas no'n és tengut.
- Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de donar a cascun preuere qui dirà missa e-s girarà |2v| a la vferta a tot cors, nouena e cap d'any, e a tota altra sollemnitat de deffunts dos pans doblenchs o dos offerenes equiualents.
- 135 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut pagar als procuradors de les funeràries per cascun cap de mes que-s farà en la dita sglésia per rahó de la absolució que fan los preueres, setze diners o la mitat de la offer-ta que per rahó del dit cap de mes haurà.
- 140 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de fer dir lo auengeli de la missa maior a totes les festiuitats en què ha processió ab capes per les claus-tres de la dita sgleya, per ço com lo seu diacha és ocupat en pleguar les capes quant se diu la dita missa maior.
- 145 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de fer cascun any, lo dia de santa Júlia, dites vespres, la festina, la qual deu fer dins la sala de la canor-gua, e la qual sala deu hauer feta engranar e parar, ço és, en lo cap de la dita sala de hun drap de ras. E en lo mig del cap la cadira episcopal pa[ra]da, e hun tapit als peus, e los banchs al entorn cuberts de ban-cals, e après deu donar a beure de vint cuyt o moscat, del qual deu

127 specials B *special* 129 requerien B *requirien* | dites misses B *dites dos misses* 130 no-n B no | tengut B *tingut*

131 lo B *om* | tengut B *tingut* | de B *om* 133 offerenes B *offertes*

135 tengut B *tingut* | als procuradors B *al procurador* | les B *om* 136 sglésia B *iglesia* 137 absolució B *absolta* 138 dit B *om*

139 tengut B *tingut* | lo auengeli B *los euangelis* 140 processió B *professó* 141 dita B *om* | sgleya B *iglesia* 142 *post maior in B seq* Festinas que fa lo sr. bibe

143 tengut B *tingut* | cascun B *quiscun* 145 engranar B *ingranar* 147 tapit B *çapit* 150 tant B *om*

COROMINES VI 777 l'assenyala en un document de *l'Inventari* d'Alart del 1398 | cors Vol dir cadàver; designa, per tant, una missa d'enterrament.

129 *obsèques* Forma antiga d'exsèques. COROMINES VII 747 documenta la forma *obsèques* en el *Tirant*. Cf. infra, línies 479, 4544.

133 *pans doblenchs* Dobles, que valen el doble. ALCOVER-MOLL VII 846 docu-menta el mot *doblench* a Mallorca el 1410.

145 *canorgua* Sinònim de canonja. Mot no documentat en ALCOVER-MOLL ni en COROMINES. És forma privativa del Rosselló, per no dir de Perpinyà.

147-148 *bancal* Aquí peça de roba pintada amb figures, que servia per a cobrir bancs i taules.

donar dos vegades, primer e derrer, e en lo mig dels confits deu donar
a beure vin vermell vna vegada tant solament. 150

Ítem deu hauer toualloses per posar dauant lo bisbató e dauant
tots los altres qui seuran, les quals deuen posar abans que donen los
confits. E és tengut donar de dos maneres de confits de sucre: lo pri-
mer deu donar gingibrada o hòsties o fastuchs o d'altres millors, si-s
volrà. Lo segon, coriandre o anís confit, dels quals confits deu hauer 155
lo bisbetó vltra lo juell qui li és acostumat de donar, dos porcions
canonicals, la qual porció canonical és dues pessas de gingibrada o
dues hòsties o quatre fastuchs del primer confit. Ítem del segon con-
fit, dues cullerades de coriandri o de anís.

Ítem après és tengut donar a cascun canonge e a tots los altres de 160
taula e a cascun síndich e a tot altre officier de la comunitat, e als
preueres graduats, e als curats de la sgleya, e al ardiacha, e als com-
panyons de capa, e al cabiscol de ferla del bisbetó, vna porció canoni-
cal; e a tot preuere, benefficiat o no benefficiat, e al badell, e als minis-
trers, si-n hi haurà, miga porció canonical; e donarà als scolans figues 165
e auellanes, e a beure segons és acostumat. Los quals vins e confits sien
bons e sufficients a coneguda dels vesedors o tastadors, ço és a saber,
del preborde del Capítol e dels síndichs de la comunitat. E si per uen-
tura en aquells era vist los vins e confits no esser sufficients, que
puxen mudar la festina al altre jorn e sia provehit per los dits prebor- 170
dre e síndichs a les coses en açò necessàries a despens del dit senyor.

Ítem lo senyor bisbe és tengut de fer vna altre festina extraordinà-
ria per nouella possessió e intrada, e axí matexs cascun canonge e por-

151 toualloses B *toballes* 153 confits B *add* de sucre | tengut B *tingut de* | de sucre B *om*
154 gingibrada B *ginebrada* 155 volrà B *voldrà* 157 gingibrada B *ginebrada* 159 coriandri
B *coriandre* | anís B *fnis*

160 tengut B *tingut* 162 sgleya B *iglesia* 163 ferla B *fer la* | bisbetó *ms.* birbeto 164-
165 ministrers B *ministres* 165 miga B *mitja* 168 preborde B *paborde* 170-171 *prebordre* B
paborde 171 despens B *despes*

172 lo B *lo dit* | tengut B *tingut* 174 tengut B *tingut* 175 damont B *demunt*

167 *vesedors o tastadors*. Encarregat de tastar els vins i els confits

170 *festina* «Festina és una col·lació que los canonges éran obligats donar dins lo
primer any de sa admissió al Capítol... Quant la mensa comuna fou supprimida per
la vnió al bisbat, no discontinuaren nostres canonges lo costum tenían antes la sup-
pressió, fent donar al nou admès canonge la sòlita col·letió, la qual taxaren après a
certa quantitat, perquè la generositat dels vns no fos en perjudici a las pocas commo-
ditats dels altres; exegint per les admissions dels srs. bisbes com a capellans dupli-
cada quantitat de la que se exigia de vn singular canonge; après ab lo temps la dita
col·lació se taxà a 10 [florins] per los srs. bisbes y a set per quiscun canonge»: COMA
III, c. 12, § 7, p. 315. Mot no repertoriat en ALCOVER-MOLL ni en COROMINES.

175 cionari és tengut de fer vna festina per nouella pcessió, segons damont és dit.

Ítem lo rector de la sglésia parroquial de Sant Jachme és tengut fer vna festina segons damont és dit totes vegades que-s mudarà rector per nouella pcessió. l3r.

180 Ítem lo dit senyor bisbe és tengut de fer tots altres càrrechs e officis, los quals seran en lo manater del cor e en lo missal del altar maior ordinats, e dels quals dessús no-s serà feta menció.

[2]. *Officis e càrrechs pertanyents als domasers de la dita sglésia de Sant Johan.*

185 *Et primo* los quatre domesers de la dita sglésia, los quals han càrech de la cura, són tenguts administrar tots los sacraments al poble qui en la dita sglésia vindrà, e totes vegades que per lo dit poble requests seran, e tant dins la dita sglésia quant en qualsevulla part de la vila de Perpenyà e térmens d'aquella, segons tostemps és stat acostumat e continuat.

190 Ítem los dits domesers són tenguts comensar totes les hores canònics tant del offici maior quant del offici menor de santa Maria, e

176 sglésia B *iglesia* | Jachme B *Jaume* | tengut B *tingut* 177 damont B *demunt*

179 tengut B *tingut* 181 ordinats B *ordinari*

182 de la dita sglésia B *om*

184 *Et primo* B e *primerament* | sglésia B *iglesia* 185 tenguts B *tinguts* 186 sglésia B *iglesia* | requests B *requis*

184-189 *In marg dext man mod* : Sacraments

190-197 *In marg dext man mod* : Hores canòniques qui las comensa

180 *manater* Mot tampoc no repertoriat en ALCOVER-MOLL ni en COROMINES. En situar-lo al cor de l'església, lloc des d'on el clergat oficiava el rés de les hores, el text dóna peu a suposar que en aquest llibre hi havia elements que incidien en la celebració de l'ofici diví. Podria tractar-se també d'un directori d'aniversaris i commemoracions. Cf. *infra*, línies 1471, 3693.

184 *domesers* «[Hebdomadarius] ita eum appellamus cuius est tota hebdomada in choro administrare officium»: Joan Beleth, *Rationale divinatorum officiorum*, c. PL 202, 87. Segons COMA II, c. 9, p. 60, l'any 1165 foren instituïts a Sant Joan dos domers amb cura d'ànimes, en temps del capellà major Ponç Poc o de Pere de Malloles; els altres dos foren creats en temps de Joan de Vilallonga, darrer capellà major abans de la unió, devers 1227. En la mateixa segona part, c. 8, p. 123-125, copia un document del bisbe Ramon d'Escales, del 7 de les kalendes de juliol del 1300, en el qual augmentava la porció dels domers. Tres dels domers passaren a ésser canonges el 1341, deixant d'ésser promogut, de moment, el qui era de patronat del sagristà: COMA III, c. 3, p. 190-191; c. 7, § 7, p. 239.

del offici de mortz e tots altres officis diuinals qui-s diran en la dita sglésia e en lo cor d'aquella pertanyents a domaser, segons és acostumat e segons dauall serà specificcat. E tostemp abans que los ditz domesers comensen les dites hores canòniques e altres officis diuinals en lo dit cor, deuen manar e dir lo *Pater Noster*, axí com és de bona costuma. 195

Ítem los ditz domesers són tengutz comensar les dites hores canòniques e altres diuinals officis que hauran comensar en lo cor de la dita sgleya, en les cadires pròpies dels ditz domasers, exceptats los jorns de doble larch e de doble breu, en los quals deuen comensar vespres e matines tant solament en la cadira maior qui és alt en lo mig del cap del cor, segons és acostumat. 200

Ítem los ditz domesers són tengutz cascun en sa semmana tots los jorns del any encontinent toquats e acabatz tots los treytz de matines, segons és degut e acostumat toquar e-sser en lo cor de la dita sglésia per comensar lo offici diuinal segons los jorns e les festiuitatz requerran. *Et primo* lo dit domaser deu comensar lo *canticum graduum*, si dir-se deurà, segons les regles del offici d'Elna. E lo dit domaser és tengut tenir son cor e lo diacha l'altre cor, dient la hun vn vers e l'altre altre vers, bé e distintament; e lo dit domaser és tengut dir los versos e les oracions en lo dit càntich ordinades. Ítem, fenit lo dit càntich, encontinent lo dit domaser és tengut comensar les matines del offici menor de santa Maria, si dir-se deurà, segons les dites regles e ordinations del hús d'Elna. Emperò de les vtaues de Corpore Christi entró a la festiuitat de la natiuitat de santa Maria, totes e quantes vegades que en los dimenges hi haurà matines de sancta Maria, los ditz domasers són tengutz dir les dites matines del offici menor de sancta Maria en lo disapte precedent, tocada la *Aue Maria*, ensemps ab lo diacha, 205 210 215

198-203 *In marg dext man mod* : Cadira per comensar las horas
215 *post del seq del iter*

196 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4

219 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042 230 *Benedictus* Lc 1, 68-79

208 *canticum graduum* Es tracta del rés del salms graduals, costum característic de les canòniques que han tingut vinculació amb la comunitat canonical de Sant Ruf, recomanat als bisbes i sacerdots abans de procedir als oficis divins, cf. Guillem DURANTI, *Rationale divinatorum officiorum*, l. IV, c. II, Tournholt, Brepols 199 [CCCM, CXL], 258-259. Els salms graduals es distribueixen en tres sèries: Ps. 119-123, Ps. 124-128 i Ps. 129-133.

213-214 *offici menor de santa Maria* El rés de l'ofici votiu de Santa Maria és una altra característica dels costums de Sant Ruf.

220 segons damont és dit, e totes vegades los ditz domesers, cascun en sa
sempmana, són tengutz en lo dit offici tenir la hun cor, e-l diacha l'al-
tre cor. E lo dit domaser és tengut intonar los psalms qui-s deuran
comensar en lo seu cor, e lo diacha los altres qui vindran al altre cor;
e són tengutz psalmeiar aquells bé e distinctament, dient la hun vn
225 vers e-l altre altre vers, segons és acostumat. E lo dit domaser és ten-
gut dir lo segon verset de matines, e après donar les benediccions de
les lissons, e és tengut cantar lo ters respons a alta veu. E après a les
laudes del dit offici lo dit domaser és tengut dir lo declinatori e
comensar |3v| laudes e intonar lo primer psalm e comensar la prosa de
230 la antífena de *Benedictus* e intonar lo dit psalm e dir tots los versetz
e totes les oracions pertanyents al dit offici, e és tengut dir lo *Benedi-
camus Domino*, segons és acostumat.

Ítem dites e fenides les dites matines e laudes del offici de sancta
Maria, lo dit domaser sens algun interuall deu comensar lo offici de
235 les matines maiors, en les quals lo dit domaser és tengut dir e cantar
tots los segons versetz de cascun nocturn e és tengut dir e donar les
benediccions a-n aquells qui ligiran; e quant ell haurà ligir segons
dauall serà specificat, lo dit domaser deu comanar la benedicció a
altre domaser del seu cor, si serà present; e si no y serà, a algun altre
240 preuere, curat o no curat, qui stigua en lo seu cor. Emperò en lo temps
de les capes negres, lo dit preuere serà d'aquells qui porten de les dites
capes. E més auant és tengut lo dit domaser dir lo verset appellat
Declinatori e comensar laudes; e, fenits los psalms de laudes, és tengut
dir la Capítola, e més auant dir e cantar les oracions degudes e ordi-
245 nades segons los jorns e les festiuitats requeren.

Ítem los ditz domasers, cascun en sa sempmana, són tengutz en los
dimenges e en les altres festiuitats de VIII lissons dir e cantar lo pri-

228 *declinatori* Són uns versets que s'intercalen entre el final de Matines i el princi-
cipi de Laudes. En el *Breviarium Vicense* imprès a Lió el 1557, p. 130, col. 1, es pot
observar que hom intercala el verset *Benedictus qui venit in nomine Domini* entre el final
de Matines i el principi de Laudes [informació de mn. Miquel dels Sants Gros i Pujol,
a qui l'agraïm]. En tal sentit el mot no és repertoriat. En el *Rationale divinatorum offi-
ciorum*, ca. xxvi, Joan Beleth en dona una explicació al·legòrica: «Absolutis nocturnis,
ecclesiae lumina accenduntur et pulsantur campanae, atque alta voce canitur *Te
Deum laudamus*. Quo quidem significatur laetitia et gaudium eius mulieris quae
incensa lucerna drachmam quam perdidit invenit. Quod aut istius cantici finis,
videlicet *Per singulos dies*, et alii versus qui sequuntur paulo altius canantur designat
vicinarum congratulationem qua mulieri ob repertam drachmam congratulabantur.
Nam et compulatio earumdem repraesentat convocationem»: PL 202, 38-39.

mer respons de matines e ligir la nouena lissó. En lo temps del Pas-
cor, a les festiuitatz de sollemnitat de VIII lissons, és tengut dir e can-
tar lo primer respòs e la tersa lissó en loch de la nouena lissó. E més
250 auant són tengutz dir e cantar les Capítoles e les oracions segons
damont és dit en lo precedent capítol.

Ítem los dits domesers e cascun d'ells en sa sempmana, són ten-
gutz en totes huytaues sollemnes en los jorns de tres lissons, cascun
jorn ligir la tersa lissó en les matines; e més auant fer los altres officis
255 pertanyents al domaser, segons és acostumat e segons damont és dit.

Ítem són tengutz en les festiuitats de dobles breus e dobles larchs
dir los segons versets nocturnals e ligir la nouena lissó, e en lo temps
del Pascor la tersa lissó e comensar lo cap de la antífena de *Benedic-*
tus, e dir les oracions ordinades segons lo offici requerà e segons mana-
260 ran les regles del dit offici.

Ítem los dits domasers e cascun d'ells en sa sempmana són tenguts
en totes les matines en les quals haurà o hauer deurà *Te Deum lauda-*
mus, comensar lo dit *Te Deum* en alta veu e sollemnament, segons
requerà la festiuitat, exceptat en les matines de la festiuitat de sant
265 Martí, en les quals matines tot lo cor dels preueres comensa ensem
lo dit *Te Deum laudamus* en alta veu. E més auant, en les matines de
sant Nicholau e dels Innoscens, en les quals matines comensa lo dit
Te Deum lo bisbetó, si present hi serà. E si no y serà, comensa lo dome-
270 ser. Ítem són exceptades més auant totes les festiuitats en les quals
sonen los orgues lo dit *Te Deum*, car ladonchs los ditz òrguens comen-
sen e prenen lo punt, e tot lo cor ensem respon e canta son vers,
segons és acostumat. l4rl.

Ítem los ditz domesers o *saltim* lo domeser qui tindrà lo cor és ten-
gut en les festiuitatz de les quals vuy ha capella o altar en la dita sglé-
275 sia, o per temps haurà e axí matexs en la capella del sementiri, en cas-
cuna de les dites festiuitatz anar ab la processió dels preueres après
que seran fenides matines e vespres en lo cor de la dita sgleya, portant
la capa que haurà tenguda en les dites matines o vespres, precehint
dauant ell los infantz ab los canalabres, anant processionalment a la
280 capella o altar de la festiuitat. E los precentós qui hauran regit lo cor
són tengutz tots anar a la dita processió ab les capes e bordons que
hauran tengutz en les dites matines o vespres; e més són tenguts los

259-260 *Benedictus* Lc 1, 68-79

263-271 *Te Deum laudamus* RH 20086

280 *canalabres* Variant de «canelobres», no registrada.

285 dits precentors comensar en lo cor de la dita sgleya tots ensemps vn
 respons del sant o de la sancta de què serà la dita festiuitat, e los
 preueres qui seran en la dita processió, tots ensemps deuen cantar lo
 dit respons, anants processionalment a la capella o altar de la dita fes-
 tiuitat. E quant seran dauant l'altar de la dita festiuitat, los ditz pre-
 centors deuen cantar tots ensemps lo verset del dit respons. E après
 290 los infants deuen dir i verset, silicet *ora pro nobis, beate V. alta voce*. E si
 la festiuitat [... ...] doble larch, las[... ...] los precentors d[eu]en [...] lo
 dit verset [...] lo domaser deu dir la oració de la festiuitat. Emperò
 a les matines de les dites festiuitatz, la dita processió, dauallant del
 cor, deu anar al altar maior primerament, e aquí deuen pendre sis tor-
 295 tres cremants que deu hauer apperellades lo sacristà ensemps ab les
 relíquies de la festiuitat, les quals tortes deuen portar los preueres. E
 lo dit domaser deu portar les dites relíquies, e axí cantants tots
 ensemps lo dit respons deuen anar al altar de la festiuitat e, si neces-
 sari serà, deuen tornar lo dit respons tantes vegades entró sien dauant
 300 lo dit altar; e aquí deuen continuar lo verset del dit respons e les altres
 coses, segons damont és dit. E, fenit lo *Benedicamus* que deuen dir aquí
 per la festiuitat, lo domaser deu donar a besar les relíquies als preue-
 res e altres clergues, e al poble qui y serà present; emperò si molt
 poble hi hauia, deu lixar aquí les relíquies al sacristà ab una torta cre-
 305 mant, e lo dit sacristà deu donar a besar les dites relíquies al poble; e
 lo dit domaser ab los altres preueres se'n deuen anar al vestiari ab les
 sinch tortres cremants. És ver que la dita processió no devalla del cor
 en les festiuitatz del altar maior ne en les festiuitats de la capella del
 sementeri, sinó tant solament a vespres. Emperò totes vegades que la
 310 dita processió va a la dita capella del sementeri, va ab creu e ab acò-
 litz, tots vestitz ab dalmàtiques, segons és acostumat.
 Ítem los ditz domasers e cascun d'ells en sa sempmana són tengutz
 tots jorns, tocat e pausat lo treyt de prima, esser en lo cor de la dita
 sglésia per comensar e dir prima, la qual deu comensar après que'l
 315 sacristà haurà ensès per prima en los tres altars acostumat, ço és, en
 l'altar maior e de sancta Maria e de sant Pere; e esser fet lo senyal acos-
 tumat per lo sacristà, lo dit domaser deu comensar primerament la
 prima de sancta Maria si hauer-n'i deurà, e après encontinent, sens

289-292 E... domaser *add in marg sin al man mod*

314-315 *In marg dext man mod* : Lo Te (?) | 321 e dir *interlin*

297 Algunes d'aquestes relíquies figuren detallades en l'inventari de P. Masnou (1901, 331)

negun enteruall, prima del offici maior, en la qual prima maior és tengut comensar e dir la Capítola e les prècies, si n'í haurà, e fer la confessió e dir la oració, e après la preciosa ab los versets e oracions acostumades, bé e destinctament, segons és acostumat. 320

Ítem lo domaser qui serà stat sempmaner en la sempmana pus prop passada és tengut celebrar les misses matinals o conuentuals, lo qual se deu apperellar dient la prima en lo cor de la dita sglésia per tal forma e manera que encontinent, finida prima, sia en lo altar per celebrar la dita missa. Emperò los ditz domasers quant deuran exir de la secrestia per anar en lo altar per dir les misses, no deuen exir de la dita sacristia sens que no sían ab ells tots los ministres, ço és saber, dos acòlitz e sotsdiacha e diacha, los quals menistres |4v| o seruidors, tots ensemps, deuen fer la confessió ab lo domaser o altre preuere qui deurà dir la missa, dient lo preuere hun vers e tots los ditz ministres ensemps altre vers, segons és acostumat. 325 330

Ítem dita e fenida la dita missa matinal, lo domaser qui és del cor del domaser sempmaner deu ésser en lo cor de la dita sglésia per comensar e dir la hora canonical de tèrsia, e si y haurà offici menor de sancta Maria, deu primerament comensar e dir tèrcia de sancta Maria; e aquella ésser fenida, encontinent deu comensar tèrcia del offici maior. E dients tèrcia en lo cor, lo domaser sempmaner se deu apperellar per celebrar la segona missa per tal forma e manera que sia en lo altar tant tost comensaran lo introhit de la missa en lo cor de la dita sglésia. Emperò en lo temps del Aduent lo domaser sempmaner és tengut dir tèrcia e tenir lo cor en aquella hora. E après, fenida tèrcia, se'n deu dauallar e lo domaser del cor del sempmaner deu dir migjorn. 335 340 345

Ítem los ditz domasers o aquell qui serà sempmaner e qui tindrà lo cor en les hores diürnals és tengut, en lo offici de sancta Maria damont dit, comensar les hores canòniques e comensar los ympnes, e comensar lo primer psalm, e dir les capítols e los responsos, e los versets, e les oracions, e los *Benedicamus Domino*, segons és acostumat. 350

Ítem los ditz domasers o *salim* lo domaser sempmaner, o aquell qui tindrà lo cor, és tengut en los jorns ferriats enfra sempmana, e en

325-326 *In marg dext man mod* : De la prima. | 327 *post primum* la seq dita cancell

320 *prècies* Variant de la forma sàvia «preces», oracions, forma «a penes usada mai en català», COROMINES VI 785.

321 *preciosa* En sentit tècnic del servei religiós, commemoració que es fa per l'ànima d'un benefactor. ALCOVER-MOLL VIII 818 registra el mot tot just en un document de 1618.

les festiuitats de sollemnitat de VIII psalms, o de tres lissons, és tengut comensar los ympnes e intonar los psalms, e dir les capítoles, e les
 355 oracions a les hores canonicals de tèrcia e de migjorn, e de nona, e de completa, excepta en lo temps de la Carema, en los jorns enfre sempmana, en los quals lo cabiscol de la dita sglésia és tengut intonar e cabiscoleiar a les completes, e en aquells jorns los domasers no y són tenguts ni negun altre sinó tant solament lo dit cabiscol. Emperò en
 360 les festiuitats de doble larch e de doble breu qui vindran en lo temps de la Carema, són tengutz intonar e cabiscoleiar en les dites completes los cabiscols sempmaners del cor.

Ítem en les festiuitats de VIII lissons e en les huytaues sollempnes, lo dit domaser és tengut fer los ditz seruehis e officis, axí com damont
 365 és dit, exceptat a la hora de tèrcia, en la qual és tengut lo cabiscol de la dita sglésia intonar; e lo sempmaner maior, ço és, lo sempmaner del cor del domaser sempmaner, dir lo respòs. E en les huytaues sollempnes, abdós los sempmaners deuen dir lo respòs e lo verset, e lo *Benedicamus Domino*.

Ítem en les festiuitatz de doble larch e de doble breu, los dits domasers són tengutz en totes les hores canòniques comensar e dir les capítoles e les oracions tant solament, car los cabiscols o sempmaners d'aquells jorns són tengutz intonar e cabiscoleiar largament en totes les dites hores canòniques.

Ítem los dits domasers o lo domaser sempmaner, o aquell domaser a qui-s pertanyerà, segons lur orde [5r] e ordinació, són tengutz, o és tengut cascut jorn après la segona missa, e esser feta la absolució del anniuersari en los jorns que-s deurà fer, esser en lo cor de la dita sglésia per comensar e dir la hora canonical de migjorn de sancta
 375 Maria, si-n hi haurà, e après la hora canònica de migjorn del offici maior. E après, fenit e acabat migjorn, deu comensar nona del offici menor de sancta Maria, si hauer-n'í deurà e dir-se'n deurà. E après deu comensar e dir la hora canonical de nona; e ésser fenida la nona, lo dit domaser deu e és tengut generalment denunciar los vedats, e axí
 385 mateys après la completa; e repicar o fer repiquar les squelles del altar maior per los qui són vedats, ab senys sonants e candeles amortans, segons és stat antigament acostumat en la dita sglésia. Emperò en lo

358 *cabiscoleiar*, cabiscolejar Fer les feines pròpies d'un cabiscol en el cor (en aquest cas durant la celebració de les completes). Mot no registrat.

384 *vedats* Té inequívocament el primer sentit que li dóna ALCOVER-MOLL X 677: «privat d'entrar a l'església i de rebre els sagraments».

temps de la Carema, e en los jorns enfra sempmana tant solament los ditz domasers o lo domaser sempmaner, o aquell domaser a qui-s pertanyerà, segons damont és dit, són tengutz o és tengut après que la primera missa serà fenida e la absolució del anniuersari serà feta, si fer-se'n deurà. La qual absolució de anniuersari se deu fer en lo temps de la Carema encontinent après la primera missa; e ço és saber, del primer diluns après *dominica prima in Cadragessima*, entró al dimecres de la Sempmana Sancta inclusiuament. Los dits domasers, segons ésser en lo cor de la dita sgleya per comensar e dir les hores canòniques de tèrcia e de migjorn tant solament, segon[s] la forma e manera damont dites. E més auant, en lo dit temps de la Carema, après que serà toquat lo treyt del seny per nona, lo qual deu comensar a toquar en los jorns que la missa del migjorn serà de *Requiem*, a nou hores e miga, e deu posar a les x hores. E si la missa del migjorn serà sollempna per alguna festiuitat, lo dit treyt de nona deu comensar a toquar a nou hores e deu posar a les nou hores e miga e hauer toquat e posat lo dit treyt de nona, lo domaser qui és del cor del domaser sempmaner, o aquell a qui-s pertanyerà, segons lur orde e ordinació, deu ésser en lo cor de la dita sglésia per comensar e dir la hora canonical de nona, segons damont és dit; e ésser fenida la nona, lo dit domaser deu generalment denunciar los vedats e fer repiquar les squelles del altar maior per los vedatz, segons damont és dit e segons és acostumat; e après encontinent deuen comensar la missa del migjorn aquell o aquells a qui-s pertanyerà. Emperò en los disaptes del dit temps de la Carema, les dites misses altes se disen consecutiuaument, vna après altra, axí com en lo temps del Aduent, disent tèrcia e migjorn enfre les dites misses; e après la segona missa són tengutz en los dits disaptes fer les absolucions del anniuersari e, après que haurà sonat per nona en lo dit temps de la Carema, deuen dir la hora de nona, segons damont és dit.

Ítem en les festiuitatz de doble larch o de doble breu, o de VIII lisons qui vindran en lo dit temps de la Carema, si en aquelles haurà sermó en la missa, ladonchs la missa de la festiuitat e la sollempna deu esser primera, e en aquella se deu dir lo sermó. E adonchs, sonada prima, lo domaser sempmaner deu ésser en lo cor per comensar e dir prima. E fenida prima, l'altre domaser qui és del cor del dit domaser sempmaner deu comensar e dir la hora canònica de tèrcia; e feni-

da tèrcia, los sempmaners del cor deuen comensar la missa de la festiuitat. E fenida la dita missa sens negun interuall, lo dit domaser qui és del cor del domaser sempmaner deu comensar e dir la hora canònica de migjorn. E fenit migjorn, encontinent deu comensar e dir la hora canònica de nona. E fenida la hora canònica de nona, encontinent, sens negun interuall, lo cabiscol deu comensar a |5v| offesiari la missa de la Carema. E fenida la missa de la Carema, lo domaser sempmaner deu comensar vespres.

Ítem en les altres festiuitatz de doble larch o de doble breu o de VIII lissons, en les quals no haurà sermó en la dita sglésia, los dits domasers són tengutz dir lo ofici diuinal per orde axí com en los altres dies de la Carema, ço és, que dita prima, deuen dir la missa de la Carema. E après fenida la dita missa e ésser feta la absolució del anniuersari si hauer-n'i deurà, deuen dir les hores canòniques de tèrcia e de migjorn tant solament. En après sonada nona en lo cloquer, deuen dir la hora de nona. E après deuen dir la missa sollempna de la festiuitat e, fenida la dita missa, deuen comensar e dir les vespres segons damont és dit.

Ítem en lo temps de Carnal, en totes festiuitats de les quals ha vuy o per temps haurà altar en la dita sglésia, los dits domasers són tengutz dir totes vegades la missa maior e la sollempna primera, e en aquella se deu dir lo sermó, si hauer-n'i deurà. E los preueres qui volran hauer part dels anniuersaris aquell jorn són tengutz ésser en la dita primera missa sollempna. Emperò exceptades les festiuitats qui vindran en dimenge, exceptada la festiuitat de la santificació de santa Maria e les festiuitatz de què ha altar en la capella del sementerí, o en la capella del spital de Sant Johan, car en aquelles se fa lo ofici ordinàriament axí com en les altres festiuitatz de què no ha altar en la dita sglésia maior.

Ítem en los jorns de la Carema, fenida la missa del migjorn, lo domaser qui és del cor del domaser sempmaner encontinent deu comensar en lo cor de la dita sglésia vespres de mortz. E après fenides vespres de mortz, deu comensar vespres del ofici menor de sancta Maria, si hauer-n'i deurà. E fenides vespres de sancta Maria, deu comensar e dir vespres del ofici maior. E si per aventura la missa serà stada de *Requiem*, e les vespres seran de doble breu o de doble larch o de VIII lissons, e que no y haia ofici menor de sancta Maria, lo dit

444 En...Carnal *interlin* | 450-451 exceptada...Maria *add in marg sin ead man*

461 *Requiem* CAO 7533 469 *Salve Regina* RH 18147

domaser qui deu comensar les vespres deu sperar que lo sacristà haia mudat pali al altar maior e haja encès en los tres altars acostumatz, segons ja damont és dit. E après que lo dit sacristà haia fet senyal per comensar, lo qual senyal deu fer ab vna de les squelles del altar maior, lo dit domaser deu comensar les dites vespres sollempnialment, segons la sollempnitat del offici requerrà. E après aquestes vespres de Carema, los infants no disen lo *Salve Regina* que acostumen dir après vespres en los altres jorns del any.

Ítem los ditz domasers, cascun en sa sempmana, són tengutz dir vespres e matines de morts en lo cor de la dita sglésia tots los jorns que y haurà anniuersari, segons les regles del offici d'Elna. E les quals vespres e matines de morts deuen dir al toch de la squella de vespres, exceptat en lo temps de la Carema, en lo qual temps deuen dir les vespres de morts encontinent fenida la missa del anniuersari, segons és contengut damont en lo precedent capítol. E deuen dir les dites matines de morts encontinent après que haurà toquat lo treyt de obsèquia. E lo dit domaser és tengut comensar lo dit offici e deu e és tengut comensar la prosa o lo cap de la antífena abans dels psalms, aquelles qui vindran al seu cor tant solament, car lo diacha és tengut dir les altres antíphenes.

E adonchs sonada prima, lo domaser sempmaner deu ésser en lo cor per comensar e dir prima. E finida prima, l'altre domaser qui és del cor de dit domaser sempmaner deu ésser en lo dit cor per comensar e dir tèrcia. E finida tèrcia, los sempmaners del cor ab los altres coadjudadors deuen comensar la missa de la festiuitat. E finida la dita missa sens algun interuall, lo cabiscol deu comensar la missa conuentual. E finida la dita missa conuentual, lo domaser sempmaner deu ésser en lo cor per comensar e dir les hores candòniques de migjorn e de nona [6r] qui vindran al altre cor. E més auant és tengut lo dit domaser dir tots los versets dels nocturns e de laudes, e manar lo *Pater Noster* totes les hores que-s deu dir, e ligir la nouena lissó e dir lo nouè respons, e comensar la antíphena dels psalms de laudes [... e] de *Benedictus* abans del psalm, e dir totes les oracions degudes e acostumades dir en les matines de morts. Emperò en los jorns que les dites matines de morts se diran sollempnialment axí com en lo derrer dimarts

483-491 E adonchs...de nona *add in calce ead man litt min* | 494 dels...[...e] *add in marg dext ead man* | 500 encensar *syll cen interlin*

492-493 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4 494-495 *Benedictus* Lc 1, 68-79 499 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4 500 *Benedictus* Lc 1, 68-79

de la Carema o en lo jorn dels morts, lo dit domaser és tengut manar e dir lo *Pater Noster* totes les hores degudes, e ligir la nouena lissó e comensar la antíphena de *Benedictus* e encensar al primer nocturn e a laudes, e dir la oració o oracions tant solament segons volen e manen les regles del offici, segons l'ús d'Elna.

Ítem los dits domasers, cascun en sa sempmana, són tengutz esser en lo cor encontinent après que hauran pausat tots los treys de vespres e après que serà ençès per lo sacristà, per vespres de sancta Maria, si dir-se'n deurà; e per lo dit sacristà esser fet lo dit senyal per comensar, lo dit domaser deu comensar vespres de sancta Maria del offici menor, en les quals vespres de sancta Maria lo dit domaser és tengut comensar e intonar e dir la capítola, e comensar lo ympne, e comensar la antíphena de *Magnificat*, abans que intone lo *Magnificat*, e dir la oració de sancta Maria e totes les altres oracions de les commemoracions, segons és acostumat. E si per aventura no y haurà vespres de sancta Maria, e les vespres seran de nou lissons o de nou psalms, après que los treys de vespres hauran pausat, e esser ençès per lo sacristà e fet senyal segons damont és dit, lo dit domaser deu comensar vespres maiors en les quals és tengut comensar e dir la capítola e les oracions. E si les dites vespres seran de doble larch o de doble breu, lo dit domaser és tengut més auant comensar e cantar lo cap de la antíphena de *Magnificat*. E fenides vespres maiors, totes vegades lo dit domaser és tengut dir lo *Benedicite*, e après manar generalment los anniuersaris del dia següent, si hauer-n'i deurà. E après, fenides les vespres, los infants de la scola del cant deuen cantar la *Salve Regina* dauant lo altar de sancta Maria. E après algun dels dits infants deu dir e cantar la oració de sancta Maria *Omnipotens sempiterna Deus*. Emperò los dissabtes, fenides vespres, lo dit domaser ensemps ab tots los preueres qui seran stats a vespres deuen dauallar en la sacristia o vestiari de la sglésia per dir lo *Benedicite*; e fenit aquell, lo cabiscol encontinent aquí mateys deu denunciar, manar e ordinar tot lo offici de la sempmana vinent, exceptat en lo temps de la Carema, en lo qual no dauallen del cor ni lo cabiscol no denuncia ni mana lo dit offici, mas fenides vespres, lo domaser fa lo *Benedicite* en lo cor, axí com en los altres jorns.

519 *Magnificat* Lc 1, 46-55 522 *Salve Regina* RH 18147 524 *Omnipotens sempiterna Deus* Cf. CO 3911, 3912, 3918, 3936, 4018, 4049, 4053a, 4053b; CBP 1810; *Antiphonale sacrosanctae Romanae ecclesiae pro diurnis horis*, Romae 1912, 57.

504 *treys* = *treys*, trets, aquí en el sentit de tocs de campana. ALCOVER-MOLL documenta aquesta forma el segle XIX; COROMINES VIII 801 el troba a la *Crònica* de Jaume I.

Ítem après que serà dita la *Salve Regina* e la oració de sancta Maria per los dits infants segons que damont és dit, lo dit domaser sempmaner o aquell a qui-s pertanyerà segons lur orde deu ésser en lo cor per comensar completa de sancta Maria, si hauer-n'i deurà. En la qual completa de sancta Maria lo dit domaser és tengut comensar la dita completa e après comensar lo cap de la antíphena dels psalms e comensar lo primer psalm. E fenits los psalms e dita la antíphena, deu dir la capítola e après [lv] comensar lo ympne; e après, fenit lo ympne, dir lo verset, e après comensar lo cap de la antíphena de *Nunc dimittis*, e après deu comensar lo psalm de *Nunc dimittis*; e fenit lo dit psalm e dita la antíphena, deu dir la oració, e après la oració deu dir lo *Benedicamus*. E fenida la dita completa de sancta Maria, o, si no y haurà completa de sancta Maria, fenida la *Salve Regina* e la oració de sancta Maria per los infants segons damont és dit, lo diacha de la dita sglésia, qui ja deu ésser en lo cor, deu jubar per completa maior. E lo dit domaser deu respondre e donar la benedicció dient *Noctem quietam* etc. E ésser dita la capítola per lo diacha, lo dit domaser deu continuar la completa e fer la confessió general etc. E lo dit domaser és tengut intonar lo primer psalm e, fenits tots los psalms e dita la antíphena, deu dir la capítola e après comensar lo ympne e intonar *Nunc dimittis* e comensar e dir les prècies, si n'i haurà, e après dir la oració. En après que serà dit lo *Benedicamus* per lo diacha, lo dit domaser deu comensar *Asperges me*, e dient lo psalm *Deus misereatur nostri* etc., lo dit domaser deu donar aygua senyada a totz los preueres e clergues e a tots altres qui seran en lo dit cor. E fenida la *Salve Regina*, la qual deuen dir *submissa voce* e quays ligents, lo domaser *eodem modo* deu dir la oració de sancta Maria *Omnipotens sempiterne Deus* etc. E après lo dit domaser deu fer la pregueria general per los fahels deffunts dient *Anime fidelium deffunctorum* etc. E après deu generalment publicar los exco-

534 deu *interlin*

532 *Salve Regina* RH 18147 540-541 *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32 544 *Salve Regina* RH 18147 551 *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32 554 *Asperges me* CAO 1494 | *Deus misereatur nostri* Ps 66, 1 556 *Salve Regina* RH 18147 558 *Omnipotens sempiterne Deus* Cf. CO 3911, 3912, 3918, 3936, 4018, 4049, 4053a, 4053b; CBP 1810; *Antiphonale sacrosanctae Romanae ecclesiae pro diurnis horis*, Romae 1912, 57.

546 *jubar* El context exigeix una referència al cant del verset inicial de Completes, *Iube domne benedicere*. ALCOVER-MOLL el reporta i no el documenta, segurament perquè és mot de l'argot eclesiàstic, absent en COROMINES. No hi ha cap possibilitat de relacionar-lo amb una acció efectuada des del *jubé*, instal·lació típica francesa que no consta a Sant Joan el Vell de Perpinyà.

municats e fer repiquar les squelles del altar maior contra los excommunicats ab senys sonants e candelles amortants, axí quant antiguament és stat acostumat. Emperò en les festiuitatz en què haurà sermó en la dita sglésia après vespres, la dita completa se deu dir e és acostumat dir encontinent fenit lo sermó.

Ítem en lo temps de la Carema e en los jorns enfra sempmana tant solament comensant en lo primer disapte après *dominica in Quinquagesima*, entró al dimecres de la Sempmana Sancta inclusiuament, la hora canònica de completa se diu e és acostumat dir toquada completa en lo cluquer, e hauer pausat lo treyt de la dita completa, lo domaser damont dit és tengut ésser en lo cor de la dita glésia per comensar completa de sancta Maria si dir-se'n deurà, e si no y haurà completa de sancta Maria, per comensar e dir completa del offici maior, segons que damont és dit. En la qual completa de Carema lo dit domaser no és tengut cabiscolejar ni intonar ni comensar lo ympne, car lo cabiscol de la dita sglésia hi és tengut; mas après que la *Salve Regina* serà fenida, la qual se canta a alta veu, lo dit domaser és tengut dir e cantar lo verset e la oració de sancta Maria a alta veu, e més auant és tengut fer e dir e cantar tots los altres officis damont ditz e ordinats fer per domaser en lo offici de la completa, segons és acostumat.

Ítem en les festiuitats de doble larch e doble breu que vuy se fan e per auant se instituiran en la dita sglésia, lo dit domaser és tengut dir e cantar los officis en la dita completa axí com damont és dit en lo temps de la Carema, car en les dites festiuitats són tenguts intonar e cabiscoleiar los precentors maiors d'aquell jorn.

Ítem los dits domasers, cascun en sa sempmana, són tengutz dauallar del cor per ensensar sollempnament en totes vespres e laudes dominicals e de tota altra festiuitat de VIII |7r| lissons. E més auant, en les festiuitats de dobles breus e dobles larchs, als primers e tercés

576-577 *Salve Regina* RH 18147

560-561 *excommunicats* COMA III, c. 5, § 1, p. 199-205, reporta el cas de l'excomunió que el bisbe Pere Cima va fulminar contra els cònsols de Perpinyà i altres oficials laics l'agost de l'any 1369, a causa d'una imposició que atemptava contra la immunitat eclesiàstica, i els maldecaps subsegüents que l'obstinada resistència del bisbe li va causar, tant amb les autoritats de Perpinyà com amb el rei Pere III. COMA copia l'absolució d'excomunió que Gregori XI concedí als excommunicats el 10 de les kalendes de gener del 1375, després que s'avingueren a concordar, i després que Pere Cima fos promogut a la seu de Barcelona.

nocturns de les matines, e en les matines de Nadal, a cascun nocturn de les matines, exceptat lo jorn dels Innoscens, en lo qual ençensa lo bisbató.

Ítem en les vytaues de Nadal e de Pascha e de Pentacosta, per cascun jorn de les dites huytaues, si no y ha festiuitat de doble, los dits domasers són tengutz dauallar del cor per encensar, axí com a festiuitat de VIII lissons. 595

Ítem en lo temps del Pascor, en los dies feriatos o festiuals de sollempnitat de tres lissons e en los jorns dins les huytaues de les festiuitats de sancta Maria, e en totes altres huytaues e festiuitats simples en què no-s digua lo offici menor de sancta Maria, e que no sia festiuitat o sollempnitat de VIII lissons, los ditz domasers són tengutz dauallar del cor per encensar ab lur àbit dauant l'altar maior tant solament. 600

Ítem los dits domasers són tengutz de celebrar les misses altes ordinàries en la dita sgleya. E més auant aquelles qui-s celebren en les altres perròquies de la dita vila de Perpenyà, en los jorns de Rogacions, per rahon de les processions. Ítem totes altres misses sollempnes votiuas o de processions qui-s fassen per los preueres de la dita glesa per vila o fora vila, per pluges o per mortalitats o per qualseu-la altra causa o rahon. 605

Ítem los ditz domasers són tengutz fer los manaments en lo cadafalch de la dita sglésia cascun jorn, après lo offertori de la primera missa, e denunciar e publicar los vedatz tres vegades lo jorn, ço és, la primera vegada *nominatim* en los dits manaments, e la segona vegada generalment après nona, e la tersa vegada generalment après completa. 610

Ítem són tengutz en cascun di[u]menge manar les festes e los dejunis e fer les publicacions e monicions dels matrimonis, e denunciar los anniuersaris, e publicar tots monitoris e citacions generals o sp[eci]als; e més auant fer totz seruehis de letres de jutges eclesiàstichs ordinaris o delegats, totes vegades que requests ne seran, segons és acostumat. 615

Ítem los ditz domasers són tengutz en la Sempmana Sancta dir o fer dir les quatre Pàssies bé e sollempnament per preueres àbils e suficients e en tals officis sperts, a coneguda dels síndichs de la dita sglé- 620

595 dites *interlin*

603 maior *interlin*

612-613 lo cadafalch *interlin*

sia, seruant en aquelles lur orde acostumat; ço és, que la primera és tengut dir lo domaser sempmaner, e la segona lo domaser qui-s spera
 630 esser sempmaner en la sempmana après vinent, e la tersa lo domaser qui-s spera après esser sempmaner. E la quarta és tengut dir l'altre domaser qui serà quart sempmaner.

Ítem los dits domasers o *saltem* lo domaser sempmaner en la Sempmana Sancta són tenguts e és tengut en lo Diuendres Sanct, ditz e fenits los fas, fer la representació de la Maria |7v| maior e de Johan euangeliste, e de les altres Maries, e fer cantar lo plant que la gloriosa Verges Maria féu del seu car fill Jesuchrist, e lo plant que féu sant Johan euangeliste e los altres plants que feren les altres Maries, e totes altres coses pertanyents e costumades fer a la dita representació, bé e deuotament per persones àbils e sufficients e qui haien bones veus,
 640 segons és acostumat e millor, si millor fer-ho poran.

Ítem los dits domasers, o *saltem* lo domaser sempmaner en lo jorn de Pentacosta, són tenguts e és tengut de emprar preueres qui fassen la representació dels apòstols en lo jorn de Pentacosta e qui sien sufficients en cantar lo *Credo in Deum* a la missa. E més auant són tengutz o és tengut demanar e hauer del obrer de la dita sglésia los ròtols en què és scrit e notat lo dit *Credo in Deum*, e donar-los als preueres que hauran emprats per la dita representació. Ítem los dits domasers o lo dit sempmaner són tenguts o és tengut de hauer hun infant que sia àbil a fer la representació de la Maria, e qui sia ab los dits apòstols;
 650 lo qual infant deu esser vestit, ligat e parat axí com vna donzella, e deu portar vna corona en lo cap. Los quals vestiments, ligars e peraments són tenguts hauer los dits domasers, o lo dit sempmaner, e axí mateys a donar recapte en lo vestir, ligar e arresar lo dit infant. Ítem són tenguts los dits domasers o lo dit sempmaner demanar e hauer del damont dit obrer XIII siris per seruey del dit misteri, e donar aquells a la dita Maria e als dits apòstols, segons és acostumat; los quals syris lo dit obrer deu hauer de les il·luminàries de sant Johan e de sancta Maria, segons pus largament és posat en los officis del dit obrer. Emperò és entès que totes vegades dels dits preueres qui seran aemprats per esser apòstols hi haja he hauer deja I canonge preuere, I domeser o I assert lochtinent d'aquells, e los altres sien preueres beneficiatz.
 660

Ítem los dits domasers e cascun d'èls són tenguts donar e pagar al cabiscol de la dita sglésia cascun any sinch solidos, los quals pugen

644-646 *Credo in Deum* DSch 10-36

634 *fas* Cf. J. VILLANUEVA, *Viage literario*, t. XII, 201.

en soma de vint solidos cascun any, los quals los dits domasers pàguan 665
al dit cabiscol per rahó del offesiar de les misses matinals, a les quals
los dits domasers antigament eren tengutz offesiar.

Ítem los dits domasers són tenguts de regonèxer la caxa del *Corpus*
si stà prouehida segons se pertany, e segons lo temps requer; e axí 670
mateys de star net e de la fracmenta; e quant hi haurà fracmenta, de
resebre o fer resebre aquella en manera que la dita caxa stigua neta. E
axí mateys totes les altres coses necessàries a la comunió del poble
regonèxer e fer star netes per reuerència del cors preciós de Jesuchrist
e per maior deuoció del poble.

Ítem los ditz domasers són tenguts cascun en sa sempmana donar 675
los sermons specials qui en lur sempmana vindran a mahestres en the-
ologia, o a altres sollempnes sermonadors. E són los sermons specials
los següents: *Et primo* los tres sermons de la Sempmana Sancta, ço és,
del jorn dels Rams e del Dijous de la Sena e del Diuendres Sant. Ítem
lo sermó del terç jorn de les Rogacions. Ítem lo sermó del *Corpus* 680
Christi. Ítem los dos sermons del jorn de la Natiuitat de sant Johan
baptiste. Ítem lo sermó de la Decol-lació del dit sant Johan bab-
tiste. Ítem lo sermó de *dominica in Trinitate*. Ítem lo sermó de sant
Johan euangeliste, qui és en lo terç jorn de Nadal. E los dits jorns dels
dits sermons, los dits domasers són tenguts de anar e trametre com- 685
panyia als sermonadors qui deuran sermonar, segons és acostumat.

Ítem los dits domasers o *salim* lo domaser sempmaner e aquell qui
deurà celebrar la missa maior en los dimenges del any són tenguts
cascun dimenge, quant se deurà fer la professó per lo sementeri,
comensar dauant lo altar maior lo *Asperges me* e en lo temps del Pas- 690
cor *Vidi aquam*, e donar aygua senyada dauant lo dit altar e après al
altar de sancta Maria, e après al altar de sant Pere, e al poble aguent
stant, e après que-l cor haurà acabades les dites antíphenes, dir e can-
tar la oració *Exaudi nos Domine sancte pater*, etc. E après, quant los
preueres dauallaran del cor per anar a la dita professó, lo dit domaser 695
és tengut star en la porta squerra de les retxes per donar aygua senya-
da als dits preueres e als altres clergues quant passaran dauant ell.
Emperò en les festes sollempnes qui vindran en dimenge e en les
quals haurà professó ab capes e ab relíquies, lo dit domaser qui deu

683-684 Ítem... Nadal *add ead man in fine paragr*

690 *Asperges me* CAO 1494 691 *Vidi aquam* CAO 5403 694 *Exaudi nos Domine Sancte Pater* SGre 1456; CO 2517-2521 700 *Asperges me* CAO 1494 | *Vidi aquam* CAO 5403 708 *Exsurge domine* CAO 2822

691 *aigua senyada* És a dir, beneïda: ALCOVER-MOLL IX 843.

700 dir la dita missa maior deu comensar lo dit *Asperges* o *Vidi aquam* e donar aygua senyada als dits altars, segons damont és dit, e dir la oració, e après se'n deu intrar en lo vestiari per seguir la profesió ab les relíquies, per què no pot donar aygua senyada als preueres; mas lo domaser del cor del sempmaner, vestit ab vna capa, deu donar la dita

705 aygua senyada als dits preueres, segons és acostumat. E axí mateyx lo dit domaser qui farà lo offici en los jorns de les Letanies és tengut cascun jorn, quant deuran pertir les professons, comensar la antíphena *Exsurge Domine* dauant lo altar maior e donar aygua senyada dauant los dits tres altars tant solament e al poble qui a-quey serà present.

710 [3]. *Segueyxen-se algunes altres ordinacions fetes per los síndichs de la comunitat dels preueres de la dita sglésia per auctoritat apostolical als dits síndichs consentida e donada per augment del diuinal offici; e per çò sobre lo exercici de la cura e dels altres diuinals officis pertanyents als dits domasers foren fetes les ordinacions dejús scrites, les quals ordinacions foren amolegades*

715 *e aprouades per los ditz domasers, axí com appar de totes les dites coses, per carta resebuda per en Bernat Masdamont, notari de Perpinyà, lo dia e any en aquella contengutz.*

Et primo fou ordinat que los dits domasers comensen e intren en lur sempmana per exercir e administrar los diuinals officis e altres sacraments cascun disapte en lo primer toch o comensament de la squella de vespres, segons lur orde acostumat. E d'aquí auant los diuinals officis e sacraments que peruindran en la dita sglésia se sguarden e sien en càrrech d'aquell domaser qui intrarà en sempmana, e no d'algun altre, l8v^l segons la forma e manera dauall en lo següent capítol contengudes.

725

Ítem fou ordinat que si d'aquí auant lo domaser sempmaner serà ocupat en algun offici o sacrament, que al altre offici o sacrament que après hi peruendrà, haia soplir e sia tengut de donar recapte lo domaser qui stà e és del cor del domaser sempmaner. E si necessari

730 serà, per altre offici o sacrament que y peruengués més auant, que ladonchs hi sia tengut de donar recapte lo domaser sempmaner de les misses matinals, si en celebrar les dites misses ocupat no serà. E si lo domaser sempmaner de les dites misses matinals serà ocupat en cele-

714 *amolegades* Homologades.

716 Bernat Masdamont és notari de Perpinyà durant la primera meitat del s. XV: cf. més avall, línia 5702. COMA III, c.7, § 6, p. 238; c. 9, p. 254; c. 11, p. 267; c. 13, § 1, p. 337, el mostra actiu en actes de 1402, 1408, 1423 i 1435.

brar les dites misses matinals, o en fer e administrar altre offici o sagrament, que ladonchs tots los damont dits officis o sagraments ensemps concorrents, que si altre offici o sagrament perueindrà a la dita sglésia, que y sia tengut de donar recapte l'altre domaser qui roman quart e derrer. E si per uentura algun scàndol hi perueindrà per qualseuulla dels damont dits domasers, segons lo loch e l'orde damont expresatz, que aquell o aquells qui l scàndol farà o faran pagarà e paguaran per pena, e en loch de pena per cascuna vegada dos solidos aplicadors a les cotidianes distribucions d'aquesta sglésia, gràcia retenguda als senyors de síndichs segons la qualitat del scàndol. Emperò si per uentura serà tal lo scàndol que y perueindrà, e tant gran, que ladonchs aquell qui lo dit scàndol farà sia punit per priuació de les obuencions de la dita sglésia per algun temps, segons la qualitat del scàndol, per los dits síndichs e a lur coneguda, les consciències d'aquells sobre açò encarregants.

Ítem fon ordinat que los ditz domasers, quant seran sempmaners de les misses altes, de les quals ells han càrech de celebrar segons lur orde acostumat, que ells ne algun d'ells no-s puxa ne-s puxen scusar de celebrar o fer celebrar les dites misses per algun altre offici o sagrament que ells fessen o administrassen; mas si algun offici o sagrament perueindrà en la dita sglésia en lo temps que los ditz domasers se deuen apperellar per celebrar les dites misses altes a les quals ells són obligatz, que aquell offici o sagrament que en lo dit temps hi perueindrà remetent als altres domasers segons lo orde e la forma damont posats. E si per uentura algun d'ells farà scàndol en les dites misses, que no sia a temps en lo altar la hora que necessari hi serà, que aquell e aquells qui l scàndol farà o faran pagarà e paguaran per cascuna vegada de pena e en loch de pena tres solidos aplicadors a les dites distribucions, gràcia retenguda als ditz síndichs segons la qualitat del dit scàndol.

Ítem fon ordinat que si d'assí auant algun dels ditz domasers quant serà sempmaner no gos ni puxa lixar lo offici del cor per negun altre offici o sagrament qui a la dita sglésia peruengués, si donchs per necessitat en aquell offici o sagrament era primerament ocupat, e ladonchs haia supplir en lo dit offici del cor o en aquell offici o sagrament que primer hi vindrà lo domaser qui serà e és del cor del domaser sempmaner. E après hi suplesquen los altres domasers, si neces-

734 dites *interlin* | 745 *post* ladonchs *seq* nchs *cancel*

759 temps *ms* tepms

sari hi serà, segons la forma e manera e l'orde que en lo segon capítol damont posat és contengut; e assò sots la pena e forma en lo dit capítol expressades.

775 Ítem los dits domasers són tenguts, segons fon ordinat e antigua-
ment obseruat, que [9r] d'assí auant algun dels dits domasers no gos
lijar ne comanar a altre lo offici del cor, pus que aquell haia comen-
sat per negun altre offici o sagrament que y peruengués, si donchs per
euident necessitat de la sua persona, mas que en aquells offics o sagra-
ments que y peruindran haien a supplir e donar recapte los altres
780 domasers, segons l'orde e forma e les penes en lo dit segon capítol
conténgudes.

Ítem fon ordinat que d'assí auant algun dels dits domasers no-s
gos empatxar, fer o administrar algun offici o sagrament profitós o
carregós sens voler e licència del domaser sempmaner o de son assert
785 lochtenent, si donchs lo dit sempmaner no era ocupat en altre offici
o sagrament, o que fos absent dels límits de la dita sglésia. E ladonchs
lo dit offici o sagrament que y peruendrà se sguart al domaser qui serà
del cor del sempmaner, e als altres domasers après si necessari serà,
segons l'orde e la forma en lo segon capítol damont posat és conten-
gut, e segons la pena e la forma en aquell expressades.
790

Ítem fon ordinat que d'assí auant algun dels dits domasers o qual-
seuulla curat o lochtinent lur per lur honestat e reuerència del sagra-
ment de la missa no-s gos vestir per celebrar missa o misses altes en
lo altar maior o en altre altar de la dita sglésia sens àbit clerical, ço és,
795 sobrepellís o sucania, sots la dita pena cascuna vegada que lo contra-
ri faran, applicadors a les dites distribucions de la dita sglésia.

Ítem fon ordinat que d'assí auant algun dels dits domasers o altre
qualseuulla curat o lochtinent dels dits domasers no gos comensar en
lo cor de la dita sglésia lo offici de matines e de prima e de vespres, e
800 tant del offici menor com del maior, entró que los treyts dels senys
qui toquaran per aquelles hores haien del tot finat e callat en lo clu-
quer de la dita sglésia. E axí mateys en lo temps de la Carema no
gosen comensar lo offici de tèrcia entró que-l treyt de tèrcia haia pau-
sat. E més auant en lo dit temps de la Carema no gosen comensar lo
805 offici de nona entró que-l treyt de nona haia pausat e callat; e assò sots

804 en... Carema *add in marg dext ead man*

795 *sucania* Grafia clara en el ms. Segons el context, és un hàbit clerical, distint del sobrepellís; cf. *infra*, línia 1142. El mot no el trobem registrat ni en *ALCOVER-MOLL* ni en *COROMINES*.

la dita pena per cascuna vegada que lo contrari faran, applicadora a les dites distribucions de la dita sglésia.

Emperò fon he és enteniment dels dits síndichs qui faeren e ordinaren los damont dits capítols e ordinacions que la hun domaser puxa soplir per l'altre, ab què scàndol no vingua en la dita sglésia per los damont ditz domasers, e ab què no-s fassa per frau ni per ambició. |9v| 810

Ítem los dits domasers són tengutz fer tots altres càrrechs e officis, los quals són scrits e ordinats en lo manater del cor e en lo missal del altar maior de la dita sglésia, e tots altres càrrechs e officis acostumats, dels quals dessús no-s serà feta mensió. 815

Ítem los dits domasers, cascun en sa sempmana, són tenguts dir e cantar les matines del offici menor de sancta Maria ensemps ab lo diacha cascun disapte après que haurà sonat lo perdó de la *Aue Maria*, e après que-l sacristà haurà ensestes dos candelles dinerals en lo altar de sancta Maria, segons és acostumat. E deuen comensar dir e cantar les dites matines de sancta Maria de nit, en los dits disaptes e-n lo primer disapte après les huytaues de *Corpore Christi*, entró a Sancta Maria de setembre, totes vegades que en los dimenges haurà offici menor de sancta Maria tant solament. 820

[4]. *Officis e càrrechs pertanyents als preueres e altres benefficiats qui són tenguts fer sempmana en lo cor de la dita sglésia de Sant Johan per rabó de lurs benefficis, ço és, per cascun beneffici vna sempmana; e com tots ne seran passats, són tengutz tornar a çap primer segons lo orde de la carta del cor; e ab los preueres e benefficiats són compressos e obligats los dos conducters qui no són canonges.* 825 830

Et primo los dits sempmaners en les festiuitats de VIII° psalms són tenguts dir e cantar a matines, a alta veu, los inuitatoris bé e distintament, segons és acostumat.

Ítem lo sempmaner maior, lo qual és del cor del domaser sempmaner, és tengut a les dites matines de VIII° psalms dir e cantar lo ters 835

817 ensemps *ms* encep | 821 dits *interlin*

825-830 B *Officis e càrrechs pertanyents als benefficiats semmaners, entre los quals son los conducters qui no son canonges*

831 Et primo B e *primerament* 832 tenguts B *tinguts* | a alta veu B *om* 832-833 bé e... acostumat B *om* 834 maior B *om* | lo qual B *que* 834-835 sempmaner és tengut B *om* 835

818 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

819 *candela dineral* Que val un diner.

respòs e la prosa de la |10r| antífena de *Benedictus*, e a vespres la prosa o lo cap de la antífena de *Magnificat* tant solament.

840 Ítem en los jorns feriat de tres lissons, lo dit sempmaner maior és tengut a matines dir e cantar lo terç respons] e la prosa de la antífena de *Benedictus*, e a les vespres la prosa de la antífena de *Magnificat* tant solament. Exceptada la vigília de Nadal, en la qual los dits dos sempmaners, abdós ensemps, són tenguts dir e cantar lo inuitatori dauant lo altar maior, vestits ab capes de ceda uermelles, tenents cas-

845 cun en les mans vna torta cremant, e gardants e girants la cara en lo cor de la dita sglésia són tengutz dir e cantar de cor a alta veu *Hodie scietis* etc. tot larch. E après deuen-se girar en lo altar e cantar lo *Venite exultemus Domino* etc.; e fenida la *Gloria Patri*, com deuen tornar lo dit inuitatori *Hodie scietis*, se deuen tornar girar en lo cor axí com en lo comensament del dit inuitatori.

850 Ítem en la dita vigília de Nadal lo dit sempmaner maior és tengut dir e cantar lo terç respons. Ítem après fer algun poch de interuall e ésser mudat pali en lo altar maior, e ésser encès per doble breu en lo dit altar e en los altars de sancta Maria e de sant Pere, e fet senyal per lo sacristà, segons és acostumat, lo domaser qui tén lo cor e los dits

855 sempmaners se deuen vestir cascun vna capa vermella de ceda, axí com a sollempnitat de doble breu, e lo sempmaner maior deu donar o manar al dit domaser lo verset al declinatori, e après deu donar la primera antífena a dos preueres de cor maior, si n'i haurà; si no, a altres dos preueres, e a la fi del primer psalm l'altre sempmaner deu

860 donar o manar la segona antífena a altres dos preueres de cor maior e del seu cor; e axí deuen continuar les laudes e donar les antífenes *alternis vicibus* e intonar los psalms bé e distinctament e alta veu, segons se pertany a sollempnitat de doble breu; e són tenguts comensar e cantar lo respons de laudes *Judea et Jerusalem*; e, fenida la *Gloria* del

865 dit respons, deuen comensar lo ympne e aquell donar per cors, e après deuen dir lo verset; e lo sempmaner maior és tengut donar la antífena de *Benedictus* al domaser qui tén lo cor, e són tenguts abdós dir e cantar lo *Benedicamus Domino* etc.

dites B om | dir e B deu | ters B terçer 836 respòs B *responsori* 836-837 e la prosa... tant solament B é entonar la antiphona del *Benedictus* e la del *Magnificat* a vespres

845 de cor interlin

836 *Benedictus* Lc 1, 68-79 837 *Magnificat* Lc 1, 46-55
 840 *Benedictus* Lc 1, 68-79 | *Magnificat* Lc 1, 46-55 845-846 *Hodie scietis* CAO
 1084 846-847 *Venite exultemus Domino* CAO 1179-1180 848 *Hodie scietis* CAO 1084
 864 *Judea et Jerusalem* CAO 3511 867 *Benedictus* Lc 1, 68-79

Ítem los dits sempmaners són tengutz per tota la vigília de Nadal fins a vespres exclusiue intonar e cabiscolejar a totes les hores canòniques, e dir e cantar los respons e ls versets e los *Benedicamus* axí com a festiuitat de doble breu, e a la missa offesiar e donar los versos dels *quiris* segons se pertany a doble breu. E en la dita vigília no y ha sinó vna missa al altar maior, la qual se deu celebrar al migjorn e no abans. Emperò si la dita vigília venia en dimenge, ladonchs hi ha dos misses: la primera missa se deu dir de la dominica e la segona de la vigília, segons dessús és dit. 870

Ítem los dits sempmaners són tenguts en les dominiques fèriades e en les festiuitatz de VIII° lissons e sollempnitats d'aquelles, a les primeres |10v| vespres comensar lo respons, e après dir e cantar lo verset e la *Gloria Patri*, segons és acostumat; e lo sempmaner maior és tengut dir e cantar la prosa de la antífena de *Magnificat*. E si en les segones vespres haurà respons, los dits sempmaners són tengutz dir aquell axí com damont és dit en les primeres vespres, e lo sempmaner maior deu dir la prosa de la antífena de *Magnificat*. 880

Ítem los dits sempmaners en les dites dominiques e festiuitatz de VIII° lissons e sollempnitats de aquelles són tenguts a les matines abdós ensemps dir e cantar lo inuitatori larguament, lo qual deuen comensar a miga veu, e axí mateys cantar lo *Venite exultemus Domino* etc. E abdós los versos següents a la dita veu fins que-l cabiscol ha alsat de veu lo dit inuitatori, lo qual deu alsar fenit lo terç vers del *Venite exultemus Domino* e après los ditz sempmaners deuen continuar lo dit inuitatori e-l dit *Venite exultemus* a la veu del cabiscol fins a la fi d'aquell. 885

Ítem en les dites matines lo sempmaner menor és tengut dir e cantar lo VI respons; en lo temps del Paschor, lo dit sempmaner no és tengut a les dites matines, sinó dir lo inuitatori, segons damont és dit. 890

Ítem lo sepmaner maior és tengut a les dites matines dir e cantar lo VIII° respons, e en lo temps del Paschor lo terç respons e la prosa de la antífena de *Benedictus* tant solament.

Ítem lo dit sempmaner maior és tengut dir e cantar lo respons a la hora canònica de tèrcia, segons és acostumat. 900

893 dit *interlin*

900 dit *interlin*

882-885 *Magnificat* Lc 1, 46-55

889-893 *Venite exultemus Domino* CAO 1179-1180

899 *Benedictus* Lc 1, 68-79

872 *offesiar* Variant no registrada d'«officiar».

Ítem los dits sempmaners són tenguts en les dites dominiques e festiuitats de VIII° lissons e a les sollempnitats d'aquelles offèsiar la missa maior bé e deuotament, e donar lo respons o'l tractus de la dita missa a dos preueres beneficiats, segons és acostumat e ordinat.

Ítem los dits sempmaners són tengutz, en les festiuitatz de doble breu, intonar e cabiscolejar largament a totes les hores canòniques. E primerament a les primeres vespres intonar los psalms e donar les antífenas per cors a preueres de cor maior, comensant al cor del domaser sempmaner, e comensar lo respons e cantar lo verset del dit respons, e la *Gloria Patri*, e comensar lo ympne e donar aquell per cors, comensant al cor del domaser sempmaner, e après la fi del dit ympne dir e cantar lo verset. E après lo sempmaner maior és tengut donar la prosa de la antífena de *Magnificat* al domaser qui tén lo cor, si haurà acabat de ençensar; e si per uentura no hauia acabat de ençensar, lo dit sempmaner deu donar la dita antífena a hun preuere de cor maior, e al tornar de la dita antífena, lo sempmaner menor deu donar la prosa de la dita antífena a l preuere del seu cor e qui sia de cor maior. Ítem són tenguts los dits sempmaners dir e cantar lo primer *Benedicamus*; e si en les dites vespres haurà commemoracions, los ditz sempmaners deuen donar les antífenas de aquelles a preueres de cor maior, la vna al hun cor e la altre al altre cor, comensant al cor del domaser sempmaner; e axí *alternis vicibus* deuen donar les dites antífenas e deuen donar e mostrar los versetz de les dites comemoracions als infants qui han portats los canalabres, e lo darrer *Benedicamus* axí mateys. Ítem en les festiuitats de doble larch a ells pertanyents e en totes les festiuitatz de doble breu, de les quals ha l'11^{rl} vuy capella o altar en la dita sglésia o per temps haurà, e en les quals deualerà la processió dels preueres del cor per anar a la dita capella o altar, los dits sempmaners són tengutz anar a la dita procession ab les capes e bordons que hauran tenguts a les vespres o a les matines; e són tenguts comensar en lo cor hun respons de la festiuitat après que seran fenides totes les commemoracions, si n'i haurà; si no, après la primera oració; e quant seran dauant lo altar de la festiuitat, són tengutz dir e cantar lo vers del dit respons, e après donar hun verset als infants qui porten los canalabres, videlicet *Ora pro nobis, beate V.* etc. E ladonchs, disent lo domaser la oració del sant o de la sancta de la dita festiuitat, lo sempmaner maior deu manar lo *Benedicamus* maior, lo qual deu dir

914 *Magnificat* Lc 1, 46-55

930 *procession* Variant no registrada de «processó».

tot lo cor dels preueres, tots ensemps, segons és acostumat; e axí mateys són tenguts fer a les matines de les dites festiuitatz. Emperò en les dites festiuitatz de doble larch, los ditz sempmaners deuen dir lo verset, car los infants no deuen res cantar a vespres ni a matines en festiuitatz de doble larch. 940

Ítem los dits sempmaners són tengutz intonar e cabiscolejar largament a completes primeres e segones de les dites festiuitatz de doble breu, e comensar lo ympne e donar los versos per cors, e dir lo verset; e lo sempmaner maior és tengut donar o manar la prossa de la antífena de *Nunc dimittis* a hun preuere de cor maior, e deuen dir e cantar lo *Benedicamus Domino*. 945

Ítem a la fi de la completa, en loch de la *Salve Regina*, en lo temps de la Natiuitat, ço és, de Nadal fins a dominica *in qua totum dicitur de Nat.*, deuen comensar a alta veu *Maria intacta virgo*; e après dir lo verset *Ora pro nobis*. E en lo temps del Paschor, *Regina celi*; e en lo altre temps enfra l'any *Aue Regina celorum* o *Alma redemptoris*, o alguna altre antífena de sancta Maria, segons lur bona deuoció. Emperò en lo temps de la Carema, en les dites completes de doble breu, deuen comensar e dir la *Salve Regina*. Car en la Carema no la canten los infants a les vespres; per què se deu dir e cantar sollempnament a les completes. Ítem en les completes del offici maior de sancta Maria, en los dits temps de Natiuitat o del Paschor, per ço com a *Nunc dimittis* se diu la antífena *Maria intacta Virgo*, o la antífena *Regina celi*, segons lo temps vol e mana, ladonchs en les dites completes, en loch de la *Salve Regina* deuen comensar a cantar a alta veu vna de les dites antífenes, *Aue Regina celorum* o *Aue Stella matutina*, o *Alma Redemptoris*, segons lur bona deuoció. 950 955 960 965

Ítem los dits sempmaners són tengutz a les matines de les dites festiuitatz de doble breu dir e cantar lo inuitatori bé e distinctament segons damont és dit, a les festiuitatz de VIII° lissons; e com hauran fenit lo dit inuitatori, deuen-se vestir les capes ab les quals deuen intonar e fer tot lo offici a les dites matines, e après comensar lo ympne e donar los versos per cors, segons és dit damont a les vespres; 970

948 *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32

950 *Salve Regina* RH 18147 952 *Maria intacta virgo* GROS 121 953 *Regina celi* RH 17170 954 *Aue Regina celorum* RH 2720 | *Alma Redemptoris* RH 861 | 957 *Salve Regina* RH 181476 960 *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32 961 *Maria intacta virgo* GROS 121 | *Regina celi* RH 17170 963 *Salve Regina* RH 18147 964 *Aue Regina celorum* RH 2720 | *Aue stella matutina* RH 2134-2135 | *Alma Redemptoris* RH 861

- e són tengutz intonar totz los psalms de matines e de laudes, e donar les antífenes per cors a preueres de cor maior, si n'i haurà; si no, a altres preueres sufficientz. E són tengutz, los ditz sempmaners, dir e
- 975 cantar los primers versetz nocturnals e après donar o manar los segons versetz nocturnals al domaser qui tén lo cor, ço és, lo sempmaner maior, los segons versetz del primer e del terç nocturns, e lo sempmaner |11v| menor és tengut donar al dit domaser lo segon verset del segon nocturn. Ítem lo dit sempmaner menor és tengut donar la
- 980 quarta lissó e la sexta, e la octaua, e lo sempmaner maior és tengut donar la quinta lissó tant solament; és ver que en lo jorn dels morts, qui és l'endemà de Tots Sants, e en les altres matines de mortz qui-s disen lo dimarts de la Sempmana Sancta, lo dit sempmaner maior és tengut donar més hauant la setena lissó de les dites matines, car en
- 985 les dites matines de mortz no s'i lig euangeli.
- Ítem los ditz sempmaners són tengutz donar o manar cantar totz los respons de les dites matines, exceptat lo segon respons, que són tenguts dir los infants de la scola del cant, e lo VIII° respons, que són tenguts dir e cantar los dits sempmaners. Emperò deuen donar lo primer respons, el terç, el seyzè, e-l setè a canonges o beneficiats de cor
- 990 maior, si n'i haurà, o a altres preueres antichs e sufficientz, segons és acostumat. Ítem si en les dites matines hauia verbeta al VIIIe respons, los ditz sempmaners deuen donar o manar la dita verbeta als preueres qui hauran cantat lo VIe respons, e lo sempmaner maior deu comensar
- 995 cantar la dita verbeta ab lo preuere ajudant del seu cor, e l'altre sempmaner ab lo altre ajudant del seu cor, lo segon vers, e axí *alternis vicibus* deuen cantar la dita verbeta; és ver que en les matines de *dominica in albis*, la verbeta de matines, ço és a saber, *Ortum predestinacio*, los ditz sempmaners deuen donar la dita verbeta a vuyt preueres qui sti-guen en les cadires de dos en dos, faentz croera en lo cor, e deuen-la comensar en lo cor del domaser sempmaner, ço és, los dos preueres qui staran pus prop del altar maior; e lo segon vers deuen cantar los dos preueres qui staran alt, en la part pus prop de la cadira maior dels domasers; e lo ters vers los altres dos preueres del cor del dit domaser sempmaner; e lo quart vers los altres dos preueres del altre cor, fahent quays crou de ells matexes.
- 1000
- 1005

972 donar *ms do*

997 la...verbeta *in marg sin*

998 *Ortum predestinacio* RH 8045; BONASTRE 122-124

990 *seyzè* Variant no registrada de «sisè».

Ítem los ditz sempmaners són tengutz a laudes de les dites festiuitatz intonar e cabiscolejar per la manera següent. *Et primo* lo sempmaner maior, après que serà dit lo *Te Deum laudamus*, és tengut donar o manar al dit domaser lo verset appellat *declinatori*, e après donar la primera antífena de laudes, e l'altre sempmaner la segona antífena *et cetera*, segons és dit damont, en la vigília de Nadal, tant en les dites laudes quant en les altres hores canonicals, fins a vespres exclusiuament. 1010

Ítem los ditz sempmaners són tengutz a les segones vespres de les dites festiuitatz de doble breu intonar e cabiscolejar, e cantar lo respons, e tots los altres officis fer, segons damont és dit largament en les primeres vespres. Emperò si en les dites vespres hauia o hauer deuria com[memoració] de alguna festiuitat de doble breu qui vingués en l'endemà, o per qualsevolgués altre manera que la dita com[memoració] fos de doble, aquella com[memoració] deuen fer ab *Gloria Patri* e neuma, segons volen les regles del offici del hús d'Elna. 1015 1020

Ítem en les segones vespres de la Circumcisió, los dits sempmaners són tengutz donar lo *alleluia* qui-s diu a les dites vespres, en loch de respons, a dos preueres canonges o a dos preueres beneficiats de cor maior, los quals ab los dits sempmaners [12r] deuen cantar bé e distinctament tots los versos e neumes del dit *alleluia*, tenints cascuns i bordó en les mans; e los dits ajudants deuen comensar lo dit *alleluia* e los dits sempmaners deuen après ajudar e pendre lur clàusula, e axí de dos en dos deuen cantar tots los versos e neumes del dit *alleluia*, e los dits sempmaners deuen fenir e cantar la *Gloria Patri* del dit *alleluia*. 1025 1030

Ítem los dits sempmaners són tengutz en lo dilluns de Pascha intonar e cabiscolejar axí com a doble breu, e són tengutz en lo dit jorn e per tota la sempmana següent fins al dissapte següent exclusiuament a la missa maior; e a vespres donar lo respons *Hec dies*, qui-s diu detràs l'altar maior, a dos canonges o a dos beneficiats sufficients, e donar per cors après lo segon *alleluia* de la missa maior, la verbeta *Victime Paschali*, comensant al cor del domaser sempmaner, segons és desús dit. Ítem en lo dit dilluns de Pascha los dits sempmaners són tengutz a les vespres dir e cantar lo *alleluia* ab lo verset *Angelus Domini*, e après donar per cors la verbeta *Adsunt enim festa* 1035 1040

1039 *Paschali ms Paschalis*

1009 *Te Deum laudamus* RH 20086

1036 *Hec dies* CAO 6797 1039 *Victime paschali* RH 21505 1042 *Angelus domini* CAO 1410-1414 1042-1043 *Adsunt enim festa paschalia* AH 7,65

paschalia, comensant al cor del domaser sempmaner, segons damont és dit.

- 1045 Ítem en lo jorn de *dominica in albis*, los ditz sempmaners són tenguts intonar e cabiscolejar per tot lo jorn ayxí com a doble breu, e donar la verbeta a la missa per cors e a vespres ayxí mateys, segons damont és dit; però és entès si les vespres seran de la Resurrecció, car si heren d'altra festiuitat no y seria la dita verbeta, e adonchs farien les vespres segons la festiuitat manaria.

Ítem en lo dit temps del Paschor, en les vespres de les dominiques, en les quals se fa lo offici de la Resurrecció, los dits sempmaners són tenguts cantar lo *alleluia* ab lo verset *Angelus Domini* e-l primer *Benedicamus*.

- 1055 Ítem en lo dit temps del Paschor, en les festiuitatz de doble breu qui no són de la Resurrecció, los dits sempmaners són tenguts intonar e cabiscolejar largament a totes les hores canòniques, axí com ja damont és dit. Emperò a les matines de les dites festiuitatz de doble breu, lo sempmaner menor és tengut donar la segona lissó de matines. E los dits sempmaners són tengutz dir e cantar lo terç respons. E si a les dites matines hauia verbeta, los dits sempmaners deuen donar o manar aquella per ajudar a ells, als preueres qui hauían cantat lo primer respons de matines. Ítem són tengutz fer e exercir totz los altres officis a ells pertanyents a les dites matines, segons ja damont és dit.

- 1065 Ítem los ditz sepmaners són tengutz en totes les festiuitatz de doble breu e en totes huytaues sollempnes, compreses en aquelles la dominica *in qua totum dicitur de Natiuitate et de Resurrectione*, officiar la missa maior e donar verses als *kirieleyson*, si no y sonaran òrguens. Ítem són tengutz ajudar a offesiar les dites misses maiors en les dites festiuitatz de doble breu tant solament en la sempmana après següent, fenida lur pròpria sempmana, segons ordinació feta en la dita sglésia. |12v|

- 1075 Ítem los dits sempmaners són tengutz, en les dites huytaues sollempnes, cascun jorn dir e cantar a matines lo inuitatori e lo terç respons, e lo verset del ympne, e lo primer *Benedicamus*, e lo respons de prima, *videlicet*, *Christe fili Dei viui*, e lo respons de tèrcia, e los versets e-ls *Benedicamus*, e a les vespres lo verset del ympne e-l primer *Benedicamus* tant solament.

1053 *Angelus Domini* CAO 1410-1414

1076 *Christe fili Dei viui* CAO 6276

1068 *verses* Variant no registrada de “versos”.

Ítem los dits sempmaners són tengutz en lo dilluns de Pentacosta e per totes les huytaues axí com en les huytaues de Pascha, exceptat que en lo dit dilluns de Pentacosta no són tenguts donar la verbeta de vespres, la qual deu esser *Canant cuncta*, la qual se deu dir de letra danant los feristols, e exceptat que en los dimecres e diuenres e-l dis-sapte, no són tengutz a vespres dir lo respons o lo *Alleluia Veni sancte Spiritus*, car aquell jorn se diu ympne a vespres; e ells són tenguts dir lo verset e-l primer *Benedicamus* tant solament. 1080
1085

Ítem los dits sempmaners són tengutz en les festiuitatz de doble larch maior, en les quals ha processió ab capes, anar en la processió cascun ab son bordó d'argent e ab capa, e comensar en lo cor lo primer respons, e dir e cantar denant lo altar maior lo verset del dit respons, e ajudar a offiesiar la missa maior tant solament. 1090

Ítem los dits sempmaners són tengutz en les altres festiuitatz de doble larch menor, en les quals no ha processió si donchs aquelles no vénen en dimenge, de intonar e cabiscolejar largament a totes les hores canòniques, axí com damont és dit en les festiuitatz de doble breu. Emperò si en les matines de les dites festiuitatz haurà tres verbetes, deuen donar per ajudadors a la primera verbeta aquells qui hauran cantat lo primer respons. Ítem a la segona verbeta deuen donar per adjudadors aquells qui hauran cantat lo tertz respons. Ítem a tersa verbeta, los ditz sempmaners deuen pendre per ajudadors aquells preueres qui hauran cantat lo seyzè respons. E si no y haurà sinó dos verbetes, deuen donar per ajudadors a la primera verbeta los preueres qui hauran cantat lo III respons, e a la segona verbeta, qui serà del terç nocturn, los dits sempmaners deuen pendre per ajudadors los preueres qui hauran cantat lo sey[s]è respons. E si per auentura no y haurà sinó vna verbeta, qui serà en lo terç nocturn, los dits sempmaners deuen pendre per ajudadors los preueres qui hauran cantat lo sey[s]è respons. Ítem són tenguts anar a la processió dels ditz dobles larchs, si vindran en dimenge, e cantar lo primer respons, e officiar a la missa maior, segons damont és dit a les altres processions. 1095
1100
1105
1110

Ítem los dits sempmaners són tengutz donar les segones capes de les primeres e segones vespres de les dites festiuitatz de doble larch a dos canonges elegidors per los ditz sempmaners o per lo prebost de capítol, segons volen les ordinacions fetes sobre los dits dobles e altres diuinals officis. 1115

1098-1099 Item...terzt respons *in marg sin*

1081 *Canant cuncta* AH 7, 100 1084-1085 *Alleluia Veni Sancte Spiritus* CAO 5327

Ítem los ditz sempmaners en totz aniuersaris specials e sollempnes, axí com són aniuersaris de reys o de reynes, de cardenals o de bisbes, e a totz altres aniuersaris singulars o specials en què-s don augment a la distribució del aniuersari, són tengutz offesiar
 1120 sollempnament les misses dels ditz aniuersaris ab capes e bordons negres, e axí mateys a les absolucions dels ditz aniuersaris, segons és acostumat. |13r|

[5]. *Memorial de les serymònies que los dits sempmaners han fer e seruar, e fer seruar en lo cor de la dita sglésia, per sollempnitat del diuinal offici e per*
 1125 *la honestat dels preueres qui aquell han a·dministrar e fer.*

Et primo los dits sempmaners són tengutz seruar scilenci enfre ells en lo cor, e fer seruar aquell a tots los altres qui sien dins lo dit cor en les hores e temps que ells cabiscolejaren e regiran lo cor, e tant a clergues com a lechs e de qualsevulla stat e condició sien, per no torbar
 1130 lo diuinal offici.

Ítem los dits sempmaners, cascun en son cor, en los jorns e en les hores que ells cabiscolejaren e regiran lo cor e lo offici diuinal, són tengutz donar loch als preueres, si necessari serà, e aquells col·locar en les cadires e en los banchs del dit cor, segons lo grau e la prehe-
 1135 minència de cascun, e segons volen les ordinacions de la dita sglesia.

Ítem los ditz sempmaners són tengutz totes vegades que hauran a cantar e fer offici en lo dit cor, hixir cascun de son cor, e que sien semblantz d'àbit la hun al altre, ço és, ab sobrepellisses o, en lo temps de les capes negres, ab capes. E si per aventura la hun dels ditz semp-
 1140 maners portaua capa e l'altre sobrepellís, que aquell qui porta la dita capa se haja a despullar la capa e sia auisat que port dejús la dita capa sobrepellís, e no pas sucania, per ço que sien semblants en àbit, e que porten cascun almussa sobre les spatles abrigada; en altra manera, no sien esmeses a cantar en lo dit cor.

Ítem los ditz sempmaners e tots altres als quals se pertangua, quant hauran comensar a ofesiar la missa, en la qual per sollempnitat deuran tenir capes, sien primer vestitz ab les dites capes que deuran tenir abans que comensen a offesiar la dita missa.
 1145

Ítem los dits sempmaners e totz altres qui cantaran en lo dit cor, en qualsevulla officis diuinals en los quals deuran tenir bordons, que
 1150 los ditz bordons hajen a tenir ab lo sobrepellís, o en lo temps que por-

ten capes negres ab la sucania o ab lo barret, e no pas ab les mans nuhes.

Ítem los ditz sempmaners, en les hores e temps que ells regiran lo cor e-l diuinal offici, són tengutz fer star en peus los preueres e totz altres qui sien en lo cor, a totes festiuitatz de doble larch, e a totes festiuitatz e sollemnitz de sancta Maria, e per totes les huytaues de les dites festiuitatz de sancta Maria en les quals se farà lo offici de sancta Maria. És ver que los ditz preueres en les matines de les dites festiuitatz e totz altres qui sien en lo dit cor presentz poden seure quant se ligiran les lissons de matines e quant se cantaran los versos dels respons tant solament. Ítem en totes altres festiuitatz o dies ferriats, los ditz preueres poden seure en lo dit cor *alternis vicibus*, comensants a seure en lo primer psalm de les hores canòniques los preueres qui staran en lo cor contra lo domaser sempmaner, e en lo segon psalm poden seure los preueres qui staran en lo cor del domaser sempmaner; e |13v| axí *alternis vicibus* poden seure en lo dit cor. Exceptat que en les capítols e als respons e als ympnes e als càntichs de *Benedictus*, de matines e de *Magnificat*, a vespres, e de *Nunc dimittis* a completa, e a totes les oracions e commemoracions, e al *Benedicamus*, e a la oració dominical del *Pater Noster*, e al *Credo in Deum*, e a les prècies de les ores canòniques, quant n'i haurà, deuen star en peus. Ítem deuen star de jenolons a les prècies ferriades e al psalm de *Miserere mei Deus*, e a la *Salve Regina* de completa, qui-s diu infra any. Ítem a la *Salve Regina* qui-s diu a les completes de Carema deuen star de jenollons al comensament de la *Salve Regina*, e axí mateys a la clàusula de la dita *Salve Regina* que comensa *Et Jesum benedictum* etc., fins a *nobis post hoc*. E en totes les altres clausules poden e deuen star en peus fins a la fi de la dita antífena. E après com sona la *Aue Maria*, se deuen ajenollar per dir la *Aue Maria*, segons és acostumat.

Ítem los dits sempmaners són tengutz totes vegades que sonaran los òrguens a matines e a laudes, donar per cors los ympnes de matines e de laudes, e lo *Te Deum laudamus*, e lo càntich de *Benedictus*. E a les vespres axí mateys són tengutz donar los ympnes, lo psalm de

1173 e al psalm *in marg dext ead man*

1168 *Benedictus* Lc 1, 68-79 1169 *Magnificat* Lc 1, 46-55 | *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32 1171 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4 | *Credo in Deum* DSch 10-36 1173 *Miserere mei, Deus* Ps 50, 1 1174-7 *Salve Regina* RH 18147 1179-1180 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

1183 *Te Deum laudamus* RH 20086 | *Benedictus* Lc 1, 68-79 1185 *Magnificat* Lc 1, 46-55

- 1185 *Magnificat* segons és acostumat. E totes vegades lo primer vers sonen los òrgens, e lo segon vers canten totz los preueres, e axí *alternis vicibus* deuen cantar e finir los ditz ympnes e psalms, fahents los òrguens hun cor e totz los preueres altre cor. Ítem als *Benedicamus* que sonen los òrguens, los dits sempmaners precentors deuen girar al libre dels
- 1190 *Benedicamus* per ço que lo cor de los preueres pus perfetament respira al so e al cant que hauran sonat los dits òrguens. Ítem en los jorns en los quals a vespres haurà quatre precentors, axí com són les festiuitats de doble larch, ladonchs tots los dits precentors deuen donar los versos pertanyents al cor dels preueres, segons dessús és dit. E los
- 1195 precentors qui hauran intonat deuen star dauant lo feristol del cor del sacristà, e los altres dos precentors deuen star dauant lo feristol del cor del bisbe, segons és acostumat.

- Ítem los dits sempmaners són tenguts donar les antífenes a totes festiuitats de doble larch e de doble breu, a totes les hores canòniques,
- 1200 a preueres de cor maior, si n'i haurà; si no, a altres preueres sufficients; e deuen comensar donar les dites antífenes als preueres del cor del domaser sempmaner, ço és, als canonges o beneficiats qui staran en les cadires pus prop del altar maior; e axí mateys en l'altre cor, quant deuran donar les antífenes; e són tenguts seguir lo cor dels preueres,
- 1205 si sufficients seran aytant com hi haurà antífenes a donar. És ver que a laudes deuen comensar a donar les dites antífenes als preueres qui staran en les cadires pus prop de la cadira maior dels domasers, e deuen seguir lo dit orde aytant com hi haurà antífenes a les dites laudes, e a les completes d'aquelles, si n'i haurà, segons antigament és
- 1210 stat ordinat e obseruat.

[6]. *Ordinació de totes professons generals en les quals entreuengen los preueres de les quatre parròquies e ls frares dels quatre òrdens.*

- Primo* denant la creu primera de Sant Johan deu anar lo marreller ab sa uerga en la mà, faent fer loch a la professó. Ítem après deu anar
- 1215 lo diacha de Sant Johan vestit ab alba e dalmàtica segons la sollempnitat requerrà, portant la primera creu, |14r| que és de christall, ab sos dos acòlitz vestits ab albes e dalmàtiques, portans canalabres e siris cremans. E après deuen anar los scolans ab sobrepellisses, los menors primers. Ítem après deu anar lo diacha de Sant Jacme ab sa creu e acò-

1211 *Ordinació B ordinacions* | totes B *les* 1211-1212 en les quals entreuengen los preueres de les quatre parroquies B *abonr son les quatre parroquies* 1212 e-ls B *e los*

1213 *marreller* Aquí pren el sentit d'un encarregat de l'ordre de la processó, proveït de vara com a arreglador o ordenador.

lits, e scolans, axí com dessús és dit. Ítem après deu anar lo diacha de Sanct Matheu ab sa creu, acòlits e scolans, axí com dessús és ja dit. 1220
Ítem après deu anar lo diacha de Sancta Maria de la Reyal ab sa creu, acòlits e scolans, axí com dessús és contengut. Ítem après deu anar lo diacha dels agostins ab sa creu, acòlits e ffreres en lur orde. Ítem après 1225
deuen anar lo diacha del Carme ab sa creu, acòlitz e freres. Ítem après deu anar lo diacha dels ffreres menors ab sa creu, acòlits e freres. Ítem après deu anar lo diacha de Prehicadors ab sa creu, acòlits e freres. 1230
Ítem après deu anar lo monge de Sant Johan ab la creu segona, ab sos acòlitz portans canalabres e ciris, axí com dessús és dit. Ítem après deuen anar los clergues qui són en sacres òrdens e no són preueres. 1230
Ítem après deuen anar los preueres qui no són benefficiatz de les dites perròquies, los pus joues preueres primers. Ítem après deuen anar los preueres benifficiats de les dites glesses parroquials qui no portaran capes, ço és, los preueres de la Rial primers, e après de Sant Matheu, e après de Sant Jacme, e après de Sant Johan, cascun en lur orde. Ítem 1235
après deuen anar x o XII preueres benefficiats de Sant Johan dels pus nouicis portans capes processionals, cascun en son orde. Ítem après deuen anar los preueres de les perròquies de Sant Jachme e de Sant Matheu, e de la Ryal portans capes, los quals deuen anar cascun any segons l'orde de les professons de les Rogacions, ço és, que la perròquia hon la professó va lo primer dia de les Rogacions, a totes profes- 1240
sions que-s faran aquell any, los preueres d'aquella perròquia van primers après los ditz x o XII preueres de Sant Johan. E après deuen anar los preueres de la perròquia hon la professó va lo segon dia de les Rogacions. E après deuen anar los preueres de la parròquia hon les professons van lo terç dia de les Rogacions. És ver emperò que-ls sín- 1245
dichs de les perròquies se aperien entre ells aprop los preueres de les dites tres perròquies. Ítem après deuen anar los preueres benefficiatz de la dita glesa de Sant Johan qui no són statz síndichs ni són graduats ni curats de la dita glessa, cascun en son orde segons sa recep- 1250
ció. Ítem après deuen anar los preueres benefficiatz de la dita glesa qui són curatz, cascun en son orde, segons que dessús és dit. Ítem après los preueres benefficiatz de la dita sglésia qui són stats síndichs o són graduats en theologia, en dret canònich o ciuil, o maestre en arts, o en medicina, cascun en son orde, segons sa recepció. Ítem après lo rec- 1255
tor de Sant Matheu ab lo curat de la Ryal. Ítem après los síndichs de benefficiatz de la glesa de Sant Johan, si bordons no porten. Ítem

1221 *post* Sanct Matheu *seq* la Rial *cancell*

1257 *glesa* Església.

aprés lo rector de Sant Jacme ab 1 preuere de mensa. Ítem après lo monge ab lo pus nouissi conduyter. Ítem après lo domaser del sacristà
 1260 ab lo pus antich conduyter. Ítem après lo cabiscol, si no portarà bordó, ab lo pus nouissi canonge. Ítem après deuen anar los altres canonges e domasers segons lur recepció. Ítem après los canonges de Seu cathedral. Ítem après deu anar lo papalló ab los preueres qui portaran lo *Corpus Christi* o les relíquies, e après lo preuere o prelat qui farà lo offici, ab sos ministres.

Ítem a tota professó general que-s farà per vila deu hauer VI bordoners ab los bordons d'argent, vltra lo cabiscol e-l sotacabiscol, los quals VI bordoners deuen regir la dita professó anant e vinent cascun en son trast o loch, e deuen dar los versos |14v| dels himpnes per cors,
 1270 segons és acostumat; dels quals bordoners lo primer deu ésser lo síndich de canonges e ha son loch denant lo papalló; lo segon deu ésser lo síndich dels domasers, e a son loch après de X perells de preueres; lo terç deu ésser lo pus antich síndich de beneficiats, e han son loch après X perells de preueres; lo quart deu ésser lo pus nouici síndich de beneficiats, e ha son loch après X perells de preueres; lo quint deu ésser preuere beneficiat dels antichs e ha son loch après X perells de preueres; lo VI deu ésser preuere dels altres no tant antichs. És ver que los VI bordoners deuen tenir tota la professó, de la segona creu de Sant Johan fins al papalló, cascun en son trast o loch. E lo dit cabiscol deu comensar los cants en la dita professó e lo sotacabiscol deu regir les creus e-ls infants, e comensar los cants als infants. És entès emperò que si los dits síndichs o algun d'ells no podia o no volia portar lo dit bordó, que en aquell cas los síndichs n'i puschen posar en loch d'aquell o d'aquells altre preuere o preueres qui sia o sien de la lur condició d'aquell o d'aquells qui portar no-l volran o no poran.
 1285

Ítem a tota professó general en la qual se hauran a dir letanies, hi deu hauer seys perells de letaniés, los dos primers e principals de canonges e totz los altres de benifficiats elegitz per los dits síndichs.

Ítem a tota professó general en la qual irà papalló e relíquies, hi
 1290 deu hauer VIII preueres per portar les dites relíquies, los dos canonges e-ls altres conduyters e beneficiats.

Ítem a tota professó general en la qual irà lo *Corpus Christi* deu hauer XII preueres per portar lo papalló, dos de canonges e tots los altres de beneficiatz elegits per los dits síndichs.

Ítem a tota professó general que-s fassa per intrada de papa, o de 1295
 legat, o de emperador, o de rey, o de regina, o de primogènit, los quals
 acostumen de intrar per lo portal de sant Martí o de Elna, o del Pont
 de la Pera, la creu primera de Sant Johan deu passar fins lo portal per
 hon deurà intrar. E adorada per ell la creu, la professó se'n deu tornar
 ab ell ensemps ab tota la professó, cantant ympnes o altres cantz, a la 1300
 dita glesa de Sant Johan. E aquí deu fer oració al altar maior, lo qual
 altar deu star parat e sollempnament encortinat; e axí mateys tota la
 glessa si la intrada se fa de papa o de emperador, o de rey tant sola-
 ment. E si la intrada és de papa, lo monge és tengut de encortinar. E
 si serà de emperador o de rey, lo obrer de la dita glesa és tengut de 1305
 encortinar.

Ítem a tota intrada de bisbe d'Elna, al qual deu ixir la professó de
 Sant Johan tant solament, lo diacha deu anar ab la creu, ab sos acòlitz
 vestitz sollempnament, fins a la plassa de la Lana, e aquí deu sperar la 1310
 venguda del bisbe; e après que-l dit bisbe haurà descaualcat, lo dit
 diacha se'n deu tornar ab tota la professó, e deu-se posar ab la creu
 dauant lo altar maior, e aquí lo bisbe deu adorar.

Ítem a tota professó general en què no vagen los religioses, sinó
 tant solament los preueres de les perròquies, si·ls dits preueres no por-
 ten capes, no va en la dita professó sinó vna creu de Sant Johan e bor- 1315
 dons de lautó. E si porten capes, van-hi dos creus e bordons d'argent
 axí com dessus és expressat; e·ls preueres van en l'orde dessus conten-
 gut. [15r]

[7]. *Dels officis, serymònies e càrrechs pertanyents al cabiscol*

A honor, glòria e lausor de nostre Senyor Déus e de la gloriosa ver- 1320
 ges madona sancta Maria, mare sua, e de mossèn sent Johan bartista,
 segueys-se tot ço que lo cabiscol de la gleysa col·legiada de mossèn
 Sant Johan bartista, de la vila de Perpenyà, del auescat d'Elna, deu
 fer e ha acostumat de fer per rahó del dit offici de la cabiscolia.

Et primo deu cascun any ordonar ab los síndichs ensemps tot l'of- 1325
 fici que los preueres de la dita gleysa àn a ffer lo dia de Nadal, la qual

1300 ab ell ensemps *in marg sin ead man*

1325 ab los síndichs ensemps *in marg dext ead man*

1295 *intrada de papa, o de legat, o de emperador, o de rey, o de regina* El text és evi-
 dentment escrit després de les vistes de Perpinyà, any 1416, quan Benet XIII s'hi veié
 amb l'emperador Segimon i amb el rei Ferran I d'Aragó.

1323 *avescat*. Forma antiga de «bisbat», no registrada.

1324 *cabiscolia* Mot registrat en ALCOVER-MOLL, sense documentació.

ordinació deu posar per escrit en lo cor de la dita gleysa la vigília de Sant Thomàs; e si lo contrari fasia, pagaria sinch sous aplicadors a les distribucions cotidianes de la dita gleysa.

1330 Nadal.

Ítem lo dit dia de Nadal a les matines deu alsar lo inuitatori en lo mig loch e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respòs e porten los canalabres al encensar dels nocturns, e que sien vestits acòlits al auengeli qui s canta ab nota de cant ans de la missa *de nocte*, e qui sien

1335 acòlits en la missa *de nocte*; e deu hauer altres dos infants qui canten tras l'altar maior a les laudes per tres veguades aquella antífena *Infantem vidimus*. E a vespres dos infants qui porten los canalabres al encensar, e aurà altres dos infants vestits acòlits qui aportaran los canalabres danant la crou cant la proffessó irà a la capella del ciminteri; e deu

1340 donar a dos preueres jóuens i libre processionari, los quals comensaran lo respons *Sancte Stephane* vestits ab capes de ceda e bordons dauant l'altar maior, cant vespres maiors seran spledades dauant la capella de Nostra Dona dels Córrechs; e si lo contrari fasia, pagarà per tots aquests scàndols seys diners aplicadors a les dites distribucions.

1345 Sant Steue.

Ítem lo dia de Sant Steue a les matines, lo dit cabiscol deu alsar lo inuitatori e donar als preueres les tres lissons primeres, e dos infants qui diguen lo segon respons e porten los canalabres al encensar de les matines e de les laudes e de vespres, *ut est consuetum et diutius obseruatum*; e deu hauer a les vespres dos acòlits qui porten los canalabres en la professó que hirà en la capella del ciminteri e, spledades vespres maiors dauant l'altar de Nostra Dona, haurà donat i libre a dos preueres jóuens qui comensaran lo respons *In medio ecclesie* etc., *ut in die sanc-*

1350

1336-1337 *Infantem vidimus* RH 28207 1341 *Sancte Stephane* RH 33343; GROS *Processoner* 179-180, 184.

1353 *In medio ecclesie* CAO 3254-3257

1343 *Nostra Dona dels Córrechs* COMA I, c. 2, p. 17-22, atribueix la iniciativa de la reedificació de l'església *de Corrego vel de Correno*, dedicant-la a Santa Maria, a Carlemany; després de successives destruccions degudes als atacs dels sarraïns, la capella hauria estat reconstruïda com a església dedicada a Sant Joan. Aquestes tesis no gaudeixen avui de cap crèdit. La capella coneguda amb aquest nom s'integra ara a la base del campanar de Sant Joan el Nou i suporta sobre seu la capella de Sant Miquel. Per la situació actual, les dades certes sobre la capella i la minsa bibliografia que sembla haver produït, cf. CR XIV 294-295.

ti Stephani. E si lo contrari fasia, pagarà seys diners aplicadors a les dites distribucions. 1355

Sant Johan.

Ítem lo dia de Sant Johan euangeliste farà *ut in die sancti Stephani*, ço és, que alsarà lo inuitatori e donarà a tres preueres les tres lissons primeres, e dos infants qui diran lo segon respons e portaran los canabres al encensar de matines e de laudes e de vespres, e qui seran acòlits cant la professó hirà a la capella del ciminteri, a les vespres, cantant lo *Magnificat*, ab los cabiscols semmaners qui tindran les dites vespres e los qui hauran dit lo respòs. 1360

Lo dit dia e les dites vespres finades en la dita capella, torna la professó en la gleysa maior ab la commemoració de Nostra Dona, *Hodie intacta Virgo*; la qual splegada ab la oració dauant l'altar de Nostra Dona adoncs deu hauer aquí lo cabiscol lo bisbetó ab sos ministres e IIII infants cabiscols ab capes de ceda, portans bordons, los quals cantans la commemoració dels Innocens hiran ab la professó dauant l'altar dels Innoçens e aquí splegaran les vespres aquell dia, axí com és stat longament vist, vsat e obseruat; e si de assò fasia lo contrari, pagarà dos sous aplicadors etc. 1370

Los Innocens.

Ítem lo dia dels Innocens lo cabiscol deu fer obseruar als infants e al bisbató totes les [15v] cerimònies lonch temps acostumades, vistes e obseruades en les matines e en les altres hores, he en la missa, e deu donar al pus jove preuere beneficiat de la gleysa la missa maior; e a quatre preueres antichs qui la i digua lo euangeli, e l'altre la pístola, e los dos qui sien acòlits; e deu hauer I infant qui digua lo sermó e l'altre qui digua lo manament; e seys infants precentors qui offesien en la missa. E deu asempurar preueres qui aquest jorn caualquen per vila ab lo bisbetó. E si és stat fahedor als senyors de síndichs que aquell dia lo-s fassa la caualcada, pagarà lo comú al cabiscol tres florins per los joglars, axí com és acostumat. E si los síndichs ordonauen que la caualcada lo-s feés e lo cabiscol no y donava bon recapte, pagarà lo cabiscol de pena sinch solidos aplicadors a les dites distribucions. 1380

1362 *Magnificat* Lc 1, 46-55

1365 *Hodie intacta virgo* CAO 3104

Los tres dies après los Innocens.

- 1390 Ítem los tres dies següents, per tal cor són vuytaues sollempnes, lo cabiscol deu alsar lo inuitatori e deu star en lo mig del cor, e deu comensar e donar los ympnes de matines e de laudes e de vespres per cors, e deu donar les antífenes als preueres qui són en les cadires; e ell deu comensar los hypnes e entonar los salms del mig del cor a matines, laudes, prima, tèrcia e vespres, e deu donar les lissons e ls respons a preueres, e als dos preueres semmaners deu donar lo derrer respons e lo vers e lo primer *Benedicamus*. *Idem* en les vespres, en la prima e tèrcia: donarà als dits semmaners lo respons e vers e *Benedicamus*, e haurà dos infants qui diran lo segon respons de matines, e portaran los canalabres al encensar de matines, laudes e vespres, si hi à encensar, e diran los versos de les commemoracions e lo segon *Benedicamus* a laudes e a vespres, e les commemoracions de laudes e de vespres deu donar a preueres, mas dins aquestes vuytaues la commemoració dels Innocens deu dir I infant estant en la cadira maior dels domesers; e lo dia VIIIe dels Innocens lo dit infant en la dita cadira deu comensar la antífena de *Benedictus* e de *Magnificat*.

1405 Janer.

Circumcisió.

- 1410 Ítem lo dia de Ninou o de Circumcisió, lo cabiscol deu en les matines alsar lo inuitatori e donar a preueres les tres primeres lissons, e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respòs e aporten los canalobres al encensar de matines e de laudes e de vespres, segons que longament és stat fet, vist e obseruat.

Epiphania.

- 1415 Ítem lo dia de Epiphania, lo cabiscol deu fer axí cant és posat desús en lo dia de Circumcisió, mas que en lo euangeli que-s diu ab nota entre matines e laudes, lo cabiscol deu hauer dos infants qui sien vestits acòlits e porten los canalabres en lo dit euangeli.

Sant Julià.

- 1420 Ítem lo dia de Sent Julià e de Santa Basilissa, e són VIII lissons simples, lo cabiscol a les matines deu alsar lo inuitatori e comensar tots los ympnes, e deu hauer dos infants qui diguen les antífenes a

1408 lissons *ms* lissons

1404 *Benedictus* Lc 1, 68-79 | *Magnificat* Lc 1, 46-55

matines, laudes, prima, tèrcia e vespres, e tots los versos de les dites hores, e los *Benedicamus*, e lo segon respòs de matines deu dir l infant, e porten los canalobres al encensar de laudes e de vespres; e deu donar totes les lissons e ls respòs de matines als preueres, mas lo seys respòs e lo ix respòs, e lo respòs de tèrcia deu donar als semmaners preueres. Emperò lo respòs qui s dirà a les vespres de nou lissons, lo cabiscol lo deu donar als dos preueres semmaners; e la antífena de *Benedictus* o de *Magnificat* deu donar a la I preuere semmaner, e lo cabiscol deu comensar totes les antífenes de les commemoracions, e deu girar en los libres de la roda hon són notades totes les antífenes e ls respòs qui s diran. 1425 1430

Dominica prima post octabas epiphaniæ.

Dominica prima post octabas Epiphaniæ, si és feriat, farà lo cabiscol a vespres |16r| e a matines tot axí cant en lo dia de sent Jolià és contengut fins al XIe Re[spòsori], lo qual deu donar als dos preueres semmaners e deu donar a laudes les antífenes als preueres per cors, e per tot lo dia deu fer e dir l'offici ab tota sollempnitat de vuytaues solempnes, axí com és posat e ordinat damont en los tres dies après la festa dels Innocens. 1435

Item fiat in aliis dominicis sequentibus ferialibus usque ad dominicam in qua totum dicitur de Natiuitate exclusiue, en les quals dominiques lo cabiscol deu fer dir les tres lissons del primer nocturn a tres infants. 1440

Dominica in qua totum

Dominica in qua totum dicitur de Natiuitate, lo cabiscol en les primeres vespres, matines e per tot lo dia deu fer l'offici ab sollempnitat de vuytaues sollempnes, axí com damont en los tres dies dins les vuytaues de Nadal après la festa dels Innocens. 1445

Sant Anthoni

Lo dia de sant Anthoni són ix lissons simples, e lo cabiscol deu fer tot l'offici d'aquest dia axí cant és posat damont en lo dia de Sent Jolià. Emperò en les primeres vespres, per tal car ha altar de Sant Anthoni en la gleysa de Sant Johan, deu donar lo verset del ympne als dos preueres semmaners, e dauant l'altar del sant deu fer dir lo maior *Benedicamus*. *Idem* farà en les laudes e en les segones vespres. 1450

- 1455 Sant Vicens e santa Agnès
 Lo dia de sant Vicens e de santa Agnès són VIII lissons simples, e lo cabiscol deu fer tot lo offici, axí cant damont és posat, en lo dia de sant Jolià.
- La Conuersió de sant Paul
- 1460 Lo dia de la Conversió de sant Paül és doble breu e lo cabiscol deu fer aquest dia axí com és posat e expressat damont en lo dia de Circumcisió, e si en les matines e en les vespres à commemoració, los dos infants diran los versets de les commemoracions e lo segon *Benedicamus* de matines e de vespres.
- 1465 Ffebrer
 Madona sancta Maria
 Lo dia de madona sancta Maria de febrer és doble larch, e lo cabiscol deu aquell dia fer axí com damont és expressat en lo dia de Circumcisió. Emperò aquest dia, en la benedicció de la cera, comensarà aquells versets *Venite et accedite* etc., e farà axí cant se contén en lo manater del chor; e haurà dos infants acòlits aportans los canalobres ab lo domeser cant benesirà la cera e en la professó. E haurà altres dos infants ab sobrepellisses qui en lo mig de la derrera claustra, en la terça stació de la professó, cantaran de cor aquella antífena *Ecce Maria* etc.
- 1475 Sant Blasi
 Lo dia de sent Blasi són VIII lissons simples e an altar en la gleyssa de Sent Johan, e lo cabiscol aquest dia deu fer tot lo offici axí cant és dit damont en lo dia de sant Anthoni. 116v1
- 1480 Santa Àgatha
 Lo dia de sancta Àgatha són VIII lissons simples, e lo cabiscol deu aquest dia fer tot l'offici axí com en lo dia de sent Julià.
- Sant P[ere] e sant Mathià
- 1485 Lo dia de la cadira de sant Pere e lo dia de sant Mathià són festes de doble breu e tot l'offici d'aquests dies és regit per los dos preueres qui adonchs seran semmaners, mas lo cabiscol en aquests dos dies deu

fer hi és tengut de fer axí com se contén hi és expressat damont en lo dia de Circumcisió e de la Conuersió de sant Paul.

Dominica in LXX

Dominica in LXX, LX, L et XL. Et dominica II^a, III^a et IIII^a, et XL^a, et dominica de Paçione et de Ramis palmarum, lo cabiscol deu aquests dies fer tot l'offici axí com en festa de IX lissons, segons és expressat damont en lo dia de sent Julià, exceptat que aquests dimenges les tres lissons del primer nocturn deu fer dir a tres infants e ell deu retornar lo IXe respons; e lo respons *Hec dies* qui-s diu a les laudes de les tres primeres dominiques deu fer dir al primer semmaner. E lo dissapte a vespres, *quando dimittitur alleluia*, los preueres semmaners disen lo *Benedicamus cum tribus alleluia*. 1490 1495

Dominica de Passione

A les vespres de la dominica de *Passione, in sabbato* e fins al dimecres de la Semmana Sancta *inclusiue* que sien les vespres ferriades, lo cabiscol, si és pagat per alcuna persona qui en lo dit ofici haia deuoció, car la comunitat ni altre no-n és tengut de pagar, deu hauer dos infants qui tinguen les tortres cremans dauant la vera crou, la qual tén lo sacristà dauant l'altar maior cant se diu aquell vers *O crux aue* etc., e lo cabiscol stant en lo mig del chor dóna per chors lo ympne *Vexilla Regis* etc. e dóna tres vegades aquell vers *O crux aue* etc. 1500 1505

Dominica in Ramis palmarum

Dominica in Ramis palmarum lo cabiscol deu hauer dos acòlits qui vagen ab la crou en la professó e, cant la professó va en lo ciminteri, lo cabiscol en lo cor deu hauer donats los libres processionaris als preueres e deu comensar: *Fratres mei, cum aliis sequentibus*; e en lo cadaffalch del ciminteri deu comensar lo ympne de tèrcia e los psalms, e deu hauer dos infants qui diguen la antífena, el respons, versets e *Benedicamus*. E feta la benedicció dels rams, lo cabiscol deu comensar antífena *Pueri hebreorum, cum sequentibus*. E ésser la professó en la darrera claustra, deu donar a dos canonges aquella antífena *Aue Rex noster*, la qual disen dues vegades de ginolós; la qual finida, lo cabiscol comensa lo respons *Collegerunt* etc. E cantans van dauant la 1510 1515

1505-1507 *O crux, aue* RH 12842 1506-1507 *Vexilla Regis* RH 21481
 1512 *Fratres mei* CAO 6747; GROS Tortosa 256 1516 *Pueri hebreorum* CAO
 4415-4416 1518 *Aue rex noster* CAO 1543 1519 *Collegerunt* CAO 1852 1521

- 1520 porta de la gleysa e adonchs lo cabiscol deu donar a dos preueres ab capes negres lo verset *Vnus autem*, e a dos preueres blanchs l'altre verset *Expedit*, e, tot açò s'plegat, lo cabiscol deu hauer infants qui stien alt en lo cluquer e ell deu comensar la antífena tres vegades *Gloria, laus* etc. E los dits infants deuen dalt cantar tres vegades los versets
- 1525 *Israel* etc. Entretant lo cabiscol deu trametre dos preueres dins la sgleysa qui canten en lo chor cant la professó se'n intrarà. E finats los versets dels infants, lo cabiscol comensa aquella antífena *Ingrediente Domino* e la professó se'n intra en la gleysa e los dessus dits preueres qui són en lo chor continuen de cantar la dita antífena. E si lo contrari fasia, pagarà dos sous aplicadors etc. Assò meteys farà lo dit cabiscol, posat cars que lo senyar dels Rams no-s fasés en lo cimintèri e-s fés dins la gleysa.

Diebus ferialibus XLe

- 1535 En tots los altres dies ferials de la XL^a, après dominica in XL^a, lo cabiscol deu hauer 1 infant qui cascun dia a matines, laudes, prima, tèrcia, sexta, nona, vespres e completes digua les 17 antífenes, los versets e los *Benedicamus*, e a matines lo segon respons, e a prima, tèrcia, sexta, nona los respons; e lo dissabte primer passat lo cabiscol deu hauer dos infants qui a completes diguen la antífena e lo verset e
- 1540 lo *Benedicamus*. Idem e tots los altres dissabtes de Carema ferials e ell tots aquests dies damont dits deu comensar los ymnes e entonar los psalms e donar les lissons e-ls respons als preueres, e lo terç respons de matines, e la antífena de *Benedictus* e lo respons de vespres e la antífena de *Magnificat* e lo respons de completes e la antífena de *Nunc dimittis* e lo primer verset d'aquella antífena *Media vita* deu donar al preuere semmaner d'aquell chor que serà semmaner lo domeser, e los altres dos versets de la dita antífena *Media vita* deu donar a preueres. E si lo contrari fasia, pagarà per cascun dia hun sou etc. E si dins la Carema ve festa de doble larch o doble breu, lo cabiscol a les completes de la dita festiuitat deu donar les antífenes als preueres e ell deu entonar los psalms e comensar lo ymne del mig del cor e deu donar als dos preueres semmanés lo verset e *Benedicamus*. E si és festa de IX lissons, deu hauer dos infants qui en les completes diguen les antífe-

Vnus autem CAO 1852 1522 *Expedit* CAO 1852 1523-1524 *Gloria laus* RH 7282
 1525 *Israel* RH 7282 1527-1528 *Ingrediente Domino* CAO 6961
 1543 *Benedictus* Lc 1, 68-79 1544 *Magnificat* Lc 1, 46-55 1544-1545 *Nunc dimittis* Lc 2, 29-32 1545-1547 *Media vita* CAO 3732 1555 *Salve Regina* RH 18147

nes, versets e *Benedicamus*. En tots los dies de XL feriatos o festivals, lo cabiscol en les completes deu comensar del mig del chor *Salve Regina* 1555
etc.

Ítem és costuma en la gleysa de mossèn Sant Johan que en les completes de madona santa Maria de marts, o de sant que sia capella e altar en la dita gleysa, los preueres o infants dins la *Salve Regina* 1560
disen alscons versets o antífenes de Nostra Dona e lo cabiscol deu donar los dits versets o antífenes.

Feria III^a in capite jejunii

Aquest dia lo cabiscol, spledada la prima, deu regir lo offici de la benedicció de les cenres, segons que longament és stat acostumat de fer, vist e obseruat; e deu hauer dos acòlits portans canalobres lo 1565
divendres après en la professó que-s fa general per les claustres *pro sacerdotibus deffunctis*.

Lo dissapte *in III^{or} temporibus*

Lo segon dissapte de XL, que són *quatuor tempora*, lo cabiscol en lo comensament de la missa de la fèria deu donar a preueres les profecies 1570
les quals se deuen dir en lo chor, e lo monge o lo diacha deuen pujar en lo chor lo libre epistoler hon deuen liger e cantar les dites profecies, e lo cabiscol deu comensar los respons qui són ordinats après les dites profecies, más los versets de *Benedicite* qui-s disen après la darrera profecia deu donar e fer dir a dos preueres. 1575

Lo dimarts de la Semmana Santa

Aquest dia, hora obsequi, se disen ab sollempnitat de doble breu IX lissons *pro deffunctis* e adonchs lo cabiscol deu donar les tres prime- 1580
res lissons a preueres e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respons e aporten los canalobres al encensar de matines e de laudes.

Lo dimecres sant

Aquest dia, dita la primera missa de la fèria, se fa professó general ab sollempnitat de capes e de bordons negres, les quals aporten los dos preueres semmaners e comensen los respons per tot lo ciminteri 1585
pro omnibus fidelibus deffunctis, e lo cabiscol en la dita professó deu hauer dos infants acòlits qui aporten los canalobres dauant la crou, e

la missa del *Requiem* canten ab capes e bordons los dos preueres semmaners.

- 1590 Ítem aquest metex dia e lo Digous e lo Diuendres Sant après completes se disen los fars, e lo cabiscol deu regir aquests officis ab sollempnitat de IX lissons, e les tres primeres lissons o llamentacions deu fer dir a tres infants, e dos infants qui diguen les antífenes e los versets nocturnals e lo verset ans de *Benedictus*, los quals versets disen de la cadira maior del mig del chor dels domesers |17v| e 1 infant qui
 1595 digua lo segon respons. Après deu hauer dos infants detràs l'altar de mossèn sant Johan e altres dos infants detràs l'altar de madona sancta Maria dels Córrechs, e altres dos infants detràs l'altar de sent Pere, los quals diguen *per ordinem* los versets ordonats en los *kirieleison* après la antífena de *Benedictus*. E lo cabiscol deu cantar cascun *kirieleison*, per
 1600 so que los dits infants canten a la sua spècia, e totes les altres serimònies qui longament són acostumades de fer en aquets dies. E si fasia lo contrari, pagarà per cascun dia hun sou etc.

Lo Digous Sant

- 1605 Lo Digous Sant en la missa esser dit *Agnus Dei* etc., lo cabiscol deu donar per chors als preueres les antífenes de vespres *Calicem salutaris* etc., e ell deu entonar los psalms e lo verset deu fer dir a dos infants stants en la cadira maior dels domesers; lo domeser qui diu la missa diu la antífena de *Magnificat*, e lo cabiscol entona lo *Magnificat*, lo diacha diu lo *Benedicamus*.
- 1610 Após dinar, aquest dia lo cabiscol deu hauer dos infants acòlits aportans los canalobres al liger del testament; e mentre que los canonges lauen los peus als infants, lo cabiscol deu hauer almenys dos infants qui en lo corn del altar maior canten aquells versets *Dum pietas multimoda* etc. E si no u fasia, pagarà hun sou aplicadors etc.

1615 Lo Diuendres Sant

Aquest dia no-s canta missa, mas diu-se l'offici ab gran deuoció e comensa l'offici a la profeçia, la qual ésser dita, lo cabiscol deu donar

1610 dinar *ms dinnar*

1587 *Requiem* CAO 7533

1593-1599 *Benedictus* Lc 1, 68-79

1605 *Calicem salutaris* Ps 115, 4; CAO 1754 1608 *Magnificat* Lc 1, 46-55

1613-1614 *Dum pietas multimoda* RH 4987

lo *tractus* a dos preueres. Aprés se diu per lo subdiacha l'altra profecia en loch de epístola, la qual ésser dita, lo cabiscol deu donar lo *tractus* qui-s segueys ha altres dos preueres. Ésser cantada la passió e dit lo sermó, lo domeser en l'altar diu totes les oracions que són en lo missal; e entretant lo cabiscol deu donar 1 libre processonari a dos preueres antichs, los quals aprés les dites oracions, diran tras l'altar maior e tenins la crou en lurs mans, aquells versets *Popule meus* etc. E lo cabiscol adonchs deu hauer dos infants ho més qui stien dauant l'altar maior en lo sepulcre del rey de ginollors, e canten tres vegades aquells versets *Agios o theos* etc., segons se contén en lo maneter del chor.

Aprés de assò, cant lo domeser o lo diacha diu tres vegades *Ecce lignum crucis* e lo cabiscol deu tres vegades respondre *In quo salus mundi* etc. E dit assò, lo poble adoren la crou e adonchs lo cabiscol deu comensar *Beati immaculati* etc. E aprés deu donar a dos preueres qui canten aquells versets *Crux benedicta* etc. E deu respondre a-n aquella antífena que diu lo diacha *Hoc corpus meum* e és tengut de fer lo cabiscol en aquests officis segons se contén en lo maneter del chor. E en les vespres deu seruar les serimònies de les vespres del digous passat. E si lo contrari fasia d'aquest dia, pagarà sinch sous aplicadors etc.

Lo dissapte sant e vigília de Pascha

En aquest dia, gran dia comensen l'offici e, ésser benesit lo lum segons la ordinació del missal e del maneter, lo cabiscol deu ésser en lo cor e deu donar a dos preueres lo *tractus Inventor rutilis* etc. Aprés lo diacha beneseys lo ciri pascal. E s'plegada tota la benedicció segons se contén en lo missal, lo cabiscol deu fer dir als preueres les dotze o seys profecies e los *tractus* qui són entre les profecies deu fer dir a dos preueres. Aquestes profecies e aquelles de la vigília de Pentacosta e aquelles dels dissaptes de les quatre témpores deu fer dir lo cabiscol en aquesta manera, so és, que los pus antichs ligen primers, e-n les matines de tot l'any los pus antichs ligen derrers. S'plegades de liger les dites profecies, lo cabiscol deu donar les latanies a dos canonges, los quals deuen comensar dauall dauant les retges del |18r| altar

1624 *Popule meus* CAO 4313 1627 *Agios o theos* CAO 4313

1629-1630 *Ecce lignum crucis* Cf. *Graduale de tempore et de sanctis*, Ratisbonae, Neo Eboraci et Cincinnati 1882, 151. 1632 *Beati immaculati* Ps 118, 1 1633 *Crux benedicta* CAO 6350 1634 *Hoc corpus meum* AMS 67^b

1641 *Inventor rutilis* Locus non inventus. Cf. J. VILLANUEVA, *Viage literario*, t. XII, 163

- maior, e la professó va a les fonts ab tres stacions, segons és escrit en lo manater, e lo cabiscol deu hauer dos infants acòlits qui porten los canalobres dauant la crou en la dita professó. E feta per lo domeser la benedicció de les fonts e ésser bateiat lo ciri, lo cabiscol deu hauer donats als preueres de la professó los libres processonaris e ell deu comensar aquell respons *Cantemus Domino* etc., e axí los preueres cantans pugen en lo cor e adonchs los dos preueres qui aquesta semana són stats semmaners, ab capes e bordons, continuen la missa e tenen les vespres, e d'aquí auant per tot aquest dia no ha res a ffer en offici de la gleysa.
- 1660 Ítem aquest dia lo cabiscol deu donar lo càrrech a dos canonges qui sien precentors lo dia de Pascha en les matines, prima, tèrcia e vespres, e en la professó e en la missa maior. E si lo contrari fasia, pagarà per aquest dia sinch sous aplicadors etc.
- 1665 Marts
 Sant Gregori
 Lo dia de sant Gregori és doble breu e aquest dia lo cabiscol és tengut de fer tot enaxí com és posat e expressat damont en lo dia de la Circumcisió e de la Conuerçió de sant Paul.
- 1670 Sant Beneset
 D'aquesta festa de sant Beneset fan IX lissons simples en la present gleysa de mossèn sant Johan, e lo cabiscol aquest dia deu regir tot l'offici e és tengut de fer tot enaxí com és posat e expressat damont en lo dia de sant Julià.
- 1675 *Anunciacio beate Marie*
 En aquest dia la gleysa fa sollempnitat de doble larch, mas lo cabiscol no ha més a fer sinó axí com és posat e expressat damont en lo dia de Circumcisió; aquest dia si a matines e a vespres ha dos *Benedicamus*, tot és dels semmaners.

1656 *Cantemus Domino* CAO 6270

1670 *Sant Beneset* COMA III, c. 112, p. 265-266, diu del bisbe Jeroni d'Ocon [cf. infra, nota a la línia 5728] que «sa pietat és digne de memòria lo zel que demostrà a sant Benet, lo que nos dóna ocasió de dir que era de son ordre; que per ampliar la deuotió de aqueix gloriós patriarca, en lo any 1420 translletà y de nou construí sa capella en la iglésia vella cerca la de sant Pere, fundant en son altar beneficis y enre- quint la sacristia de preciosos ornaments; y perquè la festa de aqueix il·lustre abat se celebràs ab tota solemnitat, instituí lo die de sa festa un doble llarch».

- Abril 1680
 Sant Ambrosi
 Aquest dia de sant Ambrosi és doble breu e lo cabiscol és tengut de fer axí com és dit damont en lo dia de sent Gregori. E si aquesta festa ve après les vuytaues de Pascha, en les matines à tant solament tres lissons, emperò lo segon respons és dels dos infants, e lo cabiscol no dóna neguna lisson. 1685
- Sant March 1690
 En aquest dia de sant March és doble breu, e lo cabiscol és tengut de fer tot enaxí com és dit dessús en lo dia de sant Ambrosi e en los altres dobles. 1690
- Pascha 1695
 Lo dia de Pascha lo cabiscol deu alsar lo inuitatori e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respons a matines, e aporten los canalobres al encensar de matines, laudes he vespres, e en la missa maior, après la pístola, cant disen en lo chor aquella prosa *Victime paschali laudes*, e axí matex tota vegada que la dita prosa se canta en lo chor per totes les vuytaues e per tot lo temps del Paschor, lo cabiscol deu hauer en lo chor dos infants qui diguen tres veguades aquell vers *Dic nobis Maria* etc., segons que longament és acostumat de fer e obseruar. |18v| 1700
- Aquest dia, finides vespres, lo cabiscol deu hauer dos infants acòlits qui aporten les canalobres dauant la crou cant la professó va en les fonts e ell en lo chor deu donar als preueres los libres processonaris; e ell deu comensar aquell respons *Christus resurgens* etc. E cant la professó és dauant les fonts, ell deu fer dir a dos canonges lo vers *Dicant nunc iudei* etc.; e dita la oració per lo domeser dins sobre les fonts, lo cabiscol comensa aquell respons *O mater, stetit angelus* etc., e adonchs la professó torna dauant l'altar maior de mossèn sant Johan e lo diacha ab la crou e ab los acòlits stan en la porta del ferre e lo cabiscol deu donar a dos preueres antichs lo verset del dit respons, lo qual deuen dir dauant l'altar maior; lo qual ésser splegat, los acòlits deuen dir lo verset *Surrexit Dominus vere* etc. E lo domeser diu aquí altra ora- 1710

1695 paschali ms paschalis

1695-1699 *Victime paschali* RH 21505 1704 *Christus resurgens* CAO 1796
 1705-1706 *Dicant nunc iudei* GROS 289, 294, 315 1707 *O mater* Locus non inventus | *Stetit angelus* CAO 5029; GROS *Processoner* 118, 120; GROS-MARQUÈS 413-414
 1712 *Surrexit Dominus vere* CAO 8213 1714 *Salve Regina* RH 18147

- ció e los acòlits disen lo *Benedicamus*. E après comensen la antífena *Salve Regina*, e adonchs lo cabiscol deu recobrar dels preueres los dits
 1715 libres processionaris, segons que longament és stat fet, vist e obseruat. E si lo contrari fasia, pagarà dos sous *vt supra*.

Fferia II^a

- Lo cabiscol aquest dia ha a ffer tot enaxí com damont en lo dia de Pascha, mas en la professó que va a les fonts après vespres deu donar
 1720 lo primer verset *Dicant nunc judei* a dos preueres antichs.

Fferia .III^a, IIII^a, V^a, VI^a et sabbato

- Fferia III^a, IIII^a, V^a, VI^a et sabbato* fins a les vespres del disapte *exclusiue*, lo precentor en les matines e laudes deu donar los ympnes per chors e entonar los psalms del mig del chor, e les antífenes e los res-
 1725 pons e les lissons deu donar als preueres, mas lo III respons deu donar als dos preueres semmaners e los versets e los *Benedicamus*. E la verbeta del terç respons deu donar e fer dir als dos semmaners e ha dos altres preueres, e deu hauer dos infants qui cascun dia diguen lo segon respons a matines e aporten los canalobres a tot encensar de matines,
 1730 laudes e de vespres.

- Aquests dies lo cabiscol deu a prima e tèrcia comensar los ympnes e entonar los psalms del mig chor ab sollempnitat de vuytaues sollempnes, e deu donar les antífenes als preueres e als dos preueres semmaners deu donar los respons, versets e *Benedicamus*.

- 1735 Aquests dies en les vespres deu donar les antífenes a preueres e deu entonar del mig del chor e deu donar a dos preueres lo libre en què és notat *Hec dies* ab sos versets, los quals dauallaran tras l'altar maior e aquí comensaran *Hec dies* e diran lo verset. Aprés assò lo cabiscol deu donar als dos preueres semmaners lo respons *Alleluia, Angelus Domini*, lo qual ésser splegat, lo cabiscol en loch de ympne deu donar per
 1740 chors la verbeta *Assunt enim festa Paschalia*, e deu donar als semmaners lo *Benedicamus*. E entretant lo cabiscol deu donar los libres processionaris axí com en lo dia de Pascha, e deu hauer acòlits en la professó, e ell deu comensar *Christus resurgens* etc. E no s'i diu verset. E dita la
 1745 oració per lo domeser a les fonts, lo cabiscol deu comensar la antífena

1720 *Dicant nunc judei* GROS 289, 294, 315

1737-1738 *Hec dies* CAO 6797 1739 *Alleluia Angelus Domini* GROS 293, 316
 1740 *Adsunt enim festa paschalia* AH 7,65 1744 *Christus resurgens* CAO 1796 1746
Venite CAO 5352

Venite etc., e los acòlits axí com en lo dia de Pascha disen lo verset e lo *Benedicamus et cetera fiant ut in die santa Pasche*.

Dominica in albis

Aquest dia tot lo offici és regit per los dos preueres semmaners axí com fèria II^a passada, e lo cabiscol és tengut de fer en la dessús dita fèria II^a. Emperò ni en les primeres vespres ni en les segones no y ha professó a les fonts aquesta dominica. 119r 1750

Regles generals

Prima lo cabiscol tot l'any cascan dia és tengut de hauer I infant a hora de prima per denunciar la luna, el mortologi dels sants *ut est consuetum*, e per aquò lo sacristà és tengut de donar-hi vna candela dineral de cera ençesa. 1755

Ítem és tengut lo cabiscol de hauer I infant qui a les vespres de Nostra Dona digua la antifena *Beata Mater* e los versets e *Benedicamus*.

Ítem és tengut lo cabiscol de offesiari totes les misses conuentuals de tot l'any, de les quals és pagat per los domesers. 1760

Ítem és tengut de offesiari la missa de *Requiem* del anniuersari e comensar lo respons *Domine Deus* per hixir al anniuersari, *ut consuetum est*. E cascan dillús de tot l'any, si ell no és ocupat en lo chor fasent offici pertanyent a la cabiscolia, e los divendres de XL^a cant fan professó general *pro mortuis*, deu e és tengut de comensar los respons, *ut consuetum est*. E a tots cors general que no y vagen capes ab bordons, posat que fos ocupat en altre offici, deu comensar *Subvenite sancti Dei, et cetera consueta*. E a tots capdanys he nouenes que-s fan en lo cimiteri, tant generals quant specials, comensarà los respons si li és notificat per lo procurador de les funeràries e que ell no sia ocupat en offici, axí con és dit damont. *Et similiter* farà als corses specials, hon ell serà personalment. E tota vegada que preueres portaran los corses, al offici del cabiscol se pertany de ordonar los preueres qui-l aportaran, si li és notificat per los procuradors de les funeràries o per hun de aquells. 1765

1770

1759 *Beata Mater* RH 2334

1762 *Requiem* CAO 7533 1763 *Domine Deus* RH 4814 1768 *Subvenite sancti Dei* CAO 7716

1755 *mortologi* Variant de "martirologi" no recollida.

1772 *corses Cossos*.

Ítem és tengut lo cabiscol a totes vespres de IX lissons e de vuytaues sollempnes alsar lo terç e ls v psalms e a les completes de XL^a lo psalm *Ecce nunc*.

1780 Ítem cascun dissapte de tot l'any, exceptat per XL^a, dites vespres e lo *Benedicite* al vestiari, és tengut lo cabiscol aquí meteys de denunciar al cler los officis que-s deuran dir la semana següent.

1785 Ítem és tengut lo cabiscol de regir la taula del chor en la qual són scrits tots los beneficiats e aquella dels no beneficiats, e deu donar les semmanes als preueres, axí com vindran per orde, cascun dissapte, quant la segona missa se canta o en la paga; e per aquets treballs cascun preuere que de nou sera scrit per lo cabiscol en la taula esser de nou admès per los síndichs als anniuersaris és tengut de donar al cabiscol per lo scriure quatre diners.

1790 Ítem com sia costuma que en la glesa de mossèn sant Johan se fa professó cascun dimenge, sia feriat o festiual, per les claustres après la tèrcia, és tengut lo cabiscol de respondre al *Asperges me* e a *Vidi aquam*, e deu donar entretant als preueres [19v] los libres processionaris, e ell deu comensar del chor lo respons que hauran a dir en la professó ab lo verset e al intran de la professó en la glesa comensarà la antífena e desarà los dits libres axí com és stat fet, vist e obseruat tostemps.

1800 Ítem en les professons generals qui-s fan per les claustres, lo cabiscol, quant tèrcia se diu, deu en lo chor donar les capes aperiades e ls libres processionaris als preueres, segons costuma de la glesa, e lo primer respons deu fer dir als dos preueres semmaners; e-l II respons als síndichs o a dos preueres antichs beneficiats; e-l terç respons a dos canonges. E en assò e en totes les altres causes deu esser obseruada *inviolabiliter* la ordinació feta per mossèn Berthomeu Peyró, quondam reuerent bisbe d'Elna, la qual és escrita en lo chor de la dita glesa, en lo libre de les constitucions sobre lo portar e lo tenir de les capes. E en la darrera claustra donarà al domeser qui farà l'offici la antífena del intran de la glesa e portarà hun bordó d'argent e seruarà e seruar farà totes aquelles cerimònies qui són acostumades.

1778 e. ls ms el

1788 és ms et

1779 *Ecce nunc* CAO 2532

1792 *Asperges me* CAO 1494 1792-1793 *Vidi aquam* CAO 5403

1804 *Berthomeu Peyró* Fou bisbe d'Elna entre 1384 i 1408: DHGE XV, col. 256.

Ítem en totes professons generals qui-s fassen per la vila, vulle-s 1810
 Sant Johan per si matexs o ensemps ab les altres gleses, lo cabiscol deu
 donar les capes si n'i porten e donar les latanies si en la professó és
 congruent de dir; e donar als bordoners los rotllons e ell portarà bordó
 o ferla; e deu comensar los ympnes e altres cants; e si l'offici se fa en
 altra glesa, lo cabiscol deu ofesiar aquella missa de la professó. *Idem* 1815
faciet si la professó torna en la glesa de Sant Johan e aquí se dirà la
 missa, si donchs no hera missa solempna, que los semmaners agues-
 sen a tenir capes. E farà lo cabiscol en aquestes professons tot so e
 quant és contengut damont en les professons de les Rogasons.

Ítem deu hauer lo dit cabiscol en tota professó general o particu- 1820
 lar que-s fassa tant per les claustres quant per la vila tots los acòlits
 qui mester hi hauran. Axí meteys, si-s fa professó per les claustres per
 pluja o per serenitat o per altra pestilència, donarà e farà dir les lata-
 nies a dos preueres en aquò sufficiens; e si los dits preueres recusen de
 dir les dites latanies, pagarà cascun d'ells seys diners de pena, aplica- 1825
 dors a les dites distribucions; e deu hauer dos infants qui ab sobrepe-
 llisses aporten los canalobres dauant les relíquies e diguen lo verset.

Ítem lo cabiscol deu ajudar a ordonar totes les professons generals
 fasedores per la vila ab los síndichs de la glesa.

Ítem deu fer dir lo cabiscol cascun dia de tot l'any e los dimenges 1830
 de XL^a, dites vespres, als infants la *Salue Regina* e la oració dauant l'al-
 tar de madona sancta Maria dels Córrechs, exceptat la XL^a, segons cos-
 tuma de la sgleya.

Ítem al ofici del cabiscol se pertany de comensar e pendre la spè- 1835
 cia del cant tota vegada que los infants canten antífena o respons
 l20rl.

Ítem al dit ofici se pertany de fer callar los preueres qui parlen en
 lo chor e de reprendre aquells qui en lo chor o en les professons no
 seruen ni stan en orde degut, ni seruen les antiques cerimònies de la
 glesa, e deu-los posar en orde hon mills porà; e si negun sobre assò fa 1840
 contra la ordinació del cabiscol, pagarà seys diners aplicadors *ut supra*.

Ítem al dit ofici se pertany de reprendre, *sub audi* sens scàndol,
quia vitanda sunt scandala, tots aquells qui mal ligeran o mal cantaran
 o mal accentaran en auengeli, pístola, lissó, profecia, psalms, antífe-
 nes o respons. E aquell qui serà reprès sens altra contradicció deu tor- 1845

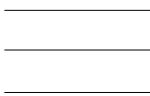
1831 *Salue Regina* RH 18147

1846 *seys* Variant de sis. Cf. infra, línia 1918.

- nar liger e cantar axí com dirà lo cabiscol, e si no ho fa pagarà seys diners per cascuna vegada aplicadors etc. E si lo cabiscol veu que aquell que ell haurà reprès no y vol tornar, si scàndol se'n deu seguir, no-l deu pus rependre, mas deu-ho dir als síndichs, per ço que sia
- 1850 punit qui mal haurà fet. E si lo cabiscol fasia negun scàndol en lo offici o no volia callar en lo chor ni seruar orde degut ni seruar les cerimònies antiques, per cascuna vegada puy li sia stat notificat per hun síndich o per hun domeser, pagarà axí com i preuere, so és, seys diners aplicadors etc.
- 1855 Ítem lo cabiscol tota vegada que fa l'offici deu girar en los libres de la roda hon són notats los respons, antífenes e les commemoracions, e si no u fa, per cascuna vegada pagarà hun diner aplicador etc.
- Ítem lo cabiscol en tots los officis dessús expressats deu obseruar e fer obseruar totes les cerimònies en tals officis acostumades de fer e no
- 1860 les deu violar ni trenchar, ans aquelles deu obseruar e augmentar a lausor e glòria de la Sancta Trinitat e de tota la cort celestial.
- Ítem a tota festa que-n haia capella e altar en la glesa de mossèn Sant Johan, lo infant seruidor de aquella capella hi deu appellar e aportar los feristols e libres per fer e dir les antífenes e oracions e *Benedicamus* a les vespres e matines, procurant e ajudant lo beneficiat de
- 1865 aquella capella, si present serà. E si per aventura aquell dia de la festa en la dita capella no y havia seruidor, lo cabiscol sia tengut de donar-hi hun seruidor per aquell dia tant solament, mudant-lo d'altra capella; lo qual seruidor sia tengut de fer axí com dessús és dit.
- 1870 Ítem com sia cosa molt rahanabla que pusque los preueres àn a dir, liger e cantar en l'offici de la glesa segons que los dirà lo cabiscol, axí metexs apar esser cosa rahanabla que los infants qui no són scolans del cabiscol e vénen ab sobrepellisses en lo chor de la glesa, si per lo cabiscol los és manat que diguen antífenes, versets, respons e *Benedicamus*,
- 1875 pusque sien sufficients, o deuen fer, e si per lur entrecuydament o per manament que los ne sia fet per lurs masestres no u volen fer, tantost deuen hixir del chor, *ne reportetur comodum de malicia*.

Dels infants

- 1880 Ítem lo cabiscol deu hauer casa sufficient en los límits de la glesa, en la qual los infants pusquen cantar e apendre de cant pla e tenir libres de cant, e banchs en què los infants aprenghen, e llit sufficient per dormir los infants, qui-s liuaran a les matines [20v].

Ítem deu hauer dos infants qui sien acòlits a les dos misses altes ordinàries qui-s disen en la glesa tots jorns de tot l'any, exceptat lo dia dels morts, e aquests infants pagua lo senyor bisbe. 1885

Ítem deu hauer tots aquells infants que porà per servir a les capelles los preueres qui en aquelles volran cantar misses de *prima finita* fins a la prefàccia de la segona missa alta, pusque lo preuere sia venut en la dita capella ans de la prefàccia. Emperò en la XL^a, *finita* la primera missa alta fins que ha posat l'asquella del migjorn, los infants, si missa no-s diu en les capelles, poden tanchar les capelles e vagen a la scola per aprendre, e-n aquell interuall no sien tenguts de servir missa, si donchs ja la missa no era comensada ans del dit interuall; e per assò lo senyor bisbe paga cascun dia al cabiscol malla per cascun infant. 1890

Ítem que dels infants qui servirán a les capelles e per ladonchs hi seran en les capelles per lo cabiscol, los síndichs pusquen de aquells infants ordinar e dispausar en quals capelles servirán, segons que los serà vist fasedor. 1895

Ítem lo cabiscol és tengut de hauer dos infants acòlits puy ne sia request per lo procurador o procuradors de les funeràries, qui porten los canalobres a tota professó de cors general, *ut consuetum est*. 1900

Ítem tota vegada que y haia cors general en la dita glesa e lo cabiscol aquell jorn haurà en lo seruesi del altar maior e de les capelles de la glesa e de la capella del ciminteri infants qui sàpien la confessió e sàpien servir, al nombre de dotze o més, la comunitat pagarà o los procuradors de les funeràries pagaran en nom de la comunitat dessús dita al dit cabiscol per tots los càrrechs dessús expressats qui-s deuen fer per los infants dos sous per liura d'aquella quantitat que resebran los dits procuradors de la processió general del dit cors. 1905

Ítem si per la manera damont dita lo cabiscol haurà VIII infants fins al nombre de dotze *exclusive*, los dits procuradors en la manera que dessús pagaran al dit cabiscol desehuyt diners per liura. 1910

Ítem si per la manera damont dita lo cabiscol haurà seys o set infants, los dits procuradors en la manera que dessús pagaran al dit cabiscol dotze diners per liura. 1915

Ítem si per la manera damont dita lo cabiscol hauia infants que no abastassen al dessús dit nombre de seys, adonchs los dits procuradors

1888 *prefàcia* Variant de «prefaci», oració d'acció de gràcies que precedeix immediatament el cànon de la missa, no registrada. Cf. infra, línia 4453.

- 1920 en nom que dessús pagaran al dit cabiscol per cascun infant quatre diners.
- 1925 Ítem volem e ordonam, e declaram que los procuradors de les funeràries o la I d'ells ans que la professó general del cors deja pertir de la glesa, fassa vna passa per les damont dites |21r| capelles e regart bé quals capelles seran hubertes, per tal que puscha scriure lo nombre dels dits infants, e que no-s curen si són stats puntats o no puntats per lo senyor bisbe o son render, mas que scrisquen aquells infants qui adonchs trobaran ab les capelles vbertes per seruir misses, e sobre assò encarregam les lurs consiències de cascun; e fassen anar a la dita professó los infants qui aquella hora no seruiran misses.
- 1930 Ítem volem, ordonam e manam als procuradors de les funeràries qui ara són o per temps endeuenidor seran que haien a pagar al cabiscol, axí com damont és ordonat, tot so que li serà degut per los dits infants dels corses generals totes les vegades e quantes faran pagues de les inuenciós generals als preueres de la dita glesa.
- 1935 Ítem volem, ordonam e declaram que en tots los damont dits officis, los quals lo dit cabiscol ha exercir e regir personalment, puscha fer, exercir e regir per altre o per altres preueres de la dita glesa, beneficiats o no beneficiats, emperò en la dita glesa continuans, e dels no beneficiats sia a coneguda dels síndichs, los dits officis, per semblant
- 1940 guisa, manera e forma que lo dit cabiscol pot e ha acostumat de fer e en los damont dits capítols és contengut; e que en assò los síndichs no degan posar negun empatxament, ab què aquell qui lo dit offici excirirà e regirà sia sufficient en lo dit offici a regir e exercir e-sser conegut per los síndichs.
- 1945 Ítem ordonam e declaram e és nostra intenció que, si lo dit cabiscol no ha en la scola infants sufficientes per fer o dir les causes expresades en los damont dits capítols e en cascun d'aquells, que adonchs lo dit cabiscol haia a donar bon recapte e fassa fer e dir les damont dites causes per altres clergues o preueres sufficientes de la dita glesa
- 1950 qui tinguen los lochs e fassen les cerimònies dels dits infants en tal forma, guisa e manera que lo diuinal offici no-n sia disminuït, mas sia augmentat a honor, glòria e lausor de nostre Senyor Déus Jesuchrist.

1923 glesa *interlin*

1925 *puntat* Mot de l'argot clerical: apuntar les faltes dels clergues al cor. ALCOVER-MOLL documenta el mot amb un text del segle XX.

1934 *inuenciós* El context econòmic del paràgraf obliga a considerar aquí *inuenció* com a sinònim d'*obuenció*, ingrés o avantatge eventual.

Ítem que lo cabiscol haia a corregir los infants que sien bé ordonats e moriginats en lo chor e en les proffessons, e en los serueys de les capelles. 1955

Ítem que si algun preuere vol cantar en lo temps e axí com dessús és expressat, que no sia tengut de deute donar diner al scolà seruidor de aquella capella, ans lo dit scolà sia tengut a-quell preuere servir sens paga, si donchs lo preuere no li ho dóna de son grat.

Ítem volem, ordonam e declaram que en cascuna festa de doble larch o doble breu, si lo cabiscol fa scàndol en les matines en lo vitatori, per cascuna vegada pagarà dos diners; e si fa scàndol que no sia en les matines de dimenges, feriat o de festes de IX lissons, pagarà per cascun dia vuyt diners. E si fa scàndol que no sia en les matines de festa de IX psalms o de dies feriat, pagarà per cascun dia vuyt diners. 1960

E si fa [21v] scàndol que no haia infants a matines de qualque festa o dia feriat, pagarà seys diners. *Idem* en les vespres e-n los altres officis que los infants àn a ffer en lo chor e per la glesa cantans antífenes, respons, versets e *Benedicamus*, e en les altres hores, pagarà lo cabiscol, si y fa scàndol, per cascun scàndol dos diners. E si lo cabiscol fa scàndol que no sia en les proffessons de cascun dimenge per les claustres, pagarà seys diners. E si fa scàndol en les proffessons sollempnes per les claustres, pagarà dotze diners. E si fa scàndol en professó que-s fassa per la vila, que no y sia, pagarà dos sous. E si fa scàndol que no haia los acòlits que hi seran obts en les professons que-s fan e per les claustres e per la vila, pagarà per cascun pareyll de acòlits seys diners. 1965

Ítem és nostra intenció que aquest dessús capítol se ha aliguat ab dos que són dessús, so és, que lo cabiscol pot fer exercir lo seu offici e aquells dels infants per altres preueres etc. E adonchs serà dit e appellat scàndol quant negun no y serà per ell al exercir lo dit offici d'ell o dels infants. 1970

Ítem que les damont dites penes sien aplicades a les destrubacions de la dita glesa. Emperò retenguda gràcia als síndichs.

Ítem que tots duptes que sien en los dits capítols s'agen a declarar per los síndichs. 1975

Ítem a xx d'abril del any MCCCXXVI fon ordinat per los síndichs de la dita sglésia que d'aquí auant per tostemps lo cabiscol de la dita sglésia haia manar sollempnitat de doble breu de les festiuitats següents:

1961-1962 *vitatori* Invitatori.

1977 *aliguat* Lligat.

- 1990 *Et primo* de les festiuitats de sant Anthoni e de sant Blàser, de la Reuelació de sant Miquel, de sancta Anna, de la Inuenció de sant Stheue, de la translació de sant Beneset e de la festiuitat de sant Ypòlit e de totes les festiuitats de les quals haurà per temps capella en la dita sglésia. E lo dit cabiscol, fenides vespres primeres e segones, e
- 1995 matines de les dites festiuitats e de totes altres festiuitatz de què haia capella en la dita sglésia, exceptades les festiuitatz del altar maior e del *Corpus*, sia tengut de administrar hun libre o dos processioners als precentors del cor, e girar-los a hun respons segons la festiuitat requerrà; lo qual respons los dits precentors comensaran fenida la
- 2000 derrera oració en lo cor, deuen comensar lo dit respons. E la professó dels preueres deu dauallar e anar dauant la capella de la festiuitat. E fent lo respons los ditz |22r| precentors stants dauant la dita capella deuen cantar lo vers del dit respons, e fenit lo dit vers deuen tornar la prosa del dit respons. E si la festiuitat serà de doble larch, los ditz
- 2005 precentors deuen dir lo verset, *videlicet, Ora pro nobis beate* etc. E si serà de doble breu, deuen dir lo dit verset los infants qui porten los canabres. E après lo domaser deu dir la oració de la festiuitat. E fenida la oració, tot lo cler deu cantar lo *Benedicamus* maior, e axí deuen finir vespres e matines en cascuna de les dites festiuitatz.
- 2010 Ítem ordinaren que lo dit cabiscol sia tengut tenir e seruar totes ordinacions fetes en la dita sglésia per augment del offici diuinal, no obstant que en les regles o capítols de son offici fos scrit lo contrari.
- Nos, Johan Garreiat, canonge, Bernat Brugat, domeser, Miquel Lobet e P. Miffré, beneficiats, síndichs l'any present de la comunitat

2013 *Joan Garreiat* Consta com a canonge de Sant Joan en un estatut del bisbe Bartomeu Peiró, atorgat el 27 de setembre del 1405, COMA III, c. 7, § 8, p. 243. El 29 d'agost del 1423 assisteix a l'acte d'aprobació del recull de fets històrics essencials de Sant Joan, fet a partir de documents de l'arxiu de l'església, COMA III, c. 11, § 2, p. 270; cf. supra, p. 121. És citat en el document del 6 de juny del 1428, mitjançant el qual el bisbe i futur cardenal Joan de Casanova creava dos nous monjos a Sant Joan, COMA III, c. 12, p. 287. És mort el 1433, puix que el bisbe Galceran Albert unia el 4 de febrer d'aquest any la sagristia de Malloles, vacant per mort del seu obtentor Joan Garrejat, al Capítol i comunitat de Sant Joan, pobre de recursos econòmics i format per més de 90 clergues: BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE 361 b. | *Bernat Brugat* El 1428, presentat pel sagristà a la doma de Sant Joan de la qual aquell era patró, Brugat suplica que el seu benefici sigui erigit en canonicat i li és concedit, COMA III, c. 7, § 7, p. 240-241; c. 12, § 1, p. 290. És àrbitre com a domer en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2,

dels senyors síndichs de la glesa de mossèn Sant Johan de la vila de Perpenyà, per la potestat a nosaltres atribuïda de declarar tots duptes que per temps e-n endeuenidor apparreguessen o poguessen apparèxer en e sobre los capítols o ordinacions feyts e fermats entre la dita comunitat e-l cabiscol de la dita comunitat per rahó dels càrrechs los quals lo dit cabiscol ha a fer en la dessus dita glesa, tant en lo cor e-n les professons quant en lo seruehi que han a fer los infans de la scola de la dita cabiscolia en lo dit cor e en les capelles de la dita glesa, segons aquestes coses largament apparen en los dits capítols e en lo libre de les ordinacions, volents vsar de present de la dita potestat sobre aquell capítol qui comensa: «Ítem tota vegada que y haia cors general en la dita glesa e lo cabiscol aquell jorn haurà en lo seruey del

2015

2020

2025

2015 síndichs *interlin* | *post* glesa *seq* per raho de *cancell*

2016 declarar *syll* de- *interlin*

290-292. El 28 de novembre del 1430 és esmentat en una nova concòrdia promoguda pel ja cardenal Joan de Casanova sobre erecció de nous oficis a Sant Joan, conversió dels deu florins de les festines en capes, prohibició als síndichs de fer estatuts prescindint de la voluntat del Capítol i sobre l'endèmica qüestió de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 4, p. 296; § 9, p. 325. El 5 de setembre del 1441 comprava a Cèlia Taraschó i al seu fill Guillem el censal de 24 sous creat per Joan Racó, cordoner de Perpinyà, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 175 a. El 16 d'octubre del 1456 Guillem Laucata i la seva mare creaven un censal a favor de Bernat de Brugat, domer de Sant Joan, en paga d'un camp situat a Orla, en el lloc dit la Garrigola, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 175 a. Cf. *infra*, línia 5491.

2013-2014 És probable que el canonge Miquel Llobet estigui relacionat familiarment amb el notari Jaume Llobet, actiu a Perpinyà el 1393, BRUTALIS 281 b. En tot cas, el 11 de setembre del 1457 un Miquel Llobet funda a Sant Joan un aniversari, després de la celebració del qual calia distribuir als assistents *unus panis de toella ponderis triginta sex onciarum*: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 186 a.

2014 Miffré pot ésser contracció de Miafré i Miafred. L'any 1351 Bernat Miafred és domer a Sant Joan de Perpinyà, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 174 b. El dia 1 d'abril del 1385, Esclarmonda Miafred testava a favor del seu germà Bernat Miafred, canonge de Sant Joan: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 172 b. Es pot veure una descripció de la seva pedra tombal i el tenor del seu l'epitafi en BONNEFOY I 544, n° 24. El febrer del 1392 moria Bernat Miafred, rector de Castell-Rosselló, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 333 ab. El 1428 és documentat un canonge de Sant Joan de nom Pere Miafré, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. El 16 d'abril del 1430, diada de Pàsqua, hom acordava prorrogar de Pàsqua fins Cinquagesma la treva o acord vigent entre Pere Roca i Antoni Amell, rectors de Garrius i Vilallonga de la Salanca respectivament, d'una part, i Pere Miafré, pelliser de Perpinyà, de l'altra: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 351 b.

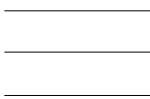
- altar maior e de les capelles de la glesa» etc., enterpretam e declaram, e de nou ordinam en la manera següent, ço és, que lo dia que en la dita glesa haurà cors general, no sien presos en nombre de XII, de X, de VIII o d'altre nombre per los procuradors de les funeràries de la dita glesa, sinó aquells infants qui seran en les dites capelles per anar al dit cors, los quals infants stiguen a la scola del dit cabiscol e que sàpien seruir; e axí mateys que haien corona e que sien acostumats los ditz infants de seruir continuadament a les dites capelles. Emperò si en alguns dimenges o festes alguns infants qui per temps passat hauran stat en la dita scola seran stats a matines per cantar les antífenes, el segon respons e fer los altres seruehis pertanyents als ditz infants, que si aquells jorns haurà cors o corssos generals en la dita glesa e los dits infants aquells jorns seruiran capelles, que sien e puxen esser compressos en lo nombre d'aquells qui continuadament seruxen a les dites capelles per aquells jorns que-s seran liuats a matines tant solament. E és nostra intenció que nós e ls nostres sucesidors en lo offici del sindicat puscham dispensar segons la qualitat del temps en los infants que no hauran corona per seruir a les capelles, exceptat a-n aquells qui seruxen per acòlits al altar maior e a totes misses altes. Fo feyta la present ordinació e declaració a XV de setembre del any MCCCXXX primo. [22v {en blanc} 23r]

Dominica prima post octabas Pasche

- Los dimenges qui són feriatos après *dominica in albis* fins a *dominica in qua totum exclusiue*, lo cabiscol deu fer tot l'offici ab sollempnitat de IX lissons simples fins al terç respons, lo qual és *de Resurrectione*, e deuo donar a dos als dos preueres semmaners, e la verbeta del dit respons deu donar per chors axí com és acostumat; e d'aquí auant en totes les hores e en l'offici de tot aquest dia deu seruar la sollempnitat de vuytaues sollempnes, axí com se contén damont, *in feria III^a infra octabas Pasche*.

Dominica in qua totum

- En aquesta *dominica in qua totum dicitur de Resurrectione*, en les primeres vespres, matines e per tot lo dia lo cabiscol deu fer l'offici ab sollempnitat de vuytaues sollempnes axí com se contén damont *in feria III infra octabas Pasche*.

Mag

Sant Phelip e sant Jaume e santa Crou

Lo dia de sant Philip e sant Jacme e lo dia de sancta Crou són festes de doble breu, e lo cabiscol deu alsar lo inuitatori e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respons e porten los canalobres a vespres, matines e laudes. 2065

Sant Miquel

En la gleysa de mossèn Sant Johan fan IX lissons simples d'aquesta festa de sant Miquel e lo cabiscol deu regir l'offici de tot aquest dia e fer tot enaxí com se contén damont en lo dia de sant Blasi, per so com n'à altar e capella en la dita gleysa. 2070

Sant Johan *ante portam latinam*

En la dita gleysa de mossèn Sant Johan fan doble breu lo dia de sant Johan *ante portam latinam* e l'offici se fa per los semmaners axí com damont en lo dia de sent Phelip e sant Jacme, e lo cabiscol és tengut de fer axí com en aquell dia, mas aquest dia deu hauer dos infants acòlits qui porten los canalobres dauant la crou quant la professó irà en la capella del ciminteri a les primeres e segones vespres ab lo *Magnificat*; e slegada tèrcia, lo cabiscol deu donar I libre processionari als dos preueres semmaners qui comensen vistits ab capes e bordons lo respons *In medio ecclesie* e adonchs la professó va en la capella per dir-hi la missa maior e los acòlits del altar maior són acòlits de la professó e de la missa de la capella. E los dits acòlits cant tèrcia se diu deuen portar lo missal, euangelier, epistoler e les tortes en la capella on se dirà la missa maior, axí com han tostemps acostumat quant la missa maior se diu en l'altar de Nostra Dona dels Córrechs e de sant Pere. 2075 2080 2085

De la Dedicació de la glesa

L'offici de la Dedicació de la gleysa de mossèn Sant Johan e-l perdó de Nostra Dona dels Córrechs és lo XVIe dia del mes de mag; l'offici d'aquest dia és doble larch maior, e si ve de Pascha fins ha Pentacosta en les matines no-s ligen sinó tres lissons, e lo cabiscol deu alsar lo inuitatori e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respons e porten los canalobres a vespres, matines e laudes. E si lo dit offici se ha a celebrar après les vuytaues de Pentacosta, en les matines se ligen IX 2090 2095

2080 *Magnificat* Lc 1, 46-55 2082 *In medio ecclesie* CAO 3254-3257

lissons e adonchs lo cabiscol deu donar e fer liger a preueres les tres primeres lissons.

Feria secunda, III^a et IIII^a Rogacionum

- 2100 *Feria II^a, III^a et IIII^a* de les Rogas[i]ons se fan professons per la vila e los síndichs ab lo cabiscol deuen ordonar e scriure les professons, so és a ssaber, los preueres de la glesa de Sant Johan qui deuen portar los bordons e aquells qui deuen cantar les latanies, e aquells qui |23v| han anar dauant les altres perròquies, e aquells qui àn a portar les relíquies
- 2105 lo teç dia. E lo cabiscol deu hauer del obrer de la gleysa los rotllos dels ympnes e les latanies, e deu donar los dits rotllos als preueres qui seran ordonats a portar los bordons aquell dia, e deu donar les latanies als preueres qui per aquò seran ordinats, e deu donar als infants qui van ab la crou primera ab sobrepellisses vnes latanies, per so que les
- 2110 canten per la vila.

- Aquets dies, ésser spledades les dos misses del altar e les professons de les altres perròquies ésser vengudes en la glesa de mossèn Sant Johan, lo domeser qui farà l'offici en la professó deu ixir ab los ministres dauant l'altar maior e *aspergendo aquam benedictam* deu dir: *Exsurge, Domine*, e aquí matex lo cabiscol deu respondre *Adiuua nos* etc.; e dita la oració per lo domeser, los dos canonges per aquò deputats comensen les latanies e les crous comensen ha exir de la glesa, e lo cabiscol deu anar ab la ferla en la professó e aquella deu ordonar e deu hauer dos acòlits portans los canalobres dauant la crou. E si lo cabiscol
- 2120 és ademprat per lo monge, *alias non*, com sia càrrech del monge, deu manar a dos infants que aquests dies, e tota vegada cant se fa professó general per la vila e l'offici se fa en altra glesa, que aporten la casulla e-l missal a-n aquella glesa e-ls tornen en la gleysa de Sant Johan. Tots los altres infants ab sobrepellisses deu fer anar après la
- 2125 crou cantants. E quant la professó intrarà en aquella glesa ordonada per aquell dia, lo cabiscol deu recobrar les latanies que hauran aportades los preueres, e intran en la glesa deu comensar i respons congruent al sant qui és cap d'aquella gesa, axí com tostemp és stat obseruat, e en la dita glesa ell deu offesiar la missa de la professó, e
- 2130 los acòlits de la professó seran acòlits en la dita missa. E ésser dita la missa, lo cabiscol dauant l'altar maior deu comensar i dels ympnes dels dessús dits rotllos e axí la professó se'n torna a la glesa de Sant

2107 *post donar seq* e deu donar *iter*

2114-2115 *Exsurge Domine* CAO 2822 2115 *Adiuua nos* CAO 2822

Johan. E al intran de la glesa de Sant Johan, lo cabiscol deu recobrar dels preueres bordoners los rotllos que los hauia donats. E deu comensar lo respons *Sancte tuis*, ab son verset *Ut precibus* etc. Lo terç dia porten capes en la professó e lo cabiscol les deu ordonar e donar als preueres ans que-s fassa la professó, e deu hauer tots los acòlits que hi seran mester e dos infants qui aporten dos capes per los dos canonges qui diran les latanies, e ell deu portar lo bordó del argent e altre preuere per ell qui portarà la ferla. Totes aquestes coses damont dites en aquets (*sic*) tres dies e totes les cerimònies les quals tostemp són stades fetes, vistes, usades e obseruades deu obseruar lo cabiscol, e aquelles complir. E lo terç dia, fetes les professons, ell deu retornar al dit obrer les dites latanies e rotllos. E si lo contrari fasia, pagarà per cascuns d'aquests dies que hi farà scàndol, dos sous aplicadors a les dites distribucions.

Assenció

Lo dia de Assenció és doble larch e ha IX lissons, e lo cabiscol deu alsar lo inuitatori e donar les tres primeres lissons a preueres, e deu hauer dos infants qui diguen lo segon respons e porten los canalobres a vespres, matines e laudes.

Vigília Pentecosten

Aquest dia, dita prima, se diu una missa alta de Sancta Maria en l'altar de Nostra Dona per lo domeser sens ministres. E lo cabiscol deu aquella offesiar dauant les retges del altar maior.

En aquest dia se fa l'offici gran dia e ligen-se XII o VI lissons, e-s fa professó a les |24r| dels ympnes e dels psalms de les dites hores e deu donar les lissons e-ls respons de matines als preueres, e i infant deu dir lo segon respons e deu donar al preuere semmaner lo terç respons e la antífena de *Magnificat* e de *Benedictus*. E lo cabiscol deu comensar totes les commemoracions.

Les festiuitats de IX psalms

Ítem en tots los dies de festes de IX psalms de tot l'any e en tots los dies simples de totes vuytaues que no sien solempnes deu hauer lo

2137 los ms lo

2135 *Sancte tuis* Cf. GROS *Troppers* p. 66, 301; ALTÉS CXXXVIII; BONASTRE 256 | *Ut precibus* GROS *Troppers* p. 66; ALTÉS CXXXVIII.

2160 *Magnificat* Lc 1, 46-55 | *Benedictus* Lc 1, 68-79

- 2165 cabiscol dos infants qui diguen les antífenes, versets e *Benedicamus* de vespres, matines, laudes e prima, el *Christe fili Dei*; deu donar les lissons e ls respons de matines als preueres e lo segon respons a l infant, el terç respons e les antífenes de *Magnificat* e de *Benedictus* al preuere semmaner e deu comensar tots los cants dels ympnes e dels psalms e
- 2170 de les commemoracions en les dites hores.

Los dissaptes de Nostra Dona

Ítem en tots los dissaptes de tot l'any que-s fassa l'offici de madona sancta Maria és doble breu, e lo cabiscol aquell jorn és tengut axí com se contén damont en lo dia de sant Jacme.

- 2175 *Dominica de Trinitate*

L'offici d'aquesta dominica *de Trinitate* és doble breu e deu fer lo cabiscol axí com se contén damont en les festiuitats de doble breu.

Desembre

Prima dominica Aduentus

- 2180 La primera dominica a les altres dominiches del Auent ferriades farà lo cabiscol tot enaxí com se contén damont en les dominiches qui vénen après les vuytaues de *Corpore Christi* ferriades, emperò d'aquesta primera dominica e la segona lo cabiscol deu donar los versets del primer respons de matines a preueres, axí com és acostumat, e, finit lo
- 2185 IX respons, lo cabiscol deu retornar lo dit respons e deu donar lo respons de laudes *Hec dies* al preuere semmaner.

La vuytava de sancta Katerina

- 2190 Lo VIIIe dia de sancta Katerina fan IX lissons simples en la glesa de mossèn Sant Johan e lo cabiscol aquest dia és tengut de fer axí com se contén damont en la festa de sant Julià.

Sant Nicholau

- 2195 Aquest dia és festa de doble larch, per què lo cabiscol és tengut de fer aquest dia axí com en lo dia de Tots Sants. E la vespra de Sant Nicholau, finides les vespres dauant la sua capella, lo cabiscol farà la elecció del bisbetó al mills que porà en la professó de les dites vespres,

2166 *Christe fili Dei* CAO 6276 2168 *Magnificat* Lc 1, 46-55 | *Benedictus* Lc 1, 68-79

2186 *Hec dies* CAO 6797

e lo distribuïdor de les cotidianes no pagarà negun preuere del diner de vespres fins que lo *Te Deum laudamus* sia dit e lo *Adiutorium* per lo bisbetó, per tal |24v| que los precentors bordoners e tots los altres preueres sien aquí e vegem fer la elecció e canten lo *Te Deum*. E lo cabiscol deu asemprar dos canonges qui cantans *Te Deum* prenguen lo infant elegit e lo pugem en la cadira, la qual deu hauer aperellada e encortinada lo cabiscol, e deu vestir la mitra al bisbetó e deu hauer dos infants ab capes e i altre qui aport la crossa, e seruarà totes les altres cerimònies que són stades fetes, vistes e obseruades per lonch temps; e lo bisbetó ab sos ministres deu esser en les matines e çeuere en la sua cadira e deu donar la IX^a benedicció e dir la antífena de *Benedictus*, e deu esser a la missa maior cesent en sa cadira, e deu dir lo *Adiutorium* de la fi de la missa dauall en lo mig del altar, e per semblant manera deu venir a les vespres e dir la antífena de *Magnificat* o lo seu ardiacha per ell. E si de tot assò lo cabiscol fasia lo contrari, pagarà sinch sous aplicadors etc.

La Concepció de Nostra Dona e sant Tomàs

Aquestes festiuitats són de doble breu; per què lo cabiscol en aquests dies és tengut de fer axí com se contén damont, en lo dia de sant Jacme.

Sancta Eulàlia

Aquests dies són festiuitats de doble larch e sancta Eulàlia ha vuytaues solempnes; per què lo cabiscol aquests dies e per totes les vuytaues farà segons se contén en lo dia de la Assumpció de madona sancta Maria e en les sues vuytaues, e segons ordinació de les regles noues.

De la O

Ítem los dies dauant Nadal que canten les *O* en les vespres, lo cabiscol deu donar la dita antífena de la *O* a-n aquell qui deu fer la festina o ad altre per ell ab les cerimònies acostumades, e deu entonar lo *Magnificat* del mig del chor e tornar la prosa de la antífena ab la *Gloria* del *Magnificat* e *iterum* deu donar la dita *O* a-n aquell matex e deu

2197 *Te Deum Laudamus* RH 20086 | *Adiutorium* Ps 123, 8 2199-2200 *Te Deum* RH 20086 2206-2207 *Benedictus* Lc 1, 68-79 2208 *Adiutorium* Ps 123, 8 2209 *Magnificat* Lc 1, 46-55

2221-2223 *O* {*Sapientia*} CAO 4081, {*Adonay*} CAO 3988, {*Radix Jesse*} CAO 4075, {*Clavis David*} CAO 4010, {*Oriens*} CAO 4050, {*Rex gentium*} CAO4078

fer dir a tot lo chor lo *Benedicamus* maior, e deu donar lo respons de vespres al preuere semmaner.

De la festina

2230 Ítem tota vegada que y haurà festina, lo cabiscol deu fer venir lo bisbetó vestit pontificalment ab sos ministres e hun fradí ab la ferla, e lo bisbetó deu fer lo *Benedicite* ans de la col·lació; e après la col·lació dirà *Adiutorium nostrum* etc. E si de assò fasia lo contrari, pagarà per cascadun dia dos sous aplicadors etc.

2235 Lo dissapte de *III^{or} temporum*

En aquest dissapte de *III^{or} temporum*, lo cabiscol en la missa deu fer liger les proffecies e donar los *tractus* axí com damont és expressat en lo dissapte *III^{or} temporum* del mes de setembre.

La vigília de Nadal

2240 En la vigília de Nadal, pus que lo cabiscol à comensat lo ympne, fa tot l'offici axí com hun altre dia feriat fins a les laudes *exclusiue*, e retorna lo terç respons; les laudes són dobles e són dels semmaners, e lo cabiscol deu hauer dos infants qui aporten los canalobres al encensar de laudes. |25r|

2245 [8.] *Officis e càrrechs en los quals és tengut lo sacristà de la dita sglésia*
Primo lo dit sacristà és tengut hauer e tenir un preuere sufficient a coneguda dels senyors síndichs, lo qual preuere és tengut tenir les claus dels reliquiariis e dels armaris dels ornamentals de la sglésia e ensendre en los altars per los diuinals officis, e fer tots altres càrrechs
 2250 acostumats e segons dauall largament és scrit.

2245 de la dita sglésia B de Sant Joan

2246 lo B *om* | tengut hauer e tenir B *tingut de tenir* | sufficient B *om* 2248 dels reliquiariis B de les reliquies | sglésia B *iglesia* | diuinals B *divins* 2249-2250 e fer... és scrit B *om*

2225-2226 *Magnificat* Lc 1, 46-55 | O {*Sapientia*} CAO 4081, {*Adonay*} CAO 3988, {*Radix Jesse*} CAO 4075, {*Clavis David*} CAO 4010, {*Oriens*} CAO 4050, {*Rex gentium*} CAO 4078

2233 *Adiutorium nostrum* Ps 123, 8

2231 *fradí* Llegiu fadí.

2245 COMA II c. 4, p. 81-82, copia un manament del bisbe Bernat de Berga, del 15 de les kalendes d'octubre del 1250, encarregant al sacristà de Sant Joan la distribució de l'almoyna a partir del primer de Quaresma i endavant.

Ítem lo dit preuere lochtinent del sacristà e qui regirà la sacristia deu guardar bèn e diligentment la dita sglésia e totes les relíquies e totes coses sacres e tots los altres ornaments de la dita sglésia; e deu e és tengut dormir ordinàriament cascuna nit dins lo vestiari en la sua cambra, car en altre manera les coses damont dites per ell no serien bé guardades. E lo dit sacristà no-s deu colgar ne anar dormir alguna nit, entró que la dita sglésia és sercada e gardada per lo diacha e scobaler, ell present e ajudant, axí com és acostumat. 2255

Ítem lo dit sacristà és tengut, totes vegades que arrendarà los fruyts de la sacristia e totes vegades que mudarà seruidor en la dita sglésia de Sant Johan per regir e administrar la dita sacristia, de fer inuentari de tots los ornaments, vestiments e juells dels quals lo dit sacristà sia tengut gardar e tenir claus, tot fahén lo qual inuentari sia present lo obrer e preuere de la dita sglésia. E ab aquell inuentari sia tengut comanar les claus de la dita sacristia als dits renders o seruidors per ço que·ls béns de la dita sglésia sien millor gardats e conseruats. 2260 2265

Ítem lo dit sacristà és tengut de hauer e tenir diacha e sotsdiacha bons e sufficients, a coneguda dels síndichs de la comunitat, los quals diacha e sotsdiacha han fer e són tenguts fer los serueys e càrrechs dejús expressats, ço és, que lo dit diacha del dit sacristà és tengut dir e cantar tots los euangelis ferriats e de festiuitats de tres lissons, exceptat en les vytaues de Nadal, de Pascha e de Pentagosta, en les quals huytaues és tengut lo diacha del senyor bisbe o lo monge, si aquell diacha era en altre offici primer ocupat. E lo dit sotsdiacha és tengut dir e cantar totes les epístoles de totes les misses altes ordinàries. E més auant és tengut de dir e cantar |25v| les epístoles a les misses de les Rogasons qui-s disen per les perròquies, e axí mateys en totes altres misses 2270 2275

2251 lo B *om* | e B *eo* 2252 bèn B *bé* | e diligentment B *om* | dita B *om* | sglésia B *iglesia* 2253 totes B *om* | sacres B *sagrades* | tots los altres B *om* | sglésia B *iglesia* 2253-2254 e és tengut B *om* | cascuna nit B *la senmana* 2254-2256 en la sua... guardades B *om* 2256 no-s deu colgar B *om* | ne anar dormir B *no deu anar a dormir* 2257 entró B *om* | dita B *om* | sglésia B *iglesia* 2257-2258 és... acostumat B *no sia serrada*

2267 tengut B *tingut* | sotsdiacha B *subdiaca* 2268 bons e sufficients B *om* | de la comunitat B *om* 2269 diacha e sotsdiacha B *om* | han B *denen* | e són tenguts fer B *om* 2269-2270 los seueys e càrrechs dejús expressats B *les seruituts dalt expressades* 2270 dit B *om* | tengut B *om* | dir e B *om* 2271 ferriats B *ferrials* | e B *o* | en B *om* 2272 vytaues B *octaves* | Pascha B *Pasqua* | Pentagosta B *Pentescostes* | huytaues B *om* 2273 tengut B *tingut* | o B *eo* | monge B *monjo* 2274 en altre offici primer ocupat B *ocupat primer en altre offici* | sotsdiacha B *subdiaca* | tengut B *obligat* | dir e B *om* 2275-2277 E més... perròquies B *om* | 2277 axí mateys B *om* | en B *a*

2262 *juells* «Joell» és variant ortogràfica antiga de «joiell». ALCOVER-MOLL VI 763 documenta el mot tot just el 1537.

de processions, tant dins la dita sglésia quant deffora, e tant ordinàries quant extraordinàries.

- 2280 Ítem lo dit sacristà és tengut ensemps ab lo diacha e-l scobaler cascuna nit, abans que-s vagen dormir, gardar la dita sglésia e ben serquar e regonèxer tots los lochs sospitosos e duptoses. E axí mateys és tengut cascuna nit dormir en la cambra de la sacristia dins lo vestiarí de la dita sglésia. Ítem lo dit sacristà és tengut en tots los dobles larchs e dobles breus e en les vuytaues sollempnes en les quals sonen doble en lo cloquer, de leuar-se quant lo diacha e-l scobaler se'n deuen puïar al cloquer per sonar; e-l sacristà deu gardar la sglésia e per ço car lo diacha deu obrir la porta de Sant Blàser abans que se'n puge, per ço que los preueres qui vindran a matines puxen intrar a lur plaser en la sglésia. Emperò lo diacha és tengut despertar lo dit sacristà en los dits dobles encontinent com serà leuat e abans que se'n puge al cloquer per sonar.

Regles generals com és tengut e com deu encendre lo dit sacristà per tot l'any a tots los officis diuinals en la dita sglésia de Sant Joban.

- 2295 *Primo* lo dit sacristà és tengut e deu encendre tots jorns feriatos o festivals de tres o de VIII lissos als canolobres del altar maior per matines, prima, missa primera, tèrcia e missa segona, vespres e completa dos candeles dinerals. E més auant deu ensendre a les dites dos misses dos ciris feriatos cascun de pes de tres cartons, los quals deu encendre a prima, quant se escomensa lo *Quicumque vult*. E quant ha prima no ha *Quicumque vult*, deu ençendre los dits dos ciris quant ensen per prima. Ítem deu ençendre al altar de sancta Maria e de sant Pere a totes les dites hores e misses, exceptat a completa del temps Carnal,

| altres B *les* 2278 processions B *profesons* et seq *que se celebran* | la dita sglésia B *om* | quant B *com* | deffora B *fora* et seq *la iglesia* 2278-2279 e tant ordinàries quant extraordinàries B *om*

2280 tengut B *tingut* | ab B *om* 2281 abans que-s vagen B *finis ques vaje a* 2282 *post* regonèxer seq *in* B per | sospitosos B *suspectes* | e dubtoses B *om* 2283 tengut B *tingut* | de la sacristia B *del sacrista* 2284 de la dita sglésia B *om* | tengut B *tingut* 2285 vuytaues B *octaves* | sonen B *son* 2286 doble B *dobles* 2287 sglésia B *iglesia* | e per ço B *om* 2288 Blàser B *Blasi* 2289 ço B *fer* | plaser B *plaser* | en B *a* | sglésia B *iglesia* 2290 Emperò B *é* | tengut B *tingut* | lo dit sacristà B *om*

2293 com és tengut e B *om* 2283-2294 per tot... Sant Joahn B *om*

2295 és tengut e B *om* 2296 o de VIII B *o nou* | als AB *al* 2297-2298 e completa B *y* completas 2300 escomensa B *comensa* 2303 dites A *add in marg sin ead man* | completa B *com-*

2300-2301 *Quicumque vult* DSch 75

2304 *ferles* Ferla és canya i per extensió bastó que fa de bàcul. Documentació en Cerverí de Girona, ALCOVER-MOLL V 811.

dos candeles dinerals. Ítem deu ençendre a les ferles del cor per matines e laudes; a les altres hores, quant no s'i veurà ligir, a cascuna de les dites ferles vna candela dineral. Ítem deu ençendre a totes les altres capelles e al *Corpus* e al sepulcre e a sancta Maria de Betlem, a cascun loch vna candela mesallal a vespres e a matines e laudes tant solament, per tal forma e manera que continuadament haia lum a cascun dels dits lochs tant com lo offici durarà de les hores dessús dites. |26r|

Ítem lo dit sacristà, en los jorns que-s dirà lo offici menor de sancta Maria, és tengut de comensar ençendre per vespres e matines del offici maior quant se diran los ympnes de vespres e de laudes del offici menor de sancta Maria, segons és acostumat.

Ítem en lo temps de la Carema és tengut ençendre per completes al altar maior de sancta Maria e de sant Pere tant solament, e deu ençendre a tots los dits lochs ans que fassa senyal per comensar al cor, ço és saber, a cascun dels dits tres altars dos candeles dinerals.

Ítem en lo dit temps de la Carema és tengut encendre, vltra les dites candeles, en les festiuitats de doble larch, dos ciris ferials en lo altar maior, tant solament a les dites completes.

Ítem lo dit sacristà és tengut de tenir sment e de tenir aprop que si les dites candeles per ell enseses als dits altars e altres lochs damont dits no bastauen a complir o fenir los diuinals officis, de recórrer aquells lochs on no haurà lum o lums e de encendre altres candeles encontinent, per tal manera que los dits altars e lochs no stiguen sens los lums acostumats e deguts, entró que los diuinals officis sien complits e acabats. E axí mateys lo dit sacristà és tengut de recórrer los siris per ell enseses, si no bastaven, axí com és dit de les candeles.

Doble breu

Ítem lo dit sacristà és tengut e deu ençendre a tot doble breu als canalabres del altar maior per matines, prima e missa primera, tèrcia e missa segona, vespres e completa dos candeles dinerals. E més auant deu ençendre al dit altar maior a vespres e matines e prima dos siris de doble breu cascun, de pes de vna lliura e miga. E a la missa maior

pletas 2305 e B y | a les B y a les 2307 e B j | 2308 e B y | 2309 tal B *tala* | forma e B *om* | continuadament B *continuament*

2311 dirà B *diu* 2312 tengut B *tingut* 2313 e de B *e*

2315 la B *om* | Carema B *Caresme* | tengut B *tingut* 2317 a B *en* | senyal B *add per completes*

2318 dits A *interlin*

2319 *post* lo B *add* dit | la B *om* | Carema B *Caresme* | tengut B *tingut* 2320 ferials B *feriats*

2330 *Man mod*

deu ençendre quatre dels ditz ciris de d[oble] breu. Ítem deu ensen[dre] a missa primera e a tèrcia dos ciris ferials. Ítem deu ençendre al altar de sancta Maria e de sanct Pere, a matines, prima e missa maior e a vespres dos candelles dinerals e dos ciris de pes de vn cartó
 2340 cascun. Ítem deu ençendre a les ferles del cor a matines e laudes tant solament dos dels dits ciris cartonals. Ítem deu ençendre a tots los altres altars e lochs dessús dits, a cascun dos candeles masellals a vespres, matines e laudes tan solament, segons és acostumat.

Doble larch

2345 Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre a tot doble larch al dit altar maior, vltra les candeles damont dites en lo doble breu, a vespres e matines quatre ciris de doble larch cascun de pes de tres lliures. E a missa maior seys ciris del dit pes. Ítem deu ençendre a prima dos ciris de doble larch e a missa primera e a tèrcia dos ciris de doble breu, los
 2350 quals no·s deuen tudar entró que lo dit sacristà ençena per missa maior. Ítem deu ençendra als altars de sancta Maria e de sanct Pere, vltra les candeles damont dites, a cascun dels dits al-|26v|-tars dos ciris cascun de miga lliura. Ítem deu encendre a les ferles del cor per matines e laudes dos dels dits ciris de miga lliura. E més auant lo dit
 2355 sacristà deu donar e ençendre en les matines de Nadal a la ferla del ligender vn altre ciri del dit pes de miga lliura. Ítem deu ençendre a totes les altres capelles e lochs dessús dits dos candelles messallals a vespres e matines e laudes tant solament.

Ítem lo dit sacristà és tengut encendre en lo jorn de Nadal en lo
 2360 altar maior per la primera missa, apel·lada *de nocte* e qui·s diu en lo altar de sancta Maria, quatre ciris de doble larch. Ítem per la segona missa, apel·lada *de luce* e qui·s diu en lo altar de sant Pere, deu encendre al altar maior quatre ciris de doble larch. E per missa maior seys ciris de doble larch. Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre en l'altar
 2365 de sant Pere a la missa de la lum, qui·s diu en lo dit altar lo dit jorn, dos ciris ferials. E totes vegades que·s dirà missa alta en lo dit altar de sant Pere, lo dit sacristà hi deu ençendre dos ciris feriat. E axí mateys és tengut encendre en lo altar de sancta Maria, si no y cremaua la il·luminària acostumada encendre en lo dit altar.

2336-2337 ditz...encendre *in marg dext*

2344 *Man mod*

2355 *post deu seq deu iter*

2341 *ciris cartonals* Ciris que pesin un cartó (cf. supra, línia 2339), quadró.

2365 *misa de la llum* (= *de luce*) Missa del dia.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e administrar cascun any lo dia de sancta Maria Candelera, en la hora que-s diu lo offici de la tèrcia en lo cor, a cascun canonge o domaser conducer e als síndichs de la dita sglésia e a tots los officièrs de la dita sglésia e a tots los preueres graduats en drets o en teulegia, o mestres en artz o en medicina, e a tots los curats de la dita sglésia, a cascun hun ciri de vn cartó de cera noua comuna; e a tots los altres preueres beneficiats vn ciri de mig cartó, e als scolans portans sobrepelís vn ciri de dos diners cascun; e més auant deu hauer tres ciris nous per lo *Accendite*, e deu ésser cascun de pes de tres lliures. 2370

Ítem lo dit sacristà és tengut donar tots anys en les matines de la Ascensió e de *Corpus Christi* e de la Natiuitat de sant Johan bapteste e de la festiuitat de sant Pere e sant Paül, a tots los preueres qui seran al offici de les dites matines en cascuna de les dites quatre festiuitats vna candela dineral a cascú. E a tots los altres clergues e infants qui seran stats en lo dit offici de matines vna candela masellal. Les quals candelas són stades remeses e lixades al dit sacristà per ço que ençena com a doble larch en la festiuitat de la Dedicació de la dita sglésia, en la qual no era tengut segons costuma antiga. 2385

Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre en la festa de Epifania axí com a sol-lemnitat de doble breu. És ver que al altar maior és tengut ençendre ciris de doble larch en lo nombre de doble breu. E axí mateys és tengut donar ciris de doble larch als infants per canabres a vespres primeres e segones, e a matines e laudes e a missa maior. E si lo dit jorn lo bisbe o altre prelat [de] maior dignitat diu la missa maior, ladonchs lo dit sacristà deu ençendre a vespres, matines e missa e a totes les altres hores en lo dit altar maior e a tots los altres altars e lochs, axí com a sollemnitat de doble larch maior. E en lo dit cas lo dit sacristà deu administrar capes e relíquies per la processió general qui-s deu fer per les claustres, per ço com lo bisbe diu la missa, segons és acostumat; e axí mateys deu hauer quatre fexes de jonch vert per enjonquar la sglésia, si bisbe diu la missa. 2390

Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre al altar de sancta Maria, totes vegades que-s dirà en lo cor de la dita sglésia lo offici menor de sancta Maria, a vespres e matines tant solament, dos candelles dine-

2374 en teulegia...en medicina *add in marg dext*

2383 dites *interlin*

2394 *sec lo interlin* | o altre...dignitat *in marg dext* | la *interlin*

2405 rals. E més auant és tengut donar per la ferla del cor a les dites matines tant solament una candela mesallal.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e administrar ciris ferriats per canalabres a tots los dimenges e altres festiuitats de VIIIe lissons a vespres primeres e segones, e a les laudes e als euuangelis de les dos misses
2410 ses altes e al euuangelí de sant Johan qui-s diu cascun dimenge a la fi de la missa primera, de la festiuitat de sancta Creu de maig entró a la festiuitat de sancta Creu de setembre. E més auant en los dies ferriats o festiuals de tres lissons deu donar ciris per canalabres als euuangelis de les misses altes tant solament. Exceptat en les huytaues de
2415 Nadal e de Pascha e de Pentagosta, en les quals és tengut donar ciris ferrials per canalobres cascun jorn a vespres e laudes, jatsia que no y haia sinó tres lissons a matines, car són vytaues sollemnes antigues, e són quatre en compte de doble breu, e és tengut de donar los dits ciris, axí com és acostumat en la dita sglésia.

2420 Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar ciris per canalabres après los dobles larchs e breus, a vespres primeres e segones, e al primer e terç nocturns de matines e laudes, e a la intrada e ixida de missa maior, e als euangelis de les misses altes, e a tots los nocturns de les matines de Nadal, e al euangelí que-s diu après matines de Nadal, *scilicet Liber generacionis*. E al euuangelí qui-s diu après les matines de la Epifania, *scilicet Factum est autem*, etc. E deu donar als dobles larchs ciris de pes de tres lliures cascun, e als dobles breus ciris de pes de vna
2425 |27v| lliura e miga cascun. És ver que a la missa primera o conuenual de les festiuitatz de doble larch deu donar los ciris de doble breu, e a
2430 la missa primera o conuenual de doble breu deu donar los ciris ferrials, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar ciris per canalabres a totes processions qui-s fassen per vila o fora vila. És ver que, si a les dites processions van dos creus, deu donar tres perells de ciris, ço és, a la
2435 primera crou ciris ferriats, e a la segona creu ciris de doble breu e al paualló ciris de doble larch. Ítem si en les dites processions no va sinó vna creu, ladonchs deu donar dos perells de ciris tant solament, los primers ciris ferriats e los segons de doble breu. Ítem quant se fa processió votiuia per les claustrs o per vila sens relíquies e ab vna creu
2440 tant solament, deu donar per canalabres dos ciris ferriats; e axí mateys per tot anniuersari sollempne o per altre cantar sollempne qui-s fassa

2425 *Liber generacionis* Mt 1, 1ss. 2426 *Factum est autem* Lc 3, 21ss.

per deffunts en què fassen tumult, lo dit sacristà és tengut donar dos ciris ferriats tant a la missa quant a la processió, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut a tots los dobles de ixit vestit ab vna capa d'aur o de seda ab lo preuere qui deurà celebrar la missa maior 2445
acompanyant lo dit preuere en lo altar, tenint la sinistra part de la dauentera que deuen portar, ajudant-li a dir la confessió general, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar ençens a tots los dobles per vespres, e per matines al primer e terç nocturns, e per laudes. E a la intrada de la missa maior e al euuangelí e al offertori de la dita missa. E generalment a tots los offertoris de les misses altes. Ítem és tengut donar ençens en les matines de Nadal a cascun nocturn e al intrant de totes les tres misses, car a cascuna deu hauer test o relíquies; e axí mateys a totes les altres hores, segons damont és dit. Ítem 2455
a totes sollempnitats de VIIIe lissons deu donar ençens a vespres e a laudes; e en los dies ferriats o festiuals de sollempnitat de tres lissons és tengut donar ençens als offertoris de les misses altes tant solament.

E en lo temps del Pascoe e en totes les huytaues de sancta Maria, e en altres vytaues en què no-s digua lo ofici menor de sancta Maria, lo dit sacristà és tengut donar ençens a vespres e a laudes, e a les altres hores damont dites. Ítem lo dit sacristà és tengut donar ençens, totes vegades que-s dirà lo ofici menor de sancta Maria, a vespres e a laudes tant solament. Ítem lo dit sacristà és tengut donar ençens a tots los dobles larchs al monstrar o leuar del *Corpus Christi* a la missa maior, totes vegades que y hixiran preueres ab tortes. Ítem a totes processions generals qui-s fassen per les claustres de la sglésia o per la vila, lo dit sacristà és tengut donar ençens per dos ençensers. E axí mateys en lo Dijous e-l Diuendres Sants de la Sempmana Sancta, en la reseruació e demostració del *Corpus Christi*. E axí mateys és tengut donar ençens 2470
al primer nocturn e a laudes de les matines de mortz qui-s disen lo dimartz après la dominica de Rams. E axí mateys en les matines del jorn dels mortz qui-s celebren |28r| l'endemà de la festa de Tots Sants, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e administrar a tot doble larch 2475
en què-s diga lo inuitatori de matines dauant lo altar maior seys capes e seys tortes per als preueres qui diran o cantaran lo dit inuitatori. E és ver que en les matines de la Natiuitat de sant Johan bapteste, per rahon de la gran sollempnitat que se'n fa en aquesta sglésia axí com a

2480 cap e patró de aquella e de tota la vila, lo dit sacristà deu dar e administrar per dir e cantar lo in[uitatori] dotze capes e dotze tortes. Ítem en la vigília de Nadal per cantar lo inuitatori deu dar e administrar dos capes e dos tortes, segons és acostumat.

E les festiuitats en què.s diu e és acostumat dir lo dit inuitatori dauant lo dit altar maior de la dita sglésia són aquestes següents: E primerament en la festiuitat de la Purificació de sancta Maria, en la fetiuitat de sant Beneset e a sancta Maria de marts, a la Resurrecció de Nostre Senyor, e a la sua Ascenció, a Pentagosta, a *Corpus Christi*, a la Natiuitat de sant Johan babtiste, a la festiuitat de sant Pere e de sant Paül, a la Assumpció de sancta Maria, a la Decol·lació de sant Johan babtiste, a la Natiuitat de sancta Maria, a la festiuitat de Tots Sants e de sant Nicholau, a la vigília de Nadal, a la Natiuitat de Nostre Senyor e a la festiuitat de sant Johan euuangeliste après Nadal.

Ítem lo dit sacristà en tots los dies sollempnials en què haia vffer-
2495 ta en lo altar maior és tengut dar e administrar tortes per il·luminar lo *Corpus Christi* quant se mostrarà al poble en la missa maior fins en nombre de deseuyt tortes, si tants preueres hi haurà; les quals tortes deuen ençendre quant se diu lo *Sanctus*. E los preueres qui les aportaran no se'n deuen intrar ni partir del altar entró que és feta la recepció del *Corpus* e del *Sanguis*.

Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar candeles a totes les misses qui.s celebraran en la dita sglésia e a les capelles del sementeri e del spital dels pobres. És ver que les candeles qui seruiran al altar maior e de sancta Maria e de sant Pere deuen esser dinerals, e de totes
2505 les altres capelles damont dites deuen e poden esser messallals. Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar tortes a totes les capelles e altars de la dita sglésia e de la capella del sementeri e del spital per il·luminar lo *Corpus Christi* quant se mostrarà al poble. Emperò les tortes del altar maior deuen esser de quatre blesers e cascuna |28v| de
2510 pes de sinch lliures, e dels altars de sancta Maria e de sant Pere deuen ésser de quatre blesers e quascuna de pes de quatre lliures. E de totes les altres capelles e altars damont dits deuen ésser tortes comunes de

2481 per...inuitatori *in marg dext*

2512 deuen *ms* deue

2487 *Marts*, variant de «març» no registrada.

2511 *blesers* blesera. Blenera de la llanterna, amb el sentit de peça petita amb un forat o canonet per on passa el ble dins el gresol d'una llanterna. Mot sense documentació al DCVB.

quatre blessés. Ítem deu tenir e donar al *Corpus* per rahon de les comunions del poble vna torta de tres blesers, la qual deu servir a la dita comunió e a fer la serca de la sglésia cascuna nit, segons és acostumat. 2515

Ítem lo dit sacristà és tengut en lo jorn de Nadal en les vespres, quant la professó va a la capella del sementerí per la comemoració de sant Steue, ençendre en cascun altar de la dita capella dos candeles mesallals. Ítem en lo jorn de sant Stheue, quant la dita professó va a la dita capella a les vespres, lo dit sacristà és tengut encendre en lo altar de sant Johan euuangeliste, per rahon de la sua commemoració, dos ciris ferials, e a cascun dels altres altars dos candeles messallals. E axí mateys és tengut ençendre en les vespres, en lo jorn de sant Johan euuangeliste après següent; les quals il·luminàries deuen esser ençeses cascun jorn de les dites festes per lo dit sacristà abans que la professó intra en la dita capella, e deuen cremar entró que la dita professó és tornada a la sglésia maior. E axí mateys és tengut encendre en la dita capella, en la festiuitat de sant Johan *ante portam latinam*, qui és en lo mes de maig, en les primeres vespres e segones, e missa maior, car aquell jorn se diu la missa maior en la dita capella e van-hi ab professó e ab relíquies e ab quatre cabiscols, e ab capes e bordons. Emperò si la dita festa venia en dimenge, la missa maior e tot lo offici se fa en la sglésia maior, e ladonchs no y va la professó sinó a les primeres vespres e segones, e lo dit sacristà no és tengut de encendra en la dita capella, sinó quant hi va la professó. Ítem quant se diu la dita missa a la capella, lo dit sacristà és tengut ençendre en la sglésia maior axí com si la dita missa maior se disia en lo altar maior, e axí com a doble breu, segons és acostumat. 2520 2525 2530

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e administrar tot jorn al cabiscol de la dita sglésia per rahó del capítol qui-s lig cascun jorn a prima per vn infant vna candela dineral, la qual deu cremar quant se lig lo capítol, e-l euuangelí o capítola; e après que ha servit, roman e és del dit cabiscol. 2540

Ítem lo dit sacristà és tengut e deu donar cascun jorn al domaser sempmaner dos candeles dinerals. E a tots los dobles hun palm del çiri de les ferles del cor. Emperò quant lo domaser ha lo siri, pert vna de les dites candeles dinerals. |29r| 2545

Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar seys tortes cremants a totes les festiuitats de la dita sglésia de les quals hi haia altar e relíquies, les quals deuen portar los preueres qui seran stats a mati- 2550

nes, e los quals preueres de matines, après que hauran acabades les matines en lo cor, deuen anar processionalment a la capella o altar de la festiuitat cantans alta veu tots vn respons del sant o de la sancta de
 2555 què's farà la dita festiuitat, lo qual respons deuen comensar en lo cor los precentós qui hauran regit lo cor a matines; e dauallant la processió del cor e passants per lo altar maior, lo dit sacristà deu hauer apperellades e ençeses les dites sis tortes dauant lo dit altar maior, e axí mateys deu hauer apperellades les relíquies del sant o de la sancta de
 2560 què serà la festiuitat; les quals relíquies deu pendre e aportar lo domaser qui haurà tengut lo cor a les dites matines. E los ditz precentors deuen cantar lo verset del dit respons dauant lo altar de la dita festiuitat. E après los infants qui porten los canalabres deuen dir I verset, *scilicet Ora pro nobis, beate* etc. E si la festiuitat serà de doble larch, ladonchs los precentors deuen dir lo dit verset. E après lo domaser deu dir la oració del sant o de la sancta de què serà la festiuitat. E après lo dit domaser deu donar a besar les relíquies als ditz preueres e al poble qui y serà. E si molt poble hi hauia, lo dit sacristà deu pendre les relíquies e donar-les a besar al dit poble, e lo domaser e los altres preueres se'n deuen anar al vestiari ab sinch tortes cremans, car vna torta deu romandre cremant ab les relíquies, entró que les dites relíquies sien posades en lo altar de la festiuitat, e lo dit altar sia acompanyat de lums.

Ítem lo dit sacristà és tengut, totes vegades que ixiran o trauran
 2575 les relíquies al altar maior, dar e administrar vna torta comuna, la qual deu cremar tant com trigaran a trer les dites relíquies dauant o prop la porta del vestiari qui ix al altar maior. E més deu donar vna candela dineral, la qual deu cremar dins lo reliquiari tant com trigaran a trer les dites relíquies. E axí mateys és tengut donar la dita torta e candela quant tornaran les dites relíquies al reliquiari, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut totes vegades que faran processió
 2585 general ab relíquies per vila o fora vila, la hora que'l obrer deurà trer les relíquies del reliquiari per posar-les sobre vna taula on les deu parar e aparellar ensemps ab los canalabres d'argent e altres coses necessàries a la dita proçessió, lo dit sacristà deu posar sobre la dita taula vn drap de seda o cobertor de seda en cascun dels dits canalabres

2564-2565 E si...verset *in marg dext*
 2580 al reliquiari *in marg dext*

d'argent qui staran en la taula de les relíquies, vn brandonet de mig cartó cremant. E los quals deuen aquí star e cremar entró que los preueres qui deuen portar les dites relíquies a la dita processió les prenen per exir al altar maior. E ladonchs los acòlits qui deuen portar los dits canalabres hi deuen posar los ciris que deuen seruir a la dita processió. |29v| 2590

Ítem lo dit sacristà és tengut e deu mudar los ciris qui seruexen als canalabres e les tortes qui seruexen a les capelles per leuar o mostrar lo *Corpus Christi*, pus sien vengudes a curtesa o minuesa de hun palm de Montpeller. E les tortes qui seruexen a mostrar lo *Corpus Christi* en lo altar maior e en lo altar de sancta Maria e de sant Pere deu mudar, pus sien vengudes a minuesa o curtesa de tres palms de Montpeller. 2600

Ítem lo dit sacristà és tengut donar candeles al monge e al diacha per fer brases totes vegades que necessari serà, e més auant és tengut donar candeles al diacha e al scobaler per ençendre les lànteses e per colgar totes vegades que necessari ne hauran, segons és acostumat. 2605

Ítem lo dit sacristà deu donar e administrar ciris nous e íntegres al altar maior e als canalabres que porten los infants en les quatre festes anyals e a la Purificació de sancta Maria e en lo jorn del *Corpus* e en les dos festiuitats de sant Johan babtiste, los quals ciris deuen comensar a cremar en les primeres vespres de les dites festiuitatz, exceptat en la festiuitat de la Purificació de sancta Maria, en la qual deuen comensar ençendre e cremar feta la benedicció de la cera e no abans. 2610

Ítem lo dit sacristà és tengut de obrir lo sepulcre tots los diuendres del any per lo matí e aquell deu tenir net e bé spolsat, e deu star vbert fins que totes les misses són dites en la dita sglésia; e puys lo deu tancar e tant com stà vbert deu fer cremar dos lànteses dins lo dit sepulcre, la vna al cap e-l altre als peus. E lo dit sacristà pot fer acaptar al oli de les dites lànteses cascun diuendres, si-s volrà. E més auant que en lo Dijous Sant, feta la reseruació del *Corpus Christi*, lo dit sacristà deu obrir e apperellar lo dit sepulcre, lo qual deu star vbert entró que-l offici del Diuendres Sant és complit e tot hom s'és anat dinar. E aquells dos jorns deu star sobre la ymage de Jhesu Christ vn 2620

2613 *post* obrir *seq* tots *cancell*

2622 *dinar* *ms* *dinnar*

2596 *curtesa* Curtedat. ALCOVER-MOLL III 869 documenta el mot en un text de Joaquim Ruyra. | *minuesa* Minva. Mot no registrat.

drap negre o vn altre drap honest e honorable, segons se pertany. E
 2625 après en la vigília de Pascha, dita la missa maior, lo dit sacristà deu
 obrir lo dit sepulcre e bé spolsar e denegar. E après deu posar sobre la
 dita ymage de Jhesuchrist vn gentil drap blanch, lonch, de seda, en
 manera de susari, e axí deu star lo dit sepulcre vbert entró la huytaua
 de Pascha inclusiuament, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut de hauer jonch vert, del qual deu
 2630 enjoncar conplidament la dita sglésia, el cor e-l vestiari a cascuna de
 les festiuitats en què serà ordinat, axí com atroparà dejús scrit en les
 regles generals dels dobles larchs. Ítem [lo dit sacristà és tengut] de
 hauer compliment de fonoll vert per donar al poble en les festiuitats
 e vigílies de la Dedicació de la sglésia e de la Natiuitat de sant Johan
 2635 babtiste, e de sant Pere e de sant Paül, e de la Decol·lació [30r] de sant
 Johan babtiste.

Ítem lo dit sacristà és tengut dar e administrar capes, casulles,
 camises, àmits, stoles, manípols, sintes, toualloses al diacha o monge
 2640 per seruehi del altar maior e del cor totes vegades que necessari serà,
 segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut tenir de cascun reliquiari vna clau. E
 més auant totes les claus dels altres armaris, arquibans e caxes on stan
 los vestiments e capes, orles e cobertós e altres ornaments de la dita
 sglésia, exceptat del armari dels palis de les perles, les quals tén en
 2645 garda lo obrer, segons damont és dit en son offici. E lo dit sacristà és
 tengut obrir e tanquar los dits armaris, caxes e arquibans totes vega-
 des que necessari serà. E és tengut stugar e reseruar la ornamenta qui
 haurà seruit a encortinar après que serà plegada; e totes vegades que
 donarà roba per encortinar e altre ornamenta per altre seruey de la
 2650 sglésia, la deu donar a compte e axí mateys resebre a compte, per ço
 que millor sia gardada e millor compte puscha donar del enuentari
 per ell feyt.

Ítem lo dit sacristà és tengut tenir exugamans als preueres qui-s
 2655 volran lauar les mans dins lo vestiari e de mudar-ne de bells cascun
 dimenge, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut trer les crous e les relíquies al altar
 maior a tots los dobles larchs, segons dejús trobareu ordinat en les
 regles generals, e tornar aquelles relíquies après que la missa maior
 serà dita, exceptant-ne algunes festiuitats sollemptes, en les quals les
 2660 dites relíquies romanen en lo altar fins que vespres són dites, segons
 que dauall en les regles generals és ordinat. E ladonch lo sacristà, el

diacha e-l obrer són tenguts guardar les dites relíquies fins que les haien tornades al reliquiari, pertint-se lo temps enfre ells per stonades, en manera que haien loch de anar dinar e de donar recapte als altres officis per ells fahedors. Emperò les creus romanen al altar per totes les huytaues de les dites festiuitats, exceptat la creu maior, la qual se'n deu leuar dita completa del jorn de la festiuitat, segons és acostumat. 2665

Ítem lo dit sacristà és tengut de pagar e metre oli en vna làntesa qui deu cremar incesantment, nit e jorn, dauant lo altar maior, segons és acostumat. l30v 2670

Ítem lo dit sacristà és tengut de cobrir lo sepulcre e totes les ymages e tots los oratoris qui són dins la dita sglésia lo primer dimenge de Carema après completa, exceptat les ymages del altar maior e dels cancels d'aquell, e del *Corpus*, a les quals és tengut lo diacha del bisbe, segons en son offici és ordinat. E exceptats los altars de les capelles a les quals són tengutz los benefficiatz de aquelles. 2675

Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre en la dominica de Rams axí com en altres dominiques. Emperò si bisbe o altre prelat de maior dignitat farà la benedicció dels Rams e dirà la missa, ladonchs se fa sollempnitat de doble breu e lo dit sacristà deu donar siris per dos perells de acòlits, e deu donar siris ferials als primers acòlitz qui van ab la creu e siris de doble breu als acòlits qui van dauant les relíquies que deuen portar dauant lo bisbe o dauant aquell prelat qui farà lo offici, segons damont és dit. E lo dit jorn, si lo bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici, deuen portar test a la benedicció dels Rams e a la processió e a la missa, ço és, la crou del christall ab lo crucifixi e ab lo gran peu d'argent. E lo dit sacristà deu ençendre a la missa IIII siris de doble breu al altar maior tant solament, e no és tengut ençendre als altres altars, sinó axí com ha acostumat a les altres dominiques ferials. 2680

Ítem lo dit sacristà és tengut totes vegades que lo bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici e dirà la missa pontifficalment en alguna festiuitat de VIII° lissons o en algun dimenge feriat, de encendre en lo dit altar maior axí com a doble breu; e totes vegades per rahon de la dita sollempnitat hi deu hauer relíquies a la missa e a la processió, si processió hi haurà; però a la dita processió los preures no porten capes, sinó tant solament lo compayó del bisbe o del altre prelat qui faria lo offici. E lo dit sacristà no és tengut ençendre 2695

2682 L'inventari de P. Masnou (1901, 330), documenta «Item quendam alia magna crux de cristallo cum cruxifixo argenti deaurati». Aquesta creu era portada pel diacre de Sant Joan a totes les processons que sortien per la vila.

2700 en los altres altars, sinó axí com ha acostumat. Però és tengut posar algun pali sollempne en lo altar maior, segons la festiuitat, per honor del prelat qui fa lo offici.

2705 Ítem si en alguna festiuitat de doble breu lo bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici e dirà la missa, lo dit sacristà no és tengut ençendre sinó ayxí com a doble breu, exceptada la festiuitat de la Epifania, en la qual festiuitat, si lo bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici en la missa, lo dit sacristà és tengut ençendre axí com a doble larch, segons ja damont és scrit e ordinat.

2710 Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre per rahon dels fas o matines de tenebres, fèria quarta, quinta, sexta de la Sepmana Sancta, als canalabres qui deuen star sobre la roba del cor dauall quinze ciris; e lo del mig deu ésser de pes de tres lliures e los dos après de cascuna part deuen ésser de pes de vna lliura e miga cascun. E los altres dos après de cascuna part deuen ésser de pes |31r| de tres quartons cascun. E los altres quatre, ço és, dos de cascuna part, deuen ésser de pes cas-
2715 cun de vn cartó. E tots los altres deuen ésser de pes de mig cartó cas- cun, segons és acostumat.

Ítem lo dit sacristà és tengut ençendre en los dits tres dies per los fas, àlias per matines, en lo altar maior e en tots los altres altars e lochs, axí com a matines de VIII° lissons, segons ja damont és ordinat
2720 en les festiuitatz de VIII° lissons.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e administrar seys tortes ençeses e cremans als infants qui hauran dits o cantats los versos dels *quiris* de les prècies de les dites matines, per il·luminar la dita sglésia quant se fa lo brogit de les dites tenebres; los quals infants deuen ixir
2725 del vestiari ab les dites tortes e deuen fer seys parts d'elles matexes en manera que tota la dita sglésia sia il·luminada, e deuen-hi star entró que tot lo poble sia fora de la dita sglésia, e après deuen-se'n tornar en lo dit vestiari ab les dites tortes ençeses e tornar-les al dit sacristà, segons és acostumat.

2730 Ítem lo dit sacristà és tengut de tenir e fer cremar hun ciri de doble larch de pes de tres lliures cascun any a la reseruació del *Corpus Christi*, lo qual deu cremar del Dijous de la Cena, feta la dita reseruació, entró al Diuendres Sant, que-l porten en lo altar de sant Johan per monstrar e adorar, axí com és acostumat.

2735 Ítem lo dit sacristà és tengut donar cascun any lo jorn del Diuendres Sant dos tortes bones e sufficients e de bon lonch, per servir al plant, segons és acostumat.

2708-2718 *fas* Cf. nota a la línia 634.

Ítem lo dit sacristà és tengut donar e pagar al diacha de la dita sglésia dos sols. de barchinonens per anar a Elna per portar lo crisma e lo *oleum sanctum* e lo *oleum infirmorum*; lo qual diacha hi deu anar lo Dijous o'l Diuendres Santz, e del qual crisma e olis lo dit sacristà deu fer part a les altres perròquies de la vila, mesclant del oli comú en aquells, per ço que baste millor a tots; lo qual oli lo dit sacristà deu comprar e pagar del seu propi. 2740

Ítem lo dit sacristà és tengut cascun any en la vigília de Pascha de hauer lo ciri pascal, lo qual deu ésser de pes de cent lliures, comprès lo fust, e deu ésser de forma de seys cayres, lo qual deu fer pintar e scriure-y lo canalar del any corrent e'l nom de Jesús, e deu-hi fer pintar la ymatge de l'31v| sant Johan bapteste a dos parts. Ítem deu més hauer sinch poms de encens per fer la benedicció del dit siri. 2745

Ítem lo dit sacristà deu hauer dos preueres qui tinguen lo dit siri quant se benesirà. E més auant deuen tenir en vn bassí d'argent, lo qual deu donar e administrar lo obrer, los dits sinch poms de encens. E après los dits preueres deuen portar lo dit siri pascal a les fonts per batejar e, complida la benedicció de les fonts, deuen tornar lo dit siri pascal dauant lo altar maior e lo sacristà deu-lo posar en lo torn del ferre en què deu star contínuament, entró a la festa de la Ascensió de Nostre Senyor, exceptatz los jorns de la sempmana de Pascha, quant lo porten a les fonts après dites vespres, segons és acostumat. 2750

Ítem lo dit sacristà és tengut de fer cremar lo dit siri pascal, après que serà beneset e ensés incessantment, tot lo jorn de la vigília de Pascha e tota la nit següent, e tot lo jorn de Pascha entró que completa serà dita en lo cor de la dita sglésia. 2755

Ítem lo dit sacristà deu ençendre e fer cremar lo dit siri pascal *feria secunda* e terça après Pascha e dominica *in albis* a vespres primeres e segones e a completes, e a prima e a missa maior en los dits tres jorns. Ítem en los dits tres jorns, *silicet feria secunda* e terça e dominica *in albis*, lo dit sacristà deu fer cremar lo fillol a matines e a missa primera e a tèrcia, ço és, hun siri enpautat dessus lo siri paschal, lo qual fillol o siri deu ésser de pes de tres lliures. 2760

2761 e interlin

2761 *beneset* Forma antiga del participi passat del verb «beneir», que COROMINES I 762 troba documentada en Llull i en les *Vides de sants Rosselloneses*.

2768 *fillol* En el sentit de «cadascun del ciris que es posen encesos davant el baül d'un mort de cos present», ALCOVER-MOLL V 884 documenta el mot l'any 1613.

2769 *enpautat* Empeltar, aquí inserir a la part baixa del ciri pasqual.

Ítem lo dit sacristà deu engendre e fer cremar lo dit siri pascal lo dimecres, el dijous, el diuendres e el disapte de la sempmana de les huytaues de Pascha, a prima e a missa maior e a vespres tant solament.

- 2775 Ítem en los dimenges qui vindran de dominica *in albis* entró a la dominica *in qua totum, dominica de Resurreccione inclusiue*, e en los quals dimenges se farà lo offici *de Resurreccione*, lo dit siri pascal deu cremar a prima e a missa maior, e a vespres segones; e en los dissaptes de les dites dominiques deu cremar a les vespres lo fillol, exceptat lo disapte de dominica *in qua totum dicitur de Resurreccione*; si lo offici serà de la Resurrecció o de alguna altre festiuitat de doble breu o larch, ladonchs deu cremar a les dites vespres lo siri pascal. E si les dites vespres seran de algun sant de sollempnitat de VIII° lissons qui vinguen en lo dit dimenge, ladonchs deu cremar a les dites vespres lo fillol. Ítem si en les dites dominiques o en qualseuulla altre jorn dins lo dit temps del Pascor, ço [és] de Pascha fins a la festa de la Ascensió de Nostre Senyor *exclusiue*, vindrà alguna festiuitat de doble larch o breu, lo dit siri pascal deu cremar a primeres e segones vespres, e a prima e a missa maior tant solament. E a les matines e a missa
- 2780 |32r| primera e a tèrcia deu cremar lo fillol. Ítem en les festiuitats de sollempnitat de VIII° lissons qui vindran en lo dit temps del Pascor, ço és, de Pascha hastró a la festa de la Assensió exclusiuament, lo sacristà deu fer cremar lo fillol a vespres primeres e segones, e a matines e a prima e a missa conuentual, e lo siri pascal a missa maior tant solament.
- 2785

- Ítem lo dit sacristà és tengut tenir e hauer capides a les fonts per lo babtisme dels infants e de tots altres qui en la dita sglésia vindran per bateiar, per rahó de les quals lo dit sacristà deu hauer per cascun babtisme quatre diners. Emperò si per aventura portauen capides noues, ladonchs no són tengutz de pagar res per rahon de la capida, mas que aquelles capides que portaran deuen romandre e ésser del sacristà.
- 2800

- Ítem lo dit sacristà és tengut pagar als scolans de la scola del cant e qui seruexen les capelles de la sglésia per vellar e guardar per lo dit sacristà los altars e altres lochs hon ve lo poble a dorar la nit del Diuendres Sant, a cascun dotze diners, segons és acostumat.
- 2805

2785 altre *interlin*

2805 *post* adorar *seq* *verba cancell*

Ítem lo dit sacristà és tengut fer cadun any la segona festina al bisbetó e als altres preueros qui esser-hi volran, en la forma e manera que-s conté e és ordinat als capítols dels officis del senyor bisbe. E més auant lo dit sacristà és tengut fer altre festina per nouella possession e intrada, vltra la ordinària, segons és acostumat. 2810

Ítem lo dit sacristà és tengut de sonar o fer sonar lo trillo, segons és acostumat, a totes les festiuitats de les quals haia altar en la dita sglésia en la vigília a la intrada de la nit, exceptades les festiuitatz en les quals disen matines per lo vespre, com en aquelles no sia de necessitat, car ja toquen los senys per les matines e per laudes. 2815

Ítem lo dit sacristà és tengut sonar o fer sonar sollempnament per lo perdó de sancta Maria dels Córrechs, en la vigília e en lo jorn e per totes les huytaues, segons és acostumat; lo qual perdó és cadun any a XVI dies de maig, que és lo jorn de la Dedicació e consecració de la sglésia. |32v| 2820

[9]. *Regles generals com deu empaliar lo dit sacristà e de les colors que deu posar segons los jorns de les festiuitats*

Ítem lo dit sacristà és tengut empaliar e posar draps e mudar aquells totes vegades que necessari serà, al altar maior e de sancta Maria e de sanct Pere, e de administrar vestiments als dits altars, segons los dies e segons lo temps e les festiuitats ó requerran, e axí com és acostumat. 2825

Ítem lo dit sacristà és tengut empaliar e donar e administrar vestiments blancs a Nadal e a Pascha e a la Ascensió e en lo jorn del *Corpus Christi*. E a totes les festiuitatz de sancta Maria e a la Natiuitat de sant Johan babtiste e a sant Johan euuangeliste e a totes les festiuitats de les verges. És ver que a Nadal e a Pascha e a les festiuitats de sant Johan babtiste se tenen los vestiments vermells de les perles axí com los pus bells e los pus sollempnes qui sien al present en la dita sglésia. 2835

Ítem lo dit sacristà en la vigília de Nadal, dita completa, abans que vaja a dormir, deu posar quatre palis ab sos frontals en lo altar maior; e lo primer pali que posarà deu esser blanch, ab fulles o obratges d'aur; e lo segon deu esser vermell, obrat d'aur. E lo terç pali deu 2840

ésser aquell d'en Plasensa, o altre semblant. E lo quart pali deu ésser hun pali vermell en què ha alguns animals d'aur, o altre semblant en aquell. E lo dit sacristà és tengut donar al diacha quatre capes per los encensars de les matines, car cascuna vegada que lo domaser daualla
 2845 ençensar deu mudar de capa, la qual deu ésser semblant al pali del altar; e cascuna vegada que deualla ençensar lo dit domaser, lo sacristà deu leuar hun pali del altar e lo diacha li deu mudar la capa, la qual deu ésser semblant al pali que roman al altar.

Ítem lo dit sacristà és tengut empaliar e donar vestiments vermells
 2850 brocatz d'or a les festiuitats de la Circumcisió e de Pentagosta e de sant Pere e de sant Paül, e a la dominica *de Trinitate*. E més auant en tots los dimenges de la Carema e del Auent, e en totes les festiuitats dels màrtirs vestiments vermells estesses. |33r| E a totes les festiuitats dels apòstols e euuangelistes, vestiments realats, si n'i ha, e si no n'hi
 2855 à, vestiments violatz o de girasol.

Ítem lo dit sacristà és tengut empaliar e administrar vestiments de velut vert a la festiuitat de sant Beneset e a la benedicció dels Rams, e a la festiuitat de Sant Nicholau. Ítem en les altres festiuitats dels confessors deu donar e administrar vestiments e empaliar draps de
 2860 seda verts. Exceptat en les festiuitatz dels quatre doctors, en les quals deu donar e administrar vestiments grochs de seda.

Ítem, jatsia que en lo jorn dels Rams a les primeres vespres e a la benedicció dels Rams tinguen vestiments vertz per rahon dels Rams, emperò a la missa e a les segones vespres deuen tenir vestiments ver-
 2865 mells per rahó del misteri de la sagrada Passió de Jhesuchrist, de la qual plenàriament se fa memòria en la missa e en tots los officis d'aquell dia, per què lo dit sacristà deu administrar los ditz vestiments vermells; e feta la benedicció dels Rams, deu mudar pali al altar maior, ço és que-n deu leuar lo vert e posar-lo-y vermell.

2870 Ítem lo dit sacristà deu fer quatre diuisions de cascuna de les damont dites colors o dels ditz vestiments, ço és, que los pus simples

2841 en *Plasensa* Pere Plasència, «de domo et familia regis Marioricarum» fundà un benefici a la capella de l'Ascensió de l'església parroquial de Sant Mateu de Perpinyà, que les seves filles Esclarmonda, casada amb el donzell Guillem Roig, i Ermen-garda, casada amb el donzell Arnau de Perapertusa, van dotar amb 12 lliures de renda el 25 de setembre del 1337, BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 304 b-305 a, 306 b. En l'inventari de MASNOU, 335, és esmentat un altre Plasensa, anomenat Llorenç: «Item alia capella tartaria, scilicet *casnyla*, due dalmatice et capa chori folrata de sindone rubea, cum duobus stolis et tribus *manipols* cum signis Laurensii Plasensa».

deu posar e administrar en les festiuitatz de tres lissons, e los altres qui més valen a les festiuitatz de VIII° lissons, e los altres pus honorables a les festiuitats de doble breu. E los altres més honorables e més sollempnes a les grans festiuitats de doble larch. E pot apparar tots draps o vestiments qui haie lo camper d'or, axí com són los vestiments de madona Sanxa o d'en Plaçensa, ab vestiments blancs. E tot violat o fogat o girasol ab vermell; e tot groch ab vert, si necessari serà. 2875

Item lo dit sacristà és tengut totes vegades que lo senyor bisbe o qualseuulla altre bisbe farà o faran offici en la dita sglésia pontifficalment, donar e administrar als cambrers del bisbe les sendàlies e les tunicelles, e totz altres vestiments e apparaments necessaris al dit offici e al dit senyor. E après que hauran seruit, és tengut aquells recobrar e hauer e tornar-los en les caxes e lochs on acostumen star. 133vl 2880

Item lo dit sacristà és tengut més auant fer tots altres càrrechs e officis los quals sien scrits e ordinats en lo manater del cor, e en lo missal del altar maior de la dita sglésia e a tots altres càrrechs e officis acostumats, dels quals no-s sia feta menció dessus en lo present libre. 2885

[10]. *Regles generals per tots los officis de les festiuitatz de doble larch maior* 2890

Et primo en la Purificació de sancta Maria e la Resurrecció de Nostre Senyor e en la sua Ascenció e a Pentagosta, a *Corpus Christi*, a la Natiuitat de sant Johan babtiste, a la Assumpció de sancta Maria, a la Decol·lació de sant Johan babtiste, a la festiuitat de Tots Sants e a 2895

2882 tunicelles *corr pro* tunicelles

2877 *madona Sanxa* És Sança, segona filla de Jaume II de Mallorca, que el 1304 va contreure matrimoni amb Robert d'Anjou, futur Robert II de Nàpols, titular de Jerusalem i Sicília, morta el 1345 al monestir napolità de Santa Clara, fundat per ella, per a la qual cf. J. Ernest MARTÍNEZ FERRANDO, *La tràgica història dels reis de Mallorca. Jaume I. Jaume II. Sanç. Jaume III. Jaume (IV). (Isabel)*, Barceona, Editorial Aedos 1960, 124-128, 142, 143, 150, 152, 153, 181, 186, 207, 214. En l'inventari de MASNOU, 337, són esmentats «Item quedam capella panni tartarini ex auro, scilicet una casulla cum aurifrisio ymaginarum ante et retro, et duabus dalmaticis, una diachoni et altera subdiaconi, et tribus capis processionalibus cum frisis aureis ymaginarum, et unum *pali* folrata de sindone rubea, que quidem capella fuit illustrissime domine Sanctie bone memorie regine Jerusalem et Cicilie.» COMA II, c. 11, p. 139-140, transcriu l'època a favor de madona Sança, reina de Sicília i Jerusalem, per valor de 170 florins d'or aplicadors a l'obra de Sant Joan, lliurada pel Capítol el 1340. Hi fa referència també en la III part, c. 3, p. 190. *en Plaçensa* Cf. supra, nota a la línia 2841.

- la Natiuitat de Nostre Senyor, lo cloquer, el sacristà e·l cor fan sol·lempnitat de doble larch maior. E la vigília de cascuna de les dites festiuitats, la dita sglésia se deu enrosar e engranar, e lo cor e·l vestiari, segons és acostumat. E la dita sglésia se deu encortinar, segons
- 2900 és ordinat en los officis del monge e del diacha. E més auant lo jorn de les dites festiuitats per lo matí, abans que·l poble vinga a la sglésia, lo sacristà deu enjoncar la dita sglésia e lo cor e·l vestiari de jonch vert, e per tots los lochs acostumats. E a cascuna de les dites festiuitats ha professó general ab capes. E ha·y offerta a la missa maior.
- 2905 E tortes als preueres per leuar lo cors de Jhesuchrist. E deuen trer a les primeres vespres vuyt perells de relíquies. E a la missa maior totes les relíquies e tot lo argent; les quals relíquies e argent no·s deuen leuar del altar entró que vespres sien dites dels jorns de les dites festiuitats. E totes les creus deu treure al altar lo dit sacristà en les primeres vespres, les quals hi deuen star per totes les huytaues, exceptat
- 2910 en lo jorn de la festiuitat del *Corpus Christi*, en la qual no·s posen relíquies en lo altar maior, sinó tant solament en les primeres vespres, e açò per rahó de la custòdia maior, qui aquell jorn deu star en lo altar sollempnament.
- 2915 Ítem en les festiuitats de Pascha e de Pentacosta, e de sant Johan de juny, e de sancta Maria d'agost, e en la Decol·lació de sant Johan, e en la Natiuitat de Nostre Senyor, deu trer lo obrer preuere de la dita sglésia lo pali, el retaule de les perles e·l pali d'en Ffrançès Fabre, e posar·los al altar, segons és acostumat. [34r]
- 2920 Ítem en les festiuitats damont dites e en totes festiuitats en què haia professó general ab capes en la dita sglésia, no ha sermó de matí en les misses. Mas és ver que en la festiuitat del *Corpus* hi ha sermó après vespres. Ítem en la Natiuitat de sant Johan bapteste hi ha dos sermons après vespres, la hun se deu dir a la sglésia e·l altre en la claustra. E a la Decol·lació de sant Johan bapteste hi deu hauer sermó
- 2925 après vespres en la sglésia tant solament. Ítem en la festiuitat de la Ephifania, si bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici o dirà la missa maior aquell dia, lo cloquer, el cor e·l sacristà fan doble larch

2918 *Francesc Fabre* El llegatari podria ésser un clergue d'aquest nom que el 24 de gener del 1458 era titular d'una capella de Sant Joan, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 171 b. És més probable que fos el mercader de Perpinyà homònim, el qual, amb el canviador Joan de Barqueres, prestava 300 florins d'or a l'obra de l'església de Sant Mateu l'agost del 1420, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 297 b.

maior per tot lo jorn, axí com en los altres dobles larchs damont scrits *in omnibus et per omnia*, e ladonchs no y ha sermó de matí ni de vespre. 2930

[11]. *Regles generals per tots los officis de les festiuitatz de doble larch menor e són ditz dobles larchs menors, car no ban professó ab capes ne ban totes les sollempnitats complidament dels dobles larchs maiors*

Et primo en la festiuitat de sant Beneset, la Anunciació de sancta Maria, la Dedicació de la sglésia, la festiuitat de sant Pere e de sant Paül, la Natiuitat de sancta Maria, la festiuitat de sant Nicholau e en la festiuitat de sant Johan euuangeliste après Nadal, lo cloquer, el cor e-l sacristà fan sollempnitat de doble larch complidament, mas no ixen relíquies en lo altar maior, sinó en la Anunciació de sancta Maria e en la Natiuitat sua, en los quals deuen trer vuyt perells de relíquies a les vespres primeres e segones, e a missa maior, segons és acostumat; e lo sacristà deu hauer jonch per enjonchar la sglésia. Ítem a les dites festiuitatz deu hauer sermó, exceptat en la festiuitat de sant Beneset e de la Dedicació de la sglésia, en les quals dos festiuitats no ha sermó, si donchs no venien en dimenge. 2945

Ítem que en les damont dites festiuitats no ha processió, si donchs no venien en dimenge, e adonchs se deu fer la professó segons és contengut en la sentència arbitral dels officis de la sglésia. Ítem que en les dites dos festiuitats de sancta Maria no sonen sinó hun seny dels maiors ab los dos senys dels finestrals, mas fan lo trillo axí com als altres dobles larchs. Ítem a la Dedicació de la sglésia lo sacristà deu fer sonar e fer los trillos axí com a doble larch, per rahon del perdó, segons és acostumat. Ítem a les festiuitatz de sancta Eulàlia e de sancta Júlia, lo cloquer fa doble breu ab senys menors, el cor fa doble larch e lo sacristà ensén com a VIII° lissons. |34v| 2955

[12]. *Regles generals per tots los officis de les festiuitatz de doble breu maior en los quals deu sonar hun seny dels maiors*

Et primo la Circun[ci]sió, la Ephifania, la Cadira de sant Pere, lo diluns après Pascha, dominica *in albis*, lo diluns après Pentacosta, sancta Maria Magdalena, *vincla sancti Petri*, *Transfiguracio Domini*, la Dedicació de sant Miquel, santa Katerina, sant Andreu, la dominica de Trinitat, sant Stheue après Nadal e la vigília de Nadal, comensant 2960

2944 dos *interlin*

2949 dites *in marg dext* | 2950 dos *interlin*

- aquell jorn a laudes, lo cloquer, el cor e-l sacristà fan sollempnitat de doble breu maior, e en les dites festiuitats deu hauer test a missa
- 2965 maior e ha-y treyt de euuangelí e de Déu gràcies, e ha-y sermó de matí, exceptat a la festiuitat de la Transfiguració de Nostre Senyor, en les quals tres festiuitats no ha sermó, si donchs no venien en dimenge. Emperò en la festiuitat de Epifania lo sacristà és tengut ençendre siris de doble larch en lo nombre de doble breu, deu ixir la custòdia
- 2970 maior e ha-y oferta a missa maior e tortes a leuar lo cors de Jhesuchrist, axí com als dobles larchs maiors; e dos ençensers que deuen tenir los acòlits. E si en la dita festiuitat de la Ephifania bisbe o altre prelat de maior dignitat farà lo offici o dirà la missa maior, ladonchs lo cloquer, el cor e-l sacristà són tengutz fer doble larch en tot e per tot,
- 2975 e adonchs no y ha sermó, car ha-y professó general ab capes per la claustra.

[13]. *Regla general per totz los officis de les festiuitatz de doble breu menor*

- Et primo* la Conuersació de sant Paül e en les festiuitats de sant
- 2980 Anthoni e de sant Blàser e de sant Mathià, de sant Ambrosi, de sant March e de sant Felip e sant Jacme, e de la Inuenció de la Vera Creu, e de sant Johan porta latina e de la Reuelació de sant Miquel, de la celebració de sant Paül e de sant Jacme maior, e de sancta Anna e de sant Ypòlit e de sant Berthomeu, de sant Augustí, de la Exaltació de
- 2985 la creu e de sant Matheu, de sant Jerònim e de sant Luch, e de sant Symon e Judes, e de la Concepció de la Verge Maria, e de sant Thomàs e dels Innoscents, e en los disaptes en los quals se fa lo offici maior de la Verges Maria e en les huytaues sollempnes |35r| de Nadal, de Pascha e de Pentacosta, lo cloquer, el cor e-l sacristà fan sollempnitat de
- 2990 doble breu menor e no y ha sermó, si donchs no venien en dimenge, exceptat en lo jorn dels Innoscens e de sant Anthoni e de sant Blàser, en les quals tres festiuitats deu hauer sermó a la missa. E deuen trer test a missa maior en les dites festiuitats, exceptat en los jorns de les dites huytaues. És ver que en les festiuitatz de sant Anthoni, de sant
- 2995 Blàser e de sancta Anna e de sant Ypòlit, e en lo jorn de les dites festiuitats de la creu lo dit sacristà ensén e fa sollempnitat de VIII° lissons, mas que en los jorns de les dites dos festiuitats de la creu, per reuerència e honor de la Vera Creu, ha test en la missa maior, so és saber, la Vera Creu. E lo sacristà és tengut donar ciris ferials e ençens

en los introhits de les misses maiors, axí com a sollempnitat de doble breu, e a la fi o conclusió de les dites misses ciris ferials per il·luminar e acompanyar la Vera Creu. Ítem en lo jorn dels Innoscens e de sant Anthoni e de sant Blàser, de sancta Anna e de sant Ypòlit, e en les huytaues sollempnes damont dites, lo sacristà ensén axí com a VIII° lissons e no y ha test a missa si lo sacristà no y dóna ençens de gràcia. E és ver que lo cabiscol intona tot sol del mig del cor a les dites huytaues sollempnes a vespres, matines, prima e tèrcia tant solament, e a les altres hores intona lo domaser qui tén lo cor. E lo diacha o·l monge diu les anthíphenes e los responsos e los *Benedicamus*. E a les hores que lo dit cabiscol intona a les dites huytaues, les antíphenes són de cor maior. E a prima e a tèrcia los responses, els versets e·ls *Benedicamus* són dels semmaners del cor, segons és acostumat.

Ítem en totes les altres huytaues sollempnes de totes les altres festiuitatz lo cloquer e·l sacristà fan lo seruey axí com a VIII° psalms. E lo cor fa doble breu, axí com damont és dit de les altres vytaues sollempnes. E lo cabiscol intona del mig del cor tot sol, axí com damont és dit de les altres huytaues sollempnes.

[14]. *Regles per totes les festiuitatz de VIII° lissons*

Et primo en la festiuitat de sant Julià e sancta Basilissa e sant Ylari, de sant Sebastià, de sancta Agnès, de sant Vicens, de sancta Àgata, de sant Johan e sant Paül, del cap de les huytaues de la Natiuitat de sant Johan bapteste, de sanct Nazari, |35v| de sant Domenge, de sant Laurens, de sant Benet, del cap de les huytaues de la Assumpció de sancta Maria e del cap de les huytaues de la Decol·lació de sant Johan bapteste, de sant Francès, de la Passió de la ymage de Jhesuchrist, de sant Martí, de sant Bres, de sant Romà, de sancta Cicília, de sant Clement, de sant Saturní, del cap de les huytaues de sancta Catherina, de sant Paül de Narbona, de sancta Lúcia, de sant Thomàs màrtir e bisbe, e de sant Silvestre papa, en les dites festiuitatz lo cloquer, el sacristà e·l cor fan sollempnitat de VIII° lissons e no y ha sermó, si donchs no venien en dimenge. |36r|

[15]. *Officis e càrrechs pertanyents al monge de la dita sglésia de Sant Johan*

Et primo lo dit monge és tengut donar vin e hòsties a tots los preueres qui volran celebrar en la dita sglésia de Sant Johan e en la

- capella del sementeri e en la capella del Spital dels pobres de Sant Johan. Ítem és tengut donar hòsties per combregar a tot lo poble qui en la dita sglésia volrà combregar, o qui en cas de necessitat de la dita sglésia volrà esser combregat. E més auant és tengut tostemps donar
- 3040 vin per combregar al dit poble dins la dita sglésia tant solament, exceptat en les quatre festes anyals e en les vigílies de aquelles, en les quals és tengut donar vin a combregar lo ssenyor bisbe.
- Ítem lo dit monge és tengut totz jorns de apperellar dins lo vestiari de la dita sglésia la administració dels càlits ab vin e hòsties tant
- 3045 solament a totes les misses altes que-s celebraran en la dita sglésia, exceptat en les misses altes que-s celebraran en lo altar de sancta Maria. E més auant és tengut de aperellar vin e aygua als canadells del altar maior e de portar-los en lo dit altar per seruehy de les misses altes.
- 3050 Ítem lo dit monge és tengut de gardar en la sglésia e de fer e exercir tots officis qui-s pertanguen al diacha en tots los dimenges après dita la hora canonical de completa, e tant de temps com lo dit diacha tardarà a donar lo sermó per lo dimenge vinent. E axí mateys lo dit monge és tengut gardar a la dita sglésia e fer e exercir tots los officis
- 3055 qui-s pertanguen al dit diacha en lo Dijous o lo Diuendres Sants, quant lo dit diacha va a Elna per portar lo crisma e lo *oleum sanctum et infirmorum*, segons és acostumat.
- Ítem lo dit monge és tengut de dir los euuangelis de les misses sollempnes o no |36v| sollempnes, en les quals haurà professó per vila,
- 3060 e tant de professons ordinàries quant extraordinàries, e facents los officis dins la dita sglésia o fora la dita sglésia, per ço car lo diacha és tengut portar la primera creu en les dites processions.

3037-3039 COMA II, c. 9, p. 127ss., copia un «rescrit» del 1308, que de fet és un acord entre el bisbe com a capellà major de Sant Joan i el Capítol, on estatutàriament es precisen les funcions del monjo que després han estat desenvolupades en la consuetat. Cf. p. 130: «Propterea monachus debet dare hostias ad celebrandum missas et nichilominus ad communicandum per totum annum».

3039-3042: «... monachus debet dare vinum suis expensis ad omnes missas et ad omnia alia per totum annum ad communicandum omni populo, exceptis tribus festis Natalis Domini, Paschae et Pentecostes, quibus tribus festis et eorum vigiliis dat vinum dominus episcopus ad communicandum», *ib.*, p. 130.

3044 *càlit* Variant de calze-càlç, no registrada ni documentada

3058-3062: «Imprimis statuerunt et declararunt quod monachus ecclesiae praedictae debet per se vel per alium dicere epistolam et evangelium, ubi diaconus et sub-

Ítem lo dit monge és tengut de hauer e donar carbó per fer brases per encensar a totes les misses altes e a tots altres diuinals officis totes vegades que necessari serà, segons és acostumat. 3065

Ítem lo dit monge és tengut de portar e montar lo euuangelier al feristol e lo encenser ab foch e ençens per lo euuangelí en totes les festiuitats de doble larch e de doble breu en les quals porte test o reliquiari a la missa maior. E més auant en lo jorn de Nadal als euangelis de totes les tres misses altes, segons és acostumat. 3070

Ítem lo dit monge és tengut de dir o de fer dir e cantar les professies que-s deuen dir e cantar a les misses altes, totes vegades que y haurà vna professia tant solament. E més auant en lo Diuendres Sant, en lo ofici de la demostració del *Corpus Christi* en què ha dos professies, lo dit monge és tengut dir la primera professia tant solament, segons és acostumat. 3075

Ítem lo dit monge és tengut de portar e de montar lo epistoler al cor de la dita sglésia, totes vegades que s'i hauran dir e cantar les professies; e après que seran dites, encontinent dauallar e tornar lo dit epistoler al altar maior per seruehy de les epístoles, segons és acostumat. 3080

Ítem lo dit monge és tengut de portar la payrola ab aygua senyada cascun dimenge per lo *Asperges me* etc., e seguir lo domaser qui dóna la aygua senyada entró al altar de sancta Maria e al altar de sant Pere, portant la dita payrola. E més quant los preueres dauallen del cor per anar a la processió en los dits dimenges, és tengut de tenir en la mà dreta la dita payrola, tant com lo dit domaser donarà de la aygua senyada als ditz preueres. E axí mateys per la manera damont dita és tengut lo dit monge portar la dita payrola fèria II, III e IIII de les Rogacions, quant lo domaser comensa *Exsurge Domine* etc., ço és, quant deuen partir les processions de la dita sglésia per anar fer lo 3085 3090

3083 *Asperges me* CAO 1494 3090-3095 *Exsurge Domine* CAO 2822

diaconus essent impediti. Item si diaconus esset in altari indutus, monachus debet ire comitatum cum ebdomodario, et omnia alia facere per se vel per alium. Si diaconus est extra ecclesiam officium diaconi exercendo, tunc monachus debet dicere vel dicere facere evangelium», *ib.*, p. 128-129.

3063-3065 : «Item debet dare brasas accensas per totum annum ad proprias spensas», *ib.*, p. 131.

3082 *payrola* Possible occitanisme, encara que el mot és documentat en escrits catalans del s. XIV, COROMINES VI 459; aquí sembla significar més aviat l'atuell ara impròpiament anomenat salpasser.

3095 ofici a les perròquies, segons és acostumat. Emperò en los dits tres jorns no-s dóna aygua senyada |37r| als preueres anant a les dites processions, sinó en aquells qui són entorn lo altar maior quant se canta lo dit *Exsurge Domine*.

3100 Ítem lo dit monge és tengut de aportar la dita payrola de la aygua senyada a totes absolucions de anniuersaris e a totes altres absolucions qui-s fassen per deffunts e vna payrola en la benedicció de les candelles en la festiuitat de la Purificació, e axí mateys en la benedicció dels Rams en la dominica de *Ramis palmarum*; ço és a saber, la segona payrola, car la primera payrola que va ab lo domaser és del diacha. Ítem en lo jorn dels Morts e en lo primer diuendres de Carema, e axí mateys en lo derrer dimecres de Carema, lo dit monge és tengut de fer portar dos payroles ab ayga senyada, la vna de les quals va ab lo domaser donant ayga senyada per les claustres e l'altre va donant ayga senyada per tots los sementeris de la dita sglésia, segons és acostumat.

3110 Ítem lo dit monge és tengut de fer portar dos ençensers a dos clergues qui porten sobrepellisses a totes processions generals e qui-s fassen tant per les claustres quant per la vila, en les quals porten lo *Corpus Christi* o relíquies. E més auant és tengut en les processions de les Rogacions demanar al cabiscol de la dita sglésia dos infants ab sobrepellisses per portar lo missal e la casulla en la sglésia on se deurà fer lo ofici; e los dits infants, après que-l ofici serà fet, deuen tornar a Sant Johan les dites coses e donar-les al dit monge.

3115 Ítem lo dit monge, totes vegades que la processió irà a la capella del sementeri per alguna festiuitat de la dita capella, a les vespres e axí mateys a la missa maior del jorn de sant Johan de *porta latina*, és tengut portar lo encenser del argent ab brases e encens per encensar als altars de la dita capella, lo qual monge deu anar ab lo dit encenser dauant lo domaser qui fa l'ofici.

3120 Ítem lo dit monge és tengut de hauer senres passades de eximents, o de llor, en lo jorn de *feria quarta in capite jejunii* per donar als clergues e al poble qui en la dita sglésia vindran pendre les dites sendres, segons és acostumat.

3115-3120 Ítem ...l'ofici *add in calce*

3125 *Add al man*

3096-3106: «Ítem debet aportare aquam benedictam per ecclesiam et cimeteria quotiescumque processio fit in ecclesia vel cimeteriis», *ib.*, p. 129.

3121 *eximents* Variant d'eixarments, sarments.

- Pentecoste 3125
- Ítem lo dit monge és tengut de hauer genesta e maiüts per fer los fochs o flamauries, e aquells lansar en la sglésia en lo jorn de Pentacosta en la missa maior e a vespres, segons és acostumat.
- Ítem lo dit monge és tengut de exercir e fer exercir tots officis e càrrechs pertanyents al diacha e a son offici ordinari, totes e quantes vegades lo dit diacha sia ocupat en algun offici de la sglésia o fora de la sglésia, ab què lo dit offici que ell farà pertangua a ell o a son offici de diachonat, e no en altre manera. Exceptats los officis propis pertanyents al dit diacha e no a altre, qui són los següents: dormir en la sglésia e gardar aquella cascuna nit, engranar, encortinar les parts pertanyents al dit diacha, portar ayga per les misses e al lauador |37v| e als salpassers e a les fonts, e donar los sermons ordinaris, anar al crisma, obrir lo cor e mudar los libres a les rodes del cor, encendre les lànteses, obrir les portes de la sglésia e de les reges del altar maior, e spolsar e mudar los tapits al altar maior, e posar e mudar les cortines del entorn del dit altar, e trer les creus al dit altar en los dobles larchs ordinats e acostumats, encortinar la cadira del domaser e posar lo bancal o banch en lo mig del cor en los dobles larchs e breus, e en les huytaues sollempnes, e lo tapit sobre lo dit bancal en los dobles larchs, segons és acostumat en aquests officis dessús expressatz e posats. Lo dit monge en alguna manera no és tengut mas a tots los altres officis pertanyents al dit diacha, totes vegades que·l dit diacha sia ocupat, segons damont és dit e segons és acostumat. 3130 3135 3140
- Ítem lo dit monge és tengut de fer exercir tots los officis que haurà a ffer en la dita sglésia e en los diuinals officis per preueres o altres clergues qui sien en sacres òrdens e no per altres, exceptat lo engranar e fer brasses e encortinar e donar vin e hòsties, les quals coses e officis pot fer exercir a qualsseuulla clergues, segons és acostumat. 3145 3150
- Ítem lo dit monge és tengut sonar o fer sonar en lo cloquer de la dita sglésia a totes festiuitats de VIII° lissons als derrers treyts de ves- 3155

3126 *maiüts* Desfem el diftong d'acord amb el topònim *La Maiüt*, «nom que es dóna a l'església de Sant Martí de Fenollar, prop del Voló (Vallespir)», ALCOVER-MOLL VII 315. El nom es refereix sens dubte a una planta que es combina amb la ginesta i, un cop encesa, es llança per simular les llengües de foc de la Pentacosta. Fora del topònim esmentat, el mot no apareix enlloc més.

3126-3127: «... debet in festo Pentecostes habere quolibet anno flores, ignem et tubas et manus et pelues siue *concas de aram*, ut moris est dictae ecclesiae», *ib.*, p. 129.

3127 *flamauries* Flamarades, mot no registrat.

- pres e de matines dos squelles, e al derrer treyt de missa dos squelles e hun seny dels menors; ço és saber, lo menor dels menors, car lo seny maior dels menors deu toquar totes vegades lo scobaler. Emperò si lo diacha per uentura no era occupat en lo altar o en altre offici a ell pertanyent, deu toquar al dit derrer treyt de missa lo seny menor dels menors tant solament. E si per uentura la dita festiuitat se colia dins la vila de Perpenyà, lo dit monge és tengut sonar a laudes dos squelles e lo diacha hun seny, e lo scobaler altre seny dels menors, segons és acostumat.
- 3160
- 3165 Ítem lo dit monge és tengut sonar o fer sonar a totes festiuitats de doble breu de senys menors a vespres e a matines als derrers treyts dos squelles, e al treyt de laudes axí mateys, e als treytz de tèrcia o missa maior vna squella ensemps ab vna altre que'n deu toquar lo scobaler. E après que haurà pausat les dites squelles, lo dit monge és tengut sonar lo seny menor dels menors ensemps ab lo altre seny que deu toquar lo scobaler. E après que hauran pausat los dits senys, és tengut sonar per lo derrer treyt dos squelles e lo dit seny menor dels menors, segons és acostumat, e lo scobaler lo seny maior dels menors. [38r]
- 3170
- 3175 Ítem a tots dobles breus o dobles larchs de senys maiors, lo dit monge és tengut sonar e fer sonar totes les squelles e senys del dit cloquer, segons requeren les festiuitatz, ço és saber, als dobles breus hun seny dels maiors e als dobles larchs dos senys dels maiors per la forma e manera que és posada en la pràctica del sonar al offici del scobaler dejús escrita, reservada tostemps vna corda per sonar al scobaler e altra
- 3180 al diacha, si donchs lo dit diacha no era primer occupat en altre offici a ell e a son offici de diacha pertanyent; és ver que tostemps que toquen seny maior o senys maiors, los ditz diacha e scobaler deuen tirar e sonar al seny menor dels maiors cascun vna corda, e l'altre lo monge e totes les altres se pertanyen al dit monge, segons és acostumat.
- 3185
- 3190 Ítem en la festa de la Ephifania lo dit monge és tengut sonar axí com a doble larch maior; e si per uentura aquell jorn diran la missa maior bisbe o altre prelat de maior dignitat, lo dit monge és tengut sonar en tot e per tot complidament axí com a doble larch maior, segons antigament és stat ordinat e acostumat.

3172 menor *in marg sin*

3174-3177: «Debet insuper habere homines suis spensis ad trahendum simbala et campanas in omnibus festis duplicibus longi et duplicibus brebis per totum anum in festis novem lectionum», *ib.*, p. 129-130.

Ítem lo dit monge és tengut sonar e fer sonar totes les squelles e senys del dit cloquer per totz los fahels deffunts lo dimarts de la Sempmana Sancta a la hora de obsèquia tres treyts a clars. E lo dimecres après següent per la processió general dels morts altres tres treyts ho hun treyt que dure tant com trigarà fer la dita professó tocant tostemps a clas; e après, tocat lo treyt de nona, és tengut toquar tres treyts per la missa del migjorn qui-s diu sollempnament per tots los fahels deffunts, segons és acostumat, reseruada tostemps vna corda al scobaler e altre al diacha, si ocupat no serà en altre offici a ell e a son offici de diacha pertanyent. 3195

Ítem lo dit monge és tengut axí mateys sonar a clas tots los senys e squelles del dit cluquer en lo jorn de Martror, disents lo psalm de *Magnificat* de les vespres de Tots Sants; ço és a saber, tres treyts per les vespres de mortz. En après la hora del seny del ladre, altres tres treyts per fer memòria al poble que pregunen Déu e fassen almoynes per les ànimes deffunctes, e en l'endemà, que és lo jorn de la memòria dels mortz, lo dit monge és tengut sonar e fer sonar per matines e per laudes e per prima e per cascuna hora canònica del dit jorn tres treyts a clas; e per la processió general hun gran treyt a clas o tres treyts qui deuen durar aytant com trigarà fer la processió, lo qual treyt o treyts de processió van axí mateys per nona. Emperò reseruada tostemps vna corda als dits scobaler e diacha, axí com damont és dit e segons és acostumat. |38v| 3200

Ítem lo dit monge és tengut sonar e fer sonar cascun dilluns que-s fasa processió general per los comfrayres de Sant Johan vna squella ensemps ab vna altre que-n deu sonar lo scobaler. E més cascun diuendres de la Carema en què-s fassa processió general per los deffunts vna squella ensemps ab altre que-n deu sonar lo dit scobaler, e deuen sonar les dites squelles tant com trigaran fer la dita processió, segons és acostumat. 3215

Ítem lo dit monge és tengut sonar e fer sonar per lo diacha damont dit, totes vegades que lo dit diacha serà primer ocupat per algun offici a ell pertanyent, segons damont és dit dels altres officis e càrrechs al dit diacha pertanyents. 3220

Ítem lo dit monge és tengut en totes matines de doble larch e totes e quantes vegades ligan lissons o professies en lo feristol qui és prop la porta de la libreria, de apperellar aquell e posar-hi lo ligender; 3225

3211 axí mateys *interlin*

3203 *Magnificat* Lc 1, 46-55

e quant ligeran prophecies en lo dit feristol, axí com en la vigília de Pascha e de Pentacosta, portar-hi lo pistoler e aquell posar sobre lo dit feristol, e, après que haurà seruit, de plegar e tornar-lo en son loch, segons que és acostumat.

Ítem lo dit monge és tengut en totes matines de doble larch e de doble breu, en les quals haurà ençens e deuran ençensar al primer nocturn, de posar e de apperellar lo ligender en què deuran ligir sobre lo feristol en què deurà star, segons la festiuitat requerrà; car lo diacha és ocupat en fer brases per ençensar e en seruir lo domaser qui haurà ençensar. Exceptat en lo jorn de Pascha e de Pentacosta, e per totes les festiuitatz de doble larch e breu qui vindran en lo temps del Paschor, car ladonchs lo diacha ha a legir la primera lissó qui és lo euangeli, perquè ell mateys diacha ha e és tengut adobar e parar lo feristol e-l ligender. E ladonchs lo dit monge és tengut fer brases e ajudar ençensar al domaser, e axí mateys és tengut lo dit monge fer brases e ajudar ençensar a totes les festiuitats de doble larch e de doble breu als terçés nocturns, car lo diacha és tengut dir lo euuangeli, segons que és acostumat.

Ítem lo dit monge és tengut enrosar e engranar tota la dita sglésia e les portes, e·ls grasons d'aquelles, exceptada la nau qui és de sant Andreu entró a la porta del *Corpus*, qui ix al sementeri, segons és acostumat; ço és saber cascun disapte de Pascha a sant Miquell de setembre, e de sant Miquell entró a Pascha cascun mes vna vegada, ço és saber, lo dissapte pus prop del mig del mes; e més auant a totes les vigílies de les festiuitatz de doble breu de les quals ha altar en la dita glesa, en les quals són enteses e compreses les festes de la Ephifania e de la Exaltació de la Creu, e de Trinitat. E lo dit monge totes vegades que engranarà és tengut engranar los banchs e lo loch dejús los banchs qui |39r| són dins la sua part de la dita sglésia.

Ítem lo dit monge és tengut encortinar tota la dita sglésia en les festes dejús scrites e per la manera e forma dauall scrites, exceptat que no és tengut encortinar los cancells del altar maior e del *Corpus*, e de sant Pere, ni res encortinar en lo cor de la dita sglésia. *Et primo* lo dit monge és tengut encortinar la nau maior de la dita sglésia de cober-tós de ceda en la festiuitat de la Ephifania e de la Purificació de sanc-

3247 *grasons* Grasó és derivat de «grasa», «graó», esglaó; cf. COROMINES IV 629-630. Cf. infra, línia 3790.

3257-3259: «Item monachus debet encortinare et desencortinare, sicut consue-tum est», *ib.*, p. 131.

ta Maria e de la Ascensió de Nostre Senyor e de la Dedicació de la sglésia, e de Pentacosta, e de *Corpus Christi*, e de la Natiuitat de sancta Maria, e de la festiuitatz (*sic*) de Tots Sants, e los quals cobertons hi deuen star per totes les huytaues de les dites festiuitatz. Ítem a la Natiuitat de Jhesuchrist e a la festiuitat de la Resurrecció, e a la festiuitat de la Assumpció de la gloriosa Verges Maria, lo dit monge deu e és tengut encortinar la dita nau maior de orles d'or. E més auant lo cadaphalch del euuangelí de un drap d'or ab senyals de scachs a les dites tres festiuitatz tant solament, e a les altres festiuitatz damont dites és tengut encortinar lo dit cadephalch d'un drap de ras d'aquells del cardenal o d'altres, segons és acostumat.

Ítem lo dit monge és tengut encortinar la nau maior de la dita sglésia de cobertós simples encontinent passades les huytaues de la Ephifania, e deu star encortinada dels ditz draps entró a la dominica *in qua totum dicitur de Natiuitate inclusine*. Encara més, lo dit monge és tengut de encortinar la dita nau de la dita sglésia lo dillús *post dominicam in albis* dels ditz cobertós simples, la qual deu star encortinada de la dita roba *usque ad dominicam in qua totum dicitur de Resurreccione* inclusiuament.

Ítem a la Natiuitat e a la Decollació del gloriós sant Johan bap- tiste, patró de la dita sglésia, lo dit monge és tengut encortinar la dita nau maior de orles d'or e de palis d'or, e de frontals d'or, e la nau de sant Pere de drap de ras tant com bastaran, e après de cobertós de ceda e de palis, e de frontals. Ítem la intrada de la sglésia dauant la porta maior tot al entorn lo dit monge és tengut encortinar de cobertós de ceda, e de palis o draps d'or, e de frontals d'or. Ítem totz los pilars de tota la sglésia lo dit monge és tengut encortinar o cobrir de cobertós o de draps de ras, si n'i haurà, o de draps de ceda. E axí mateys a la perxa prop la capella de Sant Blàser deu posar e encortinar hun cobertor de ceda, segons és acostumat.

Ítem deu encortinar lo cadaphalch on se diu lo euuangelí e hon prehiquen del drap d'or ab senyals d'escachs, o de palis d'or, e totes vegades ab frontals d'or a les dites dos festiuitatz de sant Johan bap- tiste tant solament. |39v|

Ítem lo dit monge és tengut fer exercir tots los officis que haurà a fer en la dita sglésia e en los diuinals officis a preueres o a altres clergues qui sien en sacres òrdens e no a altres persones, exceptat lo engranar e fer brases e encortinar, donar vin e hòsties, les quals coses

e officis pot fer exercir a qualsseuulla clergues simples tonsuratz, segons és acostumat.

Ítem lo dit monge és tengut fer e fer fer més auant tots altres càrrechs e officis acostumatz, scritz o no scritz, dels quals no sia feta
3305 menció dessús en lo present libre.

[16]. *Officis e càrrechs pertanyents al diacha de la dita sglésia de Sant Johan*

Primo lo dit diacha és tengut totes nits dormir dins lo vestiari de la dita sglésia, en la cambra a ell diputada; e més auant és tengut cas-
3310 cuna nit, abans que·s vaja colgar, de gardar bé e diligentment tota la sglésia e bèn gardar e sercar tots los lochs duptoses e sospitoses ensemps ab lo sacristà e·l scobaler, segons és dit damont en los officis del sacristà e serà dit dauall en los officis del scobaler.

Ítem lo dit diacha és tengut tots jorns a matines e a vespres obrir
3315 lo cor de la dita sglésia, ço és saber al primer toch de la squella tant de matines quant de vespres; e si per uentura lo dit diacha haurà montar al cloquer per sonar en qualseuulla sollemnitat de doble, és tengut obrir lo dit cor abans que se'n puig al dit cloquer per sonar, e més auant és tengut tancar lo dit cor tots jorns après que seran dites les
3320 hores canòniques de migjorn e de nona, e axí mateys après que serà dita completa. Exceptat en lo temps de la Carema, quant se disen les hores e la missa maior al mig |40| jorn, que ladonchs lo dit diacha no deu tancar lo dit cor, pus cha haurà ubert per matines entró que són dites vespres, quant tots se van dinar; e axí mateys en lo dit [temps]
3325 de la Carema és tengut lo dit diacha obrir lo dit cor al primer toch o comensament de la obsèquia e après tancar aquell, dita completa e no d'abans, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha és tengut cascun jorn al primer toch de la sque-
3330 lla de matines obrir totes les portes de la sglésia acostumades obrir de la clau tant solament, e les portes de sant Blàser e de la canongia és tengut obrir lo dit diacha per tal manera que los preueres e altres qui vindran en la dita sglésia per matines puschen intrar en la dita sglésia per les dites dos portes a tota lur libertat e voluntat. E si per uentura lo dit diacha haurà montar al dit cloquer per sonar per alguna
3335 festiuitat de doble, ladonchs lo dit diacha deu e és tengut obrir les dites portes, segons damont és dit abans que se'n puig al cloquer.

Ítem lo dit diacha és tengut obrir les portes de la dita sglésia en lo temps de la Carema cascun jorn a vna hora après migjorn, exceptat en los dimenges e en lo jorn de sancta Maria de martz, en los quals 3340
jorns no-s deu tancar la dita sglésia entró a la nit per les gents qui aquells jorns van sercar los perdós après dinar. Ítem és tengut cascun jorn obrir les dites portes de la sglésia axí com se fa jorn, les quals deu lexar ubertes patentment del tot.

Ítem és tengut lo dit diacha obrir la porta dejús lo cor cascun jorn, de Pascha a sant Miquel de setembre tant solament. 3345

Ítem lo dit diacha és tengut tots jorns de sonar e despertar lo scobaler per sonar matines, e més auant és tengut fer senyal o signe al dit scobaler per sonar laudes; e axí mateys per sonar lo *Pater Noster* cascun jorn en la missa primera e en la hora acostumada. E si y haurà vna missa tant solament, deu fer lo signe del *Pater Noster* en aquella missa. 3350
Emperò en lo jorn de Nadal se fa lo signe del *Pater Noster* a la derre-ra missa qui-s diu en lo altar maior.

Ítem lo dit diacha és tengut en tots los jorns que haurà sonar a doble per matines despertar lo sacristà abans que se'n puig al cloquer per sonar, per ço que lo dit sacristà sia leuat ab temps per guardar la 3355
sglésia, qui deu esser e star vberta, per ço que los |40v| preueres qui volran o hauran venir a matines puschen intrar en la sglésia a lur voluntat.

Ítem lo dit diacha és tengut totz jorns obrir les retxes del altar maior après que hauran tocat per matines e per vespres, e aquelles 3360
tancar de matí après que seran dites les misses del altar maior; e axí mateys après que seran dites vespres. Emperò en los jorns enfra sempmana del temps de la Carema, lo dit diacha no és tengut tancar les dites retxes, pus són vbertes de matí entró que seran dites vespres; e après és tengut obrir les dites rexes quant pausa lo treyt de completa 3365
e, fenida completa en lo cor, deu-les tancar, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha és tengut tots jorns, après que hauran tocat per matines, de obrir les tancadures de la roda del mig del cor d'aquells 3370
libres que hauran necessaris en aquell jorn e aquells tancar après que hauran seruit. E axí mateys lo dit diacha és tengut de mudar los libres de la dita roda totes vegades que necessari serà.

Ítem lo dit diacha és tengut totz jorns, tocases matines, montar e portar lum al cor per fer lo diuinal offici, e totes vegades que y haurà

3339 lo ms los

3348-3351 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4

- 3375 *canticum gradu(u)m* és tengut dir aquell ab lo domaser. E totes vegades que y haurà offici menor de sancta Maria, dir aquell ab lo domaser. E és tengut lo dit diacha en les matines del dit offici de sancta Maria dir e cantar lo inuitatori e psalmejar ab lo domaser tenint la hun vn cor e l altre l'altre; e lo dit diacha és tengut dir e cantar lo primer verset e ligir les tres lissons, e dir e cantar lo primer e lo segon respons a miga veu, segons és acostumat. E més auant en les laudes del dit offici és tengut comensar e cantar la prosa de la antíphena de laudes, e si en lo cor haurà preuere o preueres qui puxen ajudar a dir laudes al domaser, axí quant és de bona costuma, lo dit diacha, comensada la dita antíphena de laudes, deu dauallar del cor ab la candelada de la ferla e deu anar per fer brasses per ençensar a les dites laudes, ço és, en lo comensament del ympne; e deu ençensar en lo altar maior e après al *Corpus*, e après en lo altar de sancta Maria, e après en lo altar de sant Pere tant solament. E après deu montar en lo cor per ençensar al vulc e als preueres, segons és acostumat. E com lo dit diacha ençensarà dauant lo altar de sant Pere, lo sacristà deu esser aquí per donar-li les candeles per seruir a matines majors, les quals o la vna de les quals li deu donar ensesa e cremant per montar lum al cor. E si per uentura lo dit sacristà no serà prest en lo dit loch per donar-li les dites candeles, segons damont és dit, ladonchs lo dit sacristà és tengut de montar o fer montar les dites candeles e lum al cor per seruir a les dites matines. |41r|
- 3380
- 3385
- 3390
- 3395

Ítem lo dit diacha deu saber que en los dissaptes qui vindran de la festiuitat de *Corpore Christi* entró a sancta Maria de setembre, si en los dimenges deurà hauer matines del offici menor de sancta Maria, que los dissaptes après lo toch de la *Aue Maria* lo dit diacha ensemps ab lo domaser sempmaner és tengut dir matines de madona sancta Maria bé e distinctament, e lo sacristà deu encendre per les dites matines dos candeles dinerals al altar de madona sancta Maria, segons és acostumat.

- 3400
- 3405 Ítem lo dit diacha és tengut tots jorns de ajudar a dir e cantar ab lo domaser sempmaner o ab aquell domaser a qui-s pertenyerà totes les hores canòniques e tant del offici menor de sancta Maria quant del offici maior; emperò a prima, pus que hi haurà preueres, axí com és

3374 *canticum graduum* Cf. notam tertii apparatus ad lineam n° 208.

3400 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

3389 *vulc* La gent vulgar, del llatí *vulgus*.

acostumat e ordinat, lo dit diacha no lo y qual enteruenir, mas que don recapte al vestiari per apperellar los armaris e los vestiments que hauran seruir a la missa, e axí mateys és tengut totz jorns disent prima en lo cor de apperellar lo feristol, on se deurà ligir e cantar la epístola, segons és acostumat. 3410

Ítem lo dit diacha és tengut en tots los jorns de VIII° psalms o feriat de comensar e cantar la prosa de les antíphenes e dir los responses e los versetz e los *Benedicamus* a les hores canòniques de tèrçia, sexta, nona e completa; e més auant a completa dir e cantar la capítola primera, segons és acostumat. Emperò en lo temps de la Carema, comensant en lo primer dilluns après lo primer dimenge de Carema entró al dimecres de la Sempmana Sancta, lo cabiscol és tengut hauer hun infant àbil e sufficient a totes les dites hores per comensar, dir e cantar la prosa de les antíphenes e cantar los responses e los versets, e-ls *Benedicamus*, segons és acostumat. Emperò és entès dels jorns feriat, enfra sempmana tant solament, car en los dimenges e altres jorns festiuals lo dit cabiscol no y és tengut. 3415 3420 3425

Ítem lo dit diacha és tengut dir e cantar a les matines feriables enfra sempmana totz los inuitatoris, exceptat aquell de la vigília de Nadal, lo qual són tengutz dir los sempmaners del cor dauant lo altar maior, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha és tengut ligir e cantar totz los euuangelis dels tersos nocturns de matines e totz los euangelis de matines del temps de la Carema e de les vigílies, e los euuangelis de quatre témpores e de tot altre offici feriat en què haia euuangelis a matines. Emperò si en les dites matines haurà II euangelis o més axí com a les matines de Nadal, lo dit diacha és tengut dir lo derrer euangeli, qui és la VII^a lissó, tant solament, e l'altre euangeli o euangelis dóna lo cabiscol o precentors qui regexen lo cor, segons és acostumat. 3430 3435

Ítem lo dit diacha és tengut dir e cantar totz los euuangelis de les misses de *Rèquiem* qui-s diran en lo altar maior, e tots los euuangelis de les festiuitats de sollempnitat de VIII° lissons e de les huytaues de Nadal e de Pascha e de Pentacosta; e més auant en les altres vytaues sollempnes de tot l'any lo dit diacha és tengut dir |41v| e cantar lo euuangelis de la missa maior tant solament. És ver que en les festiuitats de doble larch, en les quals haurà professó sollempna ab capes, lo dit diacha no és tengut dir lo euangeli de la missa maior, mas en 3440 3445

aquells tals euangelis és tengut lo senyor bisbe o son render de la offera, segons és acostumat, car lo dit diacha, disent la missa maior, deu e és tengut plegar les capes qui hauran seruit a la professó ensemps ab lo monge e fer los altres officis a ell pertanyents.

- 3450 Ítem lo dit diacha és tengut dir lo ofici de mortz ab lo domaser tots jorns que y haurà anniuersari, e lo dit diacha deu tenir tostemp a tots los officis en què haurà enteruenir lo cor, contra lo domaser sempmaner, ço és, que la hun deu tenir la vn cor e-l altre l'altre cor. E lo dit diacha és tengut en lo dit ofici de mortz comensar la prosa de les antíphenes qui vindran al seu cor, e deu e és tengut parar al feristol del cor del bisbe lo libre per legir les lissons del dit ofici, totes vegades que necessari serà.

- 3460 Ítem lo dit diacha és tengut portar la primera creu a totes profesions generals o specials qui-s fassen tant per vila quant per clautrestes, e axí mateys a totz corses generals e specials, e a tots albatz e a totes absolucions per nouenes, cap d'anys e cap de messes, e a tots batejars comenegars e payroliars, ab què no sia primer ocupat en altre ofici a ell pertanyent, segons és acostumat.

- 3465 Ítem lo dit diacha és tengut portar la payrola de la aygua senyada a totes absolucions de deffunts e de aniuersaris, si primer en altre ofici a ell pertanyent ocupat no serà.

- 3470 Ítem lo dit diacha és tengut de fer brases e ensensar per si mateys cascun jorn a vespres e matines de sancta Maria. E en lo temps del Pascor en los jorns feriatz enfra sempmana e en los altres jorns de sollempnitat de VIII° psalms e en los jorns de les vtaues sollempnes, exceptades les huytaues de Nadal, de Pascha e de Pentacosta, lo dit diacha és tengut fer brases a vespres e a laudes, e repicar al domaser al comensament dels ympnes; e après que-ll domaser haurà ençensat al altar maior, lo dit diacha és tengut ençensar al *Corpus* e a sancta Maria e a sant Pere e al cor, comensant ençensar al cor del domaser sempmaner, segons és acostumat. |42r|

- 3480 Ítem lo dit diacha és tengut fer brases a totes les misses altes qui-dirà en la dita sglésia als offertoris, e en los dobles al exint de la missa maior e al euangeli de la dita missa portar lo encenser ab brases e encens; e més és tengut a totes VIII° lissons de fer brases e ajudar e

3463-3465 *nota in marg*

3477-3479 *nota in marg*

3461-3462 *batejars, comenegars, payroliars* Administració dels sacraments del baptisme, de la comnió i de l'extremunció.

seruir e-nçensar al domaser a vespres e a laudes. E quant lo domaser dauallarà per encensar, lo dit diacha li deu hauer apperellada vna capa de ceda, segons requerrà la festiuitat, e lo domaser ab lo dit diacha ensemps deuen anar ençensar per tota la sglésia, segons és acostumat, e après se'n deuen pujar al cor per ençensar al vulc e als preueres, ençensant primer al cor del domaser sempmaner e après al altre cor, e après a tots los preueres e clergues seguint l'ordre dels cors, segons és acostumat. 3485

Ítem lo dit diacha és tengut de fer brases e ajudar ensensar al domaser a tot doble breu e doble larch, a vespres e al primer nocturn de matines e a laudes, car lo ençensar del terç nocturn se pertany al monge, per ço car lo diacha és tengut dir e ligir lo euuangelí a totes les matines. E més auant és tengut lo dit diacha fer brases e ajudar ençensar al domaser a vespres e al primer e al segon nocturns de les matines de Nadal. E més auant és tengut fer brases a dos brasers per seruir a dos encensers per la elevació e demostració del *Corpus* a totes les misses sollempnes en les quals hisquen los preueres ab tortes al altar maior, segons és ordinat en lo ofici del sacristà. 3490 3495

Ítem lo dit diacha és tengut totz jorns de apperellar e de administrar los vestirs o vestiments necessaris al domaser e als ministres qui han a dir les misses e fer los diuinals officis en la dita sglésia segons les festiuitatz requerran. E après dites les misses, és tengut ensemps ab lo monge de plegar los ditz vestiments e tornar-los en los lochs deguts e acostumat star. 3500

Ítem lo dit diacha és tengut de portar e montar al cor les capes dels cabiscols per missa maior a totes festiuitats de VIII° lissons e a les festiuitatz de doble breu e de doble larch, a vespres e a matines e a missa maior, ço és saber, als dobles breus per vespres e per matines tres capes, e per missa maior quatre capes; e als dobles larchs per vespres v capes e per matines tres capes, e per missa maior VI capes, segons és acostumat e ordinat. 3505 3510

Ítem a totz dobles larchs en què haia professó general ab capes, lo dit diacha ensemps ab lo monge són tengutz portar e montar totes les capes al cor quant |42v| se comensarà tèrcia o abans, si-s volran, exceptat lo jorn del *Corpus* e totes vegades que-s fassa professó general per vila ab capes, car ladonchs lo cabiscol les ordona e les dóna en escrits, segons és acostumat. E après que les dites capes hauran seruit, los dits diacha e monge ense[m]ps són tenguts dauallar-les del cor e aquelles plegar e tornar-les en les caxes hon acostumen star. 3515

3520 Ítem lo dit diacha és tengut cascun disapte ensemps ab lo scobaler leuar los tapits del altar maior e aquells portar en lo sementeri per spolsar e denegar, e après aquells o altres tornar en lo dit altar, segons és acostumat. E axí mateys en les festiuitats de doble larch mudar tapitz e aquells qui y seran spolsar e denejar e tornar-los en les caxes hon deuen star.

3525 Ítem lo dit diacha és tengut ençendre les lànteses de la dita sglésia dos vegades lo jorn, ço és, tocant matines e tocant la squella de vespres. E si lo dit diacha haurà montar al cloquer per sonar per qualche festiuitat de doble, ladonchs deu ençendre les dites lànteses après que serà dauallat del cloquer. Emperò donant primer recapte al cor de capes e de tot ço que y serà necessari, per ço que per ençendre les lànteses lo diuinal offici no-s tardàs ne-s seguís scàndol.

3530 Ítem lo dit diacha és tengut en lo Dijous Sant o en lo Diuendres Sant de anar a Elna e portar lo crisma e lo *oleum sanctum* e lo *oleum infirmorum*, e après que serà vengut, donar-ho tot al sacristà, lo qual és tengut donar al dit diacha per la caualcadura dos sols. cascun any.

3540 Ítem lo dit diacha és tengut cascun dimenge après vespres donar als religiosos dels quatre òrdens mendicants los sermons ordinaris e per tota la sempmana vinent, si y deurà hauer sermó per qualche festiuitat, exceptat los sermons specials en què són tengutz donar recapte los domasers, segons és contengut e specificcat en los officis dels ditz domasers.

[17]. *Los sermons pertanyents al diacha són aquests dauall scrits*

3545 *Et primo* tots los sermons dominicals per tot l'any. Ítem los sermons de la Circumcisió e de la Epifania, de sant Blàser, de la Cadira de sant Pere, de santa Maria de martz, del dilluns de Pascha, del dilluns de Pentacosta, dels Apòstols sant Pere e sant Pauil, de santa Magdalena, de *Vincula sancti Petri*, de la Natiuitat de santa Maria, de la Dedicació de sant Miquel, de santa Caterina, de sant Andreu, de 3550 sant Nycholau e de sant Stheue prop Nadal. E si per uentura en les altres festiuitatz de què ha altar a la dita glesa o per temps e en aquelles festiuitatz los benefficiats dels ditz altars o capelles hi volran hauer sermó, que ho puxen fer, però a càrrech dels |43r| ditz benefficiats e no pas a càrrech del dit diacha, com ell no y sia tengut.

Ítem lo dit diacha és tengut enrosar e engranar cascun dissapte de Pascha a sant Miquel, e de sant Miquel a Pascha, cascun mes vna vegada, lo cancell del altar maior e lo cancell del *Corpus*, e lo cor e lo scaler del dit cor. E en lo temps que les nates són al cor, és tengut de engranar lo scaler del cor; més auant és tengut e enrosar los lochs damont ditz totes vigílies de doble larch, e axí mateys de les festiuitatz de doble breu de les quals haia altar en la dita sglésia, compreses en aquelles les festiuitatz de la Ephifania e de la Exaltació de la Creu e de la dominica de Trinitat. 3555

Ítem lo dit diacha ensemps ab lo scobaler són tenguts encortinar lo cançell del altar maior dalt e de baix, el *Corpus* e sant Pere el cor. E lo dit diacha tot sol la cadira del domaser e tot sol posar lo banchal al mig del cor damont ab son tapit, e deuen encortinar ensemps lo cancell del altar maior per la forma e manera següents: *Et primo* a la festiuitat de Ephifania e a la Purificació de sancta Maria, e a sancta Maria de marts, a la Assensió de Nostre Senyor, a la Dedicació de la sglésia, a Pentacosta, a *Corpus Christi*, a la Natiuitat de sancta Maria e a la festiuitat de Tots Sants, los ditz diacha e scobaler són tenguts encortinar les perxes entorn lo altar maior de orles couinents o de bells cobertós; e a les vergues de ferre qui stan baix als costats del dit altar posar les cortines de ceda vermella listades d'or, o altres, si n'i haurà couinents. E més auant deuen mudar lo tapit del dit altar maior, e posar-n'i algun pus bell. 3560 3570 3575

Ítem los ditz diacha e scobaler són tengutz encortinar lo dit cancell del dit altar maior a les festiuitats de la Nativitat de Nostre Senyor e de la sua Resurrecció, e a la Assumpció de sancta Maria de les pus belles orles d'or. E més auant que a les vergues del ferre deuen posar les cortines maiors realades e lo dit diacha deu posar a la cadira del domaser hun cobertor de ceda en totes les festiuitats damont dites 3580

3559 lo scaler...es tengut *in marg dext*

3579 dit *interlin*

3558 *nates* COROMINES V 883 recorda que «el mot hispànic [nata] deu ser el mateix que el francès NATTE, 'estora', o sigui el llatí tardà MATTA, id., que presenta ja en Gregori de Tours la variant NATTA». La instal·lació de nates o estores al cor d'una església durant l'hivern s'explica sola.

3582 *realades* ALCOVER-MOLL IX 182 documenta el mot en un document de 1376, i l'interpreta com «adornat d'arrels». Tractant-se de roba, el sentit ha d'ésser traslaticí. COROMINES VII 141 és ambigu, puix que constata *realar* en ALCOVER-MOLL i. bo i dubtant, remet al seu article *arrel*, on el problema no és tractat.

3585 e expressades en lo present e en lo precedent capítols, e deu posar lo banchal ab son tapit al mig del cor damont en totes les festiuitatz damont dites del precedent e present capítols.

Ítem a la Natiuitat e a la Decol·lació de sant Johan bapteste los ditz diacha e scobaler deuen encortinar lo dit cancell del dit altar de les pus belles orles d'or, e sobre aquelles posar frontals de drap d'or de
3590 vna matexa flocadura, e posar les cortines a les vergues del ferr[e]. E a les parets dessús les làntesses deuen posar e encortinar de les cortines simples o d'altres draps de ceda couinentz, segons és acostumat e millor, si fer-se porà. 143v1

Ítem los ditz diacha e scobaler en les dites dos festiuitats de sant
3595 Johan deuen encortinar les perxes del cor de la dita sglésia de cortines simples e sobre aquelles deuen posar e encortinar palis de ceda dels dominicals del altar maior. E lo dit diacha és tengut posar hun cobertor de ceda a la cadira maior dels domasers. E més auant posar lo banchal ab son tapit al mig del cor damont, segons és acostumat.

3600 Ítem los ditz diacha e scobaler deuen encortinar a les dites dos festiuitatz de sant Johan los cancells del *Corpus* e de sant Pere, segons és acostumat. Ítem a la festiuitat del *Corpus* deuen axí mateys encortinar lo dit cancell del *Corpus* de draps o palis d'or.

3605 Ítem a totes les festiuitatz de sant Pere los ditz diacha e scobaler deuen e són tenguts encortinar lo cancell del altar de sant Pere, segons és acostumat.

Ítem *feria quarta in capite jejunii*, encontinent après matines o la nit precedent, los ditz diacha e scobaler deuen encortinar les perxes del cancell del altar maior de cortines blanques de li e axí mateys a les
3610 vergues del ferre dels costats del dit altar posar les cortines blanques. E més auant deuen posar la gran cortina blanca appellada *velum templi* dauant lo dit altar en la verga del ferre, segons és acostumat; la qual cortina hi deu star entró al Dijous Sant e les dites altres cortines entró a la vigília de Pascha *exclusiue*.

3615 Ítem *dominica prima in Quadragesima*, après dita completa, los ditz diacha e scobaler deuen posar la gran cortina de ceda en la verga del ferre dauant lo rerataule del altar maior, en manera que-s puscha tirar, tancar e obrir en les dominiques e festiuitats de dobles e de VIII° lissons e totes vegades que necessari serà, segons és acostumat. E la cortina hi
3620 deu star entró a la vigília de Pascha *exclusiue*. E més auant deu cobrir

3590 e posar...ferre *in marg*

les ymatges que són dins lo cancell del dit altar maior, ço és, la Anunciada e ·l Àngel; e posar en lo *Corpus* la cortina acostumada per cobrir aquell, segons és acostumat fer e cobrir en lo temps de la Carema.

Ítem lo dit diacha és tengut en los dobles larchs e per totes les hutaues d'aquells en los quals staran e star deuran les creus en lo altar maior segons és ordinat en lo offici del sacristà, pus cha lo dit sacristà les haia tretes e posades en lo dit altar, en les primeres vespres de les dites festiuitatz lo dit diacha les deu leuar e tornar-les en lo vestiari passades les huytaues de les dites festiuitatz. E més auant dins les dites huytaues e totes vegades que necessàries seran les dites creus leuar del altar per processions o per sepultures de cosses o de albatz o per altres obsèquies de morts, lo dit diacha és tengut leuar aquelles que necessari hauran, e parar-les en los matins. E après que hauran seruit, tornar-les en lo dit altar, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha és tengut parar lo banchal en lo mig del cor damont en totes les festiuitats de doble larch ab lo tapit e en les festiuitats de doble breu; e en les huytaues sollempnes és tengut parar lo dit banchal en lo dit cor sens tapit, e passades les dites festiuitats e sollempnitats és tengut leuar lo dit banchal del dit loch e posar-lo prop la porta de la libreria, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha ensemps ab lo monge e ab lo scobaler és tengut cascun dissapte a vespre sonar hun treyt couinent lo seny menor dels maiors per completa, e cascun dimenge matí altre treyt per prima, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha ensemps ab lo monge e ab lo scobaler és tengut de sonar hun treyt couinent lo seny menor dels maiors totes vegades que los preueres de la dita sglésia faran processió general ensemps ab les perròquies, e açò per senyal que vinguen les processions de les dites perròchies en la present sglésia de Sant Johan, lo qual senyal deuen fer quant se diu lo euangeli de la primera missa en la dita sglésia, segons és acostumat. E si per uentura les dites processions se hauien a fer per qualque accident après dinar, que ladonchs haien a fer lo dit senyal del dit seny la hora que los senyors de síndichs de la dita sglésia ordonaran e manaran.

Ítem lo dit diacha és tengut ensemps ab lo monge e ab lo scobaler sonar per haura totes vegades que necessari serà, ço és saber les quatre squelles e·l·ls dos senys menors. E totes vegades que los dits

3631-3632 o per...morts *in marg sin*
3646 *post* lo *seq* dit *cancell*

scobaler, diacha e monge hauran sonar per qualseuulla officis diuinals, tots temps la primera corda és del scobaler e la segona del diacha, e totes les altres del monge. E si sonaran los senys maiors, los dits diacha e scobaler deuen tirar cascun vna corda del seny menor dels maiors, e totes les altres cordes són del monge, segons és acostumat.

Ítem lo dit diacha és tengut sonar en lo cloquer per signe de les hores canòniques e per signe de les misses e de tots altres officis diuinals acostumats o ordinatz tocar en lo dit cloquer; totes vegades que haien sonar doble, la segona corda és del dit diacha. Emperò en los derrers treyts de les dites hores e misses e altres treyts en què ensemps sonen squelles |44v| e senys, si sonaran senys maiors o seny maior, ladonchs lo dit diacha no ha sonar res a les squelles ni a altres senys, sinó tant solament vna corda al seny menor dels maiors; e axí mateys als primers treyts dels dits senys o seny maiors. És ver que en los treyts de les squelles qui's fan primers lo diacha deu sonar la segona squella, la qual és la squella de tèrcia; e si per uentura lo diacha serà occupat en algun altre ofici en la hora del sonar, ladonchs hi ha suplir lo monge axí com en los altres officis damont dits pertanyents al diacha.

Ítem lo dit diacha de la dita sglésia deu esser preuere o almenys diacha ab euangeli, per ço com ha cantar e ligir los euangelis, e lo qual diacha hi deu esser posat per lo senyor bisbe, a coneguda dels senyors síndichs de la dita sglésia, los quals síndichs deuen conèixer de la suficiència e de la honestat d'aquell, tota affecció a part posada. E lo dit diacha deu anar tostemp e fer sos officis diachonilment, ço és, ab sobrepelliç e barret, e no ab almussa, car son offici no u requer que port almussa. E si lo dit diacha serà preuere e no serà benefficiat en la dita sglésia, deu hauer de les obuencions de la dita sglésia axí com hun altre preuere resident no benefficiat; e si no serà preuere mas tant solament diacha ab euangeli, ladonchs deu hauer tant solament dels cossos e albats en què ell o lo monge portaran la creu, pertint les dites obuencions a miges ab lo dit monge, segons és stat ordinat per lo molt reuerent mossèn Jeroni per la diuinal prouidència bisbe d'Elna, e per lo dit monge amologat, e despuys ensà acostumat e seruat.

Ítem lo dit diacha és tengut més auant fer tots altres càrrechs e officis pertanyents a diacha dels quals no sia feta menció dessús en aquest libre, e los quals sien scrits en lo manater del cor o en lo misal del altar maior, segons és acostumat e obseruat en la dita sglésia de Sant Johan.

Ítem lo dit diacha és tengut fer los officis dessus dits e tots officis pertanyents a diacha de la dita sglésia, ço és saber, hun offici après altre. E quant lo dit diacha serà ocupat en algun offici pertanyent a diacha, lo monge és tengut fer e administrar e fer administrar e seruir per altres preueres tots los officis qui vindran en la dita sglésia pertanyents a diacha o monge; e quant lo diacha haurà complit o fenit lo offici en què serà ocupat, si algun altre offici hi haurà fer, lo primer offici és del diacha; e après tots los altres officis del monge, segons és acostumat, exceptat los officis en lo capítol següent contenguts e espresats, en los quals lo diacha és tengut e no algun altre, ne lo monge en aquells no és tengut en neguna manera, ni no y ha en res suplir.

[18]. *Los officis propios del diacha e en los quals lo monge no és tengut són los [45r] següents*

Et primo dormir en la sglésia e guardar aquella cascuna nit abans que's vaia colgar, engranar e ncortinar les parts pertanyents al diacha, segons damont és contengut. Ítem portar ayga per les misses cascun matí e per lo lauador totes vegades que necessari serà. Ítem portar ayga als salpassers e a les fonts, segons damont és dit. Ítem donar los sermons ordinaris. Ítem anar al crisma lo Dijous o'l Diuendres Sants. Ítem obrir lo cor e mudar los libres a les rodes del cor. Ítem ençendre les lànteses. Ítem obrir les portes de la sglésia e de les retxes del altar maior. Ítem spolsar los tapits del altar maior e mudar aquells totes vegades que necessari serà. Ítem posar les cortines a les vergues del ferre qui stan entorn del altar e mudar aquelles totes vegades que necessari serà, segons damont és ordinat. Ítem trer les crous al altar maior en los dobles larchs damont ordinat. Ítem encortinar la cadira del domaser e posar lo banchal al mig del cor en les festiuitats de dobles e a les huytaues sollempnes. Ítem posar lo tapit sobre lo dit banchal en los dobles larchs, segons damont és ordinat en los officis del dit diacha.

Ítem lo dit diacha és tengut ensemps ab lo scobaler cascun matí portar aygua per seruehy de les misses e per lo lauador totes vegades que necessari serà. E axí mateys cascun dissapte són tengutz lauar e mudar los salpassers e omplir-los d'ayga bella e neta, los quals deuen lauar e omplir après que serà tocada la *Aue Maria*. Encara més, són

tengutz en les vigílies de Pascha e de Pentacosta per lo matí lauar e denejar les fonts e, après que seran belles, omplir-les de aygua neta e bella, e axí mateys los salpassers, e més vna semall plena de bella ayga
 3735 deuen posar fora lo cancell de les dites fonts. Ítem en lo jorn de Rams e en lo jorn dels morts són tenguts portar en lo mig del sementeri maior vna semal d'ayga en la qual lo dit diacha deu metre una payrola d'ayga senyada, car serveys a donar aygua senyada per tot lo sementeri los ditz jorns de Rams e dels morts, car no bastaria la ayga de les payroles; e per ço que lo dit diacha e lo monge troben ayga senyada
 3740 prestament, hi deuen portar la dita semal d'ayga. E après que haurà seruit e lo offici serà fet, lo dit diacha e scobaler deuen buydar l'ayga que serà sobrada en la semal en algun loch del dit sementeri e tornar la dita semal en lo vestiari. |45v|

3745 [19.] *Officis e càrrechs del scobaler de la dita sglésia de Sant Johan*
Et primo lo scobaler de la damont dita sglésia de Sant Johan és tengut dormir e jàser cascuna nit dins la dita sglésia ab lo diacha, o almenys en sa cambra. E més auant cascuna nit és tengut ajudar al diacha e al sacristà a gardar e sercar tota la dita sglésia abans que-s
 3750 vagen colgar.
 Ítem lo dit scobaler és tengut e deu tenir vna clau de la porta del cloquer e altre clau de la porta del postís dels senys, les quals portes lo dit scobaler deu tenir tancades contínuament, sinó quant serà necessari de obrir, e açò per squiuar moltz scàndols e dans que se'n
 3755 porien seguir.
 Ítem lo dit scobaler és tengut tancar les portes de la dita sglésia cascuna nit après que haurà tocada la *Aue Maria*, exceptat la porta de sant Blàser, la qual deu romandre e star mig vberta entró que se'n
 3760 intren per colgar, ço és saber, abans del seny del ladre. Emperò en les vigílies de les festiuitatz de què ha altars en la dita sglésia no deu tancar la porta maior ne de sant Bràser entró que és nit, per rahon del poble qui pot venir a la dita sglésia per deuoció de les dites festiuitats. E après que haurà tancades totes les dites portes ab clau, deu donar les claus al diacha, lo qual les deu gardar e posar-les en loch
 3765 segur prop d'ell. E més auant lo dit scobaler és tengut tancar les dites

3738 car seueys...senyada *in marg dext*

3757 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

3758 *Blàser* Forma no recollida en ALCOVER-MOLL ni en COROMINES, per Blai.

portes en los jorns de la Carema après que seran dites vespres, exceptat en los dimenges e en lo jorn de sancta Maria de març, en los quals jorns no-s deuen tancar les dites portes entró a la nit, e açò per les dones qui comunament aquells jorns van sercar los perdons après dinar.

3770

Ítem lo dit scobaler és tengut encendre les lànteses de la dita sglésia cascun jorn dos vegades, ço és saber, après que haurà tocades laudes e al vespre, après que haurà tocada la *Aue Maria*. E és tengut en los vespres quant les deurà encendre, baxar o calar totes aquelles lànteses qui-s calen o-s baxen ab corriola, e deuen romandre bays entró al matí après laudes, quant les deu altre vegada ençendre e recórrer al adobar, e après que les haurà recorregudes e ençeses |46r| les deu montar e fermar a lur loch, segons és acostumat.

3775

Ítem lo dit scobaler és tengut engranar e enrosar la sua part de la dita sglésia e lo vestiari cascun dissapte, de Pascha a sant Miquel, e de sant Miquel a Pascha cascun mes vna vegada, ço és saber, lo dissapte pus prop del mig del mes. E més auant és tengut engranar e enrosar la dita sua part de la sglésia e lo vestiari totes vigílies de doble larch. E axí mateys en les vigílies o vespres de dobles breus dels quals doble (*sic*) breus haia altar en la dita sglésia, compreses en aquelles les festiuitats de la Ephifania e de la Exaltació de la Creu e de la Trinitat. E és a saber que la part de la dita sglésia, la qual és tengut engranar lo dit scobaler, és de lonch de la porta del *Corpus* qui ix al sementeri entró al altar de sant Andreu, e d'ample és del *Corpus* entró al altar de sant Blàser, e de les retxes de sancta Maria entró al grasó prop sant Anthoni, e de les retxes del altar maior entró al grasó prop lo banch dels còsols, e de les retxes de sant Pere entró al grasó dauant la capella de sancta Magdalena inclusiuament, e més és tengut engranar los banchs e los lochs dejús los banchs qui són dins la sua part. E més auant tot lo vestiari, segons és acostumat.

3780

3785

3790

3795

Ítem lo dit scobaler és tengut ajudar en aportar ayga al diacha cascun matí per seruehi de les misses e més auant per lo lauador, totes vegades que necessari serà. E axí mateys és tengut ajudar al dit dia-

3787 dita *interlin*

3773 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

3777 *ençeses In cal al man*: «Vide lo llibre de memòrias comensat als 12 de setembre 1669 al full 90 que lo reverent Antonio Morro, preuere y escobaler, ha promès que de gràcia y per esser servei de Déu, farà lo que en dit llibre de memòrias és continuat».

3800 cha a portar ayga als salpassers de la dita sglésia cascun dissapte après que haurà tocada la *Aue Maria*. Encara més, és tengut ajudar al dit diacha a portar ayga la vigília de Pascha e la vigília de Pentacosta per omplir les fonts del babtisme e los salpassers, e més vna semal qui deu romandre plena fora lo cancell de les fonts damont dites. Encara més és tengut ajudar al dit diacha a portar vna semal d'ayga al sementeri

3805 maior, la qual deuen posar en lo mig del sementeri en lo jorn dels Rams e en lo jorn dels morts, en lo qual lo dit diacha deu metra vna payrola d'ayga senyada del salpasser maior de la sglésia; e açò se fa per ço que en lo jorn dels Rams lo monge e·l diacha haien complidament ayga senyada per donar damont los rams que porten les gents; e en lo

3810 jorn dels mortz per donar ayga senyada per tot lo sementeri, quant se farà la professó general dels morts. E après que serà fet lo offici en los dits jorns, los dits diacha e scobaler són tenguts portar e tornar la dita semal a la sacrestia, segons és acostumat.

Ítem lo dit scobaler és tengut ajudar a encortinar al dit diacha totes e quantes vegades lo dit diacha haurà encortinar lo cancell del altar maior e·l cor |46v| de la sglésia e los cançells del *Corpus* e de sant Pere, segons és ordinat en los officis del diacha.

Ítem lo dit scobaler és tengut ajudar al diacha a leuar e posar los tapits del altar maior e aquells spolsar e plegar totes vegades que necessari serà, segons és ordinat en los officis del diacha; e los tapits qui hauran seruit stojar e posar-los en les caxes on deuen star, e assò totes vegades que lo dit scobaler per lo dit diacha serà request.

3820

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en lo cloquer tots los signes de les hores canòniques e totz signes qui·s dejen fer o sonar en lo dit cloquer per missa o per altres officis diuinals, segons és acostumat e segons dejús serà scrit e specificat, e segons les sollempnitats dels officis requeren e volen.

3825

[20.] *Regles dels jorns e festiuitats de tres lissons*

3830 *Et primo* lo dit scobaler és tengut sonar en lo dit cloquer per totes festiuitats de tres lissons e dies feriatz de tres lissons per matines hun treyt de squella per miga hora, ço és a saber la squella qui és acostumada sonar a matines e a tèrcia; e après deu sonar lo seny menor dels finestrals per vna bona pausa. Ítem quant se cantarà lo terç respns de matines en lo cor, deu sonar e tocar per laudes vna squella hun coui-

nent treyt, ço és a saber, la squella appellada del foch, o la squella del migjorn. 3835

Ítem lo dit scobaler deu sonar o tocar en la hora deguda e dejús ordinada sonar per prima lo seny maior dels fenestrals, e deu durar lo treyt en lo temps del Carnal per spasi de miga hora, e en lo temps de Carema per spahi de vna hora. 3840

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dits jorns de tres lissons, e en tots altres jorns de qualseuulla festiuitat tres batallades del seny maior dels maiors per la oració del *Pater Noster* quant se leuarà Nostre Senyor en la primera missa qui-s diu en lo altar maior, segons és acostumat, exceptat en lo jorn de Nadal, en lo qual deu sonar lo *Pater Noster* a la missa maior. 3845

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dits jorns de tres lissons, encontinent après que haurà sonat lo *Pater Noster*, hun bon treyt la squella de tèrcia per la hora canònica de tèrcia qui-s diu après que la missa primera del altar maior és l47r fenida. 3850

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dits jorns en lo temps del Carnal, après que la segona missa del altar maior serà fenida e la absolució del anniuersari serà feta, hun couinent treyt de vna squella per migjorn, ço és saber, la squella appellada na Alenquina. E en lo temps de la Carema deu sonar après que serà feta la absolució del aniuersari qui-s fa après la primera missa, lo qual treyt de migjorn en lo temps de la Carema deu durar per vna gran pausa. 3855

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar per la hora de nona hun couinent treyt del seny menor dels fenestrals, lo qual deu sonar en lo temps del Carnal encontinent après que seran tocades les XI hores del relotge, e en lo temps de la Carema deu tocar segons que dejús és ordinat en la ordinació del mes de març. 3860

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar après dinar en lo dit temps de Carnal e en los dits jorns de tres lissons per vespres, en la hora deguda e ordinada, hun treyt de la squella appellada de vespres, lo qual treyt deu durar per spahy de vna hora, e après que haurà pausat e fet hun poch de enteruall, és tengut sonar hun couinent treyt lo seny maior dels fenestrals tant solament. 3865

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar, en los dits jorns de tres lissons e en lo temps del Carnal e en la hora deguda e ordinada per completa, hun treyt couinent del seny menor dels fenestrals. 3870

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar cascun jorn, axí com lo sol se pon, tres batallades del seny maior dels maiors per la oració de la *Aue Maria*, exceptat en lo temps del Carema quant se disen les completes
 3875 sollempnament, car ladonchs deu sonar la *Aue Maria* quant la completa és fenida e adonchs lo diacha li deu fer senyal ab la squella del signe, segons és acostumat.

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar per totes les dites hores en les huytaues sollempnes de *Corpore Christi* e de la Natiuitat de sant Johan
 3880 bapteste e en les huytaues de sancta Maria d'agost e de sancta Eulàlia axí com damont és dit en les festiuitatz de VIII° psalms tant solament.
 |47v|

[21.] *Regles dels dimenges e de les festiuitatz de VIII° lissons*

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dimenges e en les festiuitats de VIII° lissons per matines en la hora deguda e ordinada hun
 3885 treyt de squella e altre de seny, segons és dit damont en les festiuitats de tres lissons; e més auant, quant haurà pausat lo treyt del seny, lo dit scobaler deu tocar e fer tocar dos squelles e dos senys dels fenestrals per huna bona pausa, ço és que lo monge deu sonar o fer sonar
 3890 la squella de matines o de tèrcia e la squella de vespres, e lo diacha lo seny menor dels fenestrals, e lo dit scobaler lo seny maior dels fenestrals. E deuets saber que totes vegades que sonaran squelles e senys en lo dit cloquer per qualseuullen hores e altres officis, la squella e-l seny
 3895 qui comensa sonar primer deu pausar primer, car deuen comensar sonar vna squella après altre, e vn seny après altre, e axí mateys deuen pausar per orde, segons hauran comensat sonar.

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar en los dimenges e en totes altres festiuitats de VIII° lissons qui sien coltes dins la vila de Perpenyà per laudes en la hora deguda, ço és a saber, quant se cantarà
 3900 lo VIIIe respons, e en lo temps del Paschor quant se cantarà lo terç respons, dos squelles e dos senys dels fenestrals, ço és a saber, la squella del foch e la squella del migjorn, appellada na Elenquina, e los dos senys dels fenestrals, les quals squelles e senys deuen sonar lo dit monge, diacha e scobaler, segons és dit damont, en lo terç treyt de
 3905 matines.

Ítem en les altres festiuitats de VIII° lissons les quals són coltes en la vila de Perpenyà, lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per

3878 dites *in marg dext*

3873-3875 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

laudes dos squelles tant solament, ço és a saber la squella del foch e la squella appellada na Elenquina, les quals squelles deuen sonar per vna bona pausa lo scobaler e-l diacha. 3910

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per prima en los ditz dimenges lo seny menor dels maiors per huna bona pausa e axí mateys en los dissaptes per completa, lo qual seny són tenguts sonar lo dit scobaler, el diacha e-l monge, tots tres tirants cascun vna corda, segons és acostumat e en la hora dejús ordinada. |48r| 3915

Ítem en les festiuitats de VIII° lissons lo dit scobaler és tengut sonar per prima lo seny maior dels fenestrals, en la hora dejús ordinada, per spasi del temps, segons és dit damont, en los jorns de VIII° psalms o de tres lissons.

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dimenges per tèrcia, 3920
 encontinent com serà fenit lo sermó, hun treyt de la squella qui és appellada de tèrcia, lo qual treyt deu durar entró que toca lo *Pater Noster*. E si per uentura lo dit scobaler per qualche impediment tardaua comensar lo dit treyt de la squella, ço és, que no-l comensàs tantost o encontinent fenit lo sermó o si per uentura lo sermonador hauria tardat venir per prehicar, e lo manament seria fet abans del sermó,

ladonchs lo dit scobaler deu e és tengut sonar lo dit treyt de la dita squella de tèrcia per algun temps après que-l *Pater Noster* haurà tocat, car en altre manera lo treyt no seria couinent. E après que la dita squella haurà pausat e fet algun poch de enteruall, lo dit scobaler deu sonar hun treyt couinent del seny maior dels fenestrals. E après que lo dit seny haurà pausat, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar dos squelles e dos senys menors segons és dit damont en lo derrer treyt de matines; les quals squelles e seny menor dels fenestrals deu fer sonar lo monge, car aquella hora lo diacha és en lo altar; e lo dit scobaler és 3925

tengut sonar lo seny maior dels fenestrals tant solament. 3930

Ítem en les festiuitats de VIII° lissons en la dita sglésia no ha sermó, per què lo dit scobaler en les dites festiuitats de VIII° lissons deu tocar per tèrcia, axí com damont és dit de les dominiques, mas que deu comensar a sonar la squella de tèrcia quant se diu la epístola de la primera missa e deu sonar entró que toch lo *Pater Noster*; e après deu fer e continuar los altres treyts, segons és dit damont en los dimenges. 3940

3914 cascun *in marg sin*

3931 del *ms* dels

3922-3940 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4

3945 Ítem en la festiuitat de sant Blàser en lo cor de la dita sglésia vuy se fa sollempnitat de doble breu menor tant solament; bé és ver que los obrers o los renders del cloquer fan sonar per la dita festiuitat de sant Blàser axí com a doble larch maior, e lo scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia encontinent com són fenits los psalms de la prima, per ço com après prima se diu encontinent tèrcia e après tèrcia se celebra la missa maior, en la qual missa se diu lo sermó. E aquesta regla se serua tant de la hora del sonar quant de la missa maior ésser primera de les festiuitats de les quals ha ho haurà capella o altar en la dita sglésia maior tant solament. Exceptades les festiuitats del altar maior o de la Purificació e de la Assumpció e de la Concepció de santa Maria, e la festiuitat de *Corpore Christi*, en la qual no ha sinó vna missa. E exceptada la festiuitat |48v| de Tots Sants. Ítem són exceptades totes festiuitats que vinguen en dimenge, car ladonchs la primera missa és dominical. Emperò és entès que cascuna festiuitat ha la sollempnitat del sonar segons lo doble que aquella festiuitat requerrà.

3960 Ítem en los dimenges e en les altres festiuitats de VIII° lissons qui són coltes dins la vila de Perpenyà, lo scobaler deu e és tengut sonar per migjorn axí com Nostre Senyor se leua a la missa maior, e en les dites festiuitats lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar dos squelles, ço és a saber, la squella del foch e na Elenquina, qui és pròpia del migjorn; les quals dos squelles deuen sonar lo dit scobaler e-l monge, si lo diacha és en lo altar; emperò si lo diacha no fahia res ni era ocupat en altre ofici, ladonchs la segona squella del migjorn seria del diacha.

3970 Ítem en les altres festiuitats de VIII° lissons qui no són coltes dins la vila de Perpenyà e en les quals deu hauer processió de anniuersari, ladonchs lo dit scobaler deu sonar per migjorn vna squella tant solament, la qual deu comensar e sonar per couinent pausa encontinent com serà feta la processió del anniuersari.

3975 Ítem en los dits dimenges e en les altres festiuitats de VIII° lissons, lo dit scobaler és tengut sonar per nona hun treyt del seny menor dels fenestrals, lo qual deu sonar après que hauran sonades les onze hores; lo qual treyt deu durar per vna couinent pausa. Emperò si per uentura per alguna sollempnitat o en lo temps del yuern quant fa pochs

3952 ho haurà *in marg dext*

3961-3969 Manícula sobre tot el paràgraf i nota moderna: «Nonas y vetlla vide foli 51 § 4, et 61».

dies, la missa maior ne era fenida abans de les onze hores, ladonchs lo dit scobaler no deu sonar la nona entró que la dita missa maior és fenida. 3980

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar après dinar en lo temps del Carnal, en la hora ordinada en los dimenges e en les altres festiuitats de VIII° lissons, segons lo cors del temps e les ordinacions dejús posades en cascun mes del any, per vespres la squella appel·lada de vespres, la qual deu sonar per spahi de vna hora; e après que haurà pausat, fet algun poch de enteruall, deu sonar hun couinent treyt lo seny maior dels fenestrals, e après per lo derrer treyt dos squelles e dos senys, segons damont és dit, a matines e a tèrcia. Emperò és entès que tostemps en los dimenges sonen vespres après dinar. 3985 3990

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar en los dimenges e en les altres festiuitatz colents en les quals ha sermó après vespres en los òrdens dels religiosos per completa hun treyt couinent del seny maior dels fenestrals, lo qual deu començar a sonar après que serà dit o fenit lo sermó al orde dels prehicadors; en les altres festiuitats en què no ha sermó après dinar, lo dit scobaler és tengut sonar la completa la hora ordinada, segons lo cors del temps, e és tengut sonar lo seny menor dels fenestrals per vna couinent pausa. 3995

Ítem deu sonar la *Aue Maria* per tot l'any, axí com damont és dit en los officis de tres lissons. 4000

[22.] *Regles e ordinacions de les festiuitatz de doble breu menor, les quals se sonen ab los senys menors*

Ítem lo dit scobaler deu e és tengut sonar e fer sonar en les festiuitats de doble breu menor per matines en la hora ordinada dos squelles, ço és a saber, la squella de tèrcia e la squella de vespres, lo qual treyt, segons que ja damont és dit, deu durar per miga hora; e après que hauran pausat, fet algun poch de enteruall, deuen sonar hun couinent treyt los dos senys dels fenestrals; los quals senys e squelles deuen e són tenguts sonar lo scobaler e-l diacha. E après que hauran pausat, deuen sonar hun couinent treyt les dites dos squelles e los dits dos senys, les quals squelles deu sonar lo monge, e lo scobaler e-l diacha deuen sonar los dits senys tant solament. 4005 4010

Ítem en la hora de sonar laudes, segons ja damont és dit en los officis de VIII° lissons, lo dit scobaler e los ditz diacha e monge deuen sonar hun couinent treyt per laudes, e lo dit monge deu sonar la sque- 4015

4000 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

lla del foch e la squella del migjorn, e lo diacha lo seny menor, e lo scobaler lo seny maior dels fenestrals.

4020 Ítem en la hora de prima, segons és ordinat, lo dit scobaler e lo dit diacha deuen sonar per prima los dits dos senys dels fenestrals, e deu durar lo treyt si és en temps de Carnal miga hora, e si és en temps de Carema deu durar per huna hora.

4025 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia en les dites festiuitats |49v| de doble breu menor dos squelles, e après los dos senys dels fenestrals; e après deu fer sonar les dites dos squelles e dos senys, segons és dit damont a matines d'aquets (*sic*) mateys dobles, e deuen sonar aquelles matexes squelles e senys que són tenguts sonar a matines per la manera e forma següents: *Et primo* si en les dites festiuitats haurà sermó e seran de Carnal, deu sonar e fer sonar e
4030 comensar les dites dos squelles axí com lo sermó serà fenit, e deu durar lo treyt entró al *Pater Noster* e après continuar los altres treyts per la forma e manera contenguda damont en lo sonar de la tèrcia dels dimenges.

4035 Ítem si en los dits dobles breus menors no haurà sermó, ladonchs deu comensar a sonar la dita tèrcia en la hora que's diu la epístola en la missa matinal e deu durar lo dit treyt entró al toch del *Pater Noster*. E après deu continuar los altres treyts segons és dit ja damont en la tèrcia dels dimenges. Emperò sonant doble, axí com se contén en lo precedent capítol d'aquests mateys dobles.

4040 Ítem

Ítem en los jorns dels dits dobles breus lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per migjorn, axí com Nostre Seynor se mostra en la missa mayor, dos squelles per vna couinent pausa, segons és dit e contengut damont en lo sonar del migjorn dels dimenges e de les festiuitatz de VIII° lissons coltes dins la vila de Perpenyà.

4045 Ítem en los dits jorns e festiuitats de doble breu lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per nona après que hauran tocat les onze hores los dos senys dels fenestrals, los quals deuen sonar lo dit scobaler e-l diacha per vna couinent pausa. Emperò seruant les condicions
4050 damont posades en lo sonar de la nona dels dimenges e de les altres festiuitats de VIII° lissons.

Ítem lo dit scobaler en les dites festiuitats de doble breu menor és tengut sonar e fer sonar après dinar en lo temps del Carnal, la hora deguda e ordinada a sonar per vespres, dos squelles, e deu durar lo

treyt de les dites squelles per spasi de vna hora, e deuen sonar la squella appellada de vespres e la squella de tèrcia. E après que hauran pausat, deuen sonar hun couinent treyt los dos senys dels fenestrals. E après que hauran pausat, deuen sonar altre couinent treyt les dites dues squelles e los dits dos senys, los quals deuen sonar lo dit scobaler, el diacha e-l monge, segons és dit damont a matines. Ítem en lo temps de la Carema lo dit scobaler deu sonar per vespres, segons és ordinat dejús en les ordinacions e regles del mes de febrer e del mes de març. |50r|

4055

4060

Ítem en les festiuitats de doble breu menor lo dit scobaler e-l diacha deuen sonar per completa la hora ordinada hun treyt couinent dels dits senys menors. Emperò si en les dites festiuitatz haurà sermó per los òrdens, deuen sonar la dita completa après que serà dit lo sermó dels prehicadors e no abans, e açò se fa per no torbar lo dit sermó.

4065

Ítem lo dit scobaler deu tocar la *Aue Maria* axí com se pon lo sol, segons damont és dit.

4070

[23.] *Regles e ordinacions com se deu sonar en los dobles breus maiors, en los quals deu sonar hun seny dels maiors*

Et primo en los dits dobles breus maiors lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per matines en la hora ordinada dos squelles segons damont és dit en los altres dobles breus menors. E après, quant hauran pausades les dites squelles, deuen sonar hun couinent treyt del seny menor dels maiors, lo qual deuen sonar lo dit scobaler, el diacha e-l monge. E après que lo dit seny haurà pausat deuen sonar les dites squelles qui sonen al primer treyt de matines e los dos senys menors dels fenestrals, e lo dit seny menor dels maiors, les quals squelles e senys deu fer sonar lo dit monge; e lo dit scobaler e diacha deuen tirar cascun vna corda al dit seny maior tant solament, e tota la altre companya deu hauer lo monge dessus dit.

4075

4080

Ítem en la hora de sonar laudes, ço és, quant se canta lo nouè respons, e en lo temps del Pascor quant se canta lo terç respons de matines, segons ja damont és dit, lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per laudes en los dits dobles breus maiors les dos squelles de laudes ja damont specificades en los altres dobles breus, e los dos senys menors e lo damont dit seny menor dels maiors hun treyt couinent, les quals squelles e senys deu fer sonar lo dit monge, car lo scobaler e lo diacha

4085

4090

són tenguts sonar e tirar cascun vna corda del dit seny menor dels maiors tant solament, e tota la altre companya necessària és tengut hauer lo dit monge.

4095 Ítem en los dits dobles en la hora ordinada sonar per prima, lo dit scobaler, el diacha |50v| e·l monge deuen sonar hun couinent treyt per prima lo dit seny menor dels maiors tant solament.

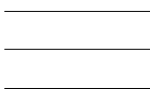
4100 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia en les dites festiuitats de doble breu maior en les hores damont dites e ordinades: *Primo* les dos squelles damont expressades, e après deu fer sonar per hun couinent treyt lo seny menor dels maiors. En après deu sonar e fer sonar les dites dos squelles acostumades sonar per tèrcia e los dos senys dels fenestrals, e lo dit seny menor dels maiors per vna couinent pausa, tots ensemps; en après deuen pausar de vn a hun, segons que han comensat primer sonar deuen pausar primer. Les quals squelles e senys deu fer sonar lo monge, ajudant-li lo scobaler en vna corda del seny maior damont dit, e lo diacha en altre corda al dit seny, si donchs lo dit diacha no era en lo altar o en altre offici a ell pertayant occupat.

4105 Ítem en los dits dobles breus maiors lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar en la hora que·s deu dir e cantar lo euangeli de la missa maior hun treyt couinent per lo euuangeli, lo qual deuen sonar axí com se sona lo derrer treyt de matines e de tèrcia, segons damont és dit.

4110 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per migjorn en la hora damont dita dos squelles acostumades sonar per lo migjorn, segons damont és dit en lo sonar dels migs jorns dels dobles breus menors e dels dimenges.

4120 Ítem en les festiuitats de doble breu maior lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per nona e per Déu gràcies en la hora damont dita per vna bona pausa les dos squelles de tèrcia e los dos senys dels fenestrals; e lo dit seny menor dels maiors per la forma e manera que és dit damont, en lo derrer treyt de tèrcia. Emperò totes vegades deu sonar per vna stona lo dit seny maior après que tots los altres senys e squelles hauran pausat.

4125 Ítem en les dites festiuitats de doble breu maior lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar après dinar en lo temps del Carnal per vespres, en la hora deguda e ordinada, dos squelles per spasi de vna hora; e après hun couinent treyt del seny menor dels maiors; enaprès les dos squelles e los dos |51r| senys menors e lo dit seny menor dels maiors,

segons és dit damont, a matines e a tèrcia. Ítem en lo temps de la Carema, segons és ordinat en les regles del mes de febrer e del mes de marts, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per vespres en les dites festiuitats de doble breu maior. 4130

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per completa en la hora ordinada e damont expressada en los dimenges hun couinent treyt del seny menor dels maiors, segons és dit damont a prima de les presents dobles. 4135

[24.] *Regles e ordinacions com se deu sonar en les festiuitats de doble larch menor e de doble larch maior*

Et primo en les dites festiuitats de doble larch menor lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per matines en la hora ordinada quatre squelles fahent lo trillo per la manera següent, ço és saber, que lo dit scobaler deu sonar la squella de vespres a miga via, e lo diacha deu repicar ab la mà la squella de tèrcia responent cascun colp a la squella que sona lo dit scobaler, e lo monge deu repicar les altres dos squelles, e totes concordants deuen fer hun son melodiós; e açò per spasi de bona miga hora. E après quant deuran pausar, les tres squelles qui repiquen deuen callar e cessar; e la dita squella que roda lo dit scobaler la deu montar al fi e deu sonar algun petit tota sola. Ítem après que la dita squella haurà pausat e lo dit trillo serà fet, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar los dos senys maiors per vna couinent pausa e deu comensar lo seny menor e après quant serà al fi deu comensar lo maior; e aquell qui primer haurà comensat deu pausar primer; e quant haurà del tot callat, deu pausar l'altre. E après deuen sonar per lo derrer treyt totes les squelles e ls senys del cloquer, e deu comensar a sonar la squella que sona per matines e après la squella de vespres, e après la squella del migjorn, e après la squella del foch, e après lo seny menor dels fenestrals, e après lo seny maior dels fenestrals, e après lo seny menor dels maiors, e après lo seny maior; e tots ensemps deuen sonar per vna couinent pausa; e quant pausaran, deuen pausar e callar d'u en hun, ço és, que qui primer haurà comensat a sonar deu pausar primer. És ver que après que les squelles e los dos senys dels fenestrals hauran de tot pausat, los dits dos senys maiors deuen sonar per vna stona tots sols, segons és acostumat. Les quals squelles e senys és tengut fer sonar lo monge, ajudant-li lo scobaler e lo diacha, cascun en vna corda del seny menor dels maiors, segons és acostumat l51vl e damont expressat. 4140
4145
4150
4155
4160
4165

- Ítem lo dit scobaler deu saber e esser auisat que en les festiuitats de sancta Maria de març e de sancta Maria de setembre, qui són de
 4170 sollempnitat e doble larch menor, lo monge no ha de costuma sonar sinó hun seny dels maiors e en loch del altre seny maior és tengut sonar los dos senys menors. Emperò és tengut fer sonar los trillos e totes altres sollempnitats fer segons és ordinat e dit en los sonars dels dobles larchs maiors.
- 4175 Ítem en la hora de sonar laudes, segons que damont és dit en los dobles breus maiors, lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per laudes totes les squelles e tots los senys del cloquer per hun couinent treyt, segons damont és dit del derrer treyt de matines, exceptat que deu primer comensar a sonar la squella del foch, la qual és acostumada sonar per laudes cascun jorn.
- 4180 Ítem en la hora ordinada sonar per prima lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per prima los dos senys maiors per vna couinent pausa; e totes vegades deu comensar lo seny menor; la rahó sí és car en aquell seny tira vna corda lo scobaler e altre lo diacha, e per ço
 4185 aquell seny qui primer comensa deu primer pausar; e com lo diacha haia a fer en la sglésia, per ço que primer se'n puscha dauallar, aquell seny deu primer comensar e primer pausar, e axí és stat tostemps acostumat.
- Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia en les
 4190 dites festiuitatz de doble larch maior, en los jorns que en la dita sglésia haurà sermó, encontinent fenit lo sermó. E si no y haurà sermó, deu comensar a sonar per tèrcia en lo comensament de la epístola de la primera missa, e deuen sonar lo treyt de les squelles entró que Nostre Senyor se leua o·s mostra en la primera missa. E si per uentura la
 4195 missa maior se disia primera, axí com fa a la festiuitat de sant Nicholau, ladonchs deuen comensar a sonar per tèrcia en la hora que·s diu lo *Christe, fili Dei viui* etc. a la prima, e deuen fer couinents treyts de squelles e de senys, segons en les altres festiuitats e segons és acostumat.
- 4200 Ítem en les festiuitatz de doble larch maior lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia en les festiuitatz en què haurà dos misses altes, en lo comensament de la epístola de la primera missa, segons que damont és dit. E si haurà vna missa sollempna tant solament,

4181 *port* ordinada *seq* per *cancell*

4197-4205 *Christe fili Dei viui* CAO 6276

ladonchs deuen comensar a sonar per tèrcia en la hora que-s canta en lo cor lo *Christe, fili Dei viui*, segons damont és dit. |52r| 4205

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per tèrcia en les damont dites festiuitats de doble larch menor o maior per la forma e manera que és dit damont en lo sonar de les matines.

Ítem en les festiuitats de doble larch maior i ha e deu hauer processió general ab capes per les claustres de la dita sglésia, e lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar hun treyt de totes les damont dites squelles e senys del dit cloquer per rahó de la dita processió, lo qual deuen comensar quant la dita processió és en lo derrer claustre e deuen sonar per la forma e manera que és dit damont en lo derrer treyt de matines. 4210 4215

Ítem en les festiuitats de doble larch menor no-s fa processió en la dita sglésia, si donchs aquelles no venien en dimenge, adonchs hi deu hauer processió ab set precentors ab bordons d'argent, segons és stat ordinat e pronunciat en la sentència arbitral dels officis diuinals. E ladonchs lo dit scobaler deu e és tengut cessar e fer reseruar lo derrer treyt de la tèrcia per la dita processió, lo qual treyt deuen sonar quant la dita processió serà en lo derrer claustro, per la forma e manera que són tenguts sonar en lo derrer treyt de matines de les dites festiuitats. 4220

Ítem en cascun dels damont dits dobles larchs maiors e menors lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar hun couinent treyt dels senys e de les squelles segons hauran sonat e són tenguts sonar en lo derrer treyt de matines de les dites festiuitatz; e açò per lo euangeli de la missa maior, lo qual treyt deuen comensar a sonar quant se diu lo derrer *alleluia* de la missa o en lo comensament del euangeli. 4225

Ítem en les festiuitats de doble larch maior e menor lo dit scobaler és tengut sonar per migjorn, encontinent com Nostre Senyor se mostrarà en la missa maior, quatre squelles per vna couinent pausa, les quals deuen totes rodar e sonar al fi; e primerament deu comensar la squella del migjorn, e après la squella del foch, e après la squella de tèrcia, e après la squella de les vespres, de les quals squelles deu sonar huna squella lo dit scobaler e altre lo diacha, si primer ocupat no serà en altre offici, e les altres deu sonar lo monge. Emperò stà en veritat que en les festiuitats de sancta Eulàlia e de sancta Júlia lo cor fa doble larch, mas lo cloquer toca tant solament com a doble breu menor; per 4230 4235

4217 aquelles *ms* aquells

4233 e sonar *interlin*

4240 què a migjorn no deuen sonar sinó dos squelles. E a totes les altres hores deuen sonar axí com sonen als dobles breus menors, jatsia que lo cor fassa doble larch menor. |52v|

Ítem en les damont dites festiuitats de doble larch maior e menor lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per nona o per *Deo gracias*
4245 hun treyt couinent de les squelles e dels senys, segons que hauran tocat en lo derrer treyt de matines en la hora damont dita; ço és a saber, après que hauran tocat les XI hores, seruant tostemps les condicions posades damont en lo sonar de nona de les festiuitats de VIII° lissons.

4250 Ítem en les damont dites festiuitats de doble larch maior e menor lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per primeres vespres e segones en lo primer treyt quatre squelles, fahent lo trillo, segons és dit damont a matines, lo qual treyt de les dites squelles deu durar per spasi de vna hora e lo qual deu comensar en la hora dejús ordinada; e
4255 après deu sonar e fer sonar hun treyt couinent dels dos senys maiors, e après per lo terç treyt totes les squelles e senys, segons damont és dit en lo sonar de matines. Exceptat que en les festiuitats de sancta Maria de març e de setembre no sona sinó hun seny dels maiors, segons damont és dit en les matines.

4260 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar en les dites festiuitats de doble larch maior e menor en la hora ordinada sonar per completa los dos senys maiors per vna couinent pausa; és ver que en les dites festiuitats de sancta Maria de març e de setembre sonen e deuen sonar hun seny dels maiors e los dos senys dels fenestrals, segons és
4265 acostumat.

[25.] *Regles del temps e de les hores en les quals lo dit scobaler deu e és tengut fer los signes de les hores canòniques en lo cloquer, segons lo temps e los officis diuinals requerran*

Et primo del mes de janer

4270 En lo mes del janer, a tot doble larch lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a vna hora e miga après miga nit.

Ítem a tots dobles breus e en los dimenges e a totes festiuitatz de VIII° lissons en què haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit. |53r|

Ítem a tots dimen[ges] e altres festiuitats de VIII° lissons en què no haurà ofici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores après miga nit. 4275

Ítem a tots los jorns de tres lissons en què haurà ofici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit. 4280

Ítem a tots los jorns de tres lissons en què no haurà ofici de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a quatre hores après miga nit.

Ítem en lo dit mes de janer, a totes festiuitats de doble larch per la gran sollempnitat e en los dimenges e a totes festiuitats de dobles e a totes altres festiuitatz en les quals haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per prima, del primer jorn de janer entró a mig mes, a seys hores; e de mig janer entró al fabrer, a VI hores e miga après miga nit. 4285

Ítem en les festiuitatz de doble breu e de VIII° lissons en les quals no ha sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a VI hores e miga après miga nit, e axí mateys en les huytaues sollempnes, si n'i haurà. 4290

Ítem en los jorns de tres lissons en los quals ha missa de *Requiem*, lo dit scobaler deu sonar per prima a VII hores après miga nit. 4295

Ítem en les festiuitats de doble larch e de doble breu e en los dimenges e altres festiuitats de VIII° lissons e de VIII° psalms, lo dit scobaler deu sonar per tèrcia e migjorn e nona, segons que damont en les dites festiuitats és scrit e posat largament.

Ítem en lo dit mes de janer, lo dit scobaler deu sonar la squella de vespres a huna hora après migjorn, e totes vegades la dita squella deu sonar per spasi de vna hora. 4300

Ítem en lo dit mes de janer, lo dit scobaler deu sonar la completa en los dissaptes e en totes vespres de festes colents e en los jorns de les dites festes, si no haurà sermó per los òrdens, a quatre hores après migjorn. 4305

Ítem en los dimenges e en totes altres festiuitats en les quals haia e hauer deja sermó après vespres per los monestirs dels religioses, deu sonar la completa encontinent après que serà fenit lo sermó en lo monestir dels prehicadors. 153v| 4310

Ítem en los jorns obrers, vullats que sien de VIII° lissons o de tres lissons, deu sonar la completa en lo dit mes de janer a quatre hores e

miga après migjorn.

- 4315 Ítem en lo dit mes de janer e per tot l'any, lo dit scobaler deu sonar lo senyal de la *Aue Maria* encontinent com lo sol serà post, exceptat en lo temps de la Carema, en lo qual deu sonar a la fi de la completa, segons ja damont és dit.

Ffebrer

- 4320 En lo mes de febrer, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a totes les festiuitats de doble larch a vna hora après miga nit.

Ítem a totz dobles breus e dimenges e a totes VIII° lissons en què no haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

- 4325 Ítem en los dimenges e altres festiuitats de VIII° lissons en què haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a dos hores après miga nit.

Ítem a totes les matines de tres lissons en què haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores après miga nit.

- 4330 Ítem a totes matines de tres lissons en què no haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit.

Ítem en lo dit mes de ffebrer, lo dit scobaler en les festiuitatz de doble larch per la gran sollempnitat e en los dimenges e en totes altres festiuitats en què haia sermó a la missa, deu sonar e fer sonar per prima, del comensament del mes entró a mig mes, a VI hores e miga o entorn; e de mig mes entró al març, a VI hores après miga nit. Exceptat en la festiuitat de sancta Maria Candelera, en què deu sonar per prima a set hores, car no y ha sinó vna missa e no y ha sermó.

- 4340 Ítem en les festiuitats de alguns dobles breus e de VIII° lissons, en les quals no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a VI hores e miga après miga nit.

Ítem en los jorns de tres lissons o festivals o ferials, en los quals se diu missa de 154r *Requiem* al altar maior, lo dit scobaler deu sonar per prima a sat hores après miga nit. Emperò si serà de Carema, ço és saber après lo primer dimenge de Carema, deu sonar la prima a seys hores e miga, car de Carema lo treyt de prima deu sonar per spasi de

4345

4339 alguns *interlin*

4315 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

4343 *Requiem* CAO 7533

4344 *sat* Llegim sât, és a dir, set.

vna hora e de carnal per spasi de [cars (ç)] e açò à fer totes vegades que en la prima sonen algun dels senys menors, car altrament, si sonarà la prima ab seny maior, ladonchs deu sonar per huna couinent pausa, segons és acostumat. 4350

Ítem en lo dit mes de ffebrer, lo dit scobaler deu sonar la tèrcia e lo migjorn e la nona, segons és ordinat damont en los officis de les festiuitats.

Ítem en lo dit mes de ffebrer, lo dit scobaler deu comensar a sonar la squella de vespres a huna hora après migjorn e deu durar lo treyt per spasi de vna hora. Emperò si en lo dit mes vindrà la Carema, ço és, que sia en lo primer dissapte de la Carema, aquell jorn deu comensar a sonar les vespres ans de dinar, ço és, que après que hauran tocat les deu hores deu sonar hun treyt de seny per nona, e après que haurà pausat deu comensar la squella de vespres, e après deu continuar sonar los altres treyts, segons és acostumat sonar per vespres d[omi]nicals, e per semblant manera deu sonar cascun dissapte per tota la Carema. E en los altres jorns de la Carema, deu comensar a sonar per vespres encontinent après que Nostre Senyor se leuarà o se mostrarà en la missa del migjorn, e adonchs deu sonar la dita squella de vespres e après lo seny per huna couinent pausa, segons és acostumat. Emperò en los dimenges de la Carema, deu sonar per vespres en la hora que sona de Carnal, ço és, a vna hora après migjorn. 4360 4365

Ítem en lo dit mes tant com serà de Carema, ço és, après lo primer dimenge de Carema, lo dit scobaler deu sonar per les obsèquies dels morts hun treyt la squella appellada na Elenquina o del migjorn, lo qual treyt deu sonar per spasi de miga hora e deu comensar a sonar a dos hores après migjorn. 4370

Ítem en los dissaptes e altres vigílies de festes coltes, e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa a quatre hores après migjorn. E si en los jorns de les dites festes haurà sermó après vespres per los òrdens dels religioses, ladonchs deu sonar la completa encontinent que serà dit lo sermó dels prehicadors. Emperò si en lo dit mes vindrà la Carema, segons que damont és dit, ladonchs deu sonar la completa en los dissaptes algun poch abans, a bona coneguda del scobaler. E en los altres jorns de la Carema, après que hauran tocat les quatre hores del relotge, e deu durar lo treyt de la completa quasi per miga hora, totes vegades que sona ab seny menor. 4375 4380

4347 e de... [car(?)] *in marg dext*

Ítem en los jorns obrers de Carnal qui vindran en lo dit mes, deu sonar la completa a quatre hores e miga après migjorn, e deu sonar lo dit seny per completa |54v| per huna couinent pausa.

Ítem en lo dit mes de ffebrer, lo dit scobaler deu sonar lo senyal de la *Aue Maria* en lo temps de Carnal axí com se pon lo sol, e en lo temps de la Carema a la fi de la completa, segons ja damont és dit en lo mes de janer.

Marts

En lo mes de març lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a tot doble larch a vna hora après miga nit. Exceptat en lo jorn de Pascha, si venia en lo dit mes, car ladonchs deu sonar per matines a dos hores après miga nit. E axí mateys en les festes de doble larch qui vindran après Pascha e dins lo dit mes de marts.

Ítem a totes les festiuitatz de doble breu e en los dimenges e a totes VIII° lissons en què no haia offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

Ítem en los dimenges e en totes festiuitats de VIII° lissons en què haia offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a dos hores après miga nit.

Ítem a totes matines de tres lissons, que són totes ferials, en les quals haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si no y haurà offici de sancta Maria, deu sonar a tres hores e miga après miga nit.

Ítem en lo dit mes de març, a tots dobles larchs per la gran sollempnitat e en los dimenges e a totes festiuitatz de doble breu o de VIII° lissons en què haia sermó a la missa, deu sonar per prima, del primer jorn del mes estró a mig març, a VI hores après miga nit; e de mig març hastró al abril, a V hores e miga après miga nit, *uel quasi* poch més o poch menys, hauent sguart al comensament del mes e a la fi, segons lo creximent dels jorns; e axí mateys per tot l'ayn, segons que los jorns crexeran o minuaran, lo dit scobaler deu hauer sguart del comensament del mes hentró a la fi de algun temps cuytar o tardar lo sonar de les hores canòniques de matines, de prima, de vespres e de completa tant solament.

Ítem en les altres festiuitatz de doble larch o de doble breu, o de VIII° lissons, |55r| en què no haia sermó a la missa, deu sonar per prima a VI hores après miga nit, e deu durar lo treyt quasi vna hora,

tant com serà de Carema. Emperò com sonarà ab senys maiors, deu sonar per prima a VI hores e miga, e deu sonar per vna couinent pausa, segons és acostumat.

Ítem en los jorns de tres lissons en què se cantarà missa de *Requiem*, deu sonar per prima a VI hores e miga *uel quasi*. Emperò al temps de la Carema deu sonar per prima a seys hores *uel quasi*, per rahon del lonch treyt del seny de prima. 4425

Ítem en lo dit mes de març e per tot l'ayn lo dit scobaler deu sonar la tèrcia e lo migjorn e la nona, segons és ordinat sonar damont en los officis dels dobles larchs e de les altres festiuitats e altres dies feriat carnals. Emperò en lo temps de la Carema, ço és saber, del primer dilluns següent après lo primer dimenge de Carema entró al dimecres de la Sempmana Sancta inclusiuament, lo dit scobaler deu sonar la tèrcia encontinent après que haurà sonat lo *Pater Noster*; e après deu sonar per migjorn encontinent com serà feta la absolució del anniuersari e tornada la processió a la sglésia. Ítem deu sonar la nona en los jorns que la missa del migjorn serà de *Requiem* a VIII° hores e miga, e en los jorns que la missa del migjorn serà sollempna deu comensar a sonar a VIII° hores, e totes vegades deu sonar e durar lo dit treyt per spasi de miga hora. Emperò en les festiuitats de què haurà litar en la dita sglésia e qui vindran en lo dit temps de la Carema, si en aquelles haurà sermó, ladonchs lo dit scobaler deu sonar la prima la hora que sona en los dimenges. E la primera missa deu esser la sollempna e la maior. E lo dit scobaler deu sonar per tèrcia axí com se dirà lo *Christe, fili Dei viui* a la prima, los tres treys acostumats sonar per tèrcia e per missa maior, segons se pertany a doble larch o doble breu, e après la hora deguda sonar per lo euangeli, si la festiuitat serà de doble larch o de doble breu maior. E après, com se mostrarà lo *Corpus* en la dita missa, deu sonar lo *Pater Noster* e après tantost per migjorn deu sonar les squelles segons volrà la festiuitat. Ítem com se dirà la hora d[e tèrcia e] de migjorn en lo c[or del] scobaler deu sonar per [... ...] e segons la festiuitat requerrà, car après migjorn encontinent deuen dir la hora canònica de nona. Ítem com se comensarà la prefàcia en la segona missa que serà de la Carema, lo dit scobaler deu comensar sonar per 4430

4435

4440

4445

4450

4455

4450-4451 Item...[.....] in marg dext

4434 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4

4437 *Requiem* CAO 7533

4444-4445 *Christe fili Dei vivi* CAO 6276

4449-4460 *Pater noster* Mt 6, 9-13; Lc 11, 2-4

4455 vespres e continuar los treyts acostumats sonar per vespres, segons la festiuitat e sollempnitat requerrà d'aquella.

Ítem en totes altres festiuitatz de doble larch o de doble breu, o de VIII° lissons qui vindran en lo dit temps de la Carema, en les quals festiuitatz no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler és tengut sonar
 4460 per tèrcia encontinent com haurà tocat lo *Pater Noster*, lo qual deu tocar en la primera missa qui deu esser la conuentual, e deu sonar hun treyt couinent les squelles tant solament, segons se pertany en la festiuitat de doble larch o de doble breu. E après, com se dirà la hora canònica de tèrcia en lo cor, la qual se deu dir encontinent après la
 4465 missa conuentual o matinal, si donchs no y ha una absolució de anniuersari, lo dit scobaler dient tèrcia deu sonar per migjorn he |55v| après que serà feta la absolució del anniuersari, si n'i haurà, sonar per migjorn, axí com en los altres jorns de Carema. Ítem com haurà sonat les VIII° hores del reloge, lo dit scobaler deu sonar per nona, segons la
 4470 festiuitat requerrà, ço és segons lo doble larch o lo doble breu que serà. E après que haurà pausat lo treyt de nona, deu sonar per la missa maior hun couinent treyt de squelles e après dels senys, e après per lo terç treyt les squelles e ls senys, segons és tengut sonar per doble larch o per doble breu. E com se cantarà lo tractus e la missa, deu sonar hun
 4475 treyt de squelles e de senys per lo euangeli. Emperò si la festiuitat serà de doble larch o de doble breu maior et no al[trament]. E après com se comensarà la preffàcia de la missa, encontinent deu comensar sonar per vespres e continuar los tres treyts de vespres, segons se pertany sonar per doble larch o per doble breu o per VIII° lissons.

4480 Ítem en lo dit mes de març, en los dimenges e en los altres jorns de Carnal, si n'i haurà, e en los jorns de la primera sempmana de Carema entró al primer dissapte de Carema *exclusiue*, lo dit scobaler deu sonar la squella de vespres a vna hora après migjorn; e en los jorns de la Carema deu sonar les vespres, segons damont és dit en lo precedent capítol e en lo mes de ffebrer dessus dit.

4485 Ítem en lo dit mes de març, ço és a saber, en los jorns de la Carema, deu sonar lo dit scobaler la squella de la obsèquia a dos hores après migjorn, e deu durar lo treyt de la squella per spasi de miga hora, segons damont és dit en lo mes de ffebrer.

4456 Al marge, sense que es vegi clar a què es refereix: «Ítem com se diu de migjorn lo scobaler deu...»

4471 Manícula i nota moderna: «Vide foli 47 et 51 per lo tret de nona».

Ítem en los dissaptes e en les vigílies de les festes colents e en los
jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar la completa a qua- 4490
tre hores e miga après migjorn e en los dimenges e en los jorns de les
dites festes, quant ha sermó per los òrdens dels religioses, adonchs
deu sonar la completa encontinent com serà dit lo sermó dels prehi-
cadors e no abans. 4495

Ítem lo dit scobaler deu sonar la *Aue Maria* en los jorns caremals
a la fi de la completa, en la hora que lo diacha li farà senyal, e en los
altres jorns deu sonar al sol post, segons damont és dit.

Abril

En lo mes d'abril, si alguna festiuitat de doble larch hi venia per 4500
nouella institució, |56r| e axí mateys en lo jorn de Pascha o de altra
festiuitat de doble larch qui's mudàs, lo dit scobaler deu sonar per
matines a vna hora e miga après miga nit. Emperò si venie abans de
Pascha, ladonchs deu sonar a huna hora après miga nit.

Ítem a tots dobles breus e en los dimenges qui vindrà en lo dit 4505
mes, si aquells vindran abans de Pascha, deu sonar per matines a dos
hores après miga nit. Emperò si en algun d'aquells dimenges haurà
offici menor de sancta Maria, ladonchs deu sonar per matines a vna
hora e miga après miga nit. E si los dits dobles e dimenges vindran
après Pascha, deu sonar a tres hores après miga nit. Emperò hauent 4510
sgart del comensament del mes a la fi, segons és dit damont en lo mes
de marts, de cuytar o tardar algun poch lo sonar segons lo creximent
del jorn e-l minuament de la nit.

Ítem en les festiuitats de sollempnitat de VIII° lissons lo dit sco- 4515
baler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si alguna
festiuitat de VIII° lissons venia en Carema en lo dit mes, si en aquella
haurà ofici menor de sancta Maria, ladonchs deu sonar a dos hores
après miga nit. E si no y hauia ofici de sancta Maria, deu sonar a dos
hores e miga après miga nit.

Ítem en los jorns de sollempnitat de VIII° psalms o de tres lissons, 4520
ferials o santorals, si aquells seran de Carema, deu sonar per matines
a tres hores, e si serà de Carnal deu sonar per matines a quatre hores
après miga nit.

Ítem en lo dit mes d'abril, del comensament del mes entró a mig 4525
mes, en les festiuitats de doble larch en què haia dos misses altes e

- professó, e axí mateys en los dimenges e en totes altres festiuitats en què haia sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per prima a seys hores; e de mig abril entró al maig deu sonar a sinch hores e miga après miga nit. E si per uentura en alguna festiuitat de
- 4530 doble larch o per qualsevolgue-s sollempnitat en la dita sglésia no haurà sinó vna missa alta, axí com és quant lo senyor bisbe celebra la missa, ladonchs lo dit scobaler deu sonar per prima la hora que los senyors síndichs o lo domaser sempmaner li manaran, e aquesta regla ha loch en totes les festiuitats del ayn en què no haia sinó vna missa
- 4535 alta en la dita sglésia.
- Ítem en les festiuitats de sollempnitat de doble breu o de VIII° lissons e en les huytaues sollempnes en què no haia sermó a la missa, deu sonar per prima |56v| a seys hores après miga nit del comensament d'abril entró a mig abril, e de mig abril entró al maig deu sonar a
- 4540 sinch hores e miga après miga nit.
- Ítem en los jorns en què ha missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores del primer jorn d'abril entró a mig abril e per tot lo mes, e de mig abril entró al maig, a sinch hores e miga après miga nit.
- 4545 Ítem en lo dit mes d'abril, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per tèrcia, sexta e nona, segons damont és dit e ordinat en lo sonar de les festiuitats e segons es toca damont en lo mes de marts.
- Ítem en lo dit mes d'abril, tant com serà de Carema, lo dit scobaler deu sonar la obsèquia a dos hores e miga après migjorn.
- 4550 Ítem en lo dit mes d'abril, en lo temps que serà après Pascha, en los dimenges e altres festiuitats colents, lo dit scobaler deu sonar la squella de vespres per rahó dels sermons qui-s disen per los monestirs dels religioses a huna hora e miga après migjorn. E en los altres jorns obrans deu sonar la dita squella de Pascha entró a mig abril a huna
- 4555 hora e miga, e de mig abril hastró al maig a dos hores après migjorn.
- Ítem lo dit scobaler deu sonar la completa en lo temps de la Carema, si vindrà en lo dit mes, a sinch hores e miga. E en lo temps del Carnal, del comensament del mes entró a mig mes, a sinch hores e miga; e de mig mes entró al maig, a seys hores après migjorn. Emperò
- 4560 en los dissaptes e altres vespres de festes colents e en los jorns de les

4543 e...mes *interlin*

4541 *Requiem* CAO 7533

4543 *entró a mig abril* ratllat i al damunt e *per tot lo mes*. Però el text segueix el sentit de la lliçó ratllada.

dites festes deu sonar per completa, tant com serà de Carema, a sinch hores après migjorn. E tant com serà de Carnal, a sinch hores e miga après migjorn.

Ítem lo dit scobaler deu sonar la oració de la *Aue Maria* segons damont és dit en lo mes de marts.

4565

Maig

En lo mes de maig, a totes les festiuitats de doble larch, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a huna hora après miga nit. Exceptat en les festiuitats de la Ascenció e de *Corpore Christi*, en les quals festiuitats deu sonar per matines en la vigília de les dites festiuitatz encontinent après que haurà pausat lo treyt de completa, perquè si per uentura les dites festiuitatz vindran en lo |57r| dit mes de maig, lo dit scobaler en la vigília de les dites festiuitatz, quant se cantarà lo psalm de *Magnificat* en les vespres, deu sonar la completa. E après que haurà pausat, deu comensar lo trillo de les squelles per les matines qui·s disen en aquelles festiuitats en los vespres precedents, e axí deu sonar e continuar los tres treyts acostumats, segons damont és dit en los dobles larchs.

4570

4575

Ítem a totes festiuitatz de doble breu e en los dimenges, e les quals festiuitats emperò sien colents e que en aquelles haia sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines en lo temps del Paschor a dos hores après miga nit. E si seran fora lo temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar a huna hora après miga nit.

4580

Ítem a totes festiuitats de doble breu e a totes altres festiuitats de VIII° lissons que no sien colents e qui vindran dins lo temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a tres hores après miga nit. E si seran fora lo dit temps del Paschor, deu sonar per matines a huna hora e miga après miga nit.

4585

Ítem en los altres jorns de sollempnitat de tres lissons santorals o ferials qui vindran en lo dit temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si seran fora del dit temps del Paschor, deu sonar a dos hores e miga après miga nit.

4590

Ítem en lo dit mes de maig, en les festiuitats de doble larch, per rahon de la gran sollempnitat, e axí mateys en los dimenges e en les festiuitats de doble breu en què haia sermó en la missa, lo dit scoba-

4595

4564 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042

4574 *Magnificat* Lc 1, 46-55

ler deu sonar e fer sonar per prima, ço és saber, del primer jorn de maig entró a mig maig, a sinch hores e miga; e de mig maig entró al primer jorn de juny, deu sonar per prima a sinch hores après miga nit.

4600 Ítem en les festiuitats de doble breu e en totes huytaues sollempnes e en totes altres festiuitats de VIII° lissons en què no haia sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar la prima a sinch hores après miga nit.

4605 Ítem en los jorns de tres lissons en los quals la missa del anniuersari és de *Requiem*, lo dit scobaler deu sonar per prima a sinch hores e miga après miga nit.

4610 Ítem lo dit scobaler en los tres jorns de les Rogacions, si la segona missa qui-s diu en la dita sglésia per lo anniuersari serà de *Requiem*, adonchs deu sonar per prima a v hores après miga nit. E si serà sollempna per alguna festiuitat que vinga en |57v| los dits jorns o en algun d'aquells, ladonchs deu sonar per prima a quatre hores e miga a après miga nit.

4615 Ítem en lo dit mes de maig lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per tèrcia, sexta e nona, segons damont és dit e ordinat en los officis de les festiuitats e en lo mes de marts damont posat és expressat largament.

4620 Ítem en lo dit mes de maig lo dit scobaler deu comensar a sonar la squella de vespres a dos hores après migjorn, exceptat en lo jorn de la Assensió e de Pentacosta, e de *Corpore Christi*, si vindran en lo dit mes, per rahon de la gran sollempnitat de les vespres; ladonchs deu comensar a sonar la dita squella a huna hora e miga après migjorn.

4625 Ítem en lo dit mes de maig lo dit scobaler deu sonar la completa en los dissaptes e en les vigílies de les grans festiuitats e de totes altres festiuitats colents a sinch hores e miga après migjorn. E en los jorns de les festiuitats en les quals haurà sermons per los òrdens dels religioses, deu sonar encontinent com serà dit lo sermó dels prehicadors. E en los altres jorns deu sonar a seys hores après migjorn.

Ítem lo dit scobaler deu sonar la *Aue Maria* la hora damont dita, ço és, encontinent com se pondrà lo sol.

Juny

4630 En lo mes de juny poden sdeuenir les festiuitats de la Assensió e de Pentacosta, e de *Corpore Christi*, e més auant són les festiuitats de

la Natiuitat de sant Johan babtiste e de sant Pere e de sant Paül, les quals festiuitats són de doble larch maior. E en cascuna d'aquelles se deuen dir les matines de vespre après la completa, tocats e fenits los treyts acostumats sonar per matines, axí com és ja dit damont en lo mes de maig. Exceptada la festiuitat de Pentacosta, en la qual se deuen dir les matines après miga nit. E en la qual festiuitat deuen sonar per matines a huna hora après miga nit, segons ja damont és ordinat sonar en los dobles larchs maiors. 4635

Ítem en lo dit mes de juny pot venir alguna pocha pertida del temps del Paschor; per què, si per uentura hi vindrà algun temps del dit Paschor e en aquell vindran algunes festiuitats de doble breu o de sollempnitat de VIII° lissons colents e en les quals deurà hauer sermó en la missa, e axí mateys en los dimenges qui vindran en lo |58r| dit temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a dos hores après miga nit. 4645

Ítem si les dites festiuitats e dimenges seran fora lo temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a vna hora après miga nit.

Ítem a les festiuitats de sollempnitat de VIII° psalms e altres jorns feriat de tres lissons qui vindran en lo temps del Paschor, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. 4650

Ítem en les dites festiuitats de sollempnitat de VIII° psalms o de altres jorns feriat de tres lissons qui vindran après les huytaues de Pentacosta, si en aquelles festiuitats haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores après miga nit. E si per uentura no y haurà offici menor de sancta Maria, ladonchs deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit. 4655

Ítem en lo dit mes de juny, en les festiuitats de doble larch e en los dimenges e en les altres festiuitats en què haia sermó a la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per prima a sinch hores après miga nit. Emperò si en les festiuitats de doble larch lo senyor bisbe o altre prelat disia la missa, per què no y degués hauer sinó tant solament vna missa alta, ladonchs deu sonar per prima a VI hores ho a coneguda dels síndichs de la dita sglésia. E açò sia regla general al dit scobaler: que totes vegades que no y haurà sinó vna missa alta, que sone per prima a coneguda dels ditz síndichs o del domaser sempmaner, segons ja damont és dit en lo mes d'abril. 4665

4670 Ítem en les festiuitats de doble breu o de VIII° lissons en les quals no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a sinch hores e miga après miga nit.

Ítem en les festiuitats de VIII° psalms o de altres dies feriat en què haurà missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a VI hores après miga nit.

4675 Ítem en lo dit mes de juny, lo dit scobaler deu comensar a sonar la squella de les vespres a dos hores après migjorn. Emperò en les festiuitats de la Assenció, de Pentacosta, de *Corpore Christi* e de la Natiuitat de sant Johan babtiste, e en la festiuitat de sant Pere e sant Paül, si les dites festiuitats o algunes d'elles vindran en lo dit mes de juny per rahon de la gran sollempnitat de les vespres de les dites festiuitats e per rahon de sermó qui-s diu après vespres en la dita sglésia en algunes de les dites festiuitats, lo dit scobaler deu comensar a sonar la dita squella de vespres a huna hora après migjorn. |58v|

4685 Ítem en los dissaptes e en les vigílies de les festes coltes, e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa a seys hores après migjorn. Emperò en les festiuitats en què haurà sermó après vespres en la dita sglésia de Sant Johan, deu sonar per completa encontinent après que-l sermó serà fenit. E en los dimenges e altres festiuitats en què haurà sermó per los òrdens dels religioses, deu sonar per completa après que-l sermó del orde dels prehicadors serà fenit.

Juliol

En lo mes de juliol al present no ha alguna festiuitat de doble larch. Emperò si per auant se'n ordinaua o fondaua alguna, lo dit scobaler hauria sonar per matines a vna hora après miga nit.

4695 Ítem en les festiuitats de doble breu e en los dimenges, e en les altres festiuitats de VIII° lissons qui vindran en lo dit mes de juliol, lo dit scobaler deu sonar per matines a vna hora e miga après miga nit.

4700 Ítem en les festiuitats de VIII° psalms e en los altres jorns feriat de tres lissons en què haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores après miga nit, e si en aquells jorns de les dites festiuitats no haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

Ítem en lo dit mes de juliol en les festiuitats de doble larch, si n'í haurà, e en les festiuitats de doble breu e de VIII° lissons, en les quals haurà sermó en la missa, e axí mateys en los dimenges, lo dit scobaler deu sonar per prima, del primer jorn de juliol entró a mig juliol, a v hores après miga nit; e de mig juliol entró al primer jorn d'agost, a sinch hores e miga après miga nit. 4705

Ítem en les altres festiuitatz de doble breu e de VIII° lissons en les quals no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a sinch hores après miga nit. 4710

Ítem en los jorns de tres lissons en los quals se diu la missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a sinch hores e miga après miga nit. 4715

Ítem en lo dit mes, lo dit scobaler deu comensar a sonar la sque-lla de les vespres a dos hores après migjorn. |59r|

Ítem en los dissaptes e en les vigílies de les festes colents e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa a sinch hores e miga après migjorn. Emperò entès tostemp que en los jorns en què haurà sermó per los òrdens dels religioses, deu sonar per completa encontinent com serà fenit lo sermó dels prehicadors. 4720

Ítem en los jorns obrans o faseners, lo dit scobaler deu sonar per completa a seys hores après migjorn.

Agost 4725

En lo mes d'agost, en les festiuitats de doble larch, lo dit scobaler deu sonar per matines a vna hora après miga nit.

Ítem en les festiuitats de doble breu e en los dimenges e en les altres festiuitats de VIII° lissons, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores après miga nit. 4730

Ítem en les festiuitats de VIII° psalms e en los jorns feriatz de tres lissons en què haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit. Et si en les dites festiuitats o sollempnitat de VIII° psalms no haurà offici menor de sancta Maria, ladonchs deu sonar per matines a tres hores après miga nit. 4735

Ítem en lo dit mes d'agost, en les festiuitats de doble larch, per la gran sollempnitat del offici e axí mateys en los dimenges e en altres festiuitats en què haia sermó a la missa, lo dit scobaler deu sonar per

4740 prima, del primer jorn d'agost entró a mig agost, a v hores e miga après miga nit; e de mig agost entró al primer jorn de setembre, a vi hores après miga nit.

Ítem en les festiuitats de doble breu e de viii^o lissons, e en les huytaues sollempnes en les quals no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a vi hores après miga nit. |59v|

4745 Ítem en los jorns en los quals se cantarà missa de *Requiem* per lo anniuersari, deu sonar per prima, del primer jorn d'agost fins a mig agost, a vi hores après miga nit; e de mig agost fins al primer jorn de setembre, a seys hores e miga après miga nit.

4750 Ítem lo dit scobaler deu comensar a sonar la squella de vespres, del primer jorn d'agost fins a mig agost, a vna hora e tres quarts; e de mig agost fins al primer jorn de setembre, a huna hora e miga après migjorn.

4755 Ítem lo dit scobaler deu sonar per completa en los dissaptes e en les vigílies de les festes colents, e en los jorns de les dites festes, a sinch hores e miga après migjorn.

Ítem en los jorns obrants o faseners, lo dit scobaler deu sonar per completa a seys hores après migjorn.

Setembre

4760 En lo mes de setembre, en les festiuitats de doble larch, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a huna hora après miga nit.

Ítem en les festiuitats de doble breu e en los dimenges e en les altres festiuitats de viii^o lissons, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

4765 Ítem en les festiuitatz de viii^o psalms e en los jorns feriatz de tres lissons, en les quals festiuitatz haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si no y haurà de sancta Maria, deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit.

4770 Ítem en lo dit mes de setembre, en les festiuitatz de doble larch e doble breu, e en los dimenges e en totes altres festiuitatz en què haia sermó a la missa, lo dit scobaler deu sonar o fer sonar per prima, del primer jorn de setembre fins a mig setembre, a sinch hores e miga après miga nit; e de mig setembre fins al primer jorn de octubre, deu

4775 sonar per prima a seys hores après miga nit. |60r|

Ítem en los jorns de doble breu o de VIII° lissons en los quals no haurà sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores après miga nit.

Ítem en los altres jorns en los quals se cantarà missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores e miga après miga nit. 4780

Ítem en lo dit mes de setembre, lo dit scobaler deu comensar la squella de vespres a huna hora e miga après migjorn.

Ítem en los dissaptes e en les vigílies de les festes colents e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per completa a sinch hores après migjorn. 4785

Ítem en los altres jorns obrants e faseners lo dit scobaler deu sonar per completa a sinch hores e miga après migjorn.

Octobre

En lo mes de octubre al present no ha alguna festiuitat de doble larch, mas si per auant se'n ordinaua o instituiia alguna, lo dit scobaler adonchs deuria sonar per matines a huna hora e miga après miga nit. 4790

Ítem en les festiuitats de doble breu e en los dimenges e en les altres festiuitats de VIII° lissons, si en los dits dimenges e festiuitats de VIII° lissons haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores après miga nit. E si no y haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar a dos hores e miga après miga nit. 4795

Ítem en los jorns de tres lissons ferials o santorals, en los quals haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si no y haurà offici de sancta Maria, adonchs deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit. 4800

Ítem en lo dit mes d'octubre, en les festiuitats de doble larch, si n'i hauia, e axí mateys en los dobles breus, e en los dimenges e en totes altres festiuitatz en què haia sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores, del comensament del mes fins a mig mes; e de mig mes fins al nouembre, |60v| a sis hores e miga après miga nit. 4805

Ítem en les altres festiuitats de doble breu e de VIII° lissons en què no haurà sermó a la missa, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores e miga après miga nit, del comensament del mes fins a mig mes; e de mig mes fins al nouembre, deu sonar per prima a set hores après miga nit. 4810

4815 Ítem en los altres jorns de tres lissons en los quals se cantarà missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a seys hores e miga après miga nit, fins a mig mes; e de mig octubre fins al nouembre, deu sonar per prima a set hores après miga nit.

4820 Ítem lo dit scobaler deu comensar a sonar la squella de vespres a huna hora e miga après migjorn, del primer jorn d'octobre entró a mig octubre; e de mig octubre fins al primer jorn de nouembre, deu comensar a sonar a huna hora après migjorn.

4825 Ítem en los dissaptes e en les altres vigílies de festes colents, e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa del primer jorn d'octobre fins a mig octubre, a sinch hores; e de mig octubre fins al primer jorn de noembre, a quatre hores e miga après migjorn.

Ítem en los jorns obrants o faseners lo dit scobaler deu sonar per completa a sinch hores e miga après migjorn.

Noembre

4830 En lo mes de nouembre, en les festiuitats de doble larch, lo dit scobaler deu sonar per matines a huna hora e miga après miga nit. Emperò en lo jorn dels morts, qui és doble larch, deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

4835 Ítem en les festiuitats de doble breu e en los dimenges, e en les altres festiuitatz de VIII° lissons, si en los dits dimenges e festiuitatz de VIII° lissons haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a dos hores e miga après miga nit.

4840 Ítem en los jorns de tres lissons ferials o santorals en los quals haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit. E si no y haurà offici menor de sancta Maria, deu sonar per matines a quatre hores après miga nit.

4845 Ítem en lo dit mes de noembre, en les festiuitats de doble larch e de doble breu e en los dimenges e en totes altres festiuitats en què haia sermó a la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per prima, del primer jorn de noembre fins a mig noembre, a VI hores après miga nit; e de mig noembre fins al primer dia de desembre, a sis hores e miga après miga nit. Emperò en lo jorn dels morts no-s serua aquell orde en lo sonar, mas deuen sonar a coneguda dels síndichs o del

domaser sempmaner, sonats per cascuna hora canonical tres treyts a clas, exceptat per nona, car lo gran treyt de la processió va per nona; e aquell jorn deu comensar lo offici de la missa a VIII° hores après miga nit. 4850

Ítem en les altres festiuitats de doble breu e de VIII° lissons en què no haurà sermó en la missa, deuen sonar per prima a sis hores e miga après miga nit. 4855

Ítem en los jorns feriatos o santorals de tres lissons en què-s cantarà missa de *Requiem* per lo anniuersari, lo dit scobaler deu sonar per prima a set hores après miga nit.

Ítem en lo dit mes de noembre, lo dit scobaler deu sonar la sque-lla de vespres a huna hora après migjorn. 4860

Ítem en los dissaptes e altres vespres de festes colents, e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa a quatre hores après migjorn.

Ítem en los altres jorns obrants o faseners, lo dit scobaler deu sonar per completa a quatre hores e miga après migjorn. |61v| 4865

Desembre

En lo mes de desembre, en les festiuitats de doble larch, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per matines a dos hores après miga nit. Exceptat en les matines de Nadal, per les quals deu comensar a sonar en la vigília a sis hores après migjorn. 4870

Ítem en les festiuitatz de doble breu e en los dimenges e en les altres festiuitatz de VIII° lissons, en los quals dimenges e festiuitatz haurà offici menor de santa Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a tres hores après miga nit. E si no y haurà offici menor de sancta Maria, adonchs deu sonar per matines a tres hores e miga après miga nit. 4875

Ítem en los jorns de tres lissons ferials o santorals en los quals haurà offici menor de sancta Maria, lo dit scobaler deu sonar per matines a quatre hores e miga après miga nit. E si no y haurà offici menor de sancta Maria, l'adonchs deu sonar per matines a quatre hores e miga après miga nit. 4880

Ítem en les huytaues sollempnes, en los jorns de tres lissons, lo dit scobaler deu sonar per matines en tal hora e temps com deu sonar en les altres matines de tres lissons en les quals ha offici menor de sanc-

- 4885 ta Maria; e aquesta regla pot esser seruada per tot l'any en totes les huytaues sollemptes.
- Ítem en lo dit mes de desembre, en les festiuitatz de doble larch e breu, e en los dimenges e en totes altres festiuitats en què haia sermó en la missa, lo dit scobaler deu sonar e fer sonar per prima a seys hores e miga après miga nit. Exceptat en lo dia de Nadal, en lo qual deu sonar per prima a la primera puncta de la alba.
- 4890 Ítem en los altres dobles breus e festiuitatz de VIII° lissons en què no haia sermó en la missa, deu sonar per prima a set hores après miga nit.
- 4895 Ítem en los altres jorns ferials o santorals en què-s cantarà missa de *Requiem* per lo anniuersari, deu sonar per prima a set hores e miga après miga nit.
- Ítem lo dit scobaler deu sonar la squella de vespres a huna hora après migjorn.
- 4900 Ítem en los dissaptes e altres vigílies o vespres de festes colents e en los jorns de les dites festes, lo dit scobaler deu sonar per completa a tres hores e |62r| miga après migjorn.
- Ítem en los altres jorns obrans o faheners, deu sonar per completa a quatre hores après migjorn.
- 4905 [26.] *Regles dels sonars extraordinaris qui-s deuen fer en lo cloquer de Sant Johan damont dit*
- Ítem lo damont dit scobaler és tengut sonar e fer sonar, en lo jorn dels Rams, en la hora que la processió torna en la sglésia, après que tot lo offici de la benedicció dels Rams és fenit; e quant la dita processió intra per la sglésia, deu sonar e fer sonar hun couinent treyt de totes les squelles e senys menors, e hun seny dels maiors, segons és acostumat.
- 4910 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar, en lo dimarts de la Sempmana Sancta, en la hora de la obsèquia per tots los fahels def-funts, tots los senys e squelles del dit cloquer tres treyts a clas; e lo dimecres après següent, quant se fa la processió general per les ànimes dels deffunts, hun treyt dels dits senys e squelles a clas, lo qual deu durar tant com trigaran fer la dita processió. Ítem lo jorn mateys, après que haurà pausat lo treyt de nona, és tengut sonar e fer sonar tres treyts a clas de tots los ditz senys e squelles, e açò per la missa celebradora per les dites ànimes deffunctes, en los quals treyts lo dit
- 4920

scobaler és tengut sonar e tirar vna corda del seny menor dels maiors, e altre lo diacha, si en altra offici occupat no serà; e totes les altres és tengut sonar e fer sonar lo monge de la dita sglésia.

Ítem en la vigília de Pascha lo dit scobaler, feta la benedicció, 4925
 encontinent deu sonar e fer sonar hun treyt couinent totes les squelles e senys maiors e menors del dit cloquer, axí com se acostuma sonar per hun treyt de euangeli o de *Déu gràcies* en los dobles larchs sollempnes, lo qual treyt de senys e de squelles és tant per la benedicció de les fonts quant per la missa qui-s deu celebrar. 4930

Ítem en la vigília de Pentacosta lo dit scobaler és tengut sonar encontinent feta la benedicció de les fonts, axí com és dit damont en la vigília de Pascha, exceptat que no sona sinó hun seny dels maiors. 162v1

Ítem en la vigília de la Natiuitat de sant Johan babiliste lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar per nona, après que hauran sonat les VI hores, per hun treyt couinent totes les squelles e senys del dit cloquer, tant menors com maiors, segons és acostumat sonar per *Deo gràcias* de doble larch maior. 4935

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar en la vigília de la Natiuitat de Jesuchrist per laudes la hora deguda, segons és acostumat sonar per laudes en les festiuitats de doble breu maior; e d'aquí auant lo dit jorn és tengut sonar e fer sonar fins a vespres exclusiuament, axí com a sollempnitat de doble breu maior. 4940

Emperò entès que en los dits sonars de senys e de squelles damont ditz e dauall expressats, lo scobaler no és tengut sonar o tirar sinó huna corda, e lo diacha altre, e lo monge totes les altres, segons damont pus largament és dit en los dobles larchs e dobles breus maiors. 4945

[27.] *Idem regles dels sonars extraordinaris* 4950

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar cascun dilluns, quant se fa la processió dels confrayres, dos squelles, ço és a saber, la squella de vespres e la squella de tèrcia, e deuen sonar tant com trigaran fer la dita processió. E axí mateys en los diuendres de la Carema, si donchs en aquells jorns no venia alguna festiuitat que fos manada per colre en la vila de Perpenyà, e les quals dos squelles deu sonar la vna lo dit scobaler e l'altre lo monge. 4955

4935 natiuitat de *interlin*

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar cascun jorn de la Carema, comensant en lo primer dillús après lo primer dimenge de Carema, fins al dillús de la Sempmana Sancta inclusiuament, en la hora ordinada sonar la obsèquia, hun treyt de la squella appellada na Elenquina o de migjorn, lo qual treyt deu durar per spasi de miga hora.

Ítem lo dit scobaler és tengut regir e fer sonar totz los senys e squelles del dit cloquer en lo primer dijous de la Carema, après que haurà sonada la *Aue Maria*; ço és saber, tres treyts a clas axí com és acostumat sonar per los mortz, e açò per la comemoració que la sglésia fa en lo primer diuendres de la |63r| Carema per tots los preueres deffunts. E après en lo diuendres següent, après que haurà sonat lo *Pater Noster* e lo treyt de tèrcia, deu fer sonar tots los dits senys e squelles a clas altres tres treyts per la missa celebrada per les ànimes dels dits preueres deffunts. E après, quant serà fenida la missa de *Requiem* e faran la processió general per totz lochs acostumats, segons se acostuma en lo jorn dels mortz, lo dit scobaler deu fer sonar tots los dits senys e squelles a clas hun treyt, lo qual deu durar tant com trigaran fer la dita processió. Ítem après que seran dinats, deuen sonar per *Deo gràcies* altres tres treyts a clas, los quals senys e squelles deu fer sonar lo procurador dels anniuersaris a cost e messió de la comunitat dels preueres.

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar en lo jorn de la festiuitat de Tots Sants, quant se canta lo psalm de *Magnificat*, tots los dits senys e squelles del dit cloquer tres treyts a clas; e açò per les vespres de mortz qui-s deuen dir encontinent, après que hauran sonat ab sollempnitat de doble breu, segons és acostumat.

Ítem en lo dit jorn, en la hora del seny del ladre, lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar tres treyts a clas dels dits senys e squelles per la comemoració dels mortz e per excitar lo poble a deuoció, segons és acostumat.

Ítem en lo jorn dels mortz lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar tots los dits senys e squelles a clas, de tres en tres treyts, per totes les hores canòniques d'aquell jorn, ço és: per matines tres treyts, e per laudes tres treyts, e per prima tres treyts, e per consegüent per cascuna hora canònica tres treyts, e per lo euangeli de la missa tres treyts, e per la processió general hun treyt qui deu durar tant com tri-

4965 *Aue Maria* Lc 1, 28.42; CAO 1041-1042 4969 *Pater noster* Mt 6, 9-13;
Lc 11, 2-4 4971 *Requiem* CAO 7533
4980 *Magnificat* Lc 1, 46-55

garà fer la dita processió; lo qual treyt pot anar per nona, si-s volran, e los quals senys e squelles és tengut sonar e fer sonar lo monge, ajudant-li lo scobaler e-l diacha, segons damont és dit en lo sonar de la sempmana de la Sempmana Sancta. 4995

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar cascun jorn a dos hores de la nit en lo temps del stiu, e a tres hores de la nit en lo temps del yuern, lo seny del ladre per huna couinent pausa e per tant temps que hom pusqués esser anat del portal de Sant Martí al portal d'Elna; e après que haurà pausat lo dit seny, deu sonar per huna couinent pausa la squella del foch; e lo dit scobaler deu hauer // 63v per sonar lo dit seny del ladre cascun mes tres sols. e quatre diners, o cascun any quaranta sols., los quals deu pagar lo batle del senyor rey o lo tauler dels clams. Ítem deu hauer lo dit scobaler per sonar la squella del foch cascun mes vint diners, o cascun any vint sols., los quals deuen pagar e fer pagar los cònsols de la vila de Perpenyà. 5000

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar a tots los cosses e albat qui vindran en la dita sglésia segons és acostumat. Emperò deu hauer de cascun albat per sonar les esquelles dos diners. 5010

Ítem deu hauer per sonar a hun cors special per si [*espai en blanc*] a sonar, vuyt diners.

Ítem deu hauer per sonar a hun cors general dels dos senys maiors, dotze diners. 5015

Ítem deu hauer per sonar a hun cors general dels dos senys menors, per si e son ajudant a sonar al dit cors, dos sols.

Ítem deu hauer per sonar a hun cors general de tot lo cloquer, vint diners.

Ítem deu hauer per sonar a hun albat dels pobres del spital, hun diner. 5020

Ítem deu hauer per sonar a hun cors dels pobres del spital, quatre diners; les quals pagues e quantitats deu pagar lo render del cloquer, o al cas que no.l arrendassen, los honrats cònsols, o aquell o aquells qui resebrien los dretz del dit cloquer. 5025

Ítem lo dit scobaler és tengut sonar a tot cors special e a tot albat per lo premi damont dit tres treyts, ço és saber: quant la processió hi va, un treyt; e quant torna a la sglésia, altre treyt; e quant se fa la sepultura, altre treyt, lo qual deu durar fins que la sepultura sia feta.

5005-5006 *tauler dels clams* A Sant Joan hi havia, doncs, un tauler on els clergues podien penjar-hi les al-legacions formals contra un greuge.

5009 *cosses* Cossos.

5030 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar a tot cors general dels senys menors a son càrrech e despens per lo premi damont dit de dotze diners; e és tengut sonar seys treyts, ço és saber, tres treyts deuesits ans que pèrtia la professó de la sglésia, e los altres tres treyts anant e vinent e sebellint, segons damont és dit.

5035 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar a tot cors general de dos senys maiors seys treyts, segons damont és dit dels cosses generals dels senys menors. Emperò lo dit scobaler no és tengut al sonar sinó de la sua persona e deu tirar huna corda al seny menor dels maiors tant solament; tota la altra companya és tengut hauer lo render del cloquer o aquell qui resebrà los emoluments dels ditz cosses. |64r|

5040 Ítem lo dit scobaler és tengut sonar e fer sonar a tot cors general de tot lo cloquer VIII° treyts, ço és saber, seys treyts deuesitz ans que pèrtia la processió de la sglésia, e los tres treyts axí com damont és dit, ço és, anant e vinent la processió e faent la sepultura. Emperò lo dit scobaler no és tengut sinó de la sua persona; tota la altre companya deu hauer lo dit render del cloquer, segons damont és dit en lo precedent capítol.

5050 [28.] *Officis e càrrechs pertanyents als honorables còsols de la vila de Perpnyà per rahon del cloquer*

5055 *Primo* los dits còsols són tengutz per la renda que prenen cascun any sobre lo dit cloquer e axí com a perroquians e súbdits de la sglésia de Sant Johan de tenir condreta la torra dels senys e de reparar aquella e de tenir-la fornida de tots enfustaments e bassechs e stasses e de tots altres feraments e altres coses necessàries, e refer tots senys e squelles qui en aquella se trencaran, segons és acostumat.

5060 Ítem los dits còsols són tenguts de fer ligar tots los batalls e hauer batalleres de cu[i]r de bou a tots los senys e squelles del dit cloquer. E més auant deuen pagar les cordes necessàries als dos senys maiors.

Ítem los dits còsols són tenguts cascun any de pagar vint solidos al scobaler de la dita sglésia per toquar la squella del foch.

5054 *bassechs, stasses* Mots no registrats.

5055 *feraments* Ferramenta.

5058 *batalleres de cuir* ALCOVER-MOLL II 365 registra el mot sense documentar-lo: «Ansa que hi ha soldada a la part superior de dins l'esquella per penjar-hi el batall».

Ítem los dits cònsols són tenguts de fer sonar a tots cosses e albatz qui en la dita sglésia vindran per lo preu següent:

Et primo a tot albat deuen sonar les dos squelles, de què deuen hauer sis diners. 5065

Ítem a tot cors special deuen fer sonar los dos senys menors, de què deuen hauer setze diners; e deuen-hi esser dos persones per sonar aquells, per ço que sonen millor, e per ço fon montat lo preu del sonar, car antigament no-s pagaue sinó XII diners per cors special. 5070

Ítem a tot cors general comun deuen sonar los dos senys maiors, de què deuen hauer quinze sols. 164v1

Ítem si no volran los dits senys maiors, poden fer cors general ab los senys menors, de què deuen hauer quatre sols. e deuen-los sonar dos persones, per ço que los sonen millor, e per ço fon montat lo preu del sonar, car antigament no pagauen sinó tres sols. per sonar los dits senys menors. 5075

Ítem a tot cors general de honor deuen sonar tots los senys e squelles del dit cloquer, de què deuen hauer trenta sols.

Ítem a tot cors o albat del spital deuen fer sonar per amor de Déu a lur cost e messió. 5080

Ítem los dits cònsols deuen fer sonar a tot cors special e a tot albat tres treyts, ço és a saber: quant la processió hi va, hun treyt; e quant torna a la sglésia, altre treyt; e quant se fa la sepultura, altre treyt, lo qual deu durar fins que sia feta la sepultura. 5085

Ítem a tot cors general de dos senys maior o menors deuen sonar sis treyts, ço és saber, tres treyts deuesits ans que pèrtia la processió de la sglésia, e los altres tres treyts axí com dessús és dit, anant e venent (*sic*) e fasant la sepultura. 5090

Ítem a tot cors general de tot lo cloquer deuen sonar nou treyts, ço és saber, seys treyts deuesits ans que pèrtia la professó de la sglésia, e los tres treyts axí com dessús és dit, ço és, anant e vinent la processió e fasant la sepultura. 5095

Ítem los dits cònsols són tengutz pagar al scobaler de la dita sglésia per sos treballs de sonar als ditz cosses o albatz, ço és saber, per cascun cors special, per ell diners; e per cascun albat dos diners. E per cascun cors general de dos senys maiors, dotze diners. E per cascun cors general dels dos senys menors, per ell e per son companyó, dos sols. E per cascun cors general de tot lo cloquer E

5100 per cascun cors dels pobres del spital dos diners. E per cascun altre ...
... del spital, hun diner. Ítem los ditz cònsols deuen hauer a lur
càrrech tota l'altre companya que hauran mester per sonar als corssets
generals, a tota lur messió e despens.

5105 Ítem los ditz cònsols són tenguts de fer sonar tots los senys e sque-
lles del dit cloquer a tota intrada de emperador o de rey, o de altre
príncep, e a tota processió general qui-s fassa per vila o fora vila o per
les claustres, ab què-s fassa a requesta dels ditz cònsols, ço és saber,
hun treyt anant e altre vinent segons és [65r] acostumat; e més auant
són tengutz de fer sonar per la festa de sant Blàser axí com a doble
5110 larch maior, per rahon de la comfrayria de sant Blàser, segons per ells
és stat ordinat.

Ítem los ditz cònsols són tenguts de hauer paualló e tener-lo con-
dret e parar-lo a totes processions generals qui-s fassen per vila o fora
vila, en què vaia lo *Corpus Christi* o relíquies, segons és acostumat.

5115 Ítem los ditz cònsols són tengutz de portar o fer portar lo dit pau-
alló a totes les processions generals en què no vaia lo *Corpus Christi*,
segons és acostumat.

Ítem los ditz cònsols són tengutz totes vegades que serà necessari
de elegir e hauer tres obrers en la dita sglésia, dels quals la hun serà
5120 preuere, qui fassa e don recapte a tots los officis e càrrechs pertanyents
a la obra, segons que dejús és expressat. E los dos altres obrers, si's
volran, poran metre lechs qui reseben tots drets, senses e lexes per-
tanyents a la dita obra, e qui paguen a qui seran tenguts, e los quals
acaptan cascun dimenge e totes altres festes acostumades per la obra
5125 de la dita sglésia, cascun ab son bassí; e aquells sien tenguts pagar o
donar al obrer preuere totes quantitats de diners a ell necessàries per
rahon de la dita obra, o pagar les obres e altres coses necessàries a son
offici, les quals lo dit obrer preuere haurà fetes fer o adobar, àlias repa-
rar, per seruehi e necessitat de la dita sglésia o de son ofici.

5130 [29.] *Officis e càrrechs de la obra e los quals ha a fer lo obrer preuere de
la dita sglésia de Sant Joban*

Primo lo dit obrer preuere és tengut e deu tenir les claus següents
// 65v //:

5104 de fer *interlin*

5113 generals *interlin*

5112 *pualló*. Variant de «pavelló», no registrada.

5122 *lexes* Deixes, llegats.

Et primo vna clau del vestiari e dos claus del reliquiari vell e dos claus del reliquiari de les crous, dos claus del reliquiari de la custòdia e totes les claus del armari dels palis de les perles, vna clau de la caixa sobre què.s fan les pagues dels anniuersaris e vna clau de hun armari qui stà detràs lo lauador, la paret al mig. 5135

Ítem lo dit obrer és tengut de pendre e fer inuentari de totz los juells, creus e reliquiaris, vestiments e de tota la altre ornamenta de la dita sglésia quant intrarà de nou per obrer, lo qual inuentari deu retre quant lixarà lo regiment de la dita obra, e donar compte del inuentari e de les altres coses per ell administrades, segons la tenor de la constitució sinodal. 5140

Ítem lo obrer és tengut dar e administrar al sacristà relíquies a totes festes sollempnes en què sia ordinat; e axí mateys a tot doble larch sollempne deu dar e administrar al diacha o al monge lo encenser maior d'argent ab sa naueta, e los canalabres d'argent e hun callis ab sa padella dels maiors, e-lls canadells maiors, e la post de la pau d'argent; e al render de la oferta, lo bassí d'argent, per rahon de la oferta del altar maior. 5145 5150

Ítem lo dit obrer és tengut de trer lo pàlit d'en Ffrancès Ffabre e lo pàlit e lo rerataule de les perles, e la custòdia maior a totes les festes en què haia processió general ab capes. E més auant és tengut trer e perar la dita custòdia maior tant solament a les festiuitatz de la Ephifania e de sancta Maria del mes de març e de setembre, e a la festiuitat de sant Johan euangeliste après Nadal. 5155

Ítem lo dit obrer deu trer e liurar al sacristà cascun any en la vigília de sant Johan de juny lo pali austori, pali de gran deuoció, per posar-lo en lo altar maior, quant los cònsols nouells, après que han jurat, vénen orar en la dita sglésia. 5160

Ítem lo dit obrer és tengut de montar al cor de la dita sglésia los bordons d'argent a totes festes de doble larch; a vespres primeres e segones, quatre bordons; e per la processió, set bordons; e après que haien seruit, los deu dauallar del dit cor per tornar-los en lur loch 5165

5148 *callis* Variant ortogràfica de «càlic», no documentada.

5149 *padella* Utensili de base circular, que anava amb el calze. No pot ser res més que la patena. Mot no documentat

5152 Cf. supra, nota a la línia 2918.

5159 *austori* Mot no identificat. El llatí *baustus*, *-us* significa també *buf*, *alenada*. Aplicat a una pal·li, *austori* podria significar *inflador*, *de bon inflar*.

acostumat star. Emperò deu-los posar al altar quant se diu la missa maior totes vegades que ixen relíquies.

Ítem lo dit obrer és tengut de trer e apperellar los set bordons d'argent al |66r| banquet del vestiari acostumat, e dar e administrar
5170 al sacristà vuyt relíquies pus parensoses e vuyt toualloses o vels a totes processions generals qui-s fassen per vila, e los canalabres e los encensers e les nauetes d'argent, segons és acostumat.

Ítem lo dit obrer és tengut de apperellar la ferla e los sis bordons de lautó al dit banch acostumat a les primeres e segones processions
5175 de les Rogasons e a totes altres processions votiues qui-s fassen per vila en què no vagen bordons d'argent; e après que hauran seruit, les deu tornar en lur loch acostumat star.

Ítem lo dit obrer és tengut de mudar vestiments a la ymage de sancta Maria de Betlem totes vegades que necessari serà, e axí com és
5180 acostumat; e és tengut gardar tota la ornamenta, e aquella conseruar e reparar, si necessari serà, bé e diligentment.

Ítem lo dit obrer és tengut de reperar tota la ornamenta e juells e libres de la dita sglésia, e de fer-n'hi de nous totes vegades que necessari serà.

Ítem lo dit obrer és tengut donar e administrar al cabiscol de la dita sglésia a totes processions generals los ròtols dels ympnes e les letanies, e la ferla. E més auant, en lo temps de la Carema, lo libre de les *Lementacions* e los libres dels versos qui-s disen als *quiris* dels fas. E axí mateys deu donar e administrar al dit cabiscol, après de la elecció
5190 del bisbetó, lo pontifical, el ròtol del sermó dels innoçents e tots ornaments necessaris al dit cabiscol per la sollempnitat del dit bisbetó, e per tots altres officis de la sglésia per lo dit cabiscol fahedors.

Ítem lo dit obrer és tengut a totes processions generals qui-s fassen per vila e fora vila, ab què no y vaia lo *Corpus Christi* mas que y
5195 vaien relíquies, trer e administrar vuyt relíquies de les pus sollempnes, segons ja damont és dit; les quals deu posar sobre vna taula dins lo vestiari, sobre la qual taula deu primer posar hun pali o hun drap

5191 necessaris *ms* necessaries 5192 cabiscol *ms* cabiscols

5175 *rogasons* Rossellonisme registrat de viva veu al Capcir per ALCOVER-MOLL IX 538. COROMINES VII 397 també el registra de viva veu com una «forma popular» de *rogacions*. És la primera vegada que el mot es documenta?

5188 *quiris* Plural de *quiri*, és a dir *kyri*, deformació de *Kyrie*, per tal com el mot sempre anava seguit de la paraula *eleison*, i es pronunciava *kyrieleison*. És primera documentació? | *fas* Cf. nota a la línia 634.

de ceda, e sobre aquell posar les dites relíquies, e al peu de cascuna relíquia deu posar hun vel de ceda o huna prima touallola per aquells qui les aportaran; e més auant hi deu posar los canalabres d'argent e lo encenser e la naueta d'argent endeurat. |66v| 5200

Ítem lo dit obrer és tengut de fer cadaffalchs a totz officis e misteris fahedors en la dita sglésia o al sementerí, e dar e administrar la ornamenta necessària al[s] regidors dels officis o misteris damont dits.

Ítem lo dit obrer és tengut donar cascun ayn en la vigília de Pentacosta al domaser sempmaner los dotze ròtols en los quals és scrit e notat lo *Credo in Deum*; e més auant dotze diademes per los dotze apòstols e huna cora per la Maria, e tota la altre ornamenta necessària al dit misteri. 5205

Ítem lo dit obrer és tengut cascun any en la dita vigília de Pentacosta de apperellar los cels e la coloma ab dotze candelès, e en lo dia de Pentacosta, en la missa maior, quant se diu lo *Veni Sancte Spiritus*, deu fer la serimònia del Sant Sperit, segons és acostumat. 5210

Ítem lo dit obrer és tengut en lo dit dia de Pentacosta dar e administrar al damont dit domaser sempmaner o a aquell qui haurà càrrech de regir lo misteri dels apòstols XIII siris, los quals deu hauer e pendre de les il·luminàries de sant Johan e de sancta Maria, e los quals deuen esser donatz a la Maria e als dits apòstols, ço és a saber, a cascun hun ciri per pendre del lum que dauallarà la dita coloma dels dits cels en remembrança que la Verges Maria e los apòstols prengueren e foren il·luminats del foch del Sant Sperit; e los quals siris, après que la Maria e ls apòstols hauran pres del lum, deuen tenir en les mans entró que van a la hufferta, e aquells deuen lixar a la hufferta, e après deuen-se'n anar en lo vestiari per despular; e adonchs lo dit obrer deu cobrar los ditz ciris e tornar-los en aquells qui regexen les damont dites il·luminàries. 5215 5220 5225

Ítem lo dit obrer és tengut totz anys de cullir la confrayrya de sant Johan e parar tauler dauant la porta de la sglésia tots dimenges e festes colents qui vindran del jorn de Nadal fins a la festa de sant Blàser inclusiuament, e après deu fer la cerca per la vila, segons és acostumat. 5230

Ítem lo dit obrer és tengut de conseruar, reparar e de nouell obrar les parets, tarrats, banchs e altres enfustaments de la dita sglésia totes vegades que necessari serà.

5207 *Credo in Deum* DSch 10-36

5212 *Veni Sancte Spiritus* CAO 5327

5235 Ítem lo dit obrer és tengut de posar e hauer hun hom per dar lo pa senyat tots dimenges, e les quatre festes anyals e les dos festes de sant Johan babtiste, segons és acostumat. |67r|

5240 Ítem lo dit hom qui dóna lo pa senyat deu cridar tots los confrayres morts ab la squella de la obra per açò ordinada per la vila, e per los lochs acostumats, si request ne serà, paguant-li per sos treballs dotze diners. E si per uentura aquell aytal no serà scrit al libre de la confrayria e-l volran cridar per confrayre, deu pagar dotze diners al crida e dotze diners a la confrayria. E lo dit crida deu acompanyar ab la dita squella lo cors que haurà cridat a la sglésia fins sia sotarrat.

5245 Ítem deu acompanyar lo dit obrer totes vegades que farà la serca de la confrayria per la vila, portant lo libre de la dita confrayria e sonant la squella e cridant etc., segons és acostumat.

5250 Ítem lo dit obrer és tengut fer tots altres officis e càrrechs los quals seran scrits en lo manater del cor e al missal del altar maior, dels quals dessús no serà feta menció. |67v|

[30.] *Ordinationes processionum et aliorum diuinorum officiorum ac etiam serimoniarum ecclesie collegiate Sancti Iohannis, ville Perpiniani.*

Christi nomine et eius matris gloriose et beati Iohannis babtiste primitus inuocatis, Nos, Petrus Sabaterii, canonicus, et Johannes

5254 *Pere Sabater* L'any 1423 és canonge i prebost de Sant Joan, COMA II, c. 3, p. 75 i el 29 d'agost assisteix a l'acte d'aprobació del recull de notícies històriques sobre l'església, fet a partir de documents de l'arxiu capitular, COMA III, c. 11, § 2, p. 270; cf. supra, p. 120-121. El 17 d'octubre següent acaba un arbitratge entre canonges i beneficiats sobre la forma de designar el precentors canonges, COMA III, c. 11, § 3, p. 276. El 1428 és comissionat pel bisbe per tal d'erigir en canonicat la doma de patronat del sagristà i conferir-la a Bernat Brugat, COMA III, c. 7, § 7, p. 240; c. 12, § 1, p. 290. És citat en el document del 6 de juny del 1428, mitjançant el qual el bisbe i futur cardenal Joan de Casanova creava dos nous monjos a Sant Joan, COMA III, c. 12, p. 287. El 21 de juliol del mateix any és àrbitre designat pels canonges en una controvèrsia amb els domers sobre la forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 1, p. 288-289. I el 13 d'agost del mateix any és comissionat per erigir a canonicat la doma de patronat del sagristà, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. El 1430 permuta el benefici de canonicat i prebenda que obtenia a Sant Julià de Torrelles amb Gonçal Badia, titular de benefici a Sant Martí de Tura: BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE 439 b. El 28 de novembre del 1430 és esmentat en una nova concòrdia promoguda pel ja cardenal Joan de Casanova sobre erecció de nous oficis a Sant Joan, con-

Gardià, beneficiatus, presbiteri ecclesie collegiate Sancti Johannis 5255
 ville Perpiniani, arbitri, arbitratores et amicabile compositores
 supradicti, a partibus supradictis et infrascriptis assumpti et concor-
 diter electi, auditis partibus ad plenum et consideratis iuribus et
 rationibus utriusque partis et meritis tocius cause diligenter attentis,
 habitaque super hiis matura deliberatione, pro utilitate tocius cleri 5260
 dicte ecclesie et maxime pro augmento diuini cultus et deuocione
 tocius religionis christiane, consideratisque considerandis et aliis
 pluribus causis super hoc nostrum mouentibus animum, ex potestate
 nobis per dictas partes attributa, ut prefertur, ad nostram super pre-
 dictis arbitralem sententiam proferendam procedimus in hunc qui 5265
 sequitur modum.

versió dels deu florins de les festines en capes, prohibició als síndics de fer estatuts prescindint de la voluntat del Capítol i sobre l'endèmica qüestió de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 4, p. 296. El 30 de novembre del 1430 és esmentat en l'acte de creació d'un lector en arts perquè ensenyés a Perpinyà, promoguda per Joan de Casanova, COMA III, c. 12, § 3, p. 293-295. L'any 1431 fou procurador del Capítol per presentar a Joan Ollers, ardiaca de Conflent, la comissió que li feia Eugeni IV per aprovar, si ningú no s'hi oposava, l'estatut del cardenal Joan de Casanova sobre Sant Joan de l'any anterior, COMA III, c. 12, § 11, p. 328. El 6 d'octubre del 1432 pren possessió del capellaniu de Malloles, permutat amb Esteve Marsal pel benefici fundat a l'església de l'Eula, de Perpinyà, per Berenguera, dona de Joan Nomdedéu, burgès de Perpinyà: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 361 b. El 27 de gener del 1434 lliura 20 florins d'or d'Aragó, fruit del primer any del seu benefici de Malloles, a l'obra d'Elna: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 361 b. 5254-5255 *Johannes Gardià* En data imprecisa, entre finals del s. XIV i principis del s. XV, un Joan Guardià, presumiblement clergue, arbitra en un conflicte entre clergues de la col·legiada de la Real, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 192 b. El 15 de novembre del 1420 fa rebut del pagament d'un cens degut al benefici de Santa Magdalena, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 179 a. El 17 d'octubre següent, en companyia de Pere Sabater, acaba un arbitratge entre canonges i beneficiats sobre la forma de designar el precentors canonges, COMA III, c. 11, § 3, p. 276. És testimoni en l'aprovació que el bisbe Jeroni d'Ocon fa del resum històric sobre Sant Joan, prèviament ratificat pel Capítol, el 30 d'octubre del 1423, COMA III, c. 11, § 2, p. 270. El 1428 és admès a celebrar a l'altar major de Sant Joan, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. És àrbitre com a domer en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2, 290-292. El mateix COMA II, c. 3, p. 74-76, transcriu l'acte de presa de possessió del bisbe Galceran Albert com a capellà major de Sant Joan, datada el 1 de gener del 1432, en el qual Joan Guardià actua com a procurador del bisbe. El 1406 un Joan Guardià és capellà de Vilarnau i consta mort el 1434: BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 433 b, 434 a.

- Et in primis ordinamus, pronunciamus, arbitramur, decernimus et declaramus quod in qualibet festiuitate nouem leccionum duplicis brevis uel duplicis largi de nouo aut de cetero instituenda in ecclesia
 5270 Sancti Johannis predicta, fundator uel fundatores eiusdem pro dicte festiuitatis perpetua sustentacione teneantur dare, legare uel alias cedere dominis sindicis dicte Comunitatis pro augmento cotidiana-
 rum distribucionum ecclesie ipsius, scilicet pro qualibet festiuitate nouem leccionum viginti libras barch. de terno, uel viginti solidos
 5275 barch. anuales et rendales. Et pro qualibet festiuitate duplicis brevis, quadraginta libras bar. uel quadraginta solidos barchin. anuales et rendales. Et pro qualibet festiuitate duplicis largi octuaginta libras
 bar. uel octuaginta solidos barchin. censuales et rendales, quorum censuum et reddituum massa seu proprietas sit ad forum duodecim
 5280 denariorum pro libra, dominis sindicis ecclesie prenarrate de premisis gracia retenta et reseruata. Quorum quidem reddituum annua-
 lium distributor Comunitatis sepe dicte quolibet anno in die cuiuslibet festiuitatis soluat et soluere teneatur cuilibet presbitero, canonico
 et beneficiato diuino officio interessenti in primis et in secundis ues-

5267-5404 Comença aquí el text d'una concòrdia, sentència arbitral o compromís acordat el 17 d'octubre del 1423, que copia COMA III, c. 11, § 3, p. 276-284, i a la p. 275 n'acclareix el sentit des del seu punt de vista, sempre parcial a favor dels canonges: «De la present sentència apendrem dos cosas: la primera redunda al honor y la altra al profit del Capítol, y de todas estas dos prerogativas los beneficiats ne àn despullat lo Capítol. És honor del Capítol que sos canonges no sían ordenats per personas estranyas de son cos, com són los síndics, sinó per lo president del Capítol, qui era lo canonge prebost. Per obbiar a semblant monstrositat los jutges àrbitres ordenaren que en les festiuitats més solemnes i quant celebraria de pontifical lo sr. bisbe en Sant Joan, que en eixas funcions lo prebost del Capítol, i en sa absència lo cabiscol, ordenàs o nomenàs dos canonges per precentors majors; que, essent lo cabiscol canonge, no deformaba lo decoro a sos col·legues. Ordenaren també que, quant en lo chor se llegirían les profecies, com se acostuma fer en los dissabtes de les tèmporas y en les vigílies de les dos pàsques, degué lo cabiscol prénder lo ordre del prebost per saber los canonges que ell nomenaba, los quals après invitaba per cantar les profecies, conforme era de gust del prebost. Quant los canonges officiàban, se'ls donàban sis residents dels més antics per ajudar-los, los quals sis no solament podían però encara era obligat de assistir-los als diuins officis. En tots los dobles llarchs fundats i que al avenir se fundarían, ordenaren los dits àrbitres que lo distribuïdor degué donar al sr. canonge prebost tots anys un sou y nou diners barcelonesos, en augment de les portions canonicals, com també quatre diners en les solemnitats de octavas y festiuitats de nou llissons».

peris, in matutinis et in duabus missis altis, pro qualibet hora et missa duos denarios barchin., et cuilibet predictorum interessenti in aliis horis canonicis ipsius festiuitatis unum denarium; et eciam soluat et soluere teneatur cuilibet precentori qui in dicta festiuitate corum ipsius ecclesie tenuerit duplicem distribucionem. Necnon etiam dictus distributor soluat et soluere teneatur duplicem distribucionem ebdomedario qui dictum tenuerit corum in primis et secundis uesperis et in matutinis tantummodo. Soluat inquam dictus distributor et soluere teneatur in omni festiuitate duplicis breuis et nouem leccionum redditus annui eisdem assignati in illis horis per dictos dominos tunc syndicos ordinandis. Et amplius distributor antefatus soluat et soluere teneatur quolibet anno domino tunc preposito dicti capituli pro qualibet festiuitate duplicis largi de nouo in dicta ecclesia uel de cetero instituenda viginti unum denarium barchin., et pro qualibet festiuitate duplicis breuis decem denarios, et pro qualibet festiuitate nouem leccionum quatuor denarios pro augmento canonicalium portionum ecclesie sepe dicte.

Item pronunciamus, sententiamus, decernimus, declaramus et arbitantes ordinamus quod dominus Thesaurarius predicte Comunitatis qui nunc est et pro tempore fuerit sit procurator dicti Capituli irreuocabilis, potestatem habens plenariam arrendandi |68r| et recipiendi omnes fructus, redditus, iura et emolumenta alia Capellaniuorum et beneficiorum dicto capitulo ratione dictarum cotidianarum distribucionum jam vnitorum et in futurum vniendorum, et etiam laudandi quascumque uendiciones et alios quosuis contractus, foriscapiaeque petendi et recipiendi, noua accapita concedendi et remissiones acceptandi et generaliter omnia alia faciendi que ad regimen et administracionem premissorum fieri requirantur, collacionibus et presentacionibus beneficiorum dicto capitulo remanentibus, volentes et decernentes quod idem Thesaurarius anno quolibet, in vigilia Pasche Domini, teneatur exsoluere domino preposito dicti Capituli ratione quarti dicto Capitulo debiti pro beneficcio in dicta ecclesia fundato per dominum Raynaldum de Ulmo, condam, dicto capitulo

5317 *Raynaldum de Ulmo* Membre de la noble i poderosa família dels Oms, és vicari general del bisbe Pere Cima el 1374 i el 1375: BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE 4 a; COMA III, c. 5, § 3, p. 211. El mateix 1375 i els anys 1381 i 1383 és documentat com a canonge i ardiaca del Conflent, BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE 4 a, 67 b, 70 b. Va deixar els béns a l'església de Sant Joan, tal com consta en un extret del seu testament esmentat el 1393, BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE 172 b.

unito et pro octauis beate Marie mensis Augusti et beate Catharine,
 5320 quinquaginta sol. barchin., et amplius quartam partem fructuum
 proveniencium ex capellaniis de Orulo et de Vilarmilano, dicto
 capitulo jam unitis ratione cotidianarum distributionum predicta-
 rum.

Item ordinamus, pronunciamus, arbitramur, decernimus et decla-
 ramus quod in omni festiuitate duplicis largi in preacta Sancti
 5325 Johannis ecclesia instituta et deinceps instituenda in qua fieri debeat
 per claustra dicte ecclesie processio generalis, et etiam in omnibus
 festiuitatibus in quibus aliquis Reverendus dominus Episcopus uel
 alius maioris dignitatis officiabit, in ecclesia prescripta sint et esse
 5330 debeant duo canonici dicte ecclesie precentores maiores per dictum
 prepositum et in eius absentia per precentorem prefate ecclesie pre-
 cedente die dicte festiuitatis eligendi. Et in omnibus aliis festiuitati-
 bus duplicis largi jam institutis et etiam instituendis sint et esse
 debeant precentores maiores duo presbiteri benefficiati septimanarii
 5335 dicti cori, si abiles fuerint, ad noticiam dictorum dominorum sindi-
 corum; et si abiles non fuerint, tunc alii duo benefficiati per dominos
 syndicos dicte ecclesie et in eorum absentia per precentorem dicte
 ecclesie precedente die dicte festiuitatis eligendi sint precentores, ut
 superius est dictum. Qui quidem precentores tam canonici quam
 benefficiati teneantur et sint astricti exercendi precentorie officium in
 5340 primis uesperis et in completoris (*sic*), in processione et in missa
 maiori et in omnibus aliis horis canonicis dictarum festiuitatum. Et
 etiam dicti precentores maiores in dictis festiuitatibus dicti duplicis
 largi teneantur dare responsa misse et tractus, casu quo in dicta missa
 fuerint, duobus presbiteris canonicis et quatuor presbiteris beneffi-
 5345 ciatis ecclesie prenarrate. Et in aliis festiuitatibus in quibus dicti
 canonici fuerint precentores maiores, ut prefertur, duo benefficiati per
 dictos dominos syndicos eligendi sint secundi precentores in primis et
 secundis uesperis et in processione et etiam in missa maiori tantum-
 modo. In omnibus uero festiuitatibus in quibus duo benefficiati dicte
 5350 ecclesie erunt precentores maiores, tunc duo canonici per dictos pre-
 centores benefficiatos uel per dictum prepositum eligendi sint pre-
 centores secundi in primis et secundis uesperis et in missa maiori tan-
 tummodo. Et casu quo in dictis uesperis processio ipsius ecclesie
 teneatur descendere de choro eiusdem ecclesie ob reuerenciam fes-

tiuitatis alicuius capelle, tunc omnes dicti quatuor precentores incedant retro totam dictam processionem, maioribus tamen precentoribus minores precentores in honorem precedentibus. Item in omni festiuitate duplicis largi, in qua processio generalis cum capis per claustra dicte ecclesie fieri debeat, sint et esse debeant in dicta processione septem precentores bordonos argenteos et capas portantes, iuxta sollempnitatem dicte festiuitatis. Et duo primi precentores sint illi septimanarii cori, secundi uero duo beneficiati jam electi, tercii et maiores duo canonici et precentor dicte ecclesie; qui precentor incedere debeat in medio dicte processionis cantica regendo. Et dicti alii sex precentores quilibet in ordine suo teneatur cantare unum responsum, prout est fieri consuetum. Item in omni festiuitate duplicis largi et [69r] etiam in die Epifanie Domini uenientibus in die dominica in qua generalis processio cum capis per claustra fieri non debeat, tunc fiat dominicalis processio cum dictis septem precentoribus, prout superius est expressum, et omnes domini canonici et beneficiati in dicta processione euntes incedant cum eorum habitis consuetis et sine capis processionalibus.

Item ordinamus, sententiamus, pronunciamus, decernimus et declaramus quod in omnibus processionibus de cetero fiendis per dominos canonicos et beneficiatos dicte ecclesie domini canonici et beneficiati et ceteri clerici eiusdem incedant binatim per ordinem iuxta temporis prioritatem propriarum receptionum, in hunc qui sequitur modum, uidelicet: quod post crucem incedant pueri superpellicia portantes, deinde clerici in sacris ordinibus constituti, postmodum presbiteri in eadem ecclesia non beneficiati et exinde presbiteri in eadem ecclesia beneficiati qui non fuerint syndici nec sunt graduati nec in prefata ecclesia curati, et deinde beneficiati qui nunc sunt curati in prefata ecclesia uel qui imposterum eligentur, iuxta statutum reuerendi domini Bartholomei, bone memorie Elnensis episcopi; demum beneficiati qui fuerint syndici uel qui sunt graduati, et post syndici beneficiatorum anni currentis, et deinde monachus cum nouissimo conduterio, et exinde ebdomedarius, sacriste cum antiquiori conduterio, et deinde precentor bordonum siue ferulam non portans cum nouissimo canonico, et postmodum dicti canonici secundum ipsorum prioritatem temporis suarum receptionum, et

5380-5381 et exinde.....beneficiati *in marg sin*

5384 *Bartholomei* És Bartomeu Peiró. Cf. supra, nota a la línia 1804.

- deinde canonici ecclesiarum cathedralium, si qui forsan fuerint, taliter quod antiquiores canonici et beneficati precedant in honoribus nouissimos canonicos et beneficiatos ipsius ecclesie, prout superius continetur, tam in processionibus et in stallis chori dicte ecclesie
 5395 quam in tabulis siue cartis anniuersariorum, obuencionum et distributionum, et in publicis instrumentis in quibus nomina dictorum canonicorum et beneficiatorum describuntur siue describentur prout ac quemadmodum dicta nomina dictorum canonicorum et beneficiatorum in tabula siue carta anniuersariorum dicte ecclesie hodie sunt
 5400 scripti. Adhicientes quod habentes primum stallum in dicto choro, ut sunt sacrista et quatuor ebdomedarii, precentor, duo conduterii, monachus et duo syndici beneficiatorum, stent semper in eorum stallis, prout hodie et antiquitus in prefata ecclesia est et fuit obseruatum.
- 5405 Item ordinamus, pronunciamus, sententiamus, decernimus et declaramus quod distributor dicte Comunitatis qui nunc est et pro tempore fuerit in omni festiuitate dicti duplicis largi instituti et instituenti soluat et soluere teneatur dictis precentoribus tam minoribus quam maioribus et tam canonicis quam beneficiatis pro primis et
 5410 secundis uesperis et matutinis et missa maiori, uidelicet cuilibet eorum pro qualibet hora et missa duos denarios, et in aliis horis canonicis cuilibet vnum denarium pro eorum labore, ultra ordinariam distributionem. Et vterius dictus distributor soluat et soluere teneatur canonicis et retro septimanariis qui tenentur ad officium missam
 5415 maiorem in omnibus festiuitatibus duplicis breuis, ut latius inferius continetur, cuilibet ipsorum pro qualibet missa duos denarios pro eorum labore. Et eciam teneatur dictus distributor soluere in omnibus uigiliis et quatuor temporibus in quibus consuetum est legere seu cantare profecias in choro ipsius ecclesie cuilibet canonico profeciam dicenti et cuilibet beneficato tractus dicenti unum denarium.
 5420 Item ordinamus, pronunciamus, decernimus et declaramus quod dictus precentor in omnibus uigiliis et quatuor temporibus in quibus consuetum est legere et cantare profecias in choro ipsius ecclesie teneatur dare dictas profecias canonicis ordinatis per prepositum predic-

5397-5399 describuntur...beneficatorum *in marg sin*

5405-5454 La consueta continua amb el text de la concòrdia, interrompuda a la línia 5399, bo i ometent dos capítols, que hom pot llegir a les p. 280-281 del text citat de COMA.

tum, et tractus presbiteris beneficiatis dicte ecclesie per dictum precentorem eligendis. 5425

Item ordinamus, pronunciamus, sententiamus, decernimus et declaramus quod quilibet dictorum precentorum in matutinis scandalum aliquod faciens soluat pro pena sex denarios; et scandalum faciens in primis uel secundis uesperis uel in processione uel in missa maiori soluat pro pena cuiuslibet hore et misse in qua uel in quibus dictum faciet scandalum quatuor ^{169v} denarios; et scandalum faciens in aliis horis canonicis soluat pro pena pro qualibet hora duos denarios. In quibus casibus dictorum scandalorum dictus distributor et in eius absentia ebdomedarius uel eius locumtenens in choro eligere habeant unum uel plures prebiteros sufficientes ad leuandum et exhibendum atque habendum penas dictorum scandalorum. Et ille presbiter uel prebiteri per dictum distributorem uel ebdomedarium seu eius locumtenentem ad hec eligendi habeant leuare dictum scandalum et habere dictas penas iuxta seriem premissorum, uel exeant a choro dicte ecclesie et pro illa hora uel missa distributionem illius hore seu misse amittendo, nisi iusta causa eos tunc excusaret. Et ille uel illi precentores qui dicta scandala fecerint priuentur ipso facto dictis cotidianis distributionibus, donech penam dictorum scandalorum soluerint iuxta premissa. 5430
5435
5440
5445

Item ordinamus, pronunciamus, sententiamus, decernimus et declaramus quod dicti syndici dicte Communitatis presentes uel de cetero pro tempore existentes non possint inhibere nec prohibere beneficiatis ecclesie antedicte quin exercere possint et libere ualeant, si uoluerint, pro canonicis dicte ecclesie omnia officia ad dictos dominos canonicos pertinencia, et etiam e conuerso, uidelicet quod non possint inhibere canonicis quin exercere possint officia ad dictos beneficiatos incumbencia, dum tamen procedat de eorum beneplacito uoluntatis. 5450

Item ordinamus, pronunciamus, sententiamus, decernimus et declaramus quod de cetero in omnibus festiuitatibus duplicis largi uel duplicis breuis predicti precentores chori teneantur dare antiphonas salmorum presbiteris de choro maiori uel aliis, si de choro maiori non fuerint, in omnibus horis canonicis, prout hactenus consuetum fuit eas dicere in uesperis et matutinis duplicis largi et breuis. 5455
5460

5455-5484 La consuetudina continua amb la concòrdia, havent-ne omès un capítol llegidor a la p. 282 del text citat de COMA.

- Item ordinamus, pronunciamus, decernimus et declarando ordinamus quod de cetero septimanerii chori teneantur et sint stricti intonandi et officium precentoris exercendi in uesperis et completorio et in matutinis et in ceteris aliis horis canonicis et etiam in missa
 5465 maiori cuiuslibet festiuitatis duplicis breuis. Et etiam retro septimanarii septimane proxime lapse teneantur officari in missa maiori simul cum dictis septimaneriis in omni festiuitate duplicis breuis, exceptis festiuitatibus sequentibus, uidelicet, Circumcisionis et Epifanie Domini, beate Catharine et dominice de Trinitate. In quibus
 5470 festiuitatibus proxime dictis duo canonici per dictum prepositum eligendi teneantur esse precentores et iuuare officiare missam maiorem proxime dictarum festiuitatum. Et ulterius uolumus, pronunciamus et ordinamus quod dicti septimanerii |70r| chori in omni festiuitate nouem leccionum dominicalium uel santuralium (*sic*) teneantur dare
 5475 responsa et etiam tractus misse illius festiuitatis presbiteris dicte ecclesie benefficiatis. Et etiam dicti septimanerii in omni festiuitate duplicis breuis teneantur dare responsa et tractus misse maioris duobus canonicis et duobus benefficiatis antiquis cantum bene scientibus.
- 5480 Item ordinamus, pronunciamus, arbitramur, decernimus et declaramus quod de cetero ebdomedarius, sacriste et duo conducerii ac etiam monachus dicte ecclesie possint et ualeant iuuare canonicos in officiis diuinis et aliis oneribus canonicalibus in quibus per dictum prepositum capituli fuerit ordinatum.
- 5485 Item ordinamus, pronunciamus, decernimus et declaramus quod dicti canonici et benefficiati, tam officarii quam non officarii, in dicta ecclesia exinde teneantur exercere seu administrare officia et onera assueta suorum benefficiorum seu officiorum eorundem, et prout scripta sunt et ordinata in strumentis et libris statutorum et
 5490 ordinationum ipsius ecclesie.
- Nos Amelius Egidii canonicus, Bernardus Brugat ebdomedarius, Arnaldus Fabri, Bartholomeus Valentí benefficiati, syndici anno pre-

5485-5490 Continua el text de la concòrdia, havent estat omesos tres capítols i sense reproduir les clàusules finals del document, textos que hom trobarà a les p. 283-284 del lloc citat de COMA.

5491 *Amelius Egidii* Consta com a batxiller en dret canònic, canonge i pabordre de Sant Joan en l'acte de presa de possessió del capellaniu per part del bisbe Jeroni d'Ocon, celebrat el 23 de gener del 1417, COMA III, c. 11, p. 266-267. Assistí a la ses-

senti, in augmentum diuini cultus ordinamus quod in festiuitatibus beate Marie et diebus sabbatis quando dicitur versus *Aue maris stella*, primus versus dicatur flexis genibus; et quod infra octavas Decollationis sancti Johannis bapstiste dicantur antiphone proprie dicte festiuitatis in matutinis et aliis horis. Presens ordinacio fuit facta per dictos dominos syndicos anno Domini M^o CCCC^o XXXXVI°. 5495

Nos G. Symonis canonicus, Anthonius Guilla epdomedarius, Arnaldus Fabri, Thomas Baiuli, omnes syndici anno presenti, in augmentum diuini cultus statuimus et ordinamus cum nostro pleno concilio quod a cetero omnes canonici, benefficiati et omnes alii presbiteri benefficiati residentes in presenti villa Perpiniani et non residentes in presenti communitate, habeant soluere terciam partem suorum benefficiorum in augmentum distribucionum cotidianarum. 5500 5505

5499 canonicus *interlin*

5494 *Aue maris stella* RH 1889

sió capitular del 29 d'agost del 1423, en la qual s'aprovà el resum de fets històrics essencials de l'església de Sant Joan, COMA III, c. 11, § 2, p. 270; cf. supra, p. 120-121. És citat en el document del 6 de juny del 1428, mitjançant el qual el bisbe i futur cardenal Joan de Casanova creava dos nous monjos a Sant Joan, COMA III, c. 12, p. 287; i en el d'erecció a canonicat de la doma que era de patronat del sagristà, del 13 d'agost del mateix 1428, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. És àrbitre com a domer en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2, 290-292. És un possible germà del Joan Gil esmentat més endavant. | *Bernardus Brugat* Cf. supra, nota a la línia 2013.

5492 *Arnaldus Fabri* El 9 de maig del 1441 Arnau Fabra és beneficiat a Sant Joan de Perpinyà, i amb el seu germà Joan, mariner de Cotlliure, presenta Francesc Paulet, prevere, per al benefici de Cotlliure fundat per na Veirrell, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 339 b. Amb Martí Codalet i Berenguer Ortalà, beneficiats com ell a Sant Joan, l'any 1451 emeten sentència sobre senyoria directa d'un camp situat a Vilanova de «Reuter», posseït per Bernat Fabra, el qual haurà de mostrar escriptura d'establiment i pagar 10 sous de cens anyal al rector de Vilanova de la Ribera, senyor directe, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE 412 a. *Bartholomeus Valentí* No l'hem pogut documentar.

5499 *G. Symonis* Guillem Simon és un dels clergues no canonges que assisteixen a la sessió capitular d'aprovació de la llista de fets històrics de l'església de Sant Joan el 29 d'agost del 1423, COMA III, c. 11, § 2, p. 270; cf. supra, p. 120-121. És citat en el document del 6 de juny del 1428, mitjançant el qual el bisbe i futur cardenal Joan de Casanova creava dos nous monjos a Sant Joan, COMA III, c. 12, p. 287. És àrbitre com a canonge en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2, 290-292. | *Anthonius Guilla* No l'hem pogut documentar. 5495 *Arnaldus Fabri* Cf. supra, nota a la línia 5492. *Thomas Baiuli* No l'hem pogut documentar.

Et alii presbiteri beneficati absentes a presenti villa et alii beneficia-
 ti ad sacrum ordinem presbiteratus non promoti teneantur soluere
 mediatatem (*sic*) suorum beneficiorum. Et quod nos nec successores
 nostri possimus nec possint facere gratiam de predictis; et si ffecerim
 5510 mus aut ffecerint, quod habeant soluere de suis propriis bonis. Pre-
 sens ordinatio fuit facta et iurata per dictos dominos syndicos et con-
 ciliarios anno Domini M^o CCCC^o XXXXVII°.

[31.] (*Institució i regulació de la festa de la Presentació de santa Maria*)
 170vl Anno Domini M CCCC^o XXXX° Octauo, reuerendus in
 Christo pater et dominus dominus Galcerandus, miseratione diuina
 5515 Elnensis episcopus, cum consilio et assensu venerabilis Capituli sue
 ecclesie collegiate Sancti Iohannis Perpiniani, ac de voluntate et lau-
 damento tocius cleri dicte ecclesie et ad humilem supplicationem
 honorabilis domini Iohannis Egidii, bacallarii in Decretis, archipres-
 biteri et canonici cedis Elne, officialis Perpiniani ac beneficati dicte
 5520 ecclesie, ordinauit quod a cetero quolibet anno in preffata ecclesia
 celebretur officium Presentacionis virginis Marie in templum, cum
 sollempnitate duplicis largi maioris, et tali modo quod omnia com-
 pleantur, tam in campanario quam in luminaribus, in processione et
 aliis necessariis, sicut si esset Natalis Domini, uel precipuus dies Pas-
 5525 chalis, uel dies Natiuitatis sancti Iohannis bapteste. Et de dicta fes-
 tiuitate fiant octabe sollempnes. Et omnibus interuenientibus in pref-
 ata sollempnitate in dicta ecclesia et per omnes octabas pro qualibet

5514 *Galcerandus* És Galceran Albert, bisbe des del 1431 fins al 1453: DHGE XV, col. 256. Estudia un seu segell FOUCHIER, *o. c.*, 226-227. Cf. supra, nota 10.

5518 *Iohannis Egidii* Essent un personatge poc documentat per ara, el nostre text és una font que permet conèixer en síntesi la seva gran carrera eclesiàstica i la seva devoció mariana. Consta que el 1428, aleshores simple prevere, fou admès a celebrar a l'altar major de Sant Joan, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. El 28 de novembre del 1430, essent ja oficial de Perpinyà, és testimoni en una nova concòrdia promoguda pel ja cardenal Joan de Casanova sobre erecció de nous oficis a Sant Joan, conversió dels deu florins de les festines en capes, prohibició als síndics de fer estatuts prescindint de la voluntat del Capítol i sobre l'endèmica qüestió de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 4, p. 296. El 1432, amb motiu de conflictes entorn de la sagristia de Sant Joan, el Capítol li encarregà la defensa dels seus pretesos drets, però hi hagué sentència desfavorable de la Cúria romana i Joan Gil fou condemnat a restituir els fruits de la prebenda i canonicat que tenia segrestats, COMA III, c. 12, § 12, p. 332. És un possible germà de l'Ameli Gil esmentat suara.

missa et hora dictus reuerendus pontifex quadraginta dies indulgentie relaxat. Celebratur autem dicta sollempnitas vel festiuitas XXI^a mensis nouembris. Officium vero dicatur sicut inferius continetur. 5530

Communitas tenetur facere que secuntur pro dicta sollempnitate.

Primo dicti honorabiles syndici teneantur ante dictam festiuitatem per tempus prouidere de bono sermone et magistrali in prefata sollempnitate, in missa vel post vespers, sicut eis bene visum fuerit.

Item tenentur predicti domini syndici totam ecclesiam facere scopis mundari et inmundicicias foras prohici et caput ecclesie sollempniter et festiue parari et dictam totam ecclesiam et eorum exornare pannis nobiles ac mundioribus, sicut consuetum est in festiuitate Natiuitatis beatissimi Johannis bapstite; ac eciam mundetur et ornetur capella beate Marie sollempniter ac more festiuo ramis et floribus viridibus. 5535

Item honorabiles syndici tenentur facere portare junctum et in die sollempnitatis predictam ecclesiam juncto aspergere.

Item dicta Communitas uel dicti syndici tenentur in prefata sollempnitate terdecim pauperes mendicantes refficere in prandio, et in principio placentulas calidas cum muscatello eis dare et carnes mutonis et bouis assas ac in olla cottas, cum *arròs* et caseo, eis ministrare. Sed si dicta sollempnitas venerit in die veneris uel sabbato, dicta refectione fiat de picibus, sicut eis videbitur faciendum. In dicta autem refectione ipsi domini syndici intersint, qui mensam benedicant et omnia necessaria administrari faciant et ibi prandeant et demum Deo gratias refferant, et fragmenta que superabunt aliis pauperibus mendicantibus distribuant. 5540

Item dicti honorabiles syndici tenentur in prefata sollempnitate regere eorum et omnes capas tenere et matutinas et processionem ordinare, taliter quod nullus se ingerat ad aliquid faciendum vel capas tenendum, nisi de voluntate et ordinatione eorum. Et si ipsi domini syndici non possent officium regere, quod possint aliis comit- 5545

5557-5558 *Johannis Egidii... et Cibilie* Potser hauríem pogut trobar alguna notícia en dos llibres que no ens ha llegut de consultar: A. DRAPÉ, *Recherches sur l'histoire des corps d'arts et métiers en Roussillon sous l'ancien régime*, Paris, Arthur Rousseau 1898; i Paul DEVY, *Monographie historique sur la corporation des apothicaires en Roussillon des origines à 1789*, Perpignan, Gabriel Trilha 1943.

5560 tere de eorum condicione in prefata sollempnitate necque infra octabas.

In crastinum dicte festiuitatis dicta Communitas tenentur (*sic*) anniuersarium facere sollempne ac speciale pro animabus Johannis Egidii, apothecarii, et Cibilie, eius vxoris, sue patris et matris dicti domini Egidii |71r| et pro anima domine Jacobe, nouerche dicti instituentis, 5565 et quorum intendit dictus honorabilis dominus Johannes Egidii. Post obitum vero eius, dictum anniuersarium fiat specialiter pro anima eius et pro animabus predictorum. Et absolutio dicti anniuersarii fiat super tumulum dicti Johannis Egidii, scilicet iuxta eorum dicte 5570 ecclesie cum tribus stationibus; quibus finitis incipientur a precentoribus septem psalmi penitentiales, qui dicantur tacite, distincte et spaciose coram altari beate Marie. Quibus finitis, ebdomedarius dicat letaniam vocatam virginis Marie, sicut est ordinata, et corus respondeat: *Ora pro eis*. Qua finita, dicatur per dictum ebdomedarium oratio que sequitur post dictam letaniam. Dicta autem Communitas uel 5575 honorabiles syndici aut ille qui per eos iniunctum fuerit, completo dicto anniuersario, tenetur dare cuilibet presbitero ex dicta communitate in predicto anniuersario interessenti vnum panem de toella ponderis triginta sex vnciarum et octo denarios amore Dei.

5580 Item dabit dicta Communitas uel distributor cuilibet interessenti in officio mortuorum illa die dicti anniuersarii vnum denarium in vesperis et alium denarium in matutinis, vltra distributiones ordinarias. Et dictum officium celebretur alta uoce cum capis et bordonis.

5585 Dicta autem Communitas in vigilia predicte sollempnitate habebit mimos qui hora consueta vadant sonantes per villam dictam festiuitatem nunciantes atque in die in processione et in missa interessentes.

Sequitur distribucio fienda pro dicta noua festiuitate.

Primo dictus distributor dicte Communitatis dabit cuilibet canónico et presbitero interessenti in primis et secundis vesperis prefate

5564 *Jacobe nouerche* L'esment permet de saber que l'apotecari Joan Gil, pare del canonge Joan Gil, es casà dos cops. Seria indemostrable i purament casual que aquesta Jacoba fos la *domina Jacoba* que apareix esmentada en un fragment de làpida de la galeria sud del claustre d'Elna, on consta que era maridada, sense que es pugui saber el nom del seu marit: BONNEFOY II, 31, n° 110.

5565 *Johannes Egidii* Cf. supra, nota a la línia 5518.

5568 *Johannis Egidii* *Id.*

sollemnitatis vnum denarium, vltra distribuciones ordinarias. Et eciam dabit illis qui capas tenebunt in dictis officiis et ebdomedario cuilibet duos denarios. 5590

Item dabit illis presbiteris qui intererunt matutinis dicte festiuitatis quatuor denarios, vltra distribuciones ordinarias. Et eciam dabit illis duodecim presbiteris qui in dictis matutinis cantauerint alta uoce vnum denarium. Et illis qui in dictis matutinis capas tenebunt et ebdomedario cuilibet duos denarios. 5595

Item dictus distributor dabit omnibus presbiteris qui in prefata sollempnitate interfuerint prime, tercię, sextę, none ac completoriis cuilibet pro qualibet hora vnum denarium. Et illis qui dictis horis intonabunt vnum denarium. 5600

Item dabit omnibus in prima missa existentibus cuilibet duos denarios et in processione dicte sollempnitatis vnum denarium; in secunda uero missa dabit cuilibet duos denarios, ac illis qui capas tenebunt alios duos denarios. 5605

¶ 171v ¶ Item infra octabas prefate sollempnitatis dictus distributor dabit cuilibet matutinis interessenti vnum denarium de auctmento (*sic*). Et illis qui tercię intererunt alium denarium, exceptis dominica de Trinitate et festo sanctę Catherine; ac illis qui capas ad missas tenebunt quando celebrabitur de beata Maria cuilibet duos denarios. 5610

In capite uero octabarum prenarrate sollempnitatis celebrabitur duplex breue maius, sicut in octaba Pasce uel Natiuitatis Domini; et omnia per ordinem compleantur, tam in campanario, in luminaribus, in coro et aliis consuetis, sicut in dictis diebus. Dictus uero distributor tenetur dare illa die omnibus interessentibus primis et secundis uesperis, matutinis et ceteris horis vnum denarium, et capas tenentibus duos denarios de auctmento. Et eciam cuilibet hore dictis precentoribus vnum denarium. 5615

Item dictus distributor dabit precentori dicte ecclesie quolibet die infra octabas pro officiendo dictum officium sex denarios. 5620

Item dabit dictus distributor sacristę dicte ecclesie pro thure, sereis et aliis necessariis ministrandis quolibet die infra dictas octabas, si officium celebratur de dictis octabis, quatuor denarios.

Quid communitas facere tenentur.

Communitas uero tenetur dare sacristę dicte ecclesie quod accendendo pro duplici largo ac pro torticis in inuitatorio duodecim, et in 5625

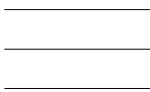
- eleuacione corporis Christi in missa et pro aliis in talibus facere consuetis duodecim solidos. Et eiam tenetur dicta Communitas dare dicto sacriste pro accendendo in capite ottabarum sicut in duplicibus breuibus maioribus est consuetum, et pro omnibus in talibus assuetis sex solidos. Et ipse sacrista omnia compleat sicut si esset octaba Pasche uel Natiuitatis Domini. Et eiam tenetur accendere pro duplici breui in festis sancte Cicilie et sancti Clementis, si fuerint in sabato.
- 5635 Et eiam tenetur dicta Communitas dare uel expendere duodecim solidos ad eorum voluntatem inter illos qui dictam ecclesiam in prefata sollempnitate apparabunt uel ornabunt. Et postmodum, completis ottabis, dictos apparatus uel ornamenta depponent et plicabunt ac in locum solitum reponent.
- 5640 Item tenetur dare dicta Communitas illi qui iunctum portabit duos solidos.
Ac eiam tenetur dicta Communitas dare monacho, diachono, scobalerio, precentori et operario quinque solidos inter omnes pro onere dicte festiuitatis, ad cognitionem dictorum sindicorum.
- 5645 172r Item tenetur dicta Communitas dare diachono et scobalerio et monacho pro pulsando infra dictas ottabas, sicut est consuetum sonare pro octabis sollempnibus, quinque solidos, uidelicet: diachono tres solidos cum dimidio, scobalerio vnum solidum cum dimidio, et monacho vnum solidum.
- 5650 Item dicta Communitas dabit operario pro extrahendo custodiam, bordonos et reliquias in altari vnum solidum.

Quomodo et qualiter et quibus horis pulsandum sit in prefata festiuitate.

- 5655 Primo in vigilia dicte sollempnitatis, pulsata hora duodecima, post pausam incipient squillam sonare pro vesperis cum trillo, ut moris est in maioribus sollempnitatibus, et dicta pulsatio durabit per horam; et post sonabunt duo simbala maiora, et postea *lo reratreyt* sonabunt omnes squillas et omnia simbala de campanario; et hec omnia sonabunt per bonos et longos tractus et spaciose.

- 5660 Hora quarta pulsabunt pro completorio duo simbala maiora, vt moris est, per bonum et longum tractum.

Hora vero sexta de nocte incipient pulsare pro trillo; et omnia compleantur sicut dictum est de vesperis primis.

Transacta vero media nocte, circa horam primam incipiant sonare pro matutinis; ac omnia per ordinem impleantur, vt dictum est in vesperis primis. 5665

Cum vero in matutinis legent leccionem nonam, tunc sonabunt pro laudibus omnes squillas et omnia simbala de campanario, sicut dictum est *del reratreyt* in vesperis, per bonos et longum tractum.

Hora sexta de mane uel ante pulsabunt pro prima, ut moris est et iam dictum est de completorio. 5670

Pulsata uero prima, incontinenti incipiant pulsare pro tertia faciendo trillum qui duret vsque corpus Christi eleuetur in prima missa, et post faciant tractum sicut in matutinis vel vesperis.

Cum autem processio incipiet exire ab ecclesia, sonent tractum processionis qui duret donec dicta processio reuersa fuerit in dicta ecclesia, et dictus tractus sonatur ad modum *de reratreyt*. 5675

172v| Cum autem in missa maiori dicetur Epistola, tunc sonent tractum Euangelii, pari vt in processione.

Cum uero missa finita fuerit, sonent tractum de *Deo gracias* eodem modo vt tractum Euangelii vel processionis. 5680

In secundis uero vesperis omnia per ordinem compleantur, quemadmodum est dictum in vigilia ipsius festiuitatis. Et de completorio eiam ibidem continetur.

Infra dittas ottabas uero prefate sollempnitatis debent sonare sicut in duplicibus breuibus uel in ottabis sollempnibus est consuetum. 5685

In capite ottabarum fit duplex breue maius, et debent sonare sicut in ottabis Pasce vel Natiuitatis Domini, et omnia complere sicut in predictis ottabis.

Si uero in prefata sollempnitate aliquid sit omissum vel necessarium ad decorem quod non sit expressum, Communitas tenetur supplere et omnia necessaria complere que in talibus sollempnitatibus consueta sunt agere, tali modo quod in tanta sollempnitate nichil de contingentibus omittatur. 5690

Officium autem prefate sollempnitatis ac per omnes ottabas dicitur sicut in mandatario reperitur ordinatum. 5695

Dictus autem honorabilis dominus Johannes Egidii, ob reuerentiam et honorem Dei eiusque alme genitricis Marie tociusque curie

5668 longum *corr pro longos*

5689 *post sit seq omissum cancell*

5696 *Johannis Egidii Id.*

5702 *Bernardum Masdamont* Cf. supra, nota a la línia 716.

celestis, vt omnia supradicta debito modo compleantur, donauit ecclesie predicte de suis propriis bonis mille florenos valentes quingentas quinquaginta libras. Et dicta Communitas obligauit se omnia prenarrata complere cum effectu, vt apparet per instrumentum per discretum Bernardum Masdamont, notarium, receptum XXII octobris anno Domini M^o CCCC^o XXXXVIII°.

5705 Item dicta Communitas tenetur diebus sabbatinis, quando celebratur officium de beata Maria, pulsare organa in primis vesperis et in matutinis, ymmo *Te Deum laudamus* et in laudibus, prout est consuetum.

{32.} (*Aniversaris extraordinaris*)

173r Aquests són los anniuersaris extraordinaris los quals se celebren cascun ayn per les ànimes d'aquells qui-s seguexen.

5710 *Primo*, a tres del mes de janer, de mossèn Berthomeu Alissèn, preuere domaser de aquesta església. Paga lo procurador a cascun preuere dos dinés, ffeta la absolució disents los set psalms.

Ítem, a quatre del mes de febrer, de mossèn Jordi Trauer, preuere beneficiat de aquesta església. Paga lo procurador a cascun preuere

5710 *Berthomeu Alissèn* És esmentat per COMA III, c. 11, § 2, p. 270, com un dels assistents a la sessió capitular d'aprovació del resum de fets històrics referents a l'església de Sant Joan; cf. supra, p. 120-121. És citat en el document del 6 de juny del 1428, mitjançant el qual el bisbe i futur cardenal Joan de Casanova creava dos nous monjos a Sant Joan, COMA III, c. 12, p. 287. És àrbitre com a domer en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2, 290-292. El 28 de novembre del 1430 és esmentat en una nova concòrdia promoguda pel ja cardenal Joan de Casanova sobre erecció de nous oficis a Sant Joan, conversió dels deu florins de les festines en capes, prohibició als síndics de fer estatuts prescindint de la voluntat del Capítol i sobre l'endèmica qüestió de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 4, p. 296, 300; § 9, p. 325. Al final de la seva vida «era subjecte al mal caduc, lo qual lo atropellaba molt, que per eixa causa estava suspès per lo ordinari de Elna del exercissi de la cura y de celebrar missas», COMA III, c. 12, § 10, p. 327; § 11, p. 329. Consta que fundà un benefici a Sant Joan, BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 181 b.

5713 *Jordi Trauer* No l'hem pogut documentar. Consta l'existència d'un Pere Trauer, domer i canonge de Sant Joan el 1430, COMA III, c. 12, § 4, p. 297.

5718 *Bernat Coguorell* Apareix com a testimoni en l'estatut del bisbe Bartomeu Peiró del 24 d'octubre del 1392 sobre llicència per a celebrar a l'altar major de Sant Joan, copiat per COMA III, c. 7, § 2, p. 223-224: «... presentibus discretis dominis

sis diners, e al preuere qui dirà la missa sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlits a cascun hun diner; als precentors a cascun dos diners. 5715

Ítem, a xxv de febrer, de mossèn Bernat Coguoirell, preuere domaser d'aquesta església. Paga lo procurador a cascun preuere sis diners; e al preuere qui dirà la missa sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlitz a cascun malla; als precentors a cascun dos diners. 5720

Ítem, a xxviii del dit mes, mossèn Pons de Baioles, canonge de aquesta església. Paga lo render del senyor bisbe d'Elna a cascun preuere sis diners; als precentors qui tindran les capes a cascun dos diners. 5725

Ítem, a xxii de marts, del molt reuerent pare en Crist de bona memòria mossèn Jerònim, bisbe d'Elna. Paga lo procurador a cascun preuere qui serà a la missa a cascun dotze diners; al preuere qui dirà la missa dotze diners; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlitz a cascun hun diner; als precentors a cascun quatre diners. 5730

Georgio Barrot, Bernardo Paresii et Bernardo Coquorelli, hebdomadariis praedictae ecclesiae Sancti Joahnis...» . També en el recurs adreçat pels capitulars de Sant Joan a Benet XIII ca. 1397, perquè els fés justícia contra els torts del bisbe Peiró, *ib.*, § 5, p. 228-238. I encara en l'estatut del 1405 sobre llicència de celebrar a l'altar major, *ib.*, § 8, p. 243. Suposem que és el mateix que el 29 d'agost del 1423 aprova el resum de fets històrics i documentats de Sant Joan, COMA III, c. 11, § 2, p. 270. El 1428 és citat en el document d'erecció a canonicat de la doma que era de patronat del sagristà, COMA III, c. 12, § 1, p. 290. És àrbitre com a domer en la concòrdia del 27 de maig del 1429 sobre forma de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 2, p. 290-292. El 28 de novembre del 1430 és esmentat en una nova concòrdia promoguda pel ja cardenal Joan de Casanova sobre erecció de nous oficis a Sant Joan, conversió dels deu florins de les festines en capes, prohibició als síndics de fer estatuts prescindint de la voluntat del Capítol i sobre l'endèmica qüestió de celebrar a l'altar major, COMA III, c. 12, § 4, p. 296, 300; § 9, p. 325. Al final de la seva vida «patia tanta debilitació de nirvis que nit y die todas las parts de son cos no cessàban de tremolar», COMA III, c. 12, § 10, p. 327, § 11, p. 329.

5723 *Pons de Baioles* Cf. supra, nota a la línia 71.

5728 *Jerònim* És Jeroni d'Ocon, bisbe entre 1410 i 1425: DHGE XV, col. 256. Disposà que ningú no pogués ésser canonge d'Elna si no era de família il·lustre, doctor en filosofia, llicenciat en medicina o batxiller en teologia, cànons o dret civil, i que «hagués cursat ab honor en Estudi General», COMA III, c. 11, p. 265. BONNEFOY I 482, n° 77, publica el seu epitafi.

Ítem, lo primer diuendres de Carema, se fa memòria general per tots los preueres deffontz. Lo procurador deu donar a menjar a totz los preueres de aquesta glésia e a dotze infants de la scola del cant. O deu
5735 donar a cascun preuere vn rial e vn pa de pes de trenta e sis onses. E als ditz infants mig rial e vn pa de pes de deseuyt onses. E als precentors a cascun dos diners.

Ítem lo dit procurador deu donar lo dit die a cascun preuere, quant dauallaran per anar offerir a la missa del anniuersari, vn diner
5740 e vna candela dineral. E deu pagar a-quells qui tocaran totz los seyns e esquelles al cluquer desehut sous.

Ítem, lo dimartz après dominica *de Passione*, de mossèn Pere Terrena, preuere, quondam beneficiat d'aquesta església. Paga lo procurador a cascun preuere dotze diners; e al preuere qui dirà la missa sis
5745 diners; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlits a cascun vn diner. E celebra's la missa a la capella del siminteri. E aquí mateys se fa la absolutió. E paga a cascun dels precentors dos diners.

Ítem, lo dimecres sant, de tots los preueres d'aquesta església e de mossèn G. Romeu, preuere quondam de Sant Pauil de Fonelledes.
5750 Paga lo procurador a cacun preuere vn pa de pes de xxxvi onçes; e més sis diners al preuere qui dirà la missa; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlits a cascun vn diner; als precentors a cascun dos diners.

Ítem, a sis del mes d'abril, de mossèn Johan de Serra, sacristà d'aquesta sglésia. Paga lo procurador del capítol a cascun preuere beneficiat d'aquesta església e no beneficiat sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun tres diners; als precentors a cascun dos diners.
5755

Ítem, a XIII de giner, del senyor en Bernat Auelà, sabater. Paga mossèn Guilem Auelà, fill seu, a cascun preuera qui serà al anniuersari hun pa de xxxvi vnse.
5760

5742-5743 *Pere Terrena* Cap notícia de Pere Terrena com a possible familiar de Guiu Terrena, carmelita, teòleg i bisbe de Perpinyà, en l'article dedicat a aquest en *Histoire Littéraire de la France*, vol 36, 433-473.

5749 *G. Romeu* No l'hem sabut documentar.

5754 *Johan de Serra* COMA II, c. 8, p. 120, 123, 125, esmenta un canonge de Sant Joan d'aquest nom dels anys 1289 i 1300. En els c. 4 i 6, esmenta un homònim canonge el 1210 i sagristà el 1238. En III, c. 12, § 6, p. 314, esmenta la provisió del benefici fundat «per lo reverent Bernat Serra, sacristà de Sant Joan» a favor de Joan Talabàs; en el § 11, p. 332, torna a parlar del benefici fundat per Bernat Serra, *olim sacrista*.

5758 *Bernat Auelà* Qui sap si no es pot identificar amb el Bernat de Valle, canonge l'any 1238, esmentat per COMA II, c. 4.

5759 *Guilem Auelà* No l'hem sabut documentar.

173v| Ítem, a XVII del mes d'abril, del molt reuerent pare en Crist mossèn Bernat de Bergua, bisbe d'Elna de bona memòria. Pagua lo render del senyor bisbe d'Elna a cascun canonge dotze diners; e a cascun preuere beneficiat sis diners; a cascun dels precentors qui tindran les capes a la missa e absolució dos diners. 5765

Ítem, a dos del mes de maig, de mossèn P. Bianya, preuere quondam de aquesta glésia, e d'en Bernat Bianya e de na Esclarmunda, muler sua. Paga lo procurador a cascun preuere XII diners. E fa's la absolució al Spital. Als precentors a cascun dos diners.

Ítem, lo diuendres après la festa del *Corpus Christi*, de mossèn Matheu Sucre, preuere beneficiat d'aquesta glésia. Pagua lo procurador a cascun preuere qui sia estat a la processió de la dita festa e a la missa del anniuersari e absolució sis diners; als precentors a cascun dos diners. 5770

Ítem, a XVII del mes de maig, de mossèn Ramon Jordi, preuere quondam beneficiat d'aquesta glésia. Paga lo procurador a cascun preuere vn pa de pes de XXXVI onses e mig rial; al preuere qui dirà la missa sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun quatre diners; als acòlits a cascun vn diner; als precentors a cascun dos diners; disent los psalms penitencials en la forma de aquell de mossèn Jerònim. 5775

Ítem, a XXIII de juny, de mossèn Johan Sobirà, preuere beneficiat quondam d'aquesta glésia. Pagua lo procurador a cascun preuere XII diners; al preuere qui dirà la missa sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun [] diners; als acòlits a cascun I diner; als precentors a cascun dos diners. 5780

5762 *Bernat de Berga* Cf. supra, nota a les línies 75-76.

5766 *P. Bianya* No l'hem pogut documentar. Qui sap si Pere i Bernat Bianya eren emparentats amb l'escultor Ramon Bianya que esmenten B. ALART, *Notes historiques sur la peinture et les peintres roussillonnais*, dins «Société», 19 (1872), 205-206, i A. BRUTAILS, *Étude archéologique sur la cathédrale et le cloître d'Elne*, dins «Société», 28 (1887), 261, 263-265.

5767 *Bernat Bianya* No l'hem pogut documentar; Esclarmunda tampoc.

5770-5771 *Matheu Sucre* No l'hem pogut documentar.

5775 *Ramon Jordi* Ca. 1388 és àrbitre, amb Joan Guardrà, en un conflicte entre el beneficiat Ramon Servosa, d'una part, i altres membres de la comunitat de la Real de Perpinyà, d'altra, BRUTAILS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 192 b.

5780 *Jerònim* Cr. supra, nota a la línia 5728.

5781 *Johan Sobirà* No l'hem pogut documentar.

Ítem, a XXVIII° del mes de juliol, de mossèn P. del Soler, capellà maior de aquesta glésia. Pagua lo render del senyor bisbe d'Elna a cascun preuere qui serà a la missa e absolució sis diners; als precentors a cascun dos diners.

5790 Ítem, a vuyt del mes d'agost, de madona Jaumyla de Paretcortes. Pagua lo procurador a cascun preuere qui serà a la missa e absolució del anniuersari vuyt diners; als precentors a cascun dos diners.

5795 Ítem, a XXXI del dit mes de agost, de mossèn Bernat Coguorell, preuere domaser d'aquesta glésia. Pagua lo procurador a cascun preuere qui serà a la missa e absolució del anniuersari sis diners; al preuere qui dirà la missa sis diners; al diacha e sotsdiacha a cascun tres diners; als acòlits a cascun mesalla; als precentors a cascun dos diners.

5800 Ítem, a quatre del mes de setembre, del molt reuerent pare en Crist mossèn Berthomeu Peyró, de bona memòria bisbe d'Elna. Pagua lo procurador cascun preuere dotze diners; als precentors a cascun dos diners.

Ítem, a XVI° del dit mes de setembre, de mossen Honorat Pradell, preuere [*fine mutilus*].

5786 *P. del Soler* Cf. supra, nota a la línia 80. La família donà altres individus actius en l'esfera eclesiàstica. El febrer del 1369 un Pere Soler és perceptor de l'hospital de Coll d'Ares i manleva 4 florins, BRUTAIS-DESPLANQUE-PALUSTRE, 89 b.

5790 *Jaumyla de Parettortes* No l'hem pogut documentar.

5793 *Bernat Coguorell* Cf. supra, nota a la línia 5713.

5799 *Berthomeu Peiró* Cf. supra, nota a la línia 1804.

5802 *Honorat Pradell* No l'hem pogut documentar.